

วารสาร มจร

สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU *Social Science Review*

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน 2563

Vol.9 No.2 April – June 2020

จำนวนพิมพ์: 100 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม
- ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

ที่ปรึกษาวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

พระราชปรีดีติกวี, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเมธีธรรมอาจารย์, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพเวที, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูโสภณพุทธศาสตร์, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระโสภณวชิราภรณ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปรีดีกิตติธำรง, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ร.อ.ดร.ประมาณเลิศ อัจฉริยปัญญากุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ:

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ:

พระมหากฤษฏา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทิมบรรณาธิการ:

พระปลัดระพิน พุทธิสาโร, ผศ.ดร.

พระสมณีก ธีรปญโญ

ผศ.ดร.ธิดาวุฒิ หมั่นมี

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

ผศ.ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์

ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว

พระเมธาวิเชียรสร, รศ.ดร.

ศ.ดร.ประยงค์ แสนบูรณ

รศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน

รศ.พล.ท.ดร.วีระ วงศ์สรรค์

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล

ผศ.ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.สมคิด ดวงจักร

พล.อ.ต.ดร.นภัทร แก้วนาค

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ด

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิทยาลัยการทัพอากาศ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กองจัดการ:

ดร.กรกต ชาบัณชิต

ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศิลปินกรรม:

ผศ.ดร.สุรียา รักษาเมือง

ผศ.ดร.ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรีธา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน:

สำนักงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาคารเรียนรวม
โซน B ชั้น 5 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

Release Date Is 4 Copies Per Year.

Issue 1 January – March.

Issue 2 April – June.

Issue 3 July – September.

Issue 4 October – December.

Objective:

To Promote and Encourage Instructs, Academics, Students and Other Interested Persons to Have The Opportunity to Disseminate Academic and Research Works in Social Sciences and Related Subjects Such as Buddhism, Political Science, Public Administration, Law, Management, Sociology, Economics, Social Development and Education. The Analysis Provides a Solution to The Problem of Society.

Advisory Board of Journal

Prof. Dr. Phra Rajapariyatkavi	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Phra Theppawaramethi	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Phra Suwanmethaphorn	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Phra Methithammajarn	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Phra Thepwethi	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Sophonphutthisat	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Phra Sophonvachiraphorn	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Phrakru Pariyatkittithamrong	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr. Phra Udomsitthinayok	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Capt. Dr. Pramanlert Atcharyapanyakun	Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editor:

Assoc. Prof. Dr. Surapon Suyaporn	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
-----------------------------------	--

Assistant Editor:

Assoc. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
--------------------------------------	--

Editor in Chief:

Asst. Prof. Dr. Phramaha Krisada Kittisobhano	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
---	--

Editorial Team:

Asst. Prof. Dr. Phrapalad Raphin Buddhisar	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Phra Somnuek Thirapañño	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst.Prof.Dr. Thitiwut Manmee	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst.Prof.Dr. Anuwat Krasang	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst.Prof. Phongphat Chittanurak	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr.Prasert Thilao	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros	Mahamakut Buddhist University
Prof. Dr. Prayong Saenpuran	Khonkaen University
Assoc. Prof. Dr. Praves Intongpan	Kasetsart University
Assoc. Prof. Lt. Gen.Dr.Weera Wongsan	National Defence College of Thailand.
Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom	Rajabhat Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr. Achara Lortrakul	Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sa-at Banchoetrit	Stamford International University
Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman	Suan Dusit University
Asst. Prof. Dr. Somkid Duangchak	Chom Bueng Rajabhat University
Gp. Capt. Dr. Naphat Kaeonak	Air Force College.
Asst. Prof. Dr. Butsakon Watthanabut	North Bangkok University
Asst. Prof. Dr. Wanchai Suktam	Surindra Rajabhat University

Management Division:

Dr. Korakoth Chabandit	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Dr. Suphattharachai Sisabai	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fine arts:

Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Prasit Phutthasatsattha

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Office:

The Office Journal of MCU Social Science Review. Graduate School of Political Science
Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University Class B,
5th Floor, 79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170.

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House 79 Moo 1, Lam Sai, Wang
Noi, Ayutthaya. 13170. Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000.
ext. 8545.

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์
ARTICLE REVIEW BOARD : JOURNAL OF MCU SOCIAL SCIENCE REVIEW

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. พระราชปรียัติกวี, ศาสตราจารย์ ดร.
2. พระเทพปริยัติเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.
3. พระครูปริยัติกิตติธำรง, รองศาสตราจารย์ ดร.
4. พระครูปริมาณุรักษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.
5. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร.
6. พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, รองศาสตราจารย์.ดร.
7. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปโย, ผศ.ดร.
8. พระคมสันฐิตเมธโส, ผศ.
9. พระปลัดระพีพัน พุทธิสาร, ผศ.ดร.
10. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
11. ศาสตราจารย์ ดร.จันทงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
12. รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง
13. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทร์ตะนี
14. รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ หามนตรี
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู
16. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
18. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท
19. รองศาสตราจารย์ ดร.อัชนันท์ อิศรเดช
20. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นียมางกูร
21. รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต
22. รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ใจเย็น
23. รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
24. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ โขวเกษม
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง วรรณทอง
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติวดี หมั่นมี
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณิต
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมื่อง

Lecturers In-House Professional :

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

1. Prof. Dr.Phra Rajapariyatkavi.
2. Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi.
3. Assoc.Prof. Dr. Phrakru Pariyatkkittithamrong.
4. Assoc.Prof. Dr. Phrakhu Purimanurak.
5. Assoc. Prof.Dr. Phramaha Hansa Dhammahaso.
6. Assoc. Prof.Dr. Phramaha Somboon Uddhikaro.
7. Asst.Prof. Dr. Phrakhu Sangkharakchakkrith Phuripanyo
8. Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso
9. Prof. Dr. Phra Rajapariyatkavi
10. Prof. Dr. Boonton Dockthaisong.
11. Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit.
12. Assoc.Prof. Dr. Konit Sithong.
13. Assoc. Prof.Dr. AphinantChantane.
14. Assoc.Prof. Dr.Wiwat Hamontree
15. Assoc. Prof.Dr. Somsak Bunpu.
16. Assoc. Prof.Dr. Somchai Sinok.
17. Assoc. Prof.Dr. SutthiPhong Siwichai.
18. Assoc. Prof.Dr. Saman Ngamsanit.
19. Assoc.Prof. Dr. Tatchanan Isaradej.
20. Assoc.Prof. Dr. SurinNitamangkoon.
21. Assoc.Prof. Dr. Phichet Thangto.
22. Assoc.Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen.
23. Assoc.Prof. Dr.Toemsak Thongin.
24. Assoc.Prof. AnuphumSowkasem.
25. Asst.Prof.Dr.Phadung Wanthong
26. Asst.Prof. Dr.Thitiwut Manmee.
27. Asst.Prof. Dr. Anuwat Krasang.
28. Asst.Prof. Dr.Yuttana Praneet.
29. Asst.Prof.Dr. PhonthipWannawit
30. Asst. Prof. Dr.Prasert Thilao
31. Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng

32. อาจารย์ ดร.ลำพอง กลมกุล
33. อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ รักขันโท
34. อาจารย์ ดร.สมบัติ นามบุรี

32. Dr.Lampong Klomkul
33. Dr. Suwatsan Ragkhanto
34. Dr. Sombat Namburi

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์
ARTICLE REVIEW BOARD : JOURNAL OF MCU SOCIAL SCIENCE REVIEW

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. พระเมธาวิญญูสร, รองศาสตราจารย์ ดร.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. ศาสตราจารย์พิเศษ ร.ท.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
นักวิชาการอิสระ
4. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา เภารงค์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. รองศาสตราจารย์พิเศษ ดร.อำนาจ บัวศิริ
สภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ
6. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ชีโนกุล
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์
มหาวิทยาลัยมหิดล
9. รองศาสตราจารย์ ดร. ชีโรติ เกิดแก้ว
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
10. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
11. รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา แก้วหล้า
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักสัตย์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ แก่นอินทร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สรรเสริญ อินทร์ตัน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
15. รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

Outside Professional :

1. Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros
Mahamakut Buddhist University.
2. Prof.Dr.Thirapat Serirangsan
Sukhothai Thammathirat Open University.
3. Prof. Lt. Dr. Banjob Bannaruj
Independent Scholar
4. Prof. Dr. Kanchana Ngaorangsi
Naresuan University.
5. Assoc. Prof. Dr. Amnat Buasiri
Education Council, Ministry of Education
6. Assoc. Prof. Warakhom Thisuka
Mahamakut Buddhist University.
7. Assoc. Prof.Dr. Chaiyuth Chinokul
National Institute of Development Administration.
8. Assoc. Prof.Dr. YothinSawaengdee
Mahidol University.
9. Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaw
Hua Chiew Chalernprakit University.
10. Assoc. Prof. PhatthanaRueanchaidee
Ramkhamhaeng University.
11. Assoc. Prof.Dr. Wasana Kaewla
Surin Rajabhat University.
12. Assoc. Prof.Dr. Suwin Raksat
Mahamakut Buddhist University
13. Assoc. Prof.Dr.ThiraphongKaenin
Prince of Songkla University.
14. Assoc. Prof.Dr. Sansoen Intarat
Suan Dusit University.
15. Assoc. Prof.Dr.Chamroen Chuchuaisuan
Rajamangala University of Technology Srivijaya.
16. Assoc. Prof.Dr. Phakdi Phosing
Mahasarakham Rajabhat University.
17. Assoc. Prof.Dr. Sanya Khenaphum

- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
18. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิตย์ เจียรจิตต์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สรรสวัสดิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
20. รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะขันหมาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
21. รองศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สวัสดิ์ผล
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
22. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร.สวัสดิ์ จิระจิตติกาล
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
23. รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
24. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
มหาวิทยาลัยศิลปากร
25. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาววัน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
26. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย ท้าวมิตร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
27. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
28. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมชอบ
นักวิชาการอิสระ
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลับปลิง คงชนะ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เพชรนาจักร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน
มหาวิทยาลัยมหิดล
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสิน ปัญญาอุตรตระกูล
มหาวิทยาลัยนเรศวร
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษ์ชัย เจนวิถีสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.อนันท์ ใจสมุทร
- Mahasarakham Rajabhat University.
18. Assoc. Prof.Dr. ChonwitChianchit
Srinakharinwirot University.
19. Assoc. Prof.Dr. Phaisan Sansonwisut
Nakhon Sawan Rajabhat University.
20. Assoc. Prof.Dr. Kasak Tekhanmak
Thepsatri Rajabhat University.
21. Assoc. Prof.Dr. Chawalit Sawatphon
Suan Dusit Rajabhat University.
22. Assoc. Prof.Dr.Sawat Chiratthitikan
Department of Corrections, Ministry of Justice
23. Assoc. Prof.Dr.Atchara Lotrakun
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
24. Assoc. Prof.Dr. Samniang Leurmsai
Silpakom University
25. Assoc.Prof.Dr. Wanthana Naowan
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
26. Assoc. Prof.Dr.Somchai Taomitr
Mahamakut Buddhist University.
27. Assoc. Prof.Dr. SukitChaimusik
Mahamakut Buddhist University.
28. Assoc.Prof. Wichai Thamchop
Independent Scholar
29. Asst. Prof.Dr.PhlapphluengKhongchana
Srinakharinwirot University.
30. Asst. Prof.Dr.Montri Phetnachak
Prince of Songkla University.
31. Asst. Prof.Dr. Wutthinan Kanthatian
Mahidol University.
32. Asst. Prof.Dr. WasinPanyawuttrakun
Naresuan University.
33. Asst. Prof.Dr.ThatsaniChenwithisuk
Chandakasem Rajabhat University.
34. Asst. Prof.Dr.Chonsit Sitisungnoen
Silpakom University.
35. Asst. Prof.Dr.Sa-At Banchoetrit
Stanford University.
36. Asst. Prof. Lt.Jg. Dr.Anan Chaisamut

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยสร สมบุญมาก
มหาวิทยาลัยนครพนม
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ดวงจักร
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู ภูศรี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชชุกร นาคธน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล แอร่มหล้า
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
45. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
46. อาจารย์ ดร.จิตติวิมล คล้ายสุบรรณ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
47. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พานสุวรรณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
48. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสสวาส กุลวงศ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
49. อาจารย์ ดร.อนงค์วิชญา สาริบุตร
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
50. อาจารย์ ดร.วิยะดา วรานนท์วนิช
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
51. อาจารย์ ดร. กลุษณะ ทองแก้ว
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
52. อาจารย์ สายชล ปัญญชิต
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
53. อาจารย์ ดร.ปรีมปรีชญ์ คณินพศุทธิ์
มหาวิทยาลัยสุภัทรศรีราช
- Surat Thani Rajabhat University.
37. Asst. Prof.Dr.Chayason Sombunmak
Nakhon Phanom University.
38. Asst. Prof.Dr.BusakomWatthanabut
North Bangkok University.
39. Asst. Prof.Dr.Chirayu Sapsin
Surindra Rajabhat University.
40. Asst. Prof.Dr.Somkhit Duangchak
Chom Bueng Rajabhat University.
41. Asst.Prof.Dr.BoonchooPoosri
Ubon Ratchathani University
42. Asst. Prof.Dr.Witchukon Nakathon
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
43. Asst. Prof.Dr.Chatchawan Araemla
Chom Bueng Rajabhat University
44. Asst.Prof.Dr. Chatuphum Khetchatturat
Khonkaen University.
45. Asst. Prof.Dr. Uthai Satiman.
Suan Dusit University.
46. Dr. Chitwimon Khlaisuban
Suan Dusit University.
47. Asst.Prof.Dr. Apichat Pansuwan
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
48. Asst.Prof.Dr. Manassawas Kullawong
Rajamangala University of Technology Srivijaya
49. Dr. AnongwityaSaribut
Ramkhamhaeng University.
50. Dr. Wiyada Waranonwanit
North Bangkok University
51. Dr. Kitsana Thongkaeo
Suratthani Rajabhat University.
52. Mr. Saichol Panyachit
Thai Health Promotion Foundation
53. Dr. Purimprat Khaninopsut
Sathitammathirat Open University

บทบรรณาธิการ

วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์นี้เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนเมษายน – มิถุนายน พ.ศ. 2563 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ซึ่งเนื้อหาสาระในเล่มประกอบด้วยนักวิชาการและเรื่องดังต่อไปนี้

พระพรหมเวที (สุเทพ ผุสฺสธมโม) บทความเรื่อง “การเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา” พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ได้แก่ รูปแบบของเครือข่ายสัมพันธ์ทางสังคม ที่เรียกว่า “เครือข่ายครอบครัวสุจริตวิถีพุทธ” ที่มุ่งขับเคลื่อนการทำงานระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดับพื้นที่จากเล็กไปหาใหญ่ โดยอาศัยโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

รินทร์ชิตา เกล็ดประทุมกานต์ บทความเรื่อง “อิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์” พบว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 องค์ประกอบประสิทธิภาพองค์กรมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และอิทธิพลของธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กรทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปุน วิเศษศรี บทความเรื่อง “การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และควรประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้กับประชาชนทุกกลุ่มเพื่อใช้มีความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สุวิมล มธูรส บทความเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรจะพัฒนาสินค้าการให้บริการ บรรจุกุภัณฑ์และป้ายฉลาก โดยให้สื่อถึงจุดเด่นของความเป็นไทย หรือแสดงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ พัฒนาสินค้าที่แสดงถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ความเป็นไทยและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พระครูอาทรยติกิจ (ชื่น ปญญาภาโม) บทความเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า ด้านการพัฒนากาย ฝึกอบรมให้ความรู้ และส่งเสริมในการทำความดี พัฒนาร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง ด้านการพัฒนาจิต พัฒนาให้ยึดมั่นดำรงตนอยู่ในศีลธรรม มีระเบียบวินัยทางสังคม ด้านการพัฒนาจิต ฝึกอบรมให้มีจิตใจสงบ การพัฒนาจิตใจให้มีจิตใจใฝ่กุศล ด้านการพัฒนาปัญญา สอนให้รู้และเข้าใจ หลักธรรม ให้เกิดปัญญา การพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหา

ปราณี คำแก้ว บทความเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย มี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) แพทย์แผนไทยซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูล 2) ผู้ป่วยหรือบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือญาติของผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล และ 3) ระบบการบริหารจัดการเวชระเบียนโดยมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียนอย่างสม่ำเสมอ

พระปลัดโอภาส โอภาโส บทความเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ กับการจัดการพื้นที่มรดกโลก มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และการพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก มี 4 ด้าน คือ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การเข้าร่วมในการดำเนินงานของแผน การเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผล การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์

เอกรินทร์ ศิริรัตนชัย บทความเรื่อง “ขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง” พบว่า การดำเนินนโยบายได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยของผู้ที่มีอำนาจบริหาร กรุงเทพมหานคร และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการสัญจร การจราจรติดขัดส่งผลให้เกิดปัญหาการร้องเรียนเรื่องความเป็นธรรมในการเลือกปฏิบัติ

Thitithorn Bumbud Article “Management Effectiveness of The Energy for Health Care and Environment Research Center” Findings were

as follow : The guidelines for development of management was to combine the implementation of good management principles and the operations of the staff according to Sangahavatthu IV, which was mainly compassion so as to provide helpful and useful services to patients, helping and supporting them until they were satisfied, having good physical and mental health and overall result in well-being and happiness.

สิริกุล อนุรักษ์ธนากร บทความเรื่อง “รูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร” พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ โดยการนำหลักกัลยาณธรรม 7 เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนำไปสู่พัฒนาการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ

วิจิตร เกิดน้อย บทความเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในตำบลไทยวาสา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในตำบลไทยวาสา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

อัญญาฤดา หัตถ์รัตน บทความเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์” พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริต คือ การกำหนดบทลงโทษตามกฎหมาย บทลงโทษตามองค์กรกำหนด การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และการแต่งตั้งกรรมการกลางในการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กรอย่างเป็นระบบ

พระครูสมุห์จิระชาติ พุทธรกชีโต บทความเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี” พบว่า ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เทศบาลจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพแก่กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุและส่งเสริมให้มีการอบรมในการให้บริการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

ธนเดช กังสวัสดิ์ บทความเรื่อง “ตัวแบบกลยุทธ์ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการตลาด (สัมประสิทธิ์ = .99) รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (สัมประสิทธิ์

= .88) ด้านการจัดการโลจิสติกส์ (สัมประสิทธิ์ = .87) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (สัมประสิทธิ์ = .55) ด้านความเสี่ยงของโรงงาน (สัมประสิทธิ์ = .44) ด้านต้นทุนการผลิต (สัมประสิทธิ์ = .09) ด้านเครื่องมือเครื่องจักร (สัมประสิทธิ์ = .07) และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (สัมประสิทธิ์ = .06) ตามลำดับ

พระธชชัย ธมมวโร บทความเรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท” พบว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดชัยนาทใช้วิธีการเทศน์และดำเนินกิจกรรมในโอกาสต่างๆ เช่น งานบุญ งานบวช การสอนศีลธรรมในโรงเรียน และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

อภินันต์ อันทวีสิน บทความเรื่อง “องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน” พบว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนเชิงยืนยันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การนำอย่างมีกลยุทธ์ 2) การให้บริการที่เป็นเลิศและ 3) นวัตกรรมจัดการ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการองค์การอย่างมีกลยุทธ์

จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์ บทความเรื่อง “การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” พบว่า นักเรียนมีทักษะทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย การสังเกต การวัด การจำแนกประเภท การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปสและสเปกกับเวลา การคำนวณ การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความคิดเห็นจากข้อมูล การพยากรณ์ อยู่ในระดับดี

วีรยุทธ ไทยโพธิ์ศรี บทความเรื่อง “การศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานแห้วในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้านบริหารจัดการ ต้นทุนด้านการจัดหาและต้นทุนทางด้านการขนส่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วิวัฒน์ พลอยศรี บทความเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร” พบว่า สมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลที่ต้องการจากสถานประกอบการมุ่งเน้นที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเตรียมงาน ปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาและบำรุงรักษาได้ สามารถควบคุมคุณภาพได้ รวมทั้งต้องปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย

Somkuan Yambubpha Article Title “Management of Ayutthaya, Unesco World Heritage City for Cultural Tourism” Findings were as

follow: The Appropriate models of the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City revealed 6 model: Tourist attraction management model; Physical management model; Accessibility to tourist attractions model; Participatory model; Responsibility model and Worthiness model.

ลัดดาวัลย์ สำราญ บทความเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์: การสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง” พบว่า ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ด้านความต้องการทางด้านสังคม ด้านความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง ด้านความต้องการความปลอดภัย ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง มีอำนาจการทำนายร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

พระจรรยา จนทุบโม บทความเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ” พบว่า รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ คือ 1) ด้านผู้ส่งสาร (Sender) คือ พระนักเทศนาต้องเข้าใจหลักธรรมที่นำมาเทศนา 2) ด้านสาร (Message) คือ เนื้อหาการเทศนา เสนอแนะให้คำแนะนำแก่คนฟังและเพื่อปฏิบัติต่อกันในสังคม 3) ด้านช่องทางในการส่ง (Channel) คือ พระนักเทศนามีคำเทศนาเสนอหาคณะฟัง 4) ด้านผู้รับ (Receiver) คือ พระเทศนาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ชัดเจนเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของหน่วยงานและองค์กรนั้นๆ ที่ไปเทศนา

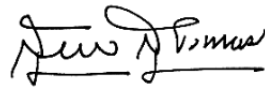
กิตติพงษ์ โคตรจันทิก บทความเรื่อง “เศรษฐศาสตร์การเมืองอาเซียน: ความสัมพันธ์ระหว่างประชาคมอาเซียนตามหลักเศรษฐศาสตร์แบบพึ่งพา” พบว่า รัฐดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกจำเป็นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจเพื่อแลกกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคมและกฎหมาย เศรษฐกิจ ความมั่นคง ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข โดยหาวิธีการหรือแนวทางในการป้องกันผลกระทบ ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาสให้กับประชาชน

ยุทธนา ปราณีต บทความเรื่อง “อำนาจอธิปไตยกับแนวคิดด้วยเจ้าของอำนาจและการแสดงออกของประชาชน” พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวถึงในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 3 ความว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

สุธิตา แจ้งประจักษ์ บทความเรื่อง “สวัสดิการสังคมไทยในระบวนการ พัฒนา” พบว่า การจัดสวัสดิการในอนาคตจึงควรทบทวนแนวคิดการจัดสวัสดิการจากที่เป็นหน้าที่ของรัฐฝ่ายเดียวมาเป็นการแสวงหาภาคีร่วมทั้งเอกชน ประชาสังคมในการจัดสวัสดิการ รวมทั้งรื้อฟื้นและส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเพื่อเสริมสร้างในระบบสวัสดิการไทยมีความเข้มแข็ง

คณะกรรมการพิจารณาการขอพระราชทานคุณธรรมการก่อกำเนิดบทรบทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องนำอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

บรรณาธิการวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(6)
บทบรรณาธิการ	(11)
สารบัญ	(17)
บทความวิจัย :	
การเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา <i>พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุ่สุสขมโม)</i>	1
อิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ <i>รินทร์ชิสสา เกล็ดประทุมกานต์, พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต</i>	13
การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง <i>ปูน วิเศษศรี, ประณต นันทียะกุล, สุรพล สุยะพรหม, สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล</i>	27
การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบล ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี <i>สุวิมล มธรส, อภิชาติ ศิริบุญญากาล</i>	39
รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี <i>พระครูอาทรยติกิจ (ชื่น ปญญากาโม), พระเมธีธรรมอาจารย์ (ประสาร จนุทสาโร), พระมหานิกธ ฐานุตโตโร</i>	50
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธารณสุขแพทยแผน ไทย จังหวัดเชียงราย <i>ปราณี คำแก้ว, ยิ่งยง เทาประเสริฐ, กัญยานุช เทาประเสริฐ</i>	62
การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>พระปลัดโอภาส โอภาโส, พระเมธีธรรมอาจารย์ (ประสาร จนุทสาโร), พระมหานิกธ ฐานุตโตโร</i>	73
ขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง <i>เอกรินทร์ ศิโรรัตน์ชัย</i>	84

MANAGEMENT EFFECTIVENESS OF THE ENERGY FOR HEALTH CARE
AND ENVIRONMENT RESEARCH CENTER

- Thitithorn Bumbud, Boonton Dockthaisong, Sman Ngamsnit* 101
รูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธสังกัดสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
- สิริกุล อนุรักษธนากร, สุวิทย์ ภาณุจारी* 114
พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยวา
อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
- วิจิตร เกิดน้อย, ยุทธนา ปราณีต, สุรพล สุยะพรหม, พรรษา พฤษยามงกุล* 129
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์
- อัญญาฤดา หัตถ์รัตน์, พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต* 140
ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี
- พระครูสมุห์จิระชาติ พุทธธรรมาภรณ์, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, อนุวัต กระจ่าง* 156
ตัวแบบกลยุทธ์ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัด
ฉะเชิงเทรา
- ธนเดช กังสวัสดิ์* 166
การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท
- พระธชชัย ธรรมวโร, พระมธีรธรรมจารย์ (ประสาร จนุทสาโร),
พระมหานิกธ ฐานุตโตโร* 179
องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน: กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยคริสเตียน
- อภิวัฒน์ อันทวีสิน, ชัชฌพงษ์ ทองพวง, รมย์รัมย์ภา ญัฐธัญญ์, รุ่งแก้ว
พุ่มโพธิ์ไธ* 193
การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา
การstimผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี
- จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง* 209

- การศึกษาต้นตุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานแห้วในเขตตำบลวังยาง อำเภอ
ศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
วีรยุทธ ไทยโพธิ์ศรี 223
- การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล
สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร
วัฒน์ พลอยศรี 234
- MANAGEMENT OF AYUTTHAYA, UNESCO WORLD HERITAGE CITY
FOR CULTURAL TOURISM
Somkuan Yambubpha, Rattapon Yenjaime, Sman Ngamsnit 250
- กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ : การสร้างความผูกพันต่อองค์กรของ
พนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง
ลัดดาวัลย์ สำราญ, ไสริยา สุภาพล, กมลรัตน์ ธีัญญเจริญ 261
- รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ
*พระจรรุญ จนุฑโปโม, พระอุดมสิทธิธนายก, พระเมธีธรรมาจารย์
(ประสาร จนุทสาโร), พระมหานิกธ ฐานุตโตโร* 274
- บทความวิชาการ:
เศรษฐศาสตร์การเมืองอาเซียน: ความสัมพันธ์ระหว่างประชาคมอาเซียน
ตามหลักเศรษฐศาสตร์แบบพึ่งพา
กิตติพงษ์ โคตรจันทิก, พระศิวกธ ปรณญาวุฑโฒ, พระสมุห์บัว ทีปธโม 288
- อำนาจอธิปไตยกับแนวคิดว่าด้วยเจ้าของอำนาจและการแสดงออกของ
ประชาชน
*ยุทธนา ปราณีต, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, บวร ชมชุมศรี,
กาญจนา ดำจติ, ปนัดดา รักษาแก้ว* 304
- สวัสดิการสังคมไทยในกระบวนการพัฒนา
สุธิดา แจ้งประจักษ์ 315
- BOOKS REVIEWS:
ศิลปะการพูดสำหรับผู้นำ : พูดอย่างไรให้คนเชื่อ
*พระมหานิกธ ฐานุตโตโร, พระเมธีธรรมาจารย์ (ประสาร จนุทสาโร),
พระสุธีวีรบัณฑิต (โชวี ทสสนีโย), พระอุดมสิทธิธนายก (กำพล คุณงกโร)
พระมหาสุนันท์ สุนนโท* 330

ภาคผนวก	345
ขั้นตอนการปฏิบัติงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์	345
คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ	349
หนังสือขอเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์	362

การเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา*
ENHANCING HONESTY VALUES OF FAMILY INSTITUTION
ACCORDING TO PRINCIPLES OF BUDDHISM

พระพรหมเวที (สุเทพ พุสฺสธมฺโม)
Phrabrahmavethi (Suthep Phussadhammo)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkomrajavidyalaya University
E-mail: Yimrungsup222@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาการเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ได้แก่ รูปแบบของเครือข่ายสัมพันธ์ทางสังคม ที่เรียกว่า “เครือข่ายครอบครัวสุจริตวิถีพุทธ” ที่มุ่งขับเคลื่อนการทำงานระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของระดับพื้นที่จากเล็กไปหาใหญ่ โดยอาศัยโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นฐาน มีภารกิจหลัก คือ ส่งเสริมสร้างความปรองดองสามัคคีอย่างต่อเนื่องด้วยกิจกรรมจิตสาธารณะ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างภูมิคุ้มกันสังคมอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุจริต ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันครอบครัวอบอุ่นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัว ส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้การคิดวิเคราะห์วิธีใช้คำพูดในเชิงบวก และส่งเสริมการรักษาสุขภาพและภูมิคุ้มกันยาเสพติดด้วยวิถีครอบครัวอบอุ่น

คำสำคัญ: ค่านิยมสุจริต; สถาบันครอบครัว; หลักพระพุทธศาสนา

Abstract

This article was to study enhancing honesty values of family institution in accordance with the principle of Buddhism, using mixed methods. It was found that the model that was suitable and consistent with the current situation was a form of social relationship network, called the “Faithful Family Network”, a Buddhist way that aimed to work between all the stakeholders at the local level from small to large scale by using the project that reconciled with Buddhist principles, that was, the 5 Precepts Observing Village Program as the foundation. The primary missions of this

* Received March 3, 2020; Revised March 15, 2020; Accepted March 16, 2020

project were to promote continuous reconciliation with public mental activities, promote livelihood according to the sufficiency economy philosophy and create peaceful social immunity, promote warm family immunity through the participatory process, promote the dissemination of knowledge, analytical thinking, and positive speech techniques, and to promote the health and immunity treatment from drugs addiction with a warm family lifestyle.

Keywords: Honesty values; Family Institution; Principles of Buddhism

บทนำ

ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาช้านานและส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง คอร์รัปชัน (Corruption) เป็นความผิดที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันได้แก่ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดที่เกี่ยวกับความยุติธรรม และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม (พระอโณทัย กตปุญโญและคณะ, 2563) กล่าวคือ การกระทำเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรชอบได้ด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งโดยสรุปแล้ว รูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย มี 15 ลักษณะ คือ (1) การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียกเก็บส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมายโดยการสร้างความขาดแคลนเทียม (2) โจราธิปไตย (Kleptocracy) เป็นการฉกฉวยทรัพยากรของรัฐมาเป็นของครอบครัวและอาจกระทำโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (3) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้ผลเสียส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม (4) การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ (ปั่นราคาหุ้นของตัวเอง) (5) ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบังและให้การเท็จ (6) การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างมีอคติและลำเอียง (7) การใช้อิทธิพลทางการเมือง ค้า แสดงบทบาทเป็นนายหน้าหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน จากการค้าต่างตอบแทน การแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกับประเทศคู่ค้า (8) การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉล การใช้กองทุนของรัฐเพื่อไปหาผลประโยชน์ทางการเมือง (9) ไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้ลัทธิพรรคพวกแทน (10) การให้และการรับสินบน การขู่เชิญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ (11) การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง (12) ผู้บริหารประเทศทำตัวเป็นผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของประเทศโดยการใช้นโยบายประชานิยม (13)ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด

(14) ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ และ (15) การบริจาค เพื่อช่วยเหลือการณรงค์ที่ผิดกฎหมาย (จารุวรรณ สุขุมลพพงษ์, 2556)

ปัญหาวิกฤติคุณธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน เกิดปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างไม่มีสิ้นสุด มีแนวโน้มจำนวนอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ผู้ก่ออาชญากรรมเปลี่ยนไปเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน (สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ และศศิกัญจน์ ทวีสุวรรณ, 2552) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีมากมาย เช่น ปัญหายาต้านเสพติด ปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น (สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญเชื้อ, 2551; กฤษฎา แซ่หลี่, 2562) หากพิจารณาจากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2489-2559) ที่ทรงพระราชทานไว้ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช ณ มลฑลพิธีท้องสนามหลวง เนื่องในพระราชพิธีสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525 (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2552) มีใจความเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมเพื่อให้เป็นสมบัติของคนไทยทั้งประเทศ ตามที่ทรงระบุไว้ 4 ประการ คือ (1) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม (2) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจจะความดี (3) การอดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด และ (4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้สละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง โดยทรงเน้นย้ำว่า คุณธรรม 4 ประการนี้ หากประชาชนทุกคนควรนำมาประพฤติปฏิบัติก็จะช่วยให้ประเทศชาติเกิดความสงบสุข ร่มเย็น และส่งผลให้ประเทศสามารถพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไป (เพ็ญแข ประจันปัจฉินีกและคณะ, 2551)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทางสังคมจำเป็นต้องอาศัยกลไกทางสังคม เพื่อทำหน้าที่คุ้มกันและช่วยเหลือคนในสังคม ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบหรือถูกกระทำจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตามแบบแผนขนบธรรมเนียมประเพณีของวัฒนธรรมนั้น ซึ่งมีได้เป็นสิ่งยากเย็นเชียวใจจนบุคคลจะทำไม่ได้ หากว่าได้หัดทำมาจนเคยชิน หรือยินดีทำตามด้วยความพอใจเพื่อจะได้ชื่อว่าเป็นสมาชิกสมบูรณ์แบบของกลุ่ม และช่วยให้มีแบบแผนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในสังคมแต่ละคนที่จะปฏิบัติต่อกัน โดยทั่วไป ชีวิตของบุคคลธรรมดาตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตไปสู่วัยชราต้องผ่านสถาบันทางสังคมที่สำคัญของชีวิต ได้แก่ (1) สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานแรกที่บุคคล ผ่านตั้งแต่แรกเกิด เป็นสิ่งที่บุคคลเลือกไม่ได้เป็นสิ่งที่ได้มาโดยกำเนิด (2) สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลาถ่ายทอดความรู้ไปยังสมาชิกในสังคม ปลูกฝังทักษะการใช้ปัญญาในชีวิตประจำวัน (3) สถาบันเศรษฐกิจ เป็นสถาบันที่บุคคลสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยประโยชน์ คือ การแลกเปลี่ยน

ผลผลิต การซื้อขาย เป็นต้น (4) สถาบันการปกครอง เป็นสถาบันที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ควบคุมป้องกันการขัดแย้งผลประโยชน์ของสมาชิกในสังคม (พระมหากษัตริย์ ชินเมธีและคณะ, 2563; พระชาญชัย ตีสวัสดิ์และคณะ, 2563) (5) สถาบันนันทนาการ เป็นสถาบันที่ประดิษฐ์สิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อความเพลิดเพลิน ผลที่ได้คือ ดนตรี ศิลปะ กีฬา หรือกลายเป็นธุรกิจที่ผู้ต้องการพักผ่อนหย่อนใจสามารถไปหาซื้อบริการในฐานะผู้ดู ผู้ชมการแสดง เป็นต้น และ (6) สถาบันศาสนา เป็นสถาบันที่ผลิตคนดีมีความรู้ โดยความเป็นคนดี คือ การรู้ศีล ธรรมซึ่งเป็นบรรทัดฐานของสังคมมนุษย์ที่มุ่งสันติสุข (พิทยา สายหู, 2544; พระมหาอำนาจ อัจฉริยเมธีและคณะ, 2563; พระครูพิศิษฐ์ กระจานนาค (ประยูร นนทโย) และคณะ, 2563)

โดยนัยนี้ สถาบันครอบครัว ถือเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรกที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2554) ครอบครัวยุคใหม่เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม เป็นหน่วยย่อยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่คงทนที่สุดและยังไม่เคยปรากฏว่า สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่ไม่มีสถาบันครอบครัว เพราะมนุษย์ทุกคนต้องอยู่ในสถาบันครอบครัว เนื่องจากเป็นกลุ่มสังคมกลุ่มแรกที่มีมนุษย์ทุกคนเจอ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโต และมีครอบครัวแยกออกมา ครอบครัวจะให้ตำแหน่ง ชื่อ และสกุลซึ่งเป็นเครื่องบอกสถานภาพ บทบาทตลอดจนกำหนดสิทธิหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันและต่อสังคม ครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกและสำคัญของสังคมในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานความประพฤติของครอบครัว (สุพัตรา สุภาพ, 2545)

ประการสำคัญ คือ สังคมไทยโชคดีที่มีพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันศาสนาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในการทำความดี พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่มุ่งให้ผู้ปฏิบัติเว้นจากการประพฤติน่าเกลียด ทำแต่ความดี โดยข้อปฏิบัติตนขั้นพื้นฐานในทางพระพุทธศาสนาสำหรับควบคุมความประพฤติทางกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามมีความปกติสุข คือ เบญจศีล หรือศีล 5 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2553) โดยนัยนี้ เพียงแต่คนในสังคมทุกคนยึดถือปฏิบัติหลักศีล 5 อย่างเคร่งครัด ก็จะไม่มีความทุกข์หรือปัญหาทุจริตคอร์รัปชันปรากฏให้เห็น (พระมหาสุทนต์ นรเชฏโฐ และคณะ, 2561) ดังนั้น จึงควรสร้างชุดความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวเพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว โดยอาศัยค่านิยมสุจริตตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นทุนทางสังคมไทยและศักยภาพพื้นฐานของสถาบันครอบครัวโดยเชื่อมโยงความรู้และภูมิปัญญา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัว
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนด การวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากผู้แทนครัวเรือนในพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 304,876 คน/ครัวเรือน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน/ครัวเรือน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิง คุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 ท่าน และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 8 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัว โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการละเว้น กามเมสุมิจฉาจาร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 รองลงมาได้แก่ ด้านการละ เว้นอนินนาทาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการละเว้นมุสวาท อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย พบว่า (1) ด้านการละเว้น ปาณาติบาต ได้แก่ ส่งเสริมกิจกรรมจิตสาธารณะ ส่งเสริมกิจกรรมสร้างความปรองดอง สามัคคีอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ยากไร้หรือ ผู้ด้อยโอกาส (2) ด้านการละเว้นอนินนาทาน ได้แก่ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจระดับครัวเรือนและอาชีพ เสริม และการเฝ้าระวังและสร้างภูมิคุ้มกันสังคมอยู่เย็นเป็นสุขตามแนววิถีพุทธ (3) ด้าน การละเว้นกามเมสุมิจฉาจาร ได้แก่ สร้างภูมิคุ้มกันครอบครัวอบอุ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว และส่งเสริมกิจกรรมประกวดครอบครัว

รักษาศีลห้าเพื่อยกย่องครอบครัวต้นแบบให้เป็นรูปธรรมทางสังคม (4) ด้านการละเว้นมุสาวาท ได้แก่ สร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นคุณทางสังคม จัดกิจกรรมทางสังคมระดับชุมชนที่ส่งเสริมความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และส่งเสริมวิธีการคิดวิเคราะห์ในการใช้คำพูดในเชิงบวก (5) ด้านการละเว้นสุราเมรัยมีชชปมาที่ภูฐาน ได้แก่ สร้างหลักประกันสุขภาพในครอบครัวโดยมีต้นแบบความประพฤติที่ดีเป็นฐาน รมณรงค์การทำกิจกรรมทางสังคมที่ส่งเสริมให้ชุมชนปลอดอบายมุขและยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และจัดตั้งชมรมครอบครัวรักษาสุขภาวะและภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติด

3. รูปแบบการเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ได้แก่ รูปแบบของเครือข่ายสัมพันธ์ทางสังคม ที่เรียกว่า เครือข่ายครอบครัวสุจริตวิถีพุทธ ที่มุ่งขับเคลื่อนการทำงานระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดับพื้นที่จากเล็กไปหาใหญ่ โดยอาศัยโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นฐาน ทั้งนี้ “เครือข่ายครอบครัวสุจริตวิถีพุทธ” มีวิสัยทัศน์ คือ “เสริมสร้างค่านิยมและวิถีชีวิตสุจริตแนวพุทธ” และมีพันธกิจ คือ “การเสริมสร้างค่านิยมสุจริตแก่เด็กและเยาวชน และสนับสนุนการทำกิจกรรมทางสังคมที่มีคุณภาพ” และมีภารกิจหลัก คือ ส่งเสริมสร้างความปรองดองสามัคคีอย่างต่อเนื่องด้วยกิจกรรมจิตสาธารณะ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างภูมิคุ้มกันสังคมอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุจริต ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันครอบครัวอบอุ่นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัว ส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้การคิดวิเคราะห์วิธีใช้คำพูดในเชิงบวก และส่งเสริมการรักษาสุขภาวะและภูมิคุ้มกันยาเสพติดด้วยวิถีครอบครัวอบอุ่น

อภิปรายผลการวิจัย

การเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา มีรูปแบบที่เป็นต้นแบบในลักษณะของรูปแบบเครือข่ายสัมพันธ์ทางสังคมโดยอาศัยโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นฐาน แสดงให้เห็น ความเชื่อมั่นในศักยภาพของสมาชิกในชุมชน ตามแนวคิดของพระพุทธศาสนา ที่เชื่อมั่นว่ามนุษย์ที่มีความสามารถในการยกระดับการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ หากยึดหลักปฏิบัติตามหลักการของ ศีล 5 โดยนัยนี้ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในตำริของ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปญญมหาเถร, 26 สิงหาคม 2468-ปัจจุบัน) เป็นโครงการที่ส่งเสริมหลักประกัน 5 ด้านในชีวิต (พระมหาพุทธทาส นรเชฏโฐ และคณะ, 2561) ประกอบด้วย หลักประกันชีวิตหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการฆ่าสัตว์

หรือใช้ให้ฆ่า หรือเบียดเบียนข่มเหงรังแกผู้อื่น หลักประกันทรัพย์สินหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการลักทรัพย์ หรือการถือเอา หรือการฉกฉวยสิ่งของผู้อื่น หลักประกันครอบครัว หรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการประพฤติดินทางกามหรือนอกใจคู่ครอง หลักประกันสังคมหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการพูดเท็จ หรือการพูดโกหกหลอกลวง และหลักประกันสุขภาพหรือหลักปฏิบัติที่มุ่งงดเว้นจากการดื่มของมึนเมา หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ นั่นเอง ดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร” จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีการรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤติดินทางกาม ศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดปด และศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย โดยครอบคลุมทั้ง 5 องค์ประกอบ ตามหลักการของศีลห้า และสอดคล้องกับที่ พระเด่นชัย เมตติโก (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวคิดเรื่องกายสุจริตในพระพุทธศาสนาเถรวาท” จากผลการวิจัยพบว่า ตามทัศนะพระพุทธศาสนาเถรวาทถือว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองได้ และสามารถจะเปลี่ยนแปลงตนเองจากความเป็นปุถุชนไปสู่ความเป็นอริยชนได้ ถ้าได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ คนไทยส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และสังสารวัฏ จึงนิยมทำบุญและประกอบกรกุศล โดยมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นตัวชี้ นำ กระตุ้นเตือนในการดำเนินชีวิต สำหรับรูปแบบและการพัฒนากายสุจริตในสังคมไทยตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาทมีสองลักษณะ คือ ลักษณะแรกใช้ในการพัฒนามนุษย์ด้วยหลักกายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีความเกี่ยวเนื่องกันหรือสัมพันธ์กันไม่มีการแยกพัฒนา และอีกลักษณะหนึ่ง คือ หลักการพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กันในฐานะเกื้อกูลเป็นมิตรกัน โดยใช้เกณฑ์ตัดสินพฤติกรรมที่ดี (ความดี) และพฤติกรรมที่ไม่ดี (ความชั่ว) และสอดคล้องกับที่ มณฑนาภรณ์ อรุณเรือง (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สถาบันครอบครัวกับการขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก” จากผลการวิจัยพบว่า วิธีการขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมของสถาบันครอบครัว คือ การสอนไม่ให้หยิบฉวยหรือขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น และสอดคล้องกับที่ แสงระวี แก้วเม็งผาง (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย” จากผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร พบว่า ด้านครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวอบอุ่นและเป็นสุข ครอบครัวปลอดภัย การพบปะสังสรรค์ และการทำกิจกรรมร่วมกัน และสอดคล้องกับที่ สมมาส เส็งสุข (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การใช้เบญจศีลเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนพ่่านครญาณวโรภาส

อุทิศ ตำบลปากนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรมทางกายระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะที่ประกอบด้วยคุณธรรมทางกายเพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรมทางวาจาระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะที่ประกอบด้วยคุณธรรมทางวาจาเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับที่ พระครูสุมนต์ธรรมธาดา (สายัน จันทวีโส) (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย” จากผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมใจของคนที่เคยเกี่ยวข้องกับสุราแล้ว ให้ละความต้องการที่จะดื่มสุรา เป็นการส่งเสริมให้คนมีอนาคตที่ดี ด้วยการขยันหาทรัพย์ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาทรัพย์ที่หา มาได้เพื่อใช้จ่ายในคราวจำเป็น รู้จักคบคนดีเป็นเพื่อนเพื่อเขาจะได้แนะนำในสิ่งที่ดี ๆ

ชีวิตสุจริตแนวพุทธ” และมีพันธกิจ คือ “การเสริมสร้างค่านิยมสุจริตแก่เด็กและเยาวชน และสนับสนุนการทำกิจกรรมทางสังคมที่มีคุณภาพ”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เครือข่ายครอบครัวสุจริตวิถีพุทธ ควรณรงค์ส่งเสริมการไม่ใช้ความรุนแรงทุกชนิด ทั้งในเชิงวาจา (Hate Speech) พฤติกรรม และการกระทำที่ละเมิดต่อสิ่งมีชีวิต แม้แต่สิ่งมีชีวิตเล็กน้อยไปจนถึงบุคคล ทั้งในเชิงบุคคล ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สมาชิกของชุมชนควรช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยในชีวิตของเด็กและเยาวชนในชุมชน
2. ผู้ปกครองควรสอดส่องดูแลการบริโภคสื่อของเด็กและเยาวชนในปกครองพร้อมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับความประพฤติทางเพศบนพื้นฐานของจริยธรรมทางเพศตามกรอบของศีลในพระพุทธศาสนา
3. ผู้นำชุมชนควรสร้างกิจกรรมทางสังคมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีระดับครัวเรือน
4. ทุกภาคส่วนควรรังเกียจให้ทุกครัวเรือนในชุมชนจัดงานรื่นเริงโดยปลอดจากสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายครอบครัวสุจริตวิถีพุทธ
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ค่านิยมสุจริตของเยาวชนยุคโลกาภิวัตน์

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). *พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤษฎา แซ่หลี่. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 59-70.
- จากรุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). *แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2545). *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: บริษัทเท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัลพับลิเคชั่น จำกัด.
- พระครูพิศิษฐ์ประชาณาถ (ประยูร นนทโย) และคณะ. (2563). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 23-36.
- พระครูสุมนต์ธรรมธาดา (สายัน จันทวิโส). (2553). *ศึกษาปัญหาและทางออกของการตีมีสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชาญชัย ติสสวโรและคณะ. (2563). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 244-254.
- พระเด่นชัย เมตติโก. (2556). *แนวคิดเรื่องกายสุจริตในพระพุทธศาสนาเถรวาท* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 18). นนทบุรี: โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสสธโม). (2563). *การเสริมสร้างค่านิยมสุจริตของสถาบันครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา* (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาจักรพงษ์ ชินเมธีและคณะ. (2563). แนวคิดทางการเมืองของขงเบ้งในวรรณกรรมสามก๊กที่มีต่อสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 223-232.
- พระมหาอุทธาน นรเชฏโฐ และคณะ. (2561). *แนวคิด ตัวชี้วัด องค์ประกอบ บทเรียน และบูรณาการตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5* (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอำนาจ อจฺฉริยเมธีและคณะ. (2563). การพัฒนาการเสริมสร้างความปรองดองเพื่อสังคมสันติสุขโดยพระสังฆาธิการจังหวัดปทุมธานี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 98-109.
- พระอโณทัย กตปุณฺโณและคณะ. (2563). การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 47-58.

- พิทยา สายหู. (2544). *กลไกของสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญแข ประจันปัจจนิกและคณะ. (2551). *การยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม: แนวทางและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- มัทนาภรณ์ อรุณเรือง. (2555). *สถาบันครอบครัวกับการขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก* (รายงานผลการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญเชื้อ. (2551). *สิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมมาส ส่งสุข. (2552). *ยุทธศาสตร์การใช้เบญจศิลป์เพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนท่านครุญาณวโรภาสอุทิศ ตำบลปากนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุทธิวรรณ ตันตริจนวนวงศ์ และศศิกาญจน์ ทวีสุวรรณ. (2552). *การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ: กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าราชการของรัฐ* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- สุภัทรา สุภาพ. (2545). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- แสงระวี แก้วเมืองฝาง. (2552). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (2552). *การรักษาศิลปะหัตถ์ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

อิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์*

INFLUENCE OF GOOD GOVERNANCE AFFECTING ORGANIZATIONAL
EFFECTIVENESS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN
NAKHONSAWAN PROVINCE

รินทร์ชิสสา เกียรติประทุมกานต์, พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต
Rinchisa Kledpratumkan, Pongsatean Luengalongkot
มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University
Corresponding Author Email: kledpra4@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของธรรมาภิบาล 2) วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของประสิทธิผลองค์การ 3) ศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง สมาชิกสภา ที่ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 280 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 องค์ประกอบประสิทธิผลองค์การมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และอิทธิพลของธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล; ประสิทธิผลองค์การ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This article aimed to 1) analyze and examine the confirmatory components of the good governance, 2) analyze and examine the confirmatory components of organizational effectiveness, 3) study the influence of good governance affecting organizational effectiveness of local administrative organizations in Nakhonsawan Province. The samples were

* Received April 9, 2020; Revised April 22, 2020; Accepted April 29, 2020

280 people of local administrators, civil servants, permanent employees, hiring staff and local council members in Local Administrative Organizations in Nakhonsawan Province by using multi-stage sampling method. The instrument used for data collection was a questionnaire. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean, and standard deviation. Confirmation of component composition and simple regression analysis. The results of the research were as follows; the good governance was consistent with the empirical data with statistically significant value at the 0.01 level. The organizational effectiveness was consistent with the empirical data with statistically significant value at the 0.01 level. The influence of good governance found that there was a relationship between Organizational Effectiveness and Good Governance was statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Good governance; Organization effectiveness; Local administrative organizations

บทนำ

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Administration) เป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารระบบราชการไทยในปัจจุบัน โดยเน้นความรู้ที่สอดคล้องกับปัญหาสังคม ความเป็นธรรมทางสังคม ซึ่งหัวใจสำคัญของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ก็คือ การปฏิรูประบบราชการนั่นเอง ต่อมาแนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการบริหารระบบราชการไทยโดยมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลในภาครัฐ เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบราชการไทย ซึ่งหลักธรรมาภิบาลนั้นประกอบด้วย 10 หลัก คือ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการระับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักการเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ และ หลักคุณธรรม/จริยธรรม หากข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำทุกหน่วยงานนำหลักธรรมาภิบาลมายึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ย่อมจะเป็นการเพิ่มศักยภาพการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555)

ปัจจุบันพบว่าอิทธิพลของฝ่ายบริหารที่ไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายนิติบัญญัติได้ตรวจสอบการทำงานของตน นักการเมืองท้องถิ่นขาดคุณธรรม อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้อย่างกว้างขวางและ ไม่มีความชัดเจน ขาดความรู้ทางเทคนิคไม่สามารถ

ดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ได้ ยังขาดทักษะในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ขาดคู่มือที่จะแนะนำการทำงานตามอำนาจหน้าที่ที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย และปฏิบัติได้จริง ผู้บริหารใช้อำนาจโดยมิชอบในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ขาดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารกิจการบ้านเมือง (โกวิทย์ พวงงาม, 2552) จากสถานการณ์ดังกล่าวการใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้อีกทั้งยังเป็นกลไกควบคุมติดตามและตรวจสอบโดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์กร และยังสามารถเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ (วรัท พงกษากุลนันท์, 2550) การพัฒนาองค์กรให้เกิดประสิทธิผล เทคนิค BSC เป็นกลยุทธ์ในการบริหารงานสมัยใหม่ และได้รับความนิยมไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย (พสุ เดชะรินทร์, 2546) เทคนิค BSC ได้ถูกพัฒนาขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1990 โดย Dr. Robert Kaplan จากองค์กรที่ชื่อว่า Balanced Scorecard Collaborative โดยตั้งชื่อระบบนี้ว่า “Balanced Scorecard” เพื่อให้ผู้บริหารขององค์กรได้รับรู้ถึงจุดอ่อนและความไม่ชัดเจนของการบริหารงานที่ผ่านมา การนำเทคนิค BSC มาประยุกต์ใช้ในหน่วยราชการอย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นผลจากแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามรูปแบบของการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่ได้กำหนดให้มีการนำเทคนิค BSC มาช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์ของหน่วยราชการในภาพรวม เพื่อให้ประชาชนผู้มารับบริการเกิดประโยชน์สูงสุด กระบวนการนำเทคนิค BSC ไปสู่การปฏิบัติจากการวัดผล 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ซึ่งการนำเทคนิค BSC มาใช้ในองค์กรภาครัฐของไทยนั้นมิได้ถูกจำกัดอยู่แค่เพียงหน่วยราชการในส่วนกลางเท่านั้น แต่ได้ครอบคลุมถึงองค์กรภาครัฐในส่วนท้องถิ่นด้วย (ตัวชี้วัดเมืองน่าอยู่, 2548)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของ ธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ในการนำไปปรับใช้ในโครงสร้างการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลดน้อยลงไปได้ และสามารถนำไปพัฒนาระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

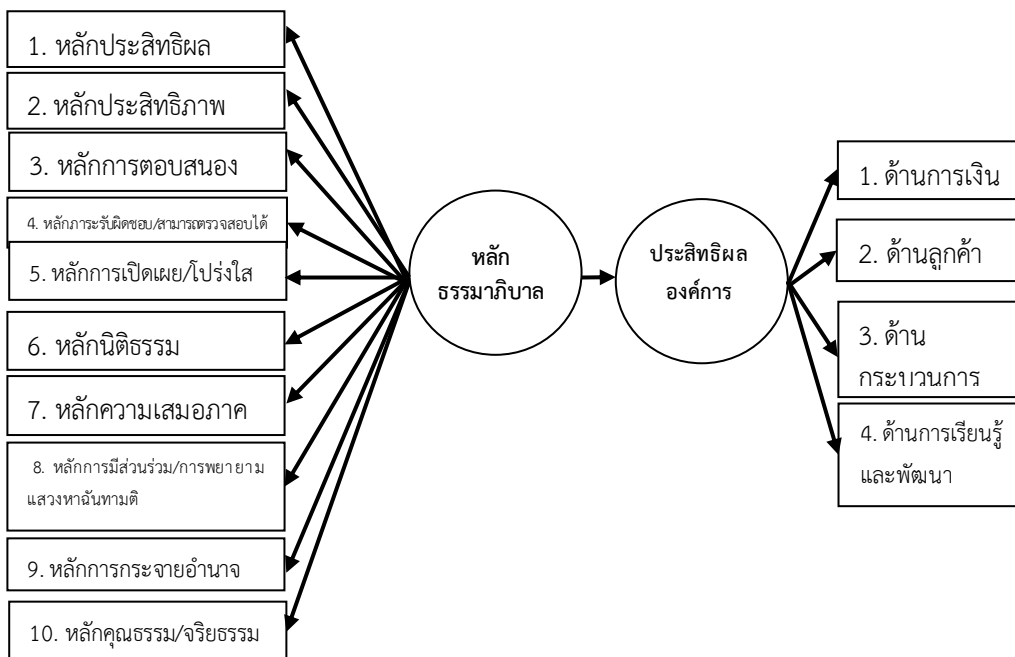
การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับธรรมาภิบาล เป็นการดูแลการบริหารจัดการการควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ โดยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อจัดการกิจการของประเทศชาติ รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชนหลักธรรมที่ใช้บริหารงานนี้ครอบคลุมถึงหลักธรรมทางศาสนา ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวงที่บุคคลทั้งหลายพึงมีและพึงปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภูมิคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ รับรู้ได้เมื่อตัดสินใจแล้วเปิดเผยเหตุผลได้ การใช้อำนาจมีที่มาที่ไปอย่างเปิดเผยชัดเจน (Agere, 2002) ตามหลักธรรมาภิบาล 10 หลักของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555)

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การ เป็นการกระทำใด ๆ หรือความพยายามใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลอะไร สักอย่างให้เกิดขึ้น การกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำเพียงใดขึ้นกับว่าผลที่ได้รับนั้น ตรง ครบถ้วน ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อยเพียงใด ประสิทธิภาพอาจพิจารณาเป็น 2 ระดับ คือ ประสิทธิภาพของบุคคล และประสิทธิผลขององค์การ สามารถนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าต้องการ สรรสร้างนวัตกรรม และการเรียนรู้เพื่ออนาคตขององค์กร โดยจะเน้นการวิจัยความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสร้างบริการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของบุคคลภายนอก (Bertrom, 1972; Steers, 1977) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานหรือวัดประสิทธิผลองค์การที่เรียกว่า Balanced Scorecard:

BSC ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเงิน 2) ด้านลูกค้า 3) ด้านกระบวนการภายใน และ 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Kaplan & Norton, 1996)

ผู้วิจัยศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมที่สนับสนุนแนวคิดทฤษฎี ธรรมาภิบาล โดยการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการตามหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) นอกจากนี้ ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่สนับสนุนแนวคิดทฤษฎี ประสิทธิภาพองค์กรเป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานหรือวัดประสิทธิผลองค์กรที่เรียกว่า Balanced Scorecard: BSC ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเงิน 2) ด้านลูกค้า 3) ด้านกระบวนการภายใน และ 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Kaplan & Norton, 1996) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง สมาชิกสภา ที่ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปตามหลักเกณฑ์การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามแนวคิดของ Hair et al. (2010) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 280 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการ

วิจัย ได้แก่ เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ เชิง ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปรสังเกตได้	วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน ของธรรมาภิบาล					
	b	β	SE	t	R ²	อันดับ
1. หลักประสิทธิผล	1.00	0.852	0.018	46.193**	0.725	3
2. หลักประสิทธิภาพ	0.830	0.707	0.032	22.092**	0.500	8
3. หลักการตอบสนอง	0.953	0.814	0.023	34.722**	0.663	5
4. หลักการรับผิดชอบต่อ สามารถตรวจสอบได้	0.865	0.739	0.029	25.893**	0.546	7
5. หลักการเปิดเผย/โปร่งใส	0.875	0.747	0.029	25.652**	0.558	6
6. หลักนิติธรรม	1.046	0.892	0.014	62.639**	0.796	1
7. หลักความเสมอภาค	0.981	0.837	0.020	42.154**	0.700	4
8. หลักการมีส่วนร่วม	0.830	0.706	0.032	22.348**	0.499	9
9. หลักการกระจายอำนาจ	0.818	0.699	0.032	21.645**	0.489	10
10. หลักคุณธรรม/จริยธรรม	1.052	0.879	0.015	60.337**	0.804	2

$X^2=27.353, df=23$ p-value = 0.2413, TLI = 0.996, RMSEA=0.026, SRMR = 0.013, CFI = 0.998

** p < 0.01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ (Confirmatory Factor Analysis; CFA) ทั้ง 10 องค์ประกอบ มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.699 - 0.892 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ R² อยู่ระหว่าง 0.489 - 0.804) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงสุดได้แก่ หลักนิติธรรม ($\beta = 0.892$), หลักคุณธรรม/จริยธรรม ($\beta = 0.879$), หลักประสิทธิผล ($\beta = 0.852$), หลักความเสมอภาค ($\beta = 0.837$), หลักการตอบสนอง ($\beta = 0.814$), หลักการเปิดเผย/โปร่งใส ($\beta = 0.747$), หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ ($\beta = 0.739$), หลักประสิทธิภาพ ($\beta = 0.707$), หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ($\beta = 0.706$), และหลักการกระจายอำนาจ ($\beta = 0.699$) ตามลำดับ ดังนั้น ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ มีความสอดคล้อง

กับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง กลมกลืน ประกอบด้วย $X^2/df = 1.189$, $p\text{-value} = 0.241$, $TLI = 0.996$, $RMSEA = 0.026$, $SRMR = 0.013$, $CFI = 0.998$

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปรสังเกตได้	วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์					อันดับ
	b	β	SE	t	R ²	
1. ด้านการเงิน	1.000	0.452	0.066	6.905**	0.205	3
2. ด้านลูกค้า	1.291	0.569	0.116	4.887**	0.324	1
3. ด้านกระบวนการภายใน	0.797	0.356	0.082	4.318**	0.127	4
4. ด้านการเรียนรู้และพัฒนา	1.166	0.522	0.056	9.278**	0.272	2

$X^2=3.847, df=2$ $p\text{-value} = 0.1461$ $TLI = 0.984$, $RMSEA = 0.057$, $SRMR = 0.031$, $CFI = 0.995$

** $p < 0.01$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ (Confirmatory Factor Analysis ; CFA) ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.356-0.569 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ (R² อยู่ระหว่าง 0.127 - 0.324) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงสุดได้แก่ ด้านลูกค้า ($\beta = 0.569$), ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ($\beta = 0.522$), ด้านการเงิน ($\beta = 0.452$), ด้านกระบวนการภายใน ($\beta = 0.356$) ตามลำดับ ดังนั้น ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนประกอบด้วย X^2/df 1.923, $p\text{-value} = 0.146$ $TLI = 0.984$, $RMSEA = 0.057$, $SRMR = 0.031$, $CFI = 0.995$

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปรทำนาย	b	β	SE	t	Sig
ค่าคงที่	2.099		0.170	12.355	0.000
หลักธรรมาภิบาล	0.488	0.585	0.041	12.037	0.000

R = 0.585^a, R² = 0.343, Adjusted R² = 0.340, Std. Error of the Estimated = 0.307

**p<0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า อิทธิพลของธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญมาตรฐานเท่ากับ 0.585

อภิปรายผลการวิจัย

1. งานวิจัยในครั้งนี้พบว่า ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย $X^2/df = 1.189$, p-value = 0.241, TLI = 0.996, RMSEA = 0.026, SRMR = 0.013, CFI = 0.998 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลทั้ง 10 องค์ประกอบนั้นมีความสอดคล้องและเป็นในแนวทางการปฏิบัติแนวทางเดียวกันตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ได้ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 หลักให้เกิดประสิทธิภาพไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นค่าความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์จึงเป็นไปตามเกณฑ์ของ Hooper et al., (2008) ที่ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังนี้ X^2/df มีค่าน้อยกว่า 2.00 P-value มีค่ามากกว่า 0.05 TLI มีค่ามากกว่า 0.95 CFI มีค่ามากกว่า 0.95 SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.08 RMSEA มีค่า น้อยกว่า 0.07 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการและคณะ (2559) ซึ่งพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยโมเดลการวัดตัวแปรธรรมาภิบาลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ World Bank (1992); Santiso (2001) ได้นำเสนอองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้ 1) ความรับผิดชอบ 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความคุ้มค่า 4) ประสิทธิภาพ 5) ประสิทธิผล 6) คุณภาพของ

ข้อบังคับ 7) ความอิสระของศาลยุติธรรม 8) เสถียรภาพทางการเมือง 9) การแก้ปัญหา
คอร์รัปชัน ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ควรบริหารงาน
โดยยึดหลักธรรมาภิบาลตาม 10 องค์ประกอบนี้ เพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
และสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

2. ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันประสิทธิภาพขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมี
นัยสำคัญที่ระดับ 0.01 01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนประกอบด้วย
 χ^2/df 1.923, p-value = 0.146, TLI = 0.984, RMSEA = 0.057, SRMR = 0.031, CFI =
0.995 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า องค์ประกอบของประสิทธิผลทั้ง 4 องค์ประกอบนั้นมีความ
สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางการปฏิบัติแนวทางเดียวกันตามความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่าง เน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่
ส่งผลให้องค์กรเกิดประสิทธิผลทั้ง 4 ด้านไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ
ไชยรินทร์ ปัญญาศิริ (2560) ที่กล่าวว่า สถานการณ์เปลี่ยนย้ายกระบวนทัศน์ และการ
จัดการภาครัฐแนวใหม่ตั้งอยู่บนสมมติฐานของความเป็นสากลของแนวคิดการบริหารและ
เทคนิควิธีการจัดการว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งกับการบริหารรัฐกิจและการ
บริหารธุรกิจ โดยภาครัฐควรนำเอาเทคนิคการบริหารจัดการ สมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ใน
การปฏิบัติภารกิจมากขึ้น เช่น การกำหนดแผนงานในเชิงยุทธศาสตร์ การประเมินผลการ
ทำงานอย่างเป็นระบบที่มีตัวชี้วัด (KPIs) ที่ชัดเจน การทำข้อตกลงผลงาน การวัดผลอย่าง
สมดุล (BSCs) ตลอดจนการมุ่งให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่สามารถ
วัดผลได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Niven (2003); Williams (2005) ได้กล่าวเพิ่มเติม
ว่าเทคนิค BSC นั้น เป็นการวัดและการประเมินผลที่มีความสมดุลและมีความครอบคลุม
ทุกมุมมอง ทั้งด้านการเงินและไม่ใช่การเงิน ซึ่งประกอบด้วย 4 มุมมอง คือ ด้านการเงิน
ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา

3. อิทธิพลของธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็น
เพราะว่า หลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักในการปฏิบัติงานได้ส่งผลต่อแนวคิดและก่อให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งส่งผลต่อเนื่องไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติงานของ
บุคลากร และนำไปสู่การมีประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย น้อยฉ่ำและคณะ (2560) ได้ศึกษาพบว่า การ
บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลัก
การประเมินแห่งดุลยภาพ และยังพบว่าหลักธรรมาภิบาล สามารถส่งผลกับประสิทธิผลใน
การบริหาร งานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอย

พหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ยังสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพองค์กรให้มีระดับที่สูงขึ้นได้ โดยการส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ให้ผู้บริหารและพนักงานตั้งมั่นในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 10 หลัก โดยนำไปกำหนดทิศทางการยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงาน และคุณภาพการให้บริการที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: รินทร์ชิสสา เกล็ดประทุมกานต์ (2563)

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัยหลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 หลัก ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

หลักที่ 1 หลักประสิทธิผล พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากร สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติราชการ การปฏิบัติราชการมีทิศทางการยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานย่อมส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพการดำเนินงานทั้งในด้านการเงิน มีความประหยัด ความคุ้มค่าของเงินและการใช้ประโยชน์สูงสุด พนักงานให้

ความสำคัญในการให้บริการลูกค้า เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาที่ขึ้นตัวอย่างชัดเจน

หลักที่ 2 หลักประสิทธิภาพ พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากร วิธีการบริหารจัดการ ด้านเวลา และแรงงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมส่งผลให้องค์กรประหยัดต้นทุนการผลิตหรือบริการ ได้มาตรฐาน ส่งผลให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์การให้บริการที่ดี สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ ร่วมกันสร้างแนวทางและกระบวนการทำงานเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

หลักที่ 3 หลักการตอบสนอง พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากรได้สร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจให้กับประชาชน มีระบบการจัดการข้อร้องเรียนที่ทันสมัย รวดเร็ว มีการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยวิธีการหลากหลาย ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสร้างนวัตกรรมที่สามารถรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลและเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจน

หลักที่ 4 หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากร มีการสร้างความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนเองรวมถึงความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม มีความกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรายงานการใช้จ่ายเงินงบดุลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร สามารถให้บริการประชาชนได้ด้วยความสะดวก รวดเร็ว และยุติธรรม

หลักที่ 5 หลักการเปิดเผย/โปร่งใส พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากรมีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างจริงจัง ยุติธรรม และรวดเร็ว เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดหา ขององค์กรส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารการเงิน มีความประหยัด ความคุ้มค่าของเงินและการใช้ประโยชน์สูงสุด เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

หลักที่ 6 หลักนิติธรรม พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีประกาศ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายรับเพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมกับประชาชนในท้องถิ่น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บริการด้วยความยุติธรรม สามารถสร้างความมั่นใจโดยผู้บริหารสร้างแนวทางและกระบวนการทำงานให้กับพนักงานโดยมีการประเมินคุณภาพการให้บริการของพนักงานทุก ๆ เดือน

หลักที่ 7 หลักความเสมอภาค พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากร ให้บริการประชาชนด้านสาธารณสุขได้อย่างเท่าเทียมกัน ให้บริการประชาชนด้านสาธารณสุขูปโภคได้อย่างเท่า

เทียมกัน ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรายงานการใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติราชการได้อย่างมีคุณภาพ

หลักที่ 8 หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากร ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนับสนุนให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

หลักที่ 9 หลักการกระจายอำนาจ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการขององค์กร สามารถให้บริการตามที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร มีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจ จากส่วนราชการส่วนกลาง ให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชน ดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร ส่งผลให้การบริหารทรัพยากรบุคคลมีประสิทธิภาพ

หลักที่ 10 หลักคุณธรรม/จริยธรรม พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากร มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริต มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีการจัดสรรงบประมาณอย่างยุติธรรม พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์การให้บริการที่ดี

สรุปได้ว่า อิทธิพลของธรรมาภิบาล ทั้ง 10 หลัก ส่งผลในทางบวกต่อประสิทธิผลองค์กร ทั้ง 4 ด้าน แสดงให้เห็นว่าหากผู้บริหาร และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์สามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาลได้เป็นอย่างดีย่อมส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีประสิทธิผลการดำเนินงานดีขึ้นด้วยอย่างชัดเจน ดังนั้นหากผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ขาดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลหลักใดหลักหนึ่งไปใน 10 หลักนี้ ย่อมส่งผลให้ประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีประสิทธิผลลดลงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ควรนำแบบวัดองค์ประกอบธรรมาภิบาลมาใช้อย่างจริงจังในการบริหารงานให้ครอบคลุมทุกด้าน จะทำให้เห็นผลเชิงประจักษ์ยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ควรกำหนดมาตรการเกี่ยวกับแนวคิด Balanced Scorecard (BSC) มาประยุกต์ใช้ ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำความเข้าใจกับพนักงานให้มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ต้องเร่งดำเนินการตามนโยบายจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นโยบายการปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร นโยบายการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านการเงิน โปร่งใส ใส่ใจประชาชน ด้านลูกค้า จิตใจบริการเป็นงานขององค์กร ด้านกระบวนการภายใน ใส่ใจกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาทุกองค์กรไม่หยุดนิ่งเน้นสิ่งที่ควรพัฒนาและจำเป็นตามลำดับความสำคัญ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทำนองเดียวกันนี้ โดยขยายขอบเขตหรือเพิ่มกลุ่มเป้าหมายไปยังให้ครอบคลุมทุกภาคเพื่อให้เห็นภาพอิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในแต่ละภาค ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการศึกษาเชิงเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพในหัวข้อวิจัยนี้อีกครั้ง เนื่องจากธรรมาภิบาลในหลักปฏิบัติที่มีความเป็นนามธรรมสูง การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพน่าจะทำได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการนำองค์ประกอบที่ศึกษาไปสู่การสร้างรูปแบบการบริหารธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ และขยายขอบเขตหรือเพิ่มกลุ่มเป้าหมายไปยังให้ครอบคลุมทุกภาค

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการและคณะ. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 5(1), 127-156.

ไชยนันท์ ปัญญาศิริ. (2560). กระบวนทัศน์การบริหารจัดการองค์การภาครัฐไทย: เปรียบเทียบการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) กับการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS). *สยามวิชาการ*, 18(1), 1-20.

- ตัวชี้วัดเมืองน่าอยู่. (2548). *กรอบแนวคิดและแนวทางการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.
- พลุ เดชะรินทร์. (2546). *กลยุทธ์ใหม่ในการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.
- รินทร์ชิสา เกล็ดประทุมกานต์. (2563). *อิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์* (ดุชนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรัท พกษากุลนนท์. (2550). *สื่อหลายมิติแบบปรับตัว Adaptive Hypermedia*. *รังสิตสารสนเทศ*, 13(1), 17-24.
- สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ. (2560). *ธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งคุณภาพของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 17(2), 38-48.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- Agere, S. (2002). *Good Governance*. London: Bridge Communication Agency.
- Bertrom, M. G. (1973). *Concepts and Controversy in Organizational Behavior*. Pacific Palisades, CA: Good Year.
- Hair, J. F. et al. (2010). *Multivariate data analysis* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education International.
- Hooper, D. et al. (2008). *Structural Equation Modeling: Guidelines for Determining Model Fit*. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). *Balanced Score card* Harvard Business Press. Massachusetts: Harvard Business School Press.
- Niven, P. R. (2003). *Balanced scorecard step by step for government and nonprofit agencies*. Hoboken New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Santiso, C. (2001). *Good governance and aid effectiveness: The World Bank and conditionality*. *The Georgetown Public Policy Review*, 7(1), 5-20.
- Steers, R. M. (1977). *Organizational Behavior*. Upper Saddle River, N.J: Prentice Hall.
- Williams, C. (2005). *Management* (3rd ed.). Ohio: South-Western Thomson.
- World, B. (1992). *Governance and development*. Washington, DC.: The World Bank.

การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน
ในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง*

THE DEMOCRATIC GOVERNMENT AS PERCEIVED BY THE PEOPLE
AT NIKHOM PHATTHANA DISTRICT, RAYONG PROVINCE

ปูน วิเศษศรี, ประณต นันทิยะกุล, สุรพล สุยะพรหม, สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกา

Poon Visesri, Panote Nantiyakoon, Surapon Suyaprom, Sawad Jiratthitikan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: poonvisetsri@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างก็มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยปัญหาและอุปสรรคคือประชาชน ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยทั่วถึงและทุกฝ่าย ประชาชนไม่ทราบถึงอำนาจอธิปไตยของตนและไม่เข้าใจว่าประชาธิปไตยหมายถึงอะไร ดังนั้นจึงควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนทุกกลุ่มเพื่อใช้มีความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

คำสำคัญ: การปกครอง; ระบอบประชาธิปไตย; การรับรู้ของประชาชน

Abstract

This article was to study the level of people's opinions, to compare the people's opinion and the problems, obstacles and recommendations for the democratic government perception of the people using Mixed Methods. Findings were that the level of people's opinion on Democratic government perception according to people's comprehension by overall was at high level People with different data were found to have different opinions accepting the research hypothesis. Problems and obstacles were that democratic government perception according to people's comprehension

* Received March 8, 2020; Revised March 14, 2020; Accepted March 18, 2020

were that majority of people did not go to vote in general election. People did not understand their own right and duty and democratic power of all matters. Public relations should be launched to give knowledge to people of all groups to understand the democratic governing system at the same standard.

Keywords: Government; Democratic; Perceived the People

บทนำ

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่หลายประเทศยอมรับนับถือว่าเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แต่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยก็ยังไม่ก้าวหน้า ไม่เป็นรากฐานของการปกครองอย่างแท้จริง บรรยากาศของการเมืองไทยเป็นเรื่องราวของการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างกลุ่มผู้นำ และการใช้กำลังอำนาจทางทหารเปลี่ยนแปลงล้มล้างรัฐบาลด้วยการทำการปฏิวัติ รัฐประหารทำให้ประเทศไทยขาดเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง (ประภัสสร ทองอินดี, 2558) รัฐบาลไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งได้นานพอที่จะปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดไว้ให้เป็นรูปธรรม ทำให้เป็นผลร้ายต่อประชาชน และประเทศชาติในช่วง 86 ปีที่ผ่านมา ได้มีการหมุนเวียนการบริหารประเทศ ระหว่างนักการเมืองกับนักการทหารมาโดยตลอด ทำให้เศรษฐกิจไม่ก้าวหน้าตกต่ำ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับประชาชนเป้าหมายต่อระบบรัฐสภา ปัญหาที่วิจารณ์กันมากในปัจจุบัน จึงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจของคุณค่า และไม่มี ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองของประเทศ เมิ่นเฉยต่อสิทธิและหน้าที่ในการเป็นพลเมืองที่ดี (พงษ์เมธิ ไชยศรีหา , 2561)

ที่ประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองอาจเป็นเพราะประชาชนไม่รู้ว่าการประชาธิปไตย คืออะไร รัฐไม่มีการสื่อสารให้กับประชาชนได้รับทราบ เกี่ยวกับประชาธิปไตย และประชาชนรู้แล้วได้อะไรจากระบบประชาธิปไตยนี้ เพราะทุกครั้งที่ไปใช้สิทธิก็ยังคงเหมือนๆ เดิมทุกๆ ปี รัฐควรกำหนดให้มีการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน การที่ประชาชนมีสิทธิในการเสนอร่างกฎหมาย การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถลงประชามติและทำประชาพิจารณ์ได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิลงนามเพื่อถอดถอนบุคลากรระดับสูง รวมถึงเน้นการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาททางการเมืองของตน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

เพื่อการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมของตน (จักษ์ พันธุ์ชูเพชร, 2549; พระมหาจักรพงษ์ ชินเมธีและคณะ, 2563) แนวคิดนี้ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้หลายแห่ง อาทิเช่น พระอโณทัย กตปุญโญ และคณะ (2563) วิจัยเรื่อง การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พระชาญชัย ติสสวัสดิ์และคณะ(2563) วิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง เป็นต้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้เขียนวิจัยเห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ว่ามีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างไร และเพื่อทราบถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา ว่ามีการปกครองแบบประชาธิปไตยให้ประสบความสำเร็จในสังคมอย่างไร ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิ์ ใช้เสียงอย่างพร้อมเพียงกัน หรือมีปัจจัยอะไรที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และส่งเสริมให้เกิดเสถียรภาพในการปกครอง ซึ่งรวมถึงสื่อข่าวสาร ความถี่ในการเลือกรับ สถานที่ในการเลือกรับ และเหตุผลในการเลือกรับข่าวสาร ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเลือกข่าวสารทางการเมืองที่ตรงกับความสนใจของประชาชน รูปแบบในการนำเสนอข่าวสารทางการเมือง รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีความสนใจที่จะศึกษาและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อสภาพการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการเสริมสร้างความรู้ของประชาชนที่มีต่อความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำนวน 12,236 คน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และ

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง” สามารถสรุปผลการวิจัยต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อ สภาพการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

ด้านที่	การรับรู้	ระดับการรับรู้		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ด้านหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน	4.55	0.26	มากที่สุด
2.	ด้านหลักเสรีภาพ	3.80	0.66	มาก
3.	ด้านหลักความเสมอภาค	3.54	0.49	มาก
4.	ด้านหลักนิติธรรม	3.59	0.54	มาก
5.	ด้านหลักเสียงข้างมาก	3.72	0.57	มาก
รวม		3.84	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	เพศ		-	0.627	0.071		✓
2.	อายุ	การรับรู้	-	32.288	0.011	✓	-
3.	การศึกษา	ของประชาชน	-	45.995	0.002	✓	-
4.	อาชีพ		-	28.367	0.012	✓	-
5.	รายได้		-	27.425	0.001	✓	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความรู้ ของประชาชนที่มีต่อความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิ์ ใช้เสียง อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยทั่วถึงและทุกฝ่าย	1) ควรเปิดให้มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่ประชาชนกับบุคคลทุกกลุ่มเพื่อใช้มีความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2) ผู้นำลิตรอนอำนาจอธิปไตยจากฝ่ายปกครอง และประชาชน	2) ควรปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม และการใช้อำนาจอย่างเป็นธรรมแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อความเท่าเทียมกัน
3) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงอำนาจอธิปไตยของตนเองและไม่เข้าใจว่าเป็นอย่างไร ข่าวสารทางการเมืองไม่รู้ว่ากำลังทำอะไรบ้าง	3) ควรมีการจัดประชุมชี้แจงอธิบายให้กับประชาชนโดยผู้นำของหมู่บ้านแต่ละบ้านที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

ปัญหา คือ 1. **ด้านหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน** คือ ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิ์ ใช้เสียง อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยไม่ทั่วถึงและทุกฝ่าย ผู้นำลิตรอนอำนาจอธิปไตยจากฝ่ายปกครองคนประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงอำนาจอธิปไตยของตนเองและไม่เข้าใจว่าเป็นอย่างไร 2. **ด้านสิทธิเสรีภาพ** คือ ยังมีการใช้ความเชื่อเดิม ๆ คือการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการเมืองโดยผู้อื่นบอกมาและแสดงออกมาโดยไม่กรองข้อมูลนั้นโดยเฉพาะรายละเอียดจริง ๆ ของข่าวสาร 3. **ด้านหลักความเสมอภาค** คือ สังคมปัจจุบันมักแบ่งชนชั้นระหว่างคนจน คนรวย ทำให้เลื่อมล้ำในสังคม ไม่มีความเสมอภาคต่อกันความเลื่อมล้ำ

ทางฐานะ คนรวยเอาเปรียบคนจน คนมีความรู้เอาเปรียบคนด้อยการศึกษา 4. **ด้านหลักนิติธรรม** ยังมีการใช้อำนาจและปิดบังเปลี่ยนแปลงข้อมูล หรือการปิดหูปิดตาประชาชน และประชาชนได้รับความลำบากในการทำมาหากิน กับการบังคับใช้กฎหมายหลาย ๆ มาตราไม่เคร่งครัด มักมีช่องโหว่ให้ผู้มีอิทธิพลเอาเปรียบประชาชน ทำผิดหลีกเลี่ยงได้ 5. **ด้านหลักเสียงข้างมาก** การใช้ความเป็นเสียงข้างมากยังไม่เคารพกติกา เพราะนักการเมืองที่ได้เสียงข้างมาก ยังมีเสียงสนับสนุนในสภา แยกชิงตำแหน่งทางการเมือง มีการใส่ร้ายป้ายสี ใส่ข่าวให้ร้ายกันต่างๆ นานา

ข้อเสนอแนะ คือ 1. ควรเปิดให้มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่ประชาชนกับบุคคลทุกกลุ่มเพื่อใช้มีความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2. ควรปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม และการใช้อำนาจอย่างเป็นธรรมแก่ผู้บังคับ ใช้กฎหมายเพื่อความเท่าเทียมกัน 3. ควรมีการจัดประชุมชี้แจงอธิบายให้กับประชาชนโดยผู้นำของหมู่บ้านแต่ละบ้านที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด 4. ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด 5. นักการเมืองไม่ควรใส่ร้ายป้ายสีกันในสภา

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

ผลการวิเคราะห์การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน

ประชาชนมีความคิดเห็นทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง มีความรู้และเข้าใจหลักการที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งชายและหญิง โดยการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารประเทศ โดยได้รับการยินยอมจากประชาชน และประชาชนสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญเรือง อุดตกรชิต (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามทัศนคติของพระสงฆ์ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีทัศนคติต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ ผลบุญ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอมืองจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนเพศ อายุ และสถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น อย่างไม่มีนัยสำคัญ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา ทองเจริญ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง” พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากรกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถกล่าวได้ดังนี้ นักศึกษาที่มีเพศ อายุคณะที่ศึกษาในปัจจุบัน และระดับรายได้ของครอบครัวต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวลี สีแพรวไหล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ข่าวสารและความเข้าใจทางการเมืองของข้าราชการรัฐสภาพบว่า ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และอัตราเงินเดือนที่แตกต่างกัน ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารและความเข้าใจการเมืองอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารด้านการเมืองจากสื่อมวลชน และทางสื่อบุคคลที่แตกต่างกันจะมีระดับการรับรู้ข่าวสารและความเข้าใจการเมืองโดยรวมในระดับที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชุม เกสรสิทธิ์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของพนักงานภาคเอกชน: ศึกษากรณีเฉพาะพนักงานบริษัท เนชั่นพับลิชชิง กรุ๊ป จำกัด พบว่า "พนักงานส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์เป็นประจำ รองลงมาอ่านหนังสือพิมพ์เป็นครั้งคราว สภาภูมิหลังของพนักงานที่แตกต่างกันอันได้แก่ ตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ลักษณะ

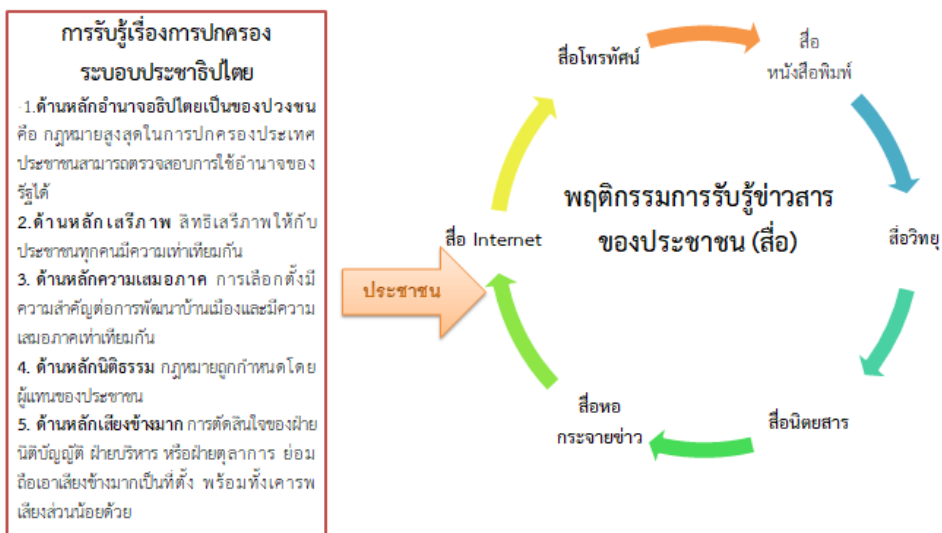
งานและรายได้ มีผลต่อพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การมีความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน และพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จากสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และนิตยสารรายสัปดาห์ มีความสัมพันธ์กับการมีความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรุณา ชันทอง (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้เรื่องประชาธิปไตยของพนักงานบริษัท รอยัลอินดัสตรีส์ (ไทยแลนด์) จำกัด มหาชน” ผลการวิจัย พบว่า ความรู้เรื่องประชาธิปไตยของพนักงาน บริษัท รอยัลอินดัสตรีส์ (ไทยแลนด์) จำกัด มหาชน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน 1. ด้านรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย 2. ด้านอุดมการณ์ของประชาธิปไตย และ 3. ด้านการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก พนักงาน บริษัท รอยัลอินดัสตรีส์ (ไทยแลนด์) จำกัด พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีความรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาสรุปเพื่อไปใช้ประโยชน์จริง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน”

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา: ปูน วิเศษศรี (2562)

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย คือ ระบอบประชาธิปไตย คือระบอบการเมืองการปกครองรูปหนึ่งที่มีรัฐบาลซึ่งรับผิดชอบและสนองต่อความต้องการของประชาชน รัฐบาลนี้ประกอบด้วยบุคคลอันเป็นตัวแทนของประชาชนที่ประชาชนให้ความยินยอมเห็นชอบ โดยกระบวนการเลือกตั้งที่แท้จริงและเป็นไปอย่างเสรี ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนอีกทั้งยึดหลักนิติธรรม อันกำหนดถึงสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและความยุติธรรมในหมู่ประชาชน ดำเนินการปกครองโดยยึดหลักเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของฝ่ายข้างน้อย และกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินงาน ตลอดจนการสืบทอดตำแหน่งที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความยินยอมพร้อมใจของประชาชนตามหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน

ประชาชนรับรู้ข่าวสารทางการเมืองข่าวกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองประชาชนจากข่าวทางทีวีค่อนข้างเยอะ รองลงมาคือสื่อ Internet แต่ประชาชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างดีก่อนเสพข่าว เพราะประชาชนทุกคนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบอบการเมืองการปกครองไม่ว่าจะเป็นระบอบเผด็จการ หรือระบอบประชาธิปไตยย่อมส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนเอง อาจดีขึ้นหรือเลวร้ายลงขึ้นอยู่กับการเสพข่าวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมในชุมชนนั้นๆ และสังคมของเรา เพราะทันต่อเหตุการณ์ สื่อสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทมากขึ้นประชาชนสนใจเสพข่าวจากสื่ออินเทอร์เน็ตค่อนข้างเยอะ (Facebook, Line) เพราะมีการสื่อสารที่หลากหลาย ทำให้เข้าถึงประชาชนได้มากขึ้นเยาวชนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่มีการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น และมีการรับรู้ที่ถูกต้องมากขึ้น เพราะข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของทุกคน และเป็นสิ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจในด้านต่างของการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคตให้สอดคล้องกับการปกครองระบบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมือง สิทธิต่างๆ ความสำคัญของการไปใช้สิทธิและรักษาสิทธิแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองให้มีความสำคัญกับการเมือง
2. รัฐบาลควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิให้มากๆ และให้รับรู้ถึงคุณค่าของสิทธิ หรือความสำคัญ เพราะในการใช้สิทธิแต่ละครั้งนั้นจะทำให้เราได้ประโยชน์ หรือเสียผลประโยชน์อย่างไร

3. รัฐบาลควรให้ประชาชนติดตามตรวจสอบ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีความพร้อมมีการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ เจ้าหน้าที่ มีหน่วยงานที่คอยตรวจสอบการซื้อเสียงขายเสียงเชิงรุก

4. รัฐบาลควรนำเอาความคิดเห็นของประชาชนส่วนมากนั้นมาร่วมมือกันเพื่อ แก้ไขปัญหาให้เป็นประโยชน์มากกว่าปัจจุบัน นำความผิดพลาดในอดีตมาเป็นบทเรียน

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

1. ควรส่งเสริมและสื่อสารให้กับประชาชนได้เข้าใจในเรื่องของกิจกรรมทาง การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ หรือทักษะ ความรู้ทางด้านการเมืองให้กับประชาชน และ สื่อต่างๆควรให้ชาวอย่างสร้างสรรค์ ได้รับรู้ หลักของประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง ในเรื่องของการเมืองการปกครองใน ระบอบ ประชาธิปไตย สื่อหรือแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เสนอข่าวเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยควรให้ชาวตามข้อเท็จจริงให้มากขึ้น

2. ผู้นำชุมชนควรให้ข้อมูลทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่ เป็นข้อเท็จจริงแก่ประชาชน เพื่อกระตุ้นประชาชนในท้องถิ่นให้มีความสนใจทางการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย

3. ควรมีการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง ระดับประเทศและระดับท้องถิ่นให้ประชาชนได้เข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ สิทธิและประโยชน์ ที่ตนเอง พึ่งได้รับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับการสนับสนุนใน ด้านต่างๆเพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ผลการวิจัยจะเป็น แนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการวิจัยส่งเสริมให้ประชาชนมีการกระตุ้นความสนใจและสามารถเข้าถึง ความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการเมืองให้ได้มากที่สุด

3. ควรมีการวิจัยเพื่อหน่วยงานราชการจัดอบรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ความ เข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายในชุมชน ข่าวสารทาง การเมืองอุดมการณ์ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย และผลประโยชน์ที่ประชาชนควร จะได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรุณา ชันทอง. (2551). *ความรู้เรื่องประชาธิปไตยของพนักงานบริษัท รอยัลอินดัสตรีส์ (ไทยแลนด์) จำกัด มหาชน* (สารนิพนธ์ปริญญาสาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- จักษ์ พันธุ์ชูเพชร. (2549). *การเมืองการปกครองของไทย จากยุคสุโขทัยสู่สมัยทักษิณ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พันซ์ กรุ๊ป Punch Group.
- จันทิมา ทองเจริญ. (2552). *พฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภัสสร ทองยินดี. (2558). ประชาธิปไตย: แนวคิดและหลักการเบื้องต้น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 5(3), 2-12.
- ปุน วิเศษศรี. (2563). *การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). ความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย*, 8(3), 3-24.
- พระชาอุษัย ตีสวัสดิ์และคณะ. (2563). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 244-254.
- พระบุญแรง อุดรฤทธิโต (เสา). (2558). *การปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามทัศนคติของพระสงฆ์อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- พระมหาจักรพงษ์ ชินเมธีและคณะ. (2563). แนวคิดทางการเมืองของขงเบ้งในวรรณกรรมสามก๊กที่มีต่อสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 223-232.
- พระอโณทัย กตปุณโยและคณะ. (2563). การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 47-58.

- สุขุม เกสรสิทธิ์. (2552). พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของพนักงานภาคเอกชน: ศึกษากรณีเฉพาะพนักงานบริษัท เนชั่นพับลิชชิ่งกรุ๊ป จำกัด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทัศน์ ผลบุญ. (2555). พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (สารนิพนธ์ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- อรวลี สีแพร่ไพโล. (2551). การรับรู้ข่าวสารและความเข้าใจทางการเมืองของข้าราชการรัฐสภา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publications.

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคม
ในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*
DEVELOPING GUIDELINES FOR PROMOTING OTOP PRODUCTS FOR
SOCIETY AT PAK KRET SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
NONTHABURI PROVINCE

สุวิมล มธุรส, อภิชาติ ศิริบุญญากาล
Suwimon Mathuros, Apichat Siriboonyakarn
มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University
Corresponding Author E-mail: suwibkk@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 3) เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมสินค้าการให้บริการ บรรจุกัญธภัณฑ์และป้ายฉลาก โดยให้สื่อถึงจุดเด่นของความเป็นไทยหรือแสดงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาสินค้าที่แสดงถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ความเป็นไทยและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมุ่งเน้นด้านคุณภาพของสินค้าและบรรจุกัญธภัณฑ์ ตลอดจนภาพลักษณ์ โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ส่วนผู้บริหารและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาสินค้า OTOP ที่ต้องการพัฒนาคือบรรจุกัญธภัณฑ์ต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม และความหลากหลายของประเภทสินค้าเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าที่สามารถแข่งขันด้านการตลาดได้ดียิ่งขึ้นได้

คำสำคัญ: การพัฒนา; การส่งเสริมสินค้า OTOP; เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด

Abstract

This article aimed to: 1) Study the role of OTOP product promotion for society at Pak Kret Sub-district Municipality. Nonthaburi Province, 2)

* Received March 2, 2020; Revised April 6, 2020; Accepted March 19, 2020

Study the problems and obstacles in the operation of OTOP product promotion for society at Pak Kret Sub-district Municipality, 3) Study the guidelines for promoting OTOP products for society at Pak Kret Sub-district Municipality Nonthaburi Province. Findings showed that most of the respondents thought that community enterprises should develop products, services, packaging and labels. By communicating the strengths of being Thai or local culture, quality, usability, taste, cleanliness, safety, and convenience. Tourists wanted community enterprises to develop products that preserve local knowledge, Thai culture and the environment. By proposing ways to promote OTOP products for society at the municipality of Pak Kret Nonthaburi Province. Promotion should focus on product quality and packaging As well as communicating the image by advertising and publicizing the products to be more well-known executives and community enterprise members were of different opinions on OTOP products that were needed to be developed in the areas of packaging in line with the opinions of tourists and product variety as a guideline for development for the product to be able to compete in the market.

Keywords: Development; Promotion of OTOP products; Society in Pak Kret

บทนำ

ปัจจุบันทั้งภาคธุรกิจและผู้บริโภคต่างตื่นตัวต่อคุณภาพการให้บริการของสินค้า และผลิตภัณฑ์ต่อการให้บริการ ผู้ประกอบการต้องทำความเข้าใจว่าผลิตภัณฑ์มิใช่เพียงวัตถุที่มีตัวตนที่จับต้องได้เท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ต้องเสนอขายสู่ตลาดเพื่อความสนใจในการจัดหา การใช้หรือการบริโภคที่สามารถทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจได้ (Armstrong & Kotler, 2009) ซึ่งประกอบด้วยสิ่งที่สัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ เช่น สี ราคา คุณภาพ ตราสินค้า ผลิตภัณฑ์อาจจะเป็นสินค้าบริการ สถานที่ บุคคล หรือความคิด ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายอาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนแต่ผลิตภัณฑ์ต้องมีรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้า โดยการกำหนดราคา การนำเสนอกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ควรจะต้องพยายามคำนึงถึงความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation) หรือความแตกต่างทางการแข่งขัน โดยเน้นองค์ประกอบหรือคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ เฉพาะในปัจจุบันมีการวิจัยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้า OTOP ในหลายพื้นที่ของประเทศ

ไทยยังคงต้องการการแก้ปัญหาและต้องการสนับสนุนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในหลายๆ ด้าน

อย่างไรก็ตามสินค้า OTOP นอกจากจะสร้างรายได้จากการขายส่งหรือขายปลีกแล้ว สินค้าบางชนิดยังเป็นของที่ระลึก และเป็นสัญลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ องค์ประกอบส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวและเป็นสิ่งดึงดูดให้ลูกค้าเข้ามาเยี่ยมชมสินค้าและผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น โดยของที่ระลึกทำให้ลูกค้านึกถึงซึ่งอาจหมายถึงสัญลักษณ์แทนบุคคล เหตุการณ์ เรื่องราวที่ได้รับการออกแบบสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อกระตุ้นเตือนหรือเน้นย้ำความทรงจำให้คิดถึงหรือนึกถึงอยู่เสมอ

ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันมีประชาชนมาลงทะเบียนเป็นผู้ผลิตโดยมีผู้ประกอบการ OTOP มากถึง 80,141 ราย 167,403 ผลิตภัณฑ์ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี, 2561) และผลิตภัณฑ์ได้รับการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานให้สูงขึ้น ซึ่งมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ เช่น การสร้างกลุ่มศิลปิน OTOP การพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสาน เป็นต้น รวมทั้งมีการดำเนินงานโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี ได้แก่ การพัฒนากระเป๋าแบรนด์เนม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อจำหน่ายบนสายการบิน (OTOP On Board) โดยผลจากการพัฒนาทำให้ยอดจำหน่ายในปี 2561 มีมากกว่า 193,000 ล้านบาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี, 2561) กรมการพัฒนาชุมชนได้สนองนโยบายรัฐบาล โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีสินค้า OTOP และมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อให้ลูกค้าได้เข้าไปซื้อสินค้า OTOP ยังแหล่งผลิต ทำให้ผู้ประกอบการไม่ต้องเดินทางออกมาจำหน่ายสินค้านอกพื้นที่ ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ เพิ่มขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ยังมีโครงการสร้างเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถในการเป็นผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP เช่น โครงการ OTOP จูเนียร์, YOUNG OTOP โดยได้ตั้งเป้าหมายยอดจำหน่ายในปี 2562 จำนวน 230,000 ล้านบาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี, 2561) ขณะที่การส่งเสริมสนับสนุนช่องทางการตลาดสินค้า OTOP ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด จึงได้กำหนดจัดงาน OTOP ภูมิภาคขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP สืบสานการนำทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาสินค้า OTOP ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ได้เรียนรู้ทักษะด้านการบริหารจัดการและการตลาดในการขายสินค้า

มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ผู้ประกอบการร้านจำหน่ายสินค้า OTOP และของฝากชุมชนในตำบลปากเกร็ดนั้น การดำเนินงานส่วนใหญ่ยังคงเป็นรูปแบบในลักษณะของร้านค้าดั้งเดิม (Traditional store) และมีปัญหาในการดำเนินธุรกิจอยู่มาก เช่น ไม่มีการ

พัฒนารูปแบบของสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาดในปัจจุบันไม่สร้างความแตกต่างในกลุ่มผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกัน รวมทั้งขาดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและยังรอการช่วยเหลือจากภาครัฐเช่นเดิม ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องมีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจให้เป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงยั่งยืนแก่ธุรกิจและความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ตามโครงการการบริหารจัดการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในระยะยาวต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง“การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาด กลุ่ม OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีและเพื่อเป็นการพัฒนาแนวทางของผู้ประกอบการตามความต้องการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงตามที่กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความต้องการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คณะผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Selection Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 15 คน
- 2) ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนรวมทั้งสิ้น 200 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วนคือ ลักษณะส่วนบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ OTOP ความคิดเห็น

เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ในภาพรวม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ด้านคุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ และภาพลักษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายเชิงเหตุผล สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percent) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้านคุณภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ OTOP ในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. บทบาทของการส่งเสริมสินค้า OTOP

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม 200 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-40 ปี มีระดับศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมาคือ พนักงานบริษัท มีรายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยมซื้อประเภทน้ำหวาน รองลงมาคือ เสื้อสินค้าประเภทของฝากอื่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไว้ในภาพรวมแล้ว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรพัฒนาสินค้า บริการ บรรจุกิจกรรมขายปลีกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนาความเป็นไทยโดยเน้นด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทย หากเป็นสินค้าที่เชื่อมโยงกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิต หรือสื่อถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ความสำคัญและดึงดูดความสนใจได้มากที่สุด เนื่องจากความคิดเห็นรายข้อ ไม่แตกต่างกันมากนัก รวมถึงป้ายฉลากของผลิตภัณฑ์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทุกส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก ทั้งด้านรายละเอียดแสดงคุณภาพ และสรรพคุณ การออกแบบที่สวยงามและสะดุดตา ด้านความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และสื่อความเป็นไทย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนาด้านภาพลักษณ์ ส่วนด้านประโยชน์ใช้สอย ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการการพัฒนาด้านคุณภาพเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต้องการให้ผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ มีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับที่อื่นและมีความทันสมัย โดยให้บรรจุภัณฑ์มีความหลากหลาย และเก็บรักษาไว้ได้นานๆ ตลอดจนการ

โฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยการเชื่อมโยงกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตหรือสื่อถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น หากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและรูปแบบของสินค้าให้ทันสมัย

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของการส่งเสริมสินค้า OTOP

1) ปัญหาด้านวัตถุดิบ เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้นั้นต้องขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศโดยการสรรหาวัตถุดิบที่จะนำมาผลิตในบางครั้งวัตถุดิบมีไม่เพียงพอต่อทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำให้ไม่สามารถทำผลิตภัณฑ์ออกมาจำหน่ายได้ ซึ่งทำให้รายได้ของกลุ่มอาจจะลดลงและไม่สามารถทำผลิตภัณฑ์อื่นมาทดแทนได้

2) ปัญหาด้านความรู้ การส่งเสริมด้านความรู้ความสามารถและทักษะ เนื่องจากทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้และทักษะความชำนาญในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่นำออกจำหน่ายตามท้องตลาดซึ่งอาจไม่เป็นที่ดึงดูดใจต่อผู้บริโภคมากนัก

3) ปัญหาด้านแรงงาน ความไม่สม่ำเสมอของแรงงานด้านการผลิตเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือเกษตรกรรมบางคนไม่มีเวลาที่จะเข้ามาช่วยทำงาน โดยจะมาทำงานกับกลุ่มเฉพาะบางครั้งถ้ามีการสั่งซื้อ (Pre-order) จากลูกค้าเป็นจำนวนมากก็ไม่สามารถทำได้ตามความต้องการของลูกค้า

3. แนวทางในการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคม

การพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมศักยภาพด้านการตลาดประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ต้องเร่งพัฒนาสินค้า ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือต่อผู้บริโภค โดยผสมผสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยี นวัตกรรม การให้ความสำคัญและตระหนักถึงการสร้างตราสัญลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับ และพัฒนารูปแบบการนำเสนอการสร้างความโดดเด่นของสินค้า (พรพิมล สัมพันธ์พงศ์, 2554) เรื่องราวของสินค้าให้เกิดการรับรู้ต่อผู้บริโภคเพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่าในตัวสินค้า ด้านราคา ผู้ประกอบการต้องพยายามเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพื่อลดอุปสรรคการแข่งขันทางด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องส่งเสริมการขายโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยการจัดกิจกรรมการลดราคาประจำปี การแจ้งให้ลูกค้าทราบ การให้ของแถม การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านอินเทอร์เน็ต การขายตรงโดยการรับสมาชิกเพื่อให้สมาชิกได้รับส่วนลดและให้สมาชิกนำไปขายต่อด้านช่องทางการจำหน่ายสินค้าควรพัฒนาช่องทางที่หลากหลาย เช่น จำหน่ายในประเทศ และส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศผ่านคนกลาง การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด รวมถึงงานแสดงสินค้าประจำปีในเมืองทองธานี ควรจำหน่ายสินค้าผ่านหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น พัฒนาชุมชนอำเภอ พาณิชย์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ขายต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี OTOP จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์-บรรจุภัณฑ์และการสร้างแบรนด์สินค้า ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการตลาดเครือข่ายสินค้า OTOP ไม่เข้มแข็งขาดความร่วมมือของบุคคลในเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของปรุงศักดิ์ อัทพุด (2554) ขาดเงินทุนในการดำเนินงานการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จากส่วนกลางและภายในจังหวัดยังไม่ต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพ การนำเสนอความโดดเด่น การให้ความสำคัญและตระหนักถึงการสร้างตราสัญลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานพรพิมล สัมพัทธ์พงศ์ (2559) ด้านการตลาด ต้องส่งเสริมการขายโดยกลุ่มด้วยการจัดกิจกรรมการตลาดประจำปี การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านอินเทอร์เน็ต การขายตรงโดยการรับสมาชิกเพื่อให้สมาชิกได้รับส่วนลด และให้สมาชิกนำไปขายต่อ ด้านช่องทางการจำหน่ายสินค้าควรพัฒนาช่องทางที่หลากหลาย เช่น จำหน่ายผ่านคนกลาง การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า ควรจำหน่ายสินค้าผ่านหน่วยงานราชการต่างๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ขายต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลวิจัยของต่างประเทศที่พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่างต้องให้ความสำคัญกับการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางอีคอมเมิร์ซ (e-commerce) เพื่อเข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้ง่ายยิ่งขึ้นและสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่ง สอดคล้องกับงานของสุภัทสรุ ปัญญะรัฐโรจน์ (2561) การเปิดเสรีทางการค้าทำให้เกิดวิสาหกิจขนาดใหญ่รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าในท้องถิ่นหรือในประเทศที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้นแต่ OTOP ยังขาดความรู้ความสามารถด้านการตลาดในวงกว้างโดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ สินค้าหรือบริการที่มีความเป็นนวัตกรรมมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่มักเกิดจากการลอกเลียนแบบกัน ที่จะสามารถเรียกว่าเป็นสินค้า OTOP จริงๆ ก็มักจะเป็น “มรดก” เก่าแก่ดั้งเดิมของท้องถิ่นที่เอามาปรับประยุกต์บ้างเล็กน้อย เพราะจะเกิดนวัตกรรมได้ก็ต่อเมื่อมี “การเรียนรู้” ไม่ใช่ “การเลียนแบบ” สอดคล้องกับผลการศึกษาของทิวา แก้วเสริม (2551) และ สุบัน บัวขาว (2562) ได้ทำวิจัยพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานทางภาครัฐในเรื่องการออกแบบและสร้างตราสินค้าให้เป็นที่จำมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องความต้องการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของโกศล ดีศีลธรรม (2554) พบว่า ภาครัฐขาดการสนับสนุนในด้านการจัดหาแหล่งจำหน่ายสินค้าที่มีสถานที่แน่นอน และหาช่องทาง

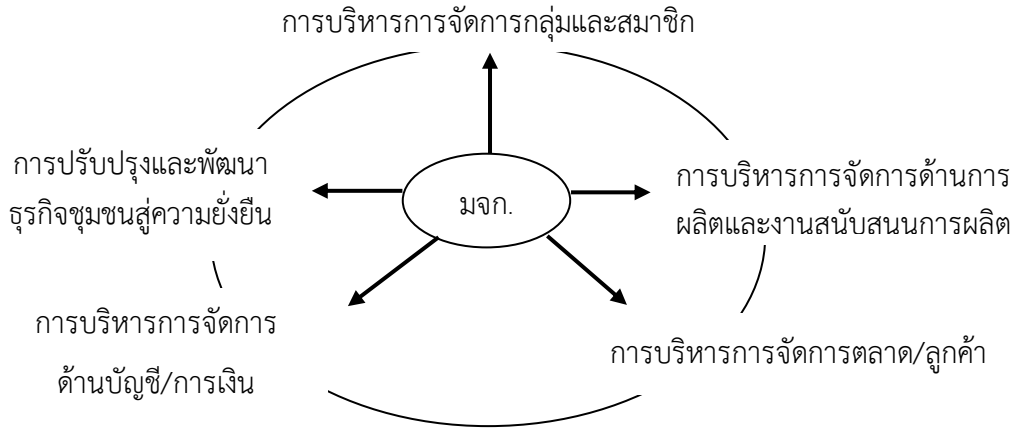
ในการจัดจำหน่ายให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงผู้บริโภคและกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจนและเป็นระบบเช่นในการตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP อันสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบูรณ์ ชันธิโชติ ชัชสรัญ รอดเยี่ยม (2558) ในแต่ละจังหวัดควรจะมองหาศักยภาพของบุคลากรที่จะไปดำเนินงาน ควรเจาะกลุ่มสินค้าที่สามารถจะพัฒนาและเติบโตไปได้ สามารถนำไปแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ

องค์ความรู้จากการวิจัย

แนวทางการพัฒนาศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ของชุมชน

- นโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ต้องใช้ฐานความรู้ของชุมชนเป็นหลัก เช่น ฐานองค์ความรู้(ภูมิปัญญาชาวบ้าน) ฐานวัฒนธรรมของชุมชน (วิถีชีวิตชุมชน) ฐานทรัพยากรท้องถิ่น และฐานอาชีพของชุมชน
- ส่งเสริมให้มีการสร้างหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อให้เกิดผลผลิตภายในชุมชน และก่อให้เกิดการบริโภคภายในชุมชน โดยทำให้ชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าและผลิตภัณฑ์ในทุกกระบวนการดำเนินงานต้องให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทุกขั้นตอนของการดำเนินงานการขายสินค้า
- ควรส่งเสริมให้มีหลักสูตรชุมชนในระบบโรงเรียนและสอน โดยคนในชุมชนเองถ่ายทอดภูมิปัญญาไปสู่คนรุ่นหลัง และเป็นการสืบทอดไม่สูญหาย รวมทั้งการพัฒนาความรู้เหล่านั้น ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปรัชญาโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ต่อไป

แนวทางเพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น สามารถนำไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการให้มีมาตรฐาน การสร้างความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยยึดหลักการดังกล่าวโดยให้ครอบคลุมการจัดการธุรกิจใจใน 5 ด้าน โดยแสดงดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา: สุวิมล มธูรส (2563)

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยผู้วิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. วิสาหกิจชุมชน ควรพัฒนาคุณภาพสินค้าตามความต้องการและสร้างความหลากหลายของสินค้า ผู้ผลิตจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ สินค้าเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับกระแสความนิยมความต้องการที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น
2. ผู้นำกลุ่มและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน ต้องให้ความสำคัญกับลักษณะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการใช้วัตถุดิบและร่วมพัฒนาเพื่อผลักดันความคิดสร้างสรรค์และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. หน่วยงานภาครัฐ เป็นหน่วยงานหลักในการวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตลาดสินค้า OTOP ควรให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการผลิตอุปกรณ์เครื่องจักรในการผลิตที่ทันสมัยใหม่รวมถึงการสนับสนุนด้านการจัดการความรู้และข้อมูลด้านวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการ OTOP

1. ผู้ประกอบการ OTOP ควรแก้ไขปัญหาด้านการตลาด เช่น การสร้างเครือข่ายการจัดจำหน่าย และการสรรหาตัวแทนผู้แทนจำหน่ายจะมีบทบาทในการขยายกิจการและช่วยเพิ่มยอดขายได้เป็นอย่างดี

2. ควรสร้างเครือข่ายสินค้า OTOP เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ความร่วมมือที่ดีระหว่างกันและกัน เช่น การร่วมกันกำหนดราคา คุณภาพของสินค้า การแลกเปลี่ยนปัญหาร่วมกันการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลที่สำคัญกับสมาชิก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในทุกประเภท เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกรทั่วประเทศ

2. ควรขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา ทั้งปัญหาและอุปสรรคต่อความสำเร็จของการพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- โกศล ดีศีลธรรม. (2554). *องค์กรทำดีเพื่อสังคม: พลัสสร้างสรรค์ธุรกิจยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: MGR 360.
- ทิวา แก้วเสริม. (2551). *ปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) จังหวัดเพชรบูรณ์* (รายงานผลการวิจัย). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ปรุ่งศักดิ์ อัดพุดม. (2554). การหาผลกระทบการจัดการเทคโนโลยีด้านการกระบวนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 3(1), 24-33.
- พรพิมล สัมพันธ์พงศ์. (2554). *พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาวในจังหวัดนนทบุรี*. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์
- _____. (2559). พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(1), 62-71.
- สมบุญรณ์ ชันธิโชติ. ชัชสรีย์ รอดยิ้ม. (2558). การพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่ม OTOP จังหวัดนนทบุรี: กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(1), 125-135.

- สุบัน บัวขาว. (2562). การพัฒนาศักยภาพการตลาดสินค้าของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว
หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จังหวัดนนทบุรี. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 21(1),
33-40.
- สุภัทสร่า ปัญโญรัฐโรจน์. (2561). การจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัด
นนทบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 12
(พิเศษ), 151-161.
- สุวิมล มธรส. (2563). *การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขต
เทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี. (2561). *การขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ*. นนทบุรี:
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี.
- Armstrong, G., & Kotler, P. (2009). *Marketing an introduction* (9th ed.). New
Jersey: Pearson Prentice Hall.

รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี*

DEVELOPMENT MODEL OF RELIGIOUS SUCCESSOR

OF SANGHA IN SUPHANBURI PROVINCE

พระครูอาทรยติกิจ (ชื่น ปญฺญากาโม), พระเมธีธรรมาจารย์ (ประสาร จนฺทสาโร),

พระมหานิกธ ฐานุตฺตโร

Phrakhruathornpariyattikit (Chuen Paññakamo), Phrametidhammajan (Prasarn

Chanthasaro), Phramaha Nigorn Thanuttaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: phrakruatorn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป กระบวนการ และ นำเสนอรูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ระเบียบวิธีวิจัย เป็นแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการพัฒนาศาสนทายาทของคณะ สงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. กระบวนการพัฒนา ด้านกาย มีการ ส่งเสริมให้มีร่างกายแข็งแรงละชั่วทำดี ด้านศีล ส่งเสริมให้มีระเบียบวินัย ตามจารีต ประเพณี รักสงบ โดยใช้ศีลเป็นฐาน ด้านจิต ฝึกสมาธิ ให้จิตใจใฝ่กุศล ด้านปัญญา เรียนรู้ หลักธรรม พัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหา 3. รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของ คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย ด้านการพัฒนากาย ฝึกอบรมให้ความรู้และ ส่งเสริมในการทำสมาธิ พัฒนาร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง ด้านการพัฒนาศีล พัฒนาให้ยึด มั่นดำรงตนอยู่ในศีลธรรม มีระเบียบวินัยทางสังคม ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ด้านการ พัฒนาจิต ฝึกอบรมให้มีจิตใจสงบ การสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ การพัฒนา จิตใจให้มีจิตใจใฝ่กุศล ด้านการพัฒนาปัญญา สอนให้รู้และเข้าใจหลักธรรม ให้เกิดปัญญา การพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหา

คำสำคัญ: การพัฒนา; ศาสนทายาท; คณะสงฆ์

Abstract

Objectives of this research article were: to study the general context, process and to propose the development model of religious successors of Sangha in Suphanburi province. The research methodology was mixed Methods. The research findings were: 1. the general context of

* Received April 4, 2020; Revised April 7, 2020; Accepted April 15, 2020

religious successors development of Sangha in Suphanburi Province in overall was at high level, 2. the process were: *Kāya* aspect included promoting a healthy body, leaving demerit and doing good, *Sīla* aspect included promoting discipline, acting on tradition, concentrating on peace base on *Sīla* practice. *Chitta* aspect included practicing meditation concentrating on merit, *Paññā* aspect included knowing the Dhamma, gaining wisdom and ability to solve problems and 3. the development model of religious successors of Sangha in Suphanburi province was: *Kāya* development aspect included training to be knowledgeable and promoting for good doing by them-selves and completing physical development. *Sīla* development aspect included development of adherence to morality, training for social discipline, teaching to be knowledgeable about drugs and causes of ruin. *Citta* development aspect included training for peace of mind, teaching to be knowledgeable about mind development, developing the mind to have a charitable mind and *Paññā* development aspect included teaching for knowledge and understanding the Dhamma principles, training for intellectual growth and developing skills in problem solving.

Keywords: Development; Religious Successor; Sangha Administrative

บทนำ

พระพุทธศาสนามีความสำคัญและมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของชาวไทยมาเป็นเวลาช้านาน ด้วยเหตุที่พระพุทธศาสนา มุ่งอบรมสั่งสอนประชาชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม และ อยู่กันด้วยความสุข มีความเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลกันฉันญาติมิตร เป็นตัวการที่ทำให้มนุษย์มีสติปัญญา เข้าใจกฎเกณฑ์และขบวนการแห่งธรรมชาติ สามารถปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์และขบวนการแห่งธรรมชาตินั้นได้ (วิเชียร ชาบุตรบุนทรริก, 2535) พระพุทธศาสนาฝั่งรากลึกอยู่ในกลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย เนื่องจากเป็นกลุ่มประเทศในพื้นที่ ใกล้เคียงกับประเทศอันเป็นต้นกำเนิดของพระพุทธศาสนา คือ ประเทศอินเดีย พระพุทธศาสนาได้เข้าสู่ดินแดนสุวรรณภูมิหรือ ประเทศไทยในปัจจุบันในระหว่างที่มีการสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ (พระรักษัพล กุลวฑฒโน, 2557) สิ่งที่สำคัญที่ทำให้พระพุทธศาสนาอยู่คู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านานเช่นนี้ ส่วนที่สำคัญคือศาสนทายาท (สุริยา รักษาเมือง, 2557) ด้วยความเข้มแข็งนี้เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ศาสนทายาทก็เกิดตามมาจากการได้รับรู้ได้เห็นแนวทางในการปฏิบัติตามวิถีของชุมชน

สังคมในปัจจุบันจัดอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ยุคที่เศรษฐกิจ การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประชาชนขาดการพึ่งพาเหมือนที่มีมาแต่ในอดีต เกิดการเอาวัดเอาเปรียบ แย่งชิงอำนาจและในขณะเดียวกันศาสนทายาทที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมก็เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามไปด้วย (บัญชายุทธ นาคมุจลินท์, 2557) อีกประการหนึ่ง กระบวนการที่จะเป็นตัวสร้างเสริมศาสนทายาทที่อ่อนแอลงจากผลกระทบทางสังคม ศาสนทายาทที่มีอยู่แล้วกลับไม่เข้มแข็ง ศาสนทายาทที่จะเกิดขึ้นก็ไม่เกิดขึ้นเพราะ กระบวนการในการสร้างเสริมเกิดการอ่อนแอเชิงระบบ ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันปรับปรุง แก้ไขอย่างถูกวิธี (ฉันทนา จันทรบรรจง, 2542) นอกจากนี้ส่วนหนึ่งที่สามารถพัฒนาศาสนทายาทได้ก็คือการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ เพราะ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาสามารถตอบสนองนโยบายของการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สามารถแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาได้ (พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2545) ดังนั้นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ เดิมที่มองว่าจะสามารถพัฒนาศาสนทายาทที่เข้มแข็งได้ ก็คงไม่ได้เป็นไปดังที่หวัง ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

การพัฒนาศาสนทายาทอีกส่วนหนึ่ง que เห็นได้ในปัจจุบันก็คือ การจัดโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ซึ่งจะมีการบวนการในการอบรมสั่งสอน เรียกได้ว่าเป็นการ แนะแนวให้ผู้บวชสนใจในการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เพราะเมื่อเยาวชนได้บวชเข้ามา ได้รับการขัดเกลาจิตใจ ก็จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ถูกต้อง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญต่อการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก็คือ การอบรมสั่งสอน จิตสำนึก และแบบอย่างหรือตัวอย่างที่ดี (ธีรศักดิ์ บึงมูม, 2558) อย่างไรก็ตามการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนก็เป็นเพียงช่วง ระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ยังไม่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างถาวรเพราะมีสิ่งรื้อใน ภายนอกจำนวนมาก

จังหวัดสุพรรณบุรีมีการพัฒนาศาสนทายาทผ่านกระบวนการเผยแผ่ของจังหวัด โดยคณะสงฆ์ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปพระพุทธศาสนาจังหวัดสุพรรณบุรี (พ.ศ. 2561-2564) กำหนดให้มีการพัฒนาศาสนทายาทผ่านกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ จังหวัด ซึ่งจะดำเนินการโดยใช้วิธีการไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มี ความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมแล้ว น้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (กฤษฏา แซ่หลี่, 2562) ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ ต่าง ๆ ทั้งในวัด และนอกวัด การบรรยายธรรมทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์การเผยแผ่ธรรมด้วยสื่อต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการเผยแผ่ธรรม ต้องการให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม มุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ ได้รับอิทธิพลมาจากหลักพระพุทธศาสนา เช่น การจัดงานเทศน์มหาชาติ การจัดงานในวัน

สำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การจัด อุปสมบทหมู่หรือจัดให้มีการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นต้น ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินการในรูปแบบ “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)” (พระครูอาทรวชิรกิจ (มานะ ฐานิสฺสโร) และคณะ, 2563) ทำหน้าที่ “การอบรมจริยธรรมนักเรียนข้าราชการ และประชาชน” และ “การส่งเสริมหน่วยเผยแผ่ศีลธรรม” คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี (2561) ในการดำเนินการพบว่า ยังมีปัญหาอยู่บ้างดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ปัญหาที่พบคือการศึกษาและการพัฒนา ที่มีสาเหตุจากปัญหาการนำพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันที่อาจจะมี รูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควร และปัญหาจากองค์กรศาสนา โดยเฉพาะพระภิกษุสามเณรบางรูปได้ปฏิบัติไม่เหมาะสม (คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2561) ซึ่งมีผลต่อศรัทธาและการพัฒนาศาสนทายาทต่อไป

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวทางหรือรูปแบบในการพัฒนาศาสนทายาทยังประสบความสำเร็จไม่เต็มที่เท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศาสนทายาทผ่านกระบวนการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การจัดการศึกษา หรือแม้แต่การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ด้วยปัญหาและอุปสรรคหลายประการดังที่กล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนาศาสนทายาท ของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำมาเป็นตัวแบบในการพัฒนาศาสนทายาทที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูปหรือคน ผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ พระไตรปิฎก อรรถกถา งานวิชาการ และงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 คน ด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 674 รูป สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2560) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของยามานะ (Taro Yamane, 1976) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 รูป ผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 18 รูป/คน คือ 1) กลุ่มพระสังฆาธิการในจังหวัดสุพรรณบุรี 2) กลุ่มพระธรรมวิทยากร 3) กลุ่มข้าราชการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัย และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยทุกประการ ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพทั่วไปของการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย ด้านการฝึกอบรม มีการฝึกอบรมโดยการฝึกปฏิบัติงานจริง ฝึกอบรมโดยการฟังบรรยาย ฝึกอบรมโดยการแสดงบทบาทสมมติ ฝึกอบรมโดยการมอบหมายงานให้ทำ ด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาธรรมศึกษา สอนศีลธรรมในโรงเรียน จัดการศึกษาพุทธศาสนานานาชาติ ศึกษาผ่านกิจกรรมโครงการ ด้านการพัฒนา มีการพัฒนาโดยการยกระดับจิตใจ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาให้มีความรู้ และพัฒนาให้มีความสามารถ เมื่อพิจารณารายละเอียด ตามหลักการพัฒนาศาสนทายาทพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.68) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการศึกษา ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.63) อยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.59) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพทั่วไปของการพัฒนาศาสนา
สนทนายาของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ตามหลักการพัฒนาศาสนาสนทนายา
ภาพรวม

(n=252)

สภาพทั่วไปของการพัฒนาศาสนาสนทนายา ของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ตาม หลักการพัฒนาศาสนาสนทนายา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการฝึกอบรม	4.11	0.68	มาก
2. ด้านการศึกษา	3.98	0.63	มาก
3. ด้านการพัฒนา	3.91	0.59	มาก
รวม	4.00	0.64	มาก

2) กระบวนการพัฒนาศาสนาสนทนายาของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ตามหลัก
ภาวนา 4

กระบวนการพัฒนาศาสนาสนทนายาของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ตามหลักภาวนา
4 ประกอบด้วย ด้านกาย พัฒนาร่างกายให้แข็งแรง เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงเหมาะแก่การ
ทำความดี แต่ไม่ให้เป็นไปเพื่อการพอกพูนกิเลส พัฒนาโดยส่งเสริมให้ทำความดี มีการจัด
กิจกรรมที่เป็นบุญเป็นกุศล พัฒนาโดยให้ละความชั่ว ส่งเสริมการลด ละ เลิก การทำความ
ชั่ว ยึดมั่นในการทำความดี และพัฒนาโดยให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม คือการร่วมกันทำ
กิจกรรมทางสังคมเช่นการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ด้านศีล พัฒนาให้รักษาศีลเป็น
พื้นฐาน พัฒนาให้มีระเบียบวินัย พัฒนาให้ประพฤติถูกต้องตามจารีตประเพณีอันดีงามของ
ไทย และพัฒนาให้รักความสงบอยู่เป็นสุขร่มเย็น ด้านจิต พัฒนาจิตใจโดยให้ปฏิบัติ
กรรมฐานทำสมาธิ เมื่อพัฒนาให้เกิดสมาธิแล้ว ก็จะทำให้มีสติและปัญญา พัฒนาจิตใจให้
เป็นผู้ใฝ่ธรรม โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับธรรมะ พัฒนาจิตใจให้มีจิตเป็นกุศล โดย
ผู้ใหญ่เป็นผู้นำพระสนับสนุน และพัฒนาจิตใจให้เป็นคนใจบุญ รู้จักทำบุญ ช่วยเหลือผู้อื่น
ในสังคมและสรรพสัตว์ ด้านปัญญา การพัฒนาโดยสอนให้รู้และเข้าใจในหลักธรรม พัฒนา
ปัญญาจากการทดลองทดสอบต่างๆ เพื่อให้เกิดปัญญาและความเข้าใจในหลักพุทธธรรม
พัฒนาปัญญาให้เกิดทักษะในการแก้ไขปัญหา เป็นการพัฒนาในลักษณะของการ
ประยุกต์ใช้ธรรมะเพื่อให้เกิดทักษะสามารถประยุกต์ธรรมะ ที่ได้เรียนรู้มาและเข้าใจเป็น
อย่างดีแล้วใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พัฒนาทักษะในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับธรรมะ
จนสามารถให้คำปรึกษากับผู้อื่น เกี่ยวกับธรรมะได้

3) รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย

1) ด้านการพัฒนาภาย มีสาระสำคัญ 4 ประการได้แก่ 1. พัฒนาศาสนทายาททางกายให้แข็งแรง แต่ต้องพัฒนาด้วยความเหมาะสมโดยไม่เป็นไปเพื่อการพอกพูนกิเลส แต่ให้เป็นไปเพียงเพื่อการตั้งอยู่ได้ 2. ศาสนทายาทจะต้องได้รับการพัฒนาให้ทำความดี ยินดีในการทำมาดี ละอายที่จะทำความชั่ว พร้อมทั้งแนะนำให้ผู้อื่นทำความดี 3. พัฒนาโดยการให้ละจากการทำความชั่วที่เคยทำอยู่แล้ว ที่ยังไม่ทำก็สอนให้เห็นถึงโทษ 4. คือ จะต้องดำเนินการพัฒนาศาสนทายาททางกาย ให้รู้จักบำเพ็ญประโยชน์

2) ด้านการพัฒนาศีล มีสาระสำคัญ 4 ประการคือ 1. พัฒนาให้มีศีล ให้รู้จักรักษาศีล ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามพระธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา 2. พัฒนาให้รักษาศีล และมีระเบียบวินัยทางสังคม 3. สอนให้รักษารัตประเพณีอันดีงามเอาไว้ ให้ตระหนักในความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและสังคม 4. สอนให้รู้จักอยู่อย่างมีความสุข ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3) ด้านการพัฒนาจิต มีสาระสำคัญ 4 ประการ คือ 1. พัฒนาจิตโดยการให้เริ่มปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามสมควรแก่วัยอย่างเหมาะสมประยุกต์ให้เหมาะสมกับเพศและวัย 2. เริ่มด้วยการพัฒนาจิตใจให้เป็นผู้ฝึกฝนในธรรมเสียก่อน มีกิจกรรมให้ทำเป็นกิจกรรมเร้ากุศล 3. พัฒนาด้านจิตใจให้มีจิตใจที่ตั้งงาม เป็นกุศล คิดเป็นกุศลให้ได้ คิดในเชิงบวก เมื่อจิตเป็นกุศลการกระทำก็ออกมาในทางที่ 4. พัฒนาจิตใจให้เป็นคนใจบุญ รู้จักทำบุญ รู้จักในการสละ และบริจาค ให้เป็นคุณค่าของการทำบุญ ไม่เอารัตเอาเปรียบสังคม ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน

4) ด้านการพัฒนาปัญญา มีสาระสำคัญ 4 ประการ 1. สอนให้รู้และเข้าใจหลักธรรม จะต้องสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับธรรมะเสียก่อนหลังจากนั้นให้ลงมือปฏิบัติปัญญา จะเกิดได้เพราะการปฏิบัติ 2. ฝึกอบรมให้เกิดความพอกพูนทางปัญญา จะต้องฝึกศาสนทายาทให้รู้จักวิธีการปฏิบัติให้เกิดปัญญา 3. พัฒนาให้เกิดทักษะในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะปัญหาเฉพาะหน้าหรือปัญหาที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา หรือปัญหาในชีวิตประจำวันที่จะต้องประยุกต์ใช้ธรรมะเข้ามาใช้ในการแก้ไข 4. พัฒนาศักยภาพทางปัญญาให้สามารถทำการเผยแผ่ได้ จะต้องมีการพัฒนาทักษะความสามารถในการให้คำปรึกษาผู้อื่นเกี่ยวกับเรื่องของธรรมะได้

อภิปรายผล

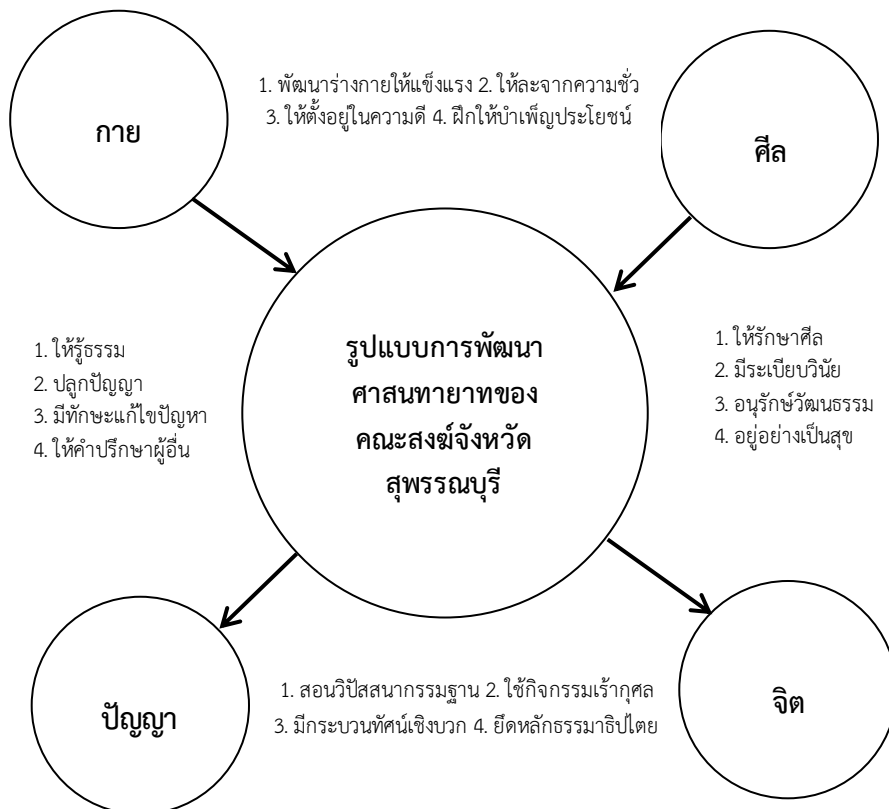
1. สภาพทั่วไปของการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการฝึกอบรม มีการฝึกอบรมโดยการฝึกปฏิบัติงานจริง ฝึกอบรมโดยการฟังบรรยาย ด้านการศึกษา จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและ ด้านการพัฒนา พัฒนาโดยการยกระดับจิตใจ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาให้มีความรู้ พัฒนาให้มีความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชายุทธ นาคมุจลินท์ (2557) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาศาสนทายาทในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เป็นการพัฒนาในลักษณะการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา แนวทางในการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนานั้น พบว่าแนวนโยบายการจัดการศึกษายังขาดการวางแผนร่วมกัน การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ศาสนทายาทเกิดการเรียนรู้และประพฤติตนตามหลักศีลาจารวัตรและการพัฒนาบุคลิกภาพยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่สังคมจะยอมรับได้ และ พระไพศาล พุสุตโต (2558) ได้วิจัยเรื่อง วิธีการสร้างศาสนทายาทของพระสายปฏิบัติในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสร้างศาสนทายาทที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดสกลนครคือ อบรมข้อวัตร แต่ละสำนักจะมีขั้นตอนการอบรมและฝึกปฏิบัติ ขั้นตอนดังกล่าว คือการอบรมลูกศิษย์และแนะนำการเจริญจิตภาวนาสอนวิปัสสนากรรมฐาน

2. กระบวนการในการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกาย มีการพัฒนาร่างกายให้แข็งแรง พัฒนาโดยส่งเสริมให้ทำความดี พัฒนาโดยให้ละความชั่ว และพัฒนาโดยให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ด้านศีล มีการพัฒนาให้รักษาศีลเป็นพื้นฐาน พัฒนาให้มีระเบียบวินัย ด้านจิต มีการพัฒนาจิตใจโดยให้ปฏิบัติตามกรรมฐานทำสมาธิ ด้านปัญญา มีการพัฒนาปัญญาโดยสอนให้รู้และเข้าใจหลักธรรม พัฒนาปัญญาโดยการปฏิบัติ พัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ธีระวิทย์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มี 2 แนวทาง ดังนี้ 1) วิธีทางในการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งสามารถ ดำเนินการได้ โดยการศึกษาเรียนรู้ การวิเคราะห์ตนเอง และการฝึกฝนตนเอง และ 2) วิธีการ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้แก่การศึกษาเพื่อการปลูกฝังคุณธรรมและ จริยธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชชนันตร์ อยู่สีมารักษ์ (2557) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษาของรัฐสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการศึกษาด้านศีลธรรมของทรัพยากรมนุษย์ อยู่ที่ระดับนโยบายของผู้บริหารทุกระดับที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาทาง

พระพุทธศาสนา ด้านสมาธิพบว่า การส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสฟังเทศน์ ฟังธรรมบรรยาย บ่อย ๆ และการจัดโครงการ ฝึกอบรมสมาธิ การสัมมนา การศึกษาดูงานในตามสถานที่ต่าง ๆ และการส่งเสริมการศึกษาตาม หลักสูตรธรรมศึกษาศรี โท และเอก และด้านปัญญา พบว่า ต้องผูกโยงไปด้วยระบบการศึกษาแบบ พระสงฆ์เพื่อให้เกิดลักษณะทางปัญญา ในทางที่ถูกโดยเฉพาะการใช้สวดปสาธตทั้ง 5 ในการรับฟังธรรม การใช้ความคิดในการ วิเคราะห์ และการใช้อองค์ธรรมมาใช้ในการภาวนาในรูปแบบการปฏิบัติธรรม

3. รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการพัฒนา ภาย ประกอบด้วย ฝึกอบรมให้มีศักยภาพในการทำหน้าที่ศาสนทายาท ให้ความรู้และ ส่งเสริมในการทำสมาธิทางกายกรรม ด้านการพัฒนาศีล ประกอบด้วย การพัฒนาให้ยึด มั่นและดำรงตนอยู่ในศีลธรรม การฝึกอบรมให้มีระเบียบวินัยทางสังคม การสอนให้ปฏิบัติ ตามวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ด้านการพัฒนาจิต ประกอบด้วย การฝึกอบรมให้มีจิตใจ สงบ การสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาปัญญา ประกอบด้วย การสอนให้รู้และเข้าใจหลักธรรม การฝึกอบรมให้เกิดความพอกพูนทางปัญญา ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรवाल สุขไมตรี (2557) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธจริยธรรมระดับอุดมศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบด้านการให้การศึกษา โดยจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ นักศึกษาระดับอุดมศึกษามีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในแนวทางประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ ถูกต้องดีงาม 2) รูปแบบด้านการฝึกอบรมสั่งสอน โดยฝึกอบรมจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษา ระดับอุดมศึกษาอย่างเป็น 3) รูปแบบด้านการพัฒนาโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก อารมณ์ความคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรมให้มีความเจริญขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: พระครูอาทรยติกิจ (ชื่น ปญฺณกาโม) (2563)

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาด้านกาย เป็นการพัฒนาร่างกายให้แข็งแรง ให้ออกจากความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี และฝึกให้บำเพ็ญประโยชน์ การพัฒนาด้านศีล เป็นการพัฒนาให้มีศีล ให้รู้จักรักษาศีล ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามพระธรรมคำสั่งสอน ให้ยึดมั่นในอัตลักษณ์ของชุมชนและสังคม การพัฒนาด้านจิต เป็นการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามสมควรแก่วัยอย่างเหมาะสมประยุกต์ให้เหมาะสมกับเพศและวัย พัฒนาจิตใจให้เป็นคนใจบุญ รู้จักทำบุญ รู้จักในการสละ และบริจาค ให้เป็นคุณค่าของการทำบุญ ไม่เอาไรต์เอาเปรียบสังคม ไม่ทุจริตคอร์ปชั่น การพัฒนาด้านปัญญา เป็นการเพิ่มความรู้และเข้าใจในหลักธรรม ฝึกอบรมให้เกิดความพอกพูนทางปัญญา จะต้องฝึกศาสนทายาทให้รู้จักวิธีการปฏิบัติให้เกิดปัญญา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะสงฆ์ควรมีนโยบายในการพัฒนาศาสนทายาทให้เป็นเอกภาพ
2) การศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐควรมีแนวทางในการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาศาสนทายาท

3) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่สนับสนุนให้บ้าน วัด โรงเรียนร่วมกันพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีภายใต้กรอบของการศึกษาตามแนวพุทธ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) มหาเถรสมาคมต้องกำหนดให้คณะสงฆ์ทุกจังหวัดพัฒนาศาสนทายาทอย่างเป็นเอกภาพ

2) ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายในการศึกษาให้มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาศาสนทายาท

3) ชุมชนต้องร่วมกันพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีตั้งแต่เด็ก โดยใช้หลักการศึกษตามหลักอภิสัสสิกขา อธิจิตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเรื่องการพัฒนาศาสนทายาทสู่ความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา
2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลในพระพุทธศาสนาเพื่อความยั่งยืน

3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศาสนทายาทในต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา แซ่หลี. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 59-70.

คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี. (2563). *แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสุพรรณบุรี (พ.ศ. 2561 - 2564)*. สืบค้น 14 มกราคม 2563, จาก <http://www.buddhism4.com/web/fileyuttasart/14suphanburee.pdf>

จักรวาล สุขไมตรี. (2557). *รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธจริยธรรมระดับอุดมศึกษา* (ดุชนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2542). *การศึกษากับการส่งเสริมคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- ณัฐชนันตร์ อยู่สีมารักษ์. (2557). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษาของรัฐ สังกัดกรุงเทพมหานคร (ดุष्ฎิณีพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุष्ฎิณีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ บึงมูม. (2558). การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารธรรมทรรคน์*, 15(1), 148.
- บัญชายุทธ นาคมุจลินท์. (2557). แนวทางการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 3(1), 140.
- ปาริชาติ ธีระวิทย์. (2561). การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 11(1), 37.
- พระครูอาทรยติกิจ (ชื่น ปณณากาโม). (2563). รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทของคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี (ดุष्ฎิณีพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุष्ฎิณีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอาทรวชิรกิจ (มานะ ฐานิสฺสโร) และคณะ. (2563). การจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 148-160.
- พระไพศาล พุสุตโต. (2558). วิธีการสร้างศาสนทายาทของพระสายปฏิบัติ ในจังหวัดสกลนคร. *วารสารปณิธาน*, 11(6), 130.
- พระรภัษพล กุลวฑฒโน. (2557). พระกรรมฐานกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: หจก.นารายณ์ อิมเมจแอนด์พริ้นท์.
- พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2545). *ทิศทางการศึกษาของคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิเชียร ชาบุดรบุญตริก. (2535). *พุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). *ข้อมูลพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา ปี 2560*. สืบค้น 19 มิถุนายน 2561, จาก <http://sta.onab.go.th/index.php?option=comcontent&view=article&id=349&Itemid=361>
- สุรียา รักษาเมือง. (2557). นโยบายและการบริหารจัดการการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 5(2), 177.
- Yamane, T. (1976). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row Publications.

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาล
 สาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย*

FACTORS AFFECTING MEDICAL RECORD QUALITY IN THAI TRADITIONAL
 MEDICAL DEMONSTRATION HOSPITAL, CHIANG RAI PROVINCE

ปราณี คำแก้ว, ยิงยง เทาประเสริฐ, กัญยานุช เทาประเสริฐ

Pranee Kamkaew, Yingyong Taoprasert, Kanyanoot Taoprasert

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Chiang Rai Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: nong_pranee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยจากเอกสารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนปัจจุบัน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างคือแพทย์แผนไทยจำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย มี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) แพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูล 2) ผู้ป่วยหรือบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือญาติของผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล และ 3) ระบบการบริหารจัดการเวชระเบียนโดยมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียนอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: ปัจจัย; คุณภาพ; การบันทึกเวชระเบียน

Abstract

This qualitative study aimed to analyze factors affecting medical record quality in Thai traditional medical demonstration hospital, Chiang Rai province. Literature reviews on laws in Thai traditional medicine and modern medicine as well as in-depth interview with 28 Thai traditional medical doctors were employed. The results of content analysis stated that the factors affecting medical record quality in Thai traditional medical demonstration hospital, Chiang Rai province consisted of: 1) the data recorders by Thai traditional medical doctors, 2) the data provided by

* Received April 20, 2020; Revised April 22, 2020; Accepted April 23, 2020

patients or parents or legal representatives or relatives of the patients, and
3) the medical records management system with verification.

Keywords: Factors; Quality; Medical Records

บทนำ

การแพทย์แผนไทยเป็นการแพทย์ที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทยมากขึ้นและเป็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพอาการเจ็บป่วยของประชาชนอย่างแพร่หลาย โดยการแพทย์แผนไทยมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานพุทธปรัชญา กล่าวคือ ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์ประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 ได้แก่ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ ผู้ที่มีอาการเจ็บป่วยเกิดจากธาตุทั้ง 4 ไม่สมดุลกัน หากทำการรักษาโดยให้ธาตุสมดุลกันจึงจะหายจากอาการเจ็บป่วย (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2549) ซึ่งการรักษาของแพทย์แผนไทยเกิดจากการสังสมประสบการณ์ในการรักษาโรคของแพทย์แผนไทยเอง วิธีการรักษาเป็นวิธีการรักษาแบบตัวต่อตัวระหว่างแพทย์แผนไทยกับผู้ป่วย และใช้วิธีการจดจำแทนการบันทึกข้อมูลของผู้ป่วย หรือหากจะบันทึกก็เป็นเพียงการบันทึกเพื่อช่วยจำเท่านั้น ปัจจุบันการทำหน้าที่ของแพทย์แผนไทยได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แพทย์แผนไทยถูกจำกัดเฉพาะในคลินิกหรือโรงพยาบาลเท่านั้น ทำให้แพทย์แผนไทยต้องไปขึ้นทะเบียนเป็นคลินิกหรือโรงพยาบาลตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาลจึงจะสามารถทำหน้าที่ได้ ซึ่งการขึ้นทะเบียนสถานพยาบาลจะต้องมีมาตรฐานในการให้บริการรวมถึงต้องมีเวชระเบียนสำหรับบันทึกข้อมูลการรักษาผู้ป่วยหรือมีแผนกเวชระเบียนด้วย เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีการจัดตั้งโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยเป็นการเฉพาะ จึงทำให้ยังไม่มีระบบเวชระเบียนในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย หากจะมีการพัฒนาระบบเวชระเบียนขึ้นมาใช้ในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและให้มีมาตรฐานสำหรับบันทึกข้อมูลของผู้ป่วยจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นดังกล่าว ก่อนที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเวชระเบียนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยจากเอกสารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนปัจจุบัน และการสัมภาษณ์เจาะลึก กลุ่มตัวอย่างคือแพทย์แผนไทยจำนวน 28 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจงเลือก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (สุภางค์ จันทวานิช, 2561) วิธีการศึกษาคือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและกฎหมายเกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย 2) วิเคราะห์ข้อมูลการบันทึกเวชระเบียนจากมาตรฐานโรงพยาบาลการแพทย์แผนปัจจุบันและกฎหมายเกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนปัจจุบัน 3) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการบันทึกเวชระเบียนของแพทย์แผนไทยที่ได้จากการสัมภาษณ์ 4) สรุปข้อมูลจากการวิเคราะห์ให้เป็นหมวดหมู่เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย ที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนปัจจุบัน ได้แก่

1) แพทย์แผนไทยซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูล “การแพทย์แผนไทย หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจ วินิจฉัยโรค รักษา หรือป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์ การผดุงครรภ์ การนวดไทย และให้หมายรวมถึง การเตรียมการผลิตยาแผนไทย และการประดิษฐ์อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้ โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา” (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) ซึ่งการแพทย์แผนไทยถือเป็นการแพทย์อีกระบบหนึ่งในระบบสาธารณสุขไทย เช่นเดียวกับการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยเป็นการแพทย์ทางเลือกให้กับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ ผู้ที่ทำหน้าที่รักษาโรคให้กับผู้ป่วยก็คือผู้ประกอบวิชาชีพอแพทย์แผนไทยหรือเรียกว่าแพทย์แผนไทย

การทำงานของแพทย์แผนไทยในปัจจุบันจะต้องทำงานกันเป็นที่มระหว่างแพทย์แผนไทยด้วยกัน เมื่อทำการรักษาโรคให้แก่ผู้ป่วยจึงจำเป็นต้องมีเวชระเบียนที่เป็นกลางและเกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างทีมแพทย์แผนไทย สำหรับผู้ป่วยที่จำเป็นต้องทำการรักษาโรคที่ใช้ระยะเวลานาน ไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน จะมีระบบการส่งต่อข้อมูลเข้ามาเกี่ยวข้อง หากแพทย์แผนไทยคนแรกรักษาผู้ป่วยแล้วบันทึกข้อมูลในเวชระเบียนตามความเข้าใจของตัวเอง ไม่มีการบันทึกเวชระเบียนที่เป็นมาตรฐานกลาง ก็จะทำให้

ให้แพทย์แผนไทยคนที่สองที่มาทำการรักษาต่อเนื่องไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดเกี่ยวกับข้อมูลที่บันทึกในเวชระเบียน ดังนั้นในการบันทึกข้อมูลการรักษาผู้ป่วยจึงควรบันทึกให้เป็นระบบที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้ทีมแพทย์แผนไทยที่รักษามีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันและทำการรักษาผู้ป่วยถูกต้องตามหลักวิชาการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับสิทธิของผู้ป่วยหากแพทย์แผนไทยมีหลักฐานการบันทึกที่ถูกต้องมายืนยันจะเป็นการคุ้มครองตัวแพทย์แผนไทยเองในทางตรงกันข้ามหากแพทย์แผนไทยไม่ได้บันทึกข้อมูลการรักษาหรือบันทึกไม่ถูกต้องตามหลักวิชา ผู้ป่วยก็จะได้รับการคุ้มครองจากการรับบริการเช่นกัน ซึ่งการบันทึกเวชระเบียนอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและมีความเป็นระบบสะท้อนให้เห็นถึงเวชระเบียนที่มีคุณภาพ กล่าวคือข้อมูลที่บันทึกในเวชระเบียนมีความครบถ้วน มีความถูกต้อง มีรายละเอียดที่ดี และมีความทันสมัย (กระทรวงสาธารณสุข, สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์, 2555) ซึ่งความครบถ้วนหมายถึงการบันทึกข้อมูลทุกหัวข้อที่อยู่ในเวชระเบียน ความถูกต้องหมายถึงมีเนื้อหาที่ตรงตามความจริง มีรายละเอียดที่ดีหมายถึงมีการเขียนรายละเอียดที่ชัดเจนสามารถสื่อความหมายได้ดี และมีความทันสมัยหมายถึงมีการบันทึกที่ทันต่อเวลา เป็นปัจจุบันหรือบันทึกทันทีหลังจากที่ทำการรักษาเสร็จหรือยุติการรักษา

2) ผู้ป่วยหรือบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือญาติของผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาล สาเหตุของการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย เนื่องจากข้อมูลที่แพทย์ได้บันทึกลงในเวชระเบียนนั้นมาจากผู้ป่วยโดยตรง หรือในกรณีที่ผู้ป่วยเป็นเด็กที่ไม่สามารถสื่อสารกับแพทย์แผนไทยได้ หรือผู้ป่วยเป็นผู้บกพร่องทางกายหรือจิต หรือผู้สูงอายุที่สื่อสารลำบาก ผู้ที่ให้ข้อมูลอาการเจ็บป่วยแทนผู้ป่วยได้ก็คือบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือหากผู้ป่วยไม่มีซึ่งบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรม อาจให้ญาติเป็นผู้ให้ข้อมูลอาการเจ็บป่วยแทน ซึ่งข้อมูลอาการเจ็บป่วยของผู้ป่วยนี้เสมือนเป็นข้อมูลต้นทางสำหรับบันทึกลงในเวชระเบียน โดยมีแพทย์แผนไทยเป็นผู้บันทึกข้อมูล หากข้อมูลการเจ็บป่วยเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้องอันเนื่องมาจากการปิดบังความจริง หรือบอกข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้ข้อมูลที่บันทึกในเวชระเบียนนั้นไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วนซึ่งถือว่าเวชระเบียนไม่มีคุณภาพนั่นเอง เมื่อเข้าสู่กระบวนการตรวจวินิจฉัยโรคและรักษาโรคจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีต่อตัวผู้ป่วยเอง ในทางตรงกันข้ามหากผู้ป่วยหรือบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือญาติให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยที่เป็นความจริงและมีความครบถ้วนก็จะส่งผลต่อการรักษาที่มีคุณภาพเช่นกัน

3) ระบบการบริหารจัดการเวชระเบียนที่ดีโดยมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียนอย่างสม่ำเสมอ การบริหารจัดการเวชระเบียนเป็นการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับ

เวชระเบียนซึ่งเป็นเอกสารทางการแพทย์ทุกประเภททั้งในรูปแบบกระดาษและสื่อดิจิทัล รวมถึงเวชสถิติและคอมพิวเตอร์งานเวชระเบียน บุคลากรด้านเวชระเบียน ความรู้วิชาการที่เกี่ยวข้องกับเวชระเบียนและสถิติ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในงานเวชระเบียน สถานที่ดำเนินงาน และความรู้เรื่องการบริหารจัดการ (แสงเทียน อยู่เถา, 2555) ซึ่งการบริหารจัดการเวชระเบียนให้มีคุณภาพนั้นจะต้องบริหารงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานโรงพยาบาล การบริหารความเสี่ยงของงานเวชระเบียน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเวชระเบียนด้วย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1) มาตรฐานโรงพยาบาล ได้กล่าวถึงระบบบริหารเวชระเบียนในด้านการวางแผนและออกแบบไว้ว่า เป้าหมายของการบันทึกเวชระเบียนต้องครอบคลุมการสื่อสาร ความต่อเนื่องในการดูแลรักษา และการประเมินคุณภาพ ซึ่งเวชระเบียนของผู้ป่วยนั้นจะต้องมีความถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และไม่สูญหาย ในด้านความปลอดภัยและความลับของเวชระเบียนจะต้องมีการจัดเก็บที่เหมาะสม ซึ่งการเก็บและการทำลายต้องเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายกำหนด ส่วนข้อมูลผู้ป่วยในเวชระเบียนระบุไว้ว่าข้อมูลจะต้องมีความเพียงพอสำหรับการสื่อสาร การดูแลต่อเนื่อง การเรียนรู้ การวิจัย การประเมินผล และการใช้เป็นหลักฐานทางกฎหมาย (สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล, 2549; สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน), 2561) หากมีการบันทึกเวชระเบียนตามมาตรฐานโรงพยาบาลแล้ว เวชระเบียนที่ได้ก็จะมีคุณภาพตามไปด้วย

3.2) การบริหารความเสี่ยงของงานเวชระเบียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่งานเวชระเบียนที่เกิดจากการปฏิบัติงานด้านเวชระเบียน หากลดความเสี่ยงได้ก็จะส่งผลต่อคุณภาพของงานได้เช่นกัน ตัวอย่างความเสี่ยงที่เกิดจากงานเวชระเบียน เช่น การสูญหายของเวชระเบียน การค้นหาเวชระเบียนที่เป็นไปด้วยความยุ่งยาก หรือหาไม่เจอ ความเสี่ยงจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเวชระเบียน (แสงเทียน อยู่เถา, 2555) เป็นต้น

3.3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเวชระเบียน หากมีการพัฒนาเวชระเบียนตามที่กฎหมายกำหนดก็จะทำให้เวชระเบียนนั้นมีคุณภาพและมีประโยชน์ ได้แก่ 1) เวชระเบียนใช้เป็นพยานเอกสารที่สำคัญหากมีกรณีเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่างๆ 2) ทราบวิธีการบันทึกข้อมูลในเวชระเบียนที่ถูกต้องตามกฎหมาย (แสงเทียน อยู่เถา, 2555) เช่น ไม่ขีดขีดหรือแก้ไขข้อความ หากมีการแก้ไขให้ขีดเส้นกลางตัวหนังสือพร้อมลงลายมือชื่อผู้แก้ไขกำกับ เป็นต้น 3) เนื้อหาที่ปรากฏในเวชระเบียนต้องเป็นเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงของการรักษาผู้ป่วย 4) การเก็บรักษาเวชระเบียนให้เก็บตามระยะเวลาของกฎหมายเพื่อใช้เป็นพยานเอกสารหากเกิดการเรียกร้องสิทธิประโยชน์ขึ้นมา เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา

คดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ที่จะต้องมีการเก็บรักษาเวชระเบียนให้ได้จำนวน 10 ปี เป็นต้น และเก็บข้อมูลประวัติของผู้ป่วยจากตัวผู้ป่วยโดยตรงหรือหากมาจากบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือญาติควรระบุเหตุผลที่ไม่สามารถได้ข้อมูลจากผู้ป่วยโดยตรง ซึ่งต้องมีการเก็บข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นและเพียงพอต่อการรักษาผู้ป่วยเท่านั้น ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 5) ข้อมูลในเวชระเบียนมีเพียงพอสำหรับที่จะให้ผู้ป่วยได้ใช้ประกอบการตัดสินใจในการเข้ารับการรักษา ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และคำประกาศสิทธิของผู้ป่วย (สภาการพยาบาล, 2558) ซึ่งการบริหารจัดการเวชระเบียนที่ดีและให้มีคุณภาพนั้นจะต้องมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงพยาบาลและต่อตัวผู้ป่วยด้วย

2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสภิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแพทย์แผนไทยจำนวน 28 คน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการบันทึกข้อมูลเวชระเบียน ได้แก่ แพทย์แผนไทยซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูลและผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล โดยสามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาและอุปสรรคหลักๆ ได้ดังนี้ 1) การบันทึกข้อมูลขาดความสมบูรณ์และความครบถ้วน ได้แก่ ไม่มีการกรอกข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง ชีพจร ไทรศัพท์หรือช่องทางการติดต่อ หรือรายละเอียดสำหรับบันทึกข้อมูลในเวชระเบียนยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็น เช่น กรณีที่ผู้ป่วยมีอาการบาดเจ็บอื่นนอกเหนือจากสาเหตุหลักที่มาปรึกษา หรือมีพฤติกรรมที่อาจส่งผลต่ออาการเจ็บป่วยปัจจุบัน แต่ไม่บอกเหตุผลที่แท้จริง จะทำให้รายละเอียดข้อมูลส่วนนี้ขาดหายไป หรือกรณีผู้ป่วยมีอาการกำเริบรุนแรงขึ้นหลังจากการรักษา ซึ่งมีอาการแตกต่างจากข้อบ่งชี้ของโรค ทำให้แพทย์แผนไทยต้องหาสาเหตุของอาการเพิ่มเติม จึงจำเป็นต้องเพิ่มรายละเอียดในเวชระเบียนให้ครอบคลุมขึ้น ในประเด็นนี้การที่ผู้ป่วยไม่บอกข้อมูลเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยที่แท้จริงกับแพทย์แผนไทย จึงทำให้ข้อมูลไม่มีความครบถ้วนและไม่มีความถูกต้อง 2) การบันทึกข้อมูลขาดความถูกต้อง ได้แก่ การใช้สัญลักษณ์ที่ไม่สื่อความหมายแทนการบันทึกข้อมูลโดยใช้ตัวหนังสือ หรือมีการขีดฆ่าข้อความ โดยไม่มีลายเซ็นผู้ขีดฆ่ากำกับ หากมีการขีดฆ่าข้อความควรมีลายเซ็นกำกับทุกครั้ง และไม่ควรรู้น้ำยาลบคำผิดในการลบข้อความ 3) การบันทึกข้อมูลขาดความเรียบร้อย ได้แก่ ตัวหนังสือที่แพทย์แผนไทยบันทึกลงในเวชระเบียนอ่านยาก บางครั้งหากมีการส่งต่อผู้ป่วยทำให้ต้องสอบถามทบทวนกับแพทย์แผนไทยผู้บันทึกข้อมูลอีกครั้งหนึ่งหรือมีการเขียนตัวหนังสือผิดบางคำทำให้ข้อมูลขาดรายละเอียดที่ดี 4) การบันทึกข้อมูลใช้ระยะเวลายาวนาน แพทย์แผนไทยผู้ทำการรักษามีการใช้เวลานานในการบันทึกข้อมูลในเวชระเบียนโดยเฉพาะข้อมูลในส่วนของการรักษาโรคด้วยมือ เนื่องจากการรักษามีหลายขั้นตอน ทำให้ภาพรวมใช้เวลาในการรักษาผู้ป่วยต่อคนหลายนาที่หรือบางรายรักษา

นานเป็นชั่วโมง บางครั้งอาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ทันต่อเวลาที่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์ต่อดังนั้นหากทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบันทึกเวชระเบียนแล้ว แพทย์แผนไทยจึงควรเห็นความสำคัญในการบันทึกเวชระเบียนให้มีคุณภาพเพื่อสามารถนำเวชระเบียนไปใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคและด้านต่าง ๆ ได้ เช่น การวิจัย เป็นพยานเอกสารกรณีมีการเรียกร้องสิทธิประโยชน์ เป็นต้น สำหรับผู้ป่วยควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยที่เป็นจริงแก่แพทย์แผนไทย เนื่องจากจะมีผลต่อกระบวนการรักษาโรคของตนเอง

เพราะฉะนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย มี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1. แพทย์แผนไทยซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูล 2. ผู้ป่วยหรือบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือญาติของผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล และ 3. ระบบการบริหารจัดการเวชระเบียนที่ดีโดยมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียนอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย มี 3 ปัจจัย ได้แก่

1) แพทย์แผนไทยซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูล เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย เนื่องจากแพทย์แผนไทยเป็นผู้บันทึกข้อมูลการรักษาโรคของผู้ป่วยในทุกขั้นตอนตั้งแต่แรกรับผู้ป่วยจนถึงยุติการรักษา ซึ่งแพทย์แผนไทยจะต้องทำการบันทึกเวชระเบียนอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและมีความเป็นระบบ สะท้อนให้เห็นถึงเวชระเบียนที่มีคุณภาพกล่าวคือข้อมูลที่บันทึกในเวชระเบียนมีความครบถ้วน มีความถูกต้อง มีรายละเอียดที่ดี และมีความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับบรรณา เปาอินทร์ (2556) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบันทึกเวชระเบียนให้มีคุณภาพคือแพทย์ เพราะข้อมูลส่วนใหญ่ในเวชระเบียนจะเกิดขึ้นจากการบันทึกของแพทย์ แพทย์จึงควรทราบหลักการบันทึกเวชระเบียนให้มีคุณภาพ เพื่อช่วยให้มีข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน หรือสอดคล้องกับสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข (2559) ที่กล่าวว่า การบันทึกข้อมูลถือเป็นหน้าที่หลักของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานพยาบาลและถือเป็นจรรยาของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทุก ๆ ฝ่าย ที่ต้องถือเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาผู้ป่วย ต้องบันทึกไว้ให้ครบถ้วน ถูกต้อง มีรายละเอียดที่ดี ภายในเวลาที่กำหนด งานวิจัยที่สอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนที่เกี่ยวกับผู้บันทึกข้อมูล ซึ่งงานวิจัยที่พบจะเป็นงานวิจัยของการแพทย์แผนปัจจุบันทำให้ผู้บันทึกข้อมูลในที่นี้คือแพทย์แผนปัจจุบันหรือบุคลากรอื่นที่มีหน้าที่ ดังมี

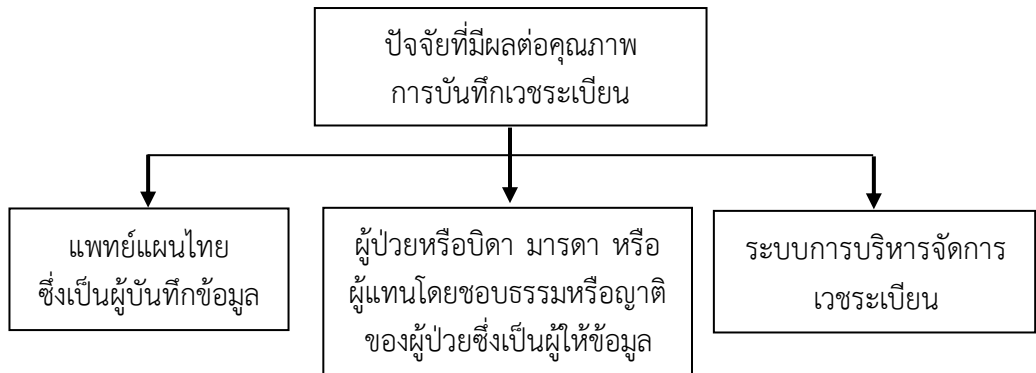
รายละเอียดต่อไป 1) สอดคล้องกับงานวิจัยของธารา ธรรมโรจน์ และวินัย ตันติยาสวัสดิกุล (2549) พบว่า ถ้าพิจารณาจากผู้ที่มีส่วนต่อความสมบูรณ์ของการบันทึกเวชระเบียนจะพบว่าส่วนที่บันทึกโดยแพทย์จะได้คะแนนระดับพอใช้และต่ำกว่าส่วนที่บันทึกโดยบุคลากรที่ไม่ใช่แพทย์ (พยาบาลและเจ้าหน้าที่เวชระเบียน) 2) สอดคล้องกับงานวิจัยของมะลิวัลย์ ยืนยงสุวรรณ (2560) พบว่า ปัญหาอุปสรรคด้านคุณภาพและการบันทึกข้อมูลการให้รหัส ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการให้รหัสและการบันทึกข้อมูลการให้รหัส และโปรแกรมการบันทึกข้อมูลการให้รหัสข้อผิดพลาดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างสร้างหลักเกณฑ์การให้รหัสซึ่งไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และ 3) สอดคล้องกับงานวิจัยของสาหร่าย เรืองเดช (2536) พบว่า โดยทั่วไปแล้วการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยมีความครบถ้วนมากกว่า 58% ส่วนข้อมูลด้านการตรวจร่างกาย ประวัติการเจ็บป่วย การวินิจฉัยโรค การบันทึกความก้าวหน้าในการรักษาพยาบาลมีความครบถ้วนของข้อมูลโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 50% เมื่อพิจารณาตามบุคคลที่รับผิดชอบในการบันทึกข้อมูลพบว่าข้อมูลที่มีความครบถ้วนน้อยส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของแพทย์ ส่วนข้อมูลที่พยาบาลและเจ้าหน้าที่เวชระเบียนเป็นผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่มีความครบถ้วนสมบูรณ์อยู่ในระดับดีสำหรับแพทย์แผนไทยซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูลการรักษาโรคของผู้ป่วยในทุกขั้นตอนตั้งแต่แรกรับจนถึงยุติการรักษา จึงต้องระมัดระวังและตระหนักถึงความสำคัญของการบันทึกข้อมูลในเวชระเบียนเพื่อให้ข้อมูลจากการบันทึกนั้นมีความครบถ้วนสมบูรณ์และมีความถูกต้องมากขึ้น

2) ผู้ป่วยหรือบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือญาติของผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล ที่จะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยที่ถูกต้องและครบถ้วนเพื่อเป็นผลประโยชน์ต่อตัวผู้ป่วยเอง ซึ่งการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนของผู้ป่วยนี้ก็ส่งต่อไปยังผู้บันทึกข้อมูลนั่นก็คือแพทย์แผนไทย ที่จะต้องบันทึกข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริงจากที่ได้สอบถาม ตรวจวินิจฉัยหรือรักษาโรคให้กับผู้ป่วย ทั้งนี้แพทย์แผนไทยจะต้องยึดหลักในการบันทึกเวชระเบียนให้มีคุณภาพและบันทึกให้ถูกต้องตามหลักวิชาด้วย ปัจจุบันในข้อนี้ยังมีความสอดคล้องกับกฎหมายตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวดที่ 1 เรื่องสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพ และคำประกาศสิทธิของผู้ป่วย

3) ระบบการบริหารจัดการเวชระเบียน ซึ่งการบริหารจัดการเวชระเบียนให้มีคุณภาพนั้นจะต้องบริหารจัดการให้สอดคล้องกับมาตรฐานโรงพยาบาล การบริหารความเสี่ยงของงานเวชระเบียน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเวชระเบียน ซึ่งเวชระเบียนของผู้ป่วยนั้นจะต้องมีความถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และไม่สูญหาย ในด้านความเสี่ยงที่เกิดจากงานเวชระเบียน เช่น การสูญหายของเวชระเบียน การค้นหาเวชระเบียนที่เป็นไปด้วยความยุ่งยากหรือหาไม่พบ ความเสี่ยงจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเวชระเบียน เป็นต้น ในด้าน

กฎหมายนั้นเวชระเบียนจะมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นพยานเอกสารหากมีกรณีเรียกร้องสิทธิประโยชน์ มีวิธีการบันทึกข้อมูลในเวชระเบียนที่ถูกต้องตามกฎหมาย เนื้อหาในเวชระเบียนต้องเป็นข้อเท็จจริง มีการเก็บข้อมูลตามระยะเวลาและเก็บเป็นความลับในพื้นที่ ๆ เหมาะสม และมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจเข้ารับการรักษาของผู้ป่วย ซึ่งปัจจัยในข้อนี้มีความสอดคล้องกับปัจจัยข้อ 1 และข้อ 2 เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ความเสี่ยงที่เกิดจากงานเวชระเบียนยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ณดา เลิศรัตนกรธาดา และคณะ (2556) พบว่าช่วงเวลาที่ประเมินได้ตรวจสอบเวชระเบียนผู้ป่วยนอก ไม่สามารถตรวจพบเวชระเบียน เนื่องจากค้นหาไม่พบในช่วงเวลาที่เข้าประเมิน 2) สอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเทียน อยู่เถา (2555) พบว่า ปัญหาการพัฒนางานเวชระเบียนที่สำคัญคือเวชระเบียนหายและค้นหาได้ล่าช้า และ 3) สอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา บัวผัน (2548) พบว่า การตรวจสอบความถูกต้องของแพทย์ในการสรุปรูปเวชระเบียน (SA) ส่วนใหญ่ไม่พบความผิดพลาด แต่ที่ผิดพลาดสาเหตุคือ Discharge Summary other (Dx: other) ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: ปราณี คำแก้ว (2563)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยทำให้ทราบว่าปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย มี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) แพทย์แผนไทยซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูล 2) ผู้ป่วยหรือบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือญาติของผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล และ 3) ระบบการบริหารจัดการเวชระเบียนโดยมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนของโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย ซึ่งงานวิจัยนี้สามารถพัฒนาต่อไปได้แก่

- 1) การพัฒนาระบบการบันทึกเวชระเบียนของโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย และ
- 2) การสร้างรหัสข้อมูลการรักษาโรคด้วยมือของการแพทย์แผนไทยและนำไปใช้ระบบดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2549). *ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเวชกรรม เล่ม 1*. นนทบุรี: บริษัท ไทภูมิ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2555). *คู่มือคำแนะนำการบันทึกเวชระเบียนสำหรับแพทย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- _____. (2559). *มาตรฐานการเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลในสถานพยาบาล พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ธารา ธรรมโรจน์ และวินัย ตันตยาสวัสดิกุล. (2549). *การตรวจสอบเวชระเบียนผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลศรีนครินทร์* (รายงานการวิจัย). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุษบา บัวผัน. (2548). *การตรวจสอบคุณภาพเวชระเบียนผู้ป่วยในจังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2546-2547* (รายงานผลการวิจัย). ร้อยเอ็ด: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด.
- ปราณี คำแก้ว. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบันทึกเวชระเบียนในโรงพยาบาลสาธิตการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงราย* (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการแพทย์แผนไทยดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. (2540, 2 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 114 ตอนที่ 46 ก. หน้า 1-24.
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551. (2551, 25 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 125 ตอนที่ 38 ก. หน้า 1-17.
- พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550. (2550, 19 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 124 ตอนที่ 16 ก. หน้า 1-16.

- พิมพ์ผดุง เลิศรัตนกรธาดา และคณะ. (2556). คุณภาพเวชระเบียนผู้ป่วยนอกของหน่วยบริการสาธารณสุข จังหวัดมหาสารคาม ปี 2554. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 22(5), 907-917.
- มะลิวัลย์ ยืนยงสุวรรณ. (2560). การวิเคราะห์คุณภาพข้อมูลการให้รหัสโรค (ICD-10-TM) ในคลังข้อมูลสุขภาพ. *วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ*, 3(2), 63-72.
- วรรษษา เปาอินทร์. (2556). *หลักการบันทึกเวชระเบียนอย่างมีคุณภาพสำหรับแพทย์ในยุคปฏิรูปสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. (2549). *มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ฉบับเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน). (2561). *มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ฉบับที่ 4*. กรุงเทพฯ: บริษัท หนังสือดีวัน จำกัด.
- สภาการพยาบาล. (2558). *คำประกาศสิทธิและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย*. สืบค้น 5 ธันวาคม 2558, จาก <https://www.tnmc.or.th>
- สาหร่าย เรืองเดช. (2536). *ความครบถ้วนของข้อมูลในเวชระเบียนของโรงพยาบาลประจำจังหวัดภาคกลาง กระทรวงสาธารณสุข* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2561). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงเทียน อยู่เถา. (2555). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานเวชระเบียนและวิชาชีพเวชระเบียนในประเทศไทย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

SANGHA'S PARTICIPATION IN THE WORLD HERITAGE AREA
MANAGEMENT IN AYUTTHAYA PROVINCE

พระปลัดโอภาส โอภาโส, พระเมธีธรรมาจารย์ (ประสาร จันทสาโร), พระมหานิกธ ฐานุตโตโร
Phrapalad Opas Obhaso, Phrametidhammajan (Prasam Chanthasaro), Phramaha Nigom Thanuttaro
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkomrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: o.sirikittikul@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 16 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม เก็บข้อมูลกับพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในวัดต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่มรดกโลก จำนวน 183 รูป สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ กับการจัดการพื้นที่มรดกโลก มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = 0.844$, $p\text{-value} = 0.000$) และปัจจัยด้านพุทธธรรม คือ หลักปธาน 4 กับการจัดการพื้นที่มรดกโลก มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = 0.867$, $p\text{-value} = 0.000$) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก มี 4 ด้าน คือ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การเข้าร่วมในการดำเนินงานของแผน การเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผล การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การจัดการ; พื้นที่มรดกโลก

Abstract

Objectives of this article were to study Sangha's participation in the World Heritage management in Ayutthaya Province. Methodology was the mixed methods: the qualitative method collected data from document and

* Received February 3, 2020; Revised March 12, 2020; Accepted March 14, 2020

20 key informants by in-depth-interview, non-participatory observation and focus group discussion with 16 participants and analyzed the data by systematically descriptive interpretation. The quantitative research by survey method, collected data from 183 samples who were monks resided in various monasteries in the areas of the World Heritage sites and analyzed data with frequencies, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlations. Findings were as follows: Factors affecting the Sangha's participation in the World Heritage management in Ayutthaya Province were that the Sangha's participation had correlation with the World Heritage management at high level ($r = 0.844$, $p\text{-value} = 0.000$) and the factor of Buddhadhamma, Padhan⁴ and the World Heritage management had correlation at high level ($r = 0.867$, $p\text{-value} = 0.000$) The development of Sangha's participation in the World Heritage management in 4 areas: Participation in decision making Participation in the implementation of the plan Participation in monitoring and evaluation Participation in receiving benefits.

Keywords: Participation; Management; World Heritage Area

บทนำ

ปัจจุบันประชาคมโลกได้ให้การยอมรับความสำคัญของเมืองอยุธยาโดยประกาศให้ “นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร” เป็นแหล่งมรดกโลก ตั้งแต่ปี 2534 หลายคนตั้งคำถามว่า “การเป็นแหล่งมรดกโลก” (พระครูสิทธิวิจิตรโสภิต, 2562) แล้วเราได้ประโยชน์อะไรจากการเป็นแหล่งมรดกโลก และจำเป็นหรือไม่ที่เราต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของอนุสัญญาระหว่างประเทศหรือกฎบัตรสากล เป็นคำถามที่สะท้อนให้หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องต้องกลับมาทบทวนบทบาทภารกิจ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักวางแผนแหล่งมรดกโลกอยุธยา จากกระแสข่าว เมื่อปลายปี 2550 ทางสื่อ นานาชนิดว่าอยุธยาอาจจะถูกพิจารณาถอดถอนจากการเป็นมรดกโลก สร้างความตื่นตระหนก แก่สาธารณชนจนส่งผลให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต่างออกมายืนยันว่าอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยายังไม่ถูกถอดถอนการเป็นมรดกโลกแต่อย่างใด แม้หลายฝ่ายจะแสดงความเป็นห่วงเรื่องการพัฒนาเมืองที่รุกเข้าไปยังเกาะอยุธยาเมืองเก่าแห่งนี้ก็ตาม เมื่อทีมงานจากยูเนสโก สำนักงานภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (กรุงเทพฯ) ได้ออกสำรวจพื้นที่ 1,810 ไร่ ในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ก็พบว่าสถานการณ์ค่อนข้างน่า

เป็นห่วง โบราณสถานบางแห่งเต็มไปด้วยร้านค้าจนส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพ บริเวณลานหน้าศาลากลางจังหวัดหลังเก่าที่ยูเนสโกนำไปยมนรดกโลกมาติดไว้ก็อยู่ในตำแหน่งไม่เหมาะสม นอกจากนั้นพื้นที่ดังกล่าวยังเป็นที่ตั้งตลาดนัดขายของทุกสัปดาห์ จนบดบังสัญลักษณ์ยูเนสโกที่บ่งบอกสถานะของความเป็นมรดกโลก แน่นอเนกการถูกลดตอนสถานะการเป็นมรดกโลกจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศในระดับนานาชาติ และยังส่งผลไปถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะลดลงในอนาคตและส่งผลเชื่อมโยงถึงรายได้และเศรษฐกิจของชุมชนด้วย ปัญหาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจึงเป็นเรื่องของคนทั้งชาติ จึงจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาอย่างเป็นองค์รวม แล้วสร้างระบบการบริหารจัดการที่ยั่งยืนต่อไป (ชาติรี มหันตรัตน์และคณะ, 2559)

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยามีการขยายตัวทางกายภาพอย่างมากในเชิงพื้นที่มีการขยายเขตเมือง เพื่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยบดบังทัศนียภาพ ทำลายคุณค่าของโบราณสถาน ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในเขตเมือง รองรับบริการคมนาคมและนักท่องเที่ยวทำให้พื้นที่มีการพัฒนาไม่สอดคล้องกับการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การสร้างเสาไฟขนาดใหญ่ ที่กระจายอยู่โดย ทั่วเขตเมือง ปัญหาขยะมูลฝอย การสร้างบ้านพัก ที่อยู่อาศัย บ้านจัดสรร อยู่โดยรอบโบราณสถาน และ การถมคูคลองต่าง ๆ แม้ว่าเมืองเก่าและเป็นพื้นที่การควบคุมสิ่งก่อสร้าง ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งการพัฒนาและความเจริญในท้องถิ่นได้ เพราะความเป็นเมืองประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่เมืองใหม่ที่ซ้อนทับซ้อนกับพื้นที่เมืองเก่า วิถีของผู้คนยังคงดำเนินไปในพื้นที่อนุรักษณ์นี้ ทำให้คนท้องถิ่นอาจมีความเห็นขัดแย้งกับแนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถาน ก่อให้เกิดปัญหาการรุกรานแหล่งมรดกโลก ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างลงในพื้นที่ของวัดร้าง การบุกรุกพื้นที่ การทำลายโบราณสถาน และการอ้างกรรมสิทธิ์ของตนในที่ดินภายในเขตบริเวณโบราณสถาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

จากสภาพสถานการณ์ดังกล่าว ปัญหาสำคัญ คือ การพัฒนาเขตเมือง การบังคับใช้กฎหมาย ความรู้ความเข้าใจของประชาชน การบริหารจัดการ ไม่มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการบริหารพื้นที่นครประวัติศาสตร์อย่างชัดเจน และประชาชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกโลก จึงเป็นปัญหาและกลายเป็นความขัดแย้งนำไปสู่การขึ้นบัญชีภาวะอันตรายลดตอนเมืองประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจากการขึ้นทะเบียนการเป็นแหล่งมรดกโลกต่อไป

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในฐานะที่วัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญคู่กับสังคมไทยมาช้านานเป็นที่รวบรวมศิลปวัฒนธรรมอันเป็นวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนชาวไทย วัดมีบทบาทที่

สำคัญในการมีส่วนร่วมช่วยสร้างสรรค์สังคมไทยให้เจริญงอกงามและมีความสุข วิวัฒนาการบทบาทของวัดเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาการของสังคม และในปัจจุบันบทบาทหนึ่งที่เกิดขึ้นมาคือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ที่มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวในวัดให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและประเพณีที่ดั้งเดิมของสังคมไทย นำไปสู่การพัฒนาเพื่อแนวทางในการวางแผนจัดการพื้นที่มรดกโลก อย่างถูกต้องเหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการพื้นที่มรดกโลกของพระสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 16 รูป/คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาเรียงเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.977 กับพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในวัดต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 183 รูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (พระมหากฤษฏา กิตติโสภโณ, 2561)

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปในการจัดการพื้นที่มรดกโลกของพระสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- 1) ในการดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่มรดกโลกภายในวัดนั้น ทางวัดมีการบริหารจัดการอยู่สองทางหลักๆก็คือ ประการแรกเป็นงบประมาณของวัดเองซึ่งได้รับการบริจาค

จากประชาชนผู้เคารพหลวงพ่อดโต และวัดพนัญเชิง ร่วมถึงเงินปัจจัยจากการทอดกฐินบ้าง จากการทอดผ้าป่าสามัคคีบ้าง ปีหนึ่งๆก็จะมิงบประมาณในส่วนนี้ย่อยบาง มากบ้างตาม สถานการณ์ ทางวัดมีการนำเงินส่วนนี้มาบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ โบราณสถาน โบราณวัตถุอย่างสม่ำเสมอ เช่นมีการลงรักปิดทององค์หลวงพ่อดโต และพระพุทธรูปสำคัญๆ หลายองค์ มีการก่อสร้างศาลารายเพื่อใช้ประโยชน์รอบอุโบสถ มีการบูรณะศาสนสถานที่ สำคัญๆ โดยมีคณะกรรมการวัด ไวยาวัจกร และผู้ช่วยเจ้าอาวาสที่ได้รับมอบหมายดูแล เกี่ยวกับการเงิน แล้วรายงานให้เจ้าอาวาสทราบเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะ ดำเนินการแล้วเสร็จ ส่วนที่สองเป็นงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากหน่วยงานราชการ ในส่วนนี้ทางวัดก็มอบหมายให้หน่วยงานราชการดำเนินการตามความเหมาะสม โดยจะต้อง ได้รับการอนุญาตจากเจ้าอาวาสก่อนดำเนินการใดๆทั้งสิ้น

2) ทางจังหวัด โดยกรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ซึ่งเป็น หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการดูแลจัดการพื้นที่มรดกโลก โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับทางวัดวา อาราม ก็จะมีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเข้าไปร่วมสนับสนุนอยู่แล้ว ทางจังหวัดมี เพียงแนวนโยบายในการพัฒนาเท่านั้นเอง ในการพัฒนาพื้นที่มรดกโลกนั้น จังหวัด พระนครศรีอยุธยาได้รับการอุดหนุนงบประมาณมากพอสมควร แต่ก็ไม่เพียงพอต่อการ พัฒนาทั่วทั้งหมด เนื่องจากพื้นที่มรดกโลกมีจำนวนมาก และกว้างขวางมาก จึงต้องอาศัย ความร่วมมือจากทุกๆฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดวาอาราม ซึ่งบางวัดเป็นวัดขนาดใหญ่ เช่น วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดใหญ่ชัยมงคล วัดหน้าพระเมรุ เป็นต้น ก็จะมีกำลังทรัพย์ในการดูแล ตนเอง เป็นห่วงก็แต่วัดเล็ก ๆ ที่มีงบประมาณน้อย ทางวัดก็จะปล่อยปละละเลยตาม ฤดูกาลรรม ทำให้พื้นที่มรดกโลกในบริเวณนั้นทรุดโทรม ไม่รับการดูแลรักษาอย่างจริงจัง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ กับการจัดการพื้นที่มรดกโลก มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = 0.844$, $p\text{-value} = 0.000$) และปัจจัยด้านพุทธธรรม คือ หลักปธาน 4 กับการจัดการพื้นที่มรดกโลกมีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = 0.867$, $p\text{-value} = 0.000$)

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) การเข้าร่วมในการตัดสินใจและตกลงใจ

1.1 พยายามเก็บรักษาสภาพเดิมขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและ ภูมิสถาปัตยกรรม ซึ่งเน้นสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งป้องกันการเสื่อมสลายหรือชำรุดในเวลา เดียวกันทั้งนี้เพราะองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบ่งชี้บรรยากาศและ

คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมในประวัติศาสตร์ องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในที่นี้รวมความถึง ผิวดินอาคารประเภทต่าง ๆ เช่นถนน ทางเท้า ครุภัณฑ์ประกอบผังบริเวณ เช่น โคมไฟส่องสว่าง รั้ว ป้าย ม้านั่งริมทาง ต้นไม้ และพืชพันธุ์ไม้ดั้งเดิม คู คลอง รวมทั้งระบบสาธารณูปโภคดั้งเดิม ซึ่งองค์ประกอบในผังบริเวณหรือภูมิสถาปัตยกรรมเหล่านี้แสดงถึงคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่แต่ละพื้นที่

1.2 พิจารณาความสัมพันธ์ของสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรมและองค์ประกอบรวมทั้งพื้นที่เปิดโล่ง ซึ่งเป็นตัวกลางเชื่อมต่อความต่อเนื่องและบรรยากาศ

1.3 พิจารณาการจัดระบบระบายน้ำในบริเวณอาคารและพื้นที่รอบบริเวณเพื่อป้องกันการเสื่อมสลายของสถาปัตยกรรมและแหล่งที่ตั้งของสถาปัตยกรรม

2) การเข้าร่วมในการดำเนินงานของแผนและโครงการ

2.1 ทำการสำรวจศึกษาสภาพเดิม และสภาพปัจจุบันของโบราณสถานทั้งด้านประวัติการก่อสร้างและการอนุรักษ์ซึ่งรวมถึงรูปทรงสถาปัตยกรรม การใช้วัสดุ และสภาพความเสียหายที่ปรากฏอยู่ โดยการทำเป็นเอกสาร บันทึกภาพ และทำแผนผังเขียนรูปแบบไว้โดยละเอียด เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำมาประกอบพิจารณาทำโครงการอนุรักษ์และเป็นเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ ต่อไป

2.2 ทำโครงการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยพิจารณาว่าโบราณสถานนั้นมีคุณค่าและลักษณะความเด่นในด้านใดบ้าง อาทิเช่น ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี จิตรกรรม ประติมากรรมหรือสถาปัตยกรรม เป็นต้น แล้ววางแผนรักษาคุณค่า และความสำคัญที่เด่นที่สุดเป็นหลักไว้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงคุณค่าและความสำคัญในด้านที่รองลงมาด้วย

2.3 พิจารณาก่อนว่าโบราณสถานนั้น ๆ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วหรือไม่ เพียงใด หากได้ถูกแก้ไขและส่วนแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นใหม่นั้นทำให้คุณค่าของเดิมเสียไปควรพิจารณาเรื่องสิ่งที่แก้ไขเพิ่มเติมออก และบูรณะให้เหมือนเดิม

3) การเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการ

3.1 ด้วยการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development)

3.2 ด้วยประธานคณะผู้บริหารสูงสุดขององค์กร (Chief Executive Officer: CEO) มีอำนาจในการที่จะตัดสินใจนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย

4) การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วม

4.1 ประโยชน์ในด้านวิชาการ โบราณสถานให้ประโยชน์ในด้านวิชาการไม่ว่าจะเป็นโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์

4.2 ประโยชน์ในการศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีในการก่อสร้าง การเลือกใช้วัสดุในการก่อสร้างเทคนิคต่าง ๆ การเลือกทำเลที่ตั้ง การทำรากฐานก่อนการก่อสร้าง เป็นต้น

4.3 ได้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวโบราณสถานต่างๆ ส่วนมากจะเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

การเข้าร่วมในการตัดสินใจและตกลงใจ เปรียบเสมือนฐานพระเจดีย์ คือพยายามเก็บรักษาสภาพเดิมขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม ซึ่งเน้นสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งป้องกันการเสื่อมสลายหรือชำรุดในเวลาเดียวกันทั้งนี้เพราะองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบ่งชี้บรรยากาศและคุณลักษณะของสถาปัตยกรรมในประวัติศาสตร์ องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในที่นี้รวมความถึงผิวจราจรประเภทต่าง ๆ เช่นถนน ทางเท้า ครุภัณฑ์ประกอบผังบริเวณ เช่น โคมไฟส่องสว่าง รั้ว ป้าย ม้านั่งริมทาง ต้นไม้ และพืชพันธุ์ไม้ดั้งเดิม คุ คลอง รวมทั้งระบบสาธารณูปโภคดั้งเดิม ซึ่งองค์ประกอบในผังบริเวณหรือภูมิสถาปัตยกรรมเหล่านี้แสดงถึงคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่แต่ละพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาธิต กฤตตาลักษณ์ (2551) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาโบราณสถานในเขตทุ่งกุลาร้องไห้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายที่มีส่วนช่วยให้การอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาโบราณสถานในชุมชนประสบความสำเร็จคือประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชน และพระครูพิศิษฐ์ประษานาถ (ประยูร นนทियो) และคณะ (2563) เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม

การเข้าร่วมในการดำเนินงานของแผนและโครงการ เปรียบเสมือนองค์พระเจดีย์ตอนต้น คือ ทำการสำรวจศึกษาสภาพเดิม และสภาพปัจจุบันของโบราณสถานทั้งด้านประวัติการก่อสร้างและการอนุรักษ์ซึ่งรวมถึงรูปทรงสถาปัตยกรรม การใช้วัสดุ และสภาพความเสียหายที่ปรากฏอยู่ โดยการทำเป็นเอกสาร บันทึกภาพ และทำแผนผังเขียนรูปแบบไว้โดยละเอียด เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำมาประกอบพิจารณาทำโครงการอนุรักษ์และเป็นเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมหวัง แสงไสย (2542) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาหอพระไตรปิฎกในจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนา หอพระไตรปิฎกเป็นศาสนสถานที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นหอสมุดของวัดที่ใช้เก็บรวบรวมพระไตรปิฎก คัมภีร์ใบลาน สมุด

ช่วย เพื่อให้ภิกษุสามเณรได้ศึกษาค้นคว้า ส่วนใหญ่จะสร้างกลางสระน้ำ เพื่อป้องกันสัตว์ที่จะมาทำลาย

การเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการ เปรียบเสมือนองค์พระเจดีย์ ส่วนปลาย คือ ด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) เป็นหลักการบริหารอย่างหนึ่งในยุคใหม่ ที่มีทั้งการบริหารให้มีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการ กลุ่มทำงานหรือให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น สนับสนุน ร่วมกำกับติดตามการดำเนินงาน ร่วมระดมทรัพยากรมีทั้งการมีส่วนร่วมจากภายในและการมีส่วนร่วมจากภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรับผิดชอบต่องาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวิสุทธินนทคุณ (ทวี สุทธิวิโส), (2557) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของวัดในการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักการและวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดในจังหวัดนนทบุรีในการอนุรักษ์โบราณสถานมีบรรทัดฐานในการดำเนินการของทุกฝ่ายซึ่งต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติของกรมศิลปากรในการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดได้มีการสำรวจโบราณสถาน เป็นขั้นตอนมีการค้นหาโบราณสถานเพื่อกำหนดรายละเอียดเป็นอย่างไร ในการเพิ่มประสิทธิภาพในมาตรฐานเดียวกัน

การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วม เปรียบเสมือนยอดพระเจดีย์ คือ การใช้สอยพื้นที่ภายนอกโบราณสถาน เปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปสามารถเข้ามาใช้พื้นที่เขตโบราณสถาน ดังนั้นพระสงฆ์ต้องดูแลรักษาโบราณสถานให้อยู่ในสภาพดีไม่ทรุดโทรม จัดประโยชน์ในสถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันศัตรู ได้แก่ โบราณสถานที่สูงขึ้นเพื่อป้องกันเมืองจากศัตรู เช่น ประตุมือง ป้อมประตุมือง หรือกำแพงเมือง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรจณา คุณพูล และประครอง คุณพูล (2551) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการบูรณะกุฏิ ทรงไทย เรือนหมู่วัดท้ายยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า กุฏิเจ้าอาวาส ถูกสร้างขึ้นตามหลักมงคลสูตรและมาตราสูตร ของความเชื่อในการสร้างเรือนให้มีความจำเป็น "มงคล"

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

4. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการรับผลประโยชน์

1. วัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด
2. วัดมีรายได้จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยว
3. วัดได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. ประชาชนเข้าวัดเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาการมีส่วนร่วม

1. สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้คุณค่าของพื้นที่มรดกโลก
2. จัดทำองค์ความรู้และเผยแพร่เกี่ยวกับการจัดการ
3. พัฒนาพื้นที่มรดกโลกให้ยั่งยืน

3. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการติดตามและประเมินผล

1. การติดตามและประเมินผล
2. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
3. เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน
4. ความร่วมมือระหว่างวัด ชุมชน และหน่วยงานราชการ

การพัฒนาการมีส่วนร่วม

1. จัดการอบรม
2. วางแผนกลยุทธ์
3. วิจัยและพัฒนา
4. เน้นการมีส่วนร่วม
5. สร้างนวัตกรรม

2. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการดำเนินงาน

1. ดำเนินการบริหารจัดการเป็นอย่างดี
2. การสั่งการหรืออำนวยการเกี่ยวกับการจัดการฯ
3. การจัดบุคคลเข้าทำงาน
4. การประสานงานเกี่ยวกับการจัดการฯ

การพัฒนาการมีส่วนร่วม

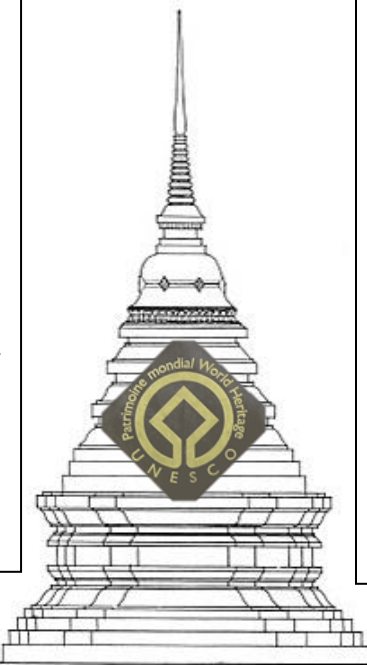
1. สสำรวจสภาพเดิมและสภาพปัจจุบัน
2. ทำโครงการอนุรักษ์
3. บูรณะให้เหมือนเดิมที่สุด
4. สร้างเครือข่ายการพัฒนาการจัดการฯ

1. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการตัดสินใจและตกลงใจ

1. พระสงฆ์มีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการฯ
2. พระสงฆ์มีการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการฯ
3. พระสงฆ์จัดองค์การเกี่ยวกับการจัดการฯ
4. พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการจัดการฯ

การพัฒนาการมีส่วนร่วม

1. ศึกษาข้อมูลให้ถี่ถ้วนรอบคอบ
2. สร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชนในการปลูกจิตสำนึกในการดูแลพื้นที่มรดกโลก
3. การยึดหลัก คงของเดิม เพิ่มเติมของใหม่ ใช้สิ่งที่มี รักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา: พระปลัดโอภาส โอภาโส (2562)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับคณะสงฆ์ และกรมศิลปากรในการอนุรักษ์โบราณสถานร่วมกัน
2. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและกรมศิลปากรควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดการพื้นที่มรดกโลกให้แก่วัด ในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. วัดจะต้องเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมตัดสินใจที่เด็ดขาดว่าสิ่งใดคือปัญหาของโบราณสถาน เพื่อวางแผนหาแนวทางป้องกันโบราณสถานร่วมกับหน่วยงานราชการต่อไป
2. วัดจะต้องเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม และหาแนวร่วมจากประชาชนและหน่วยงานราชการในการอนุรักษ์โบราณสถานอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่อง ติดตามผล ประเมินผลในการดูแลอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางและผลการ ปฏิบัติของพระสังฆาธิการต่อการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันจะนำไปสู่การปรับปรุงระบบการบริหารการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาติรี มหันตรัตน์และคณะ. (2559). แนวทางการอนุรักษ์และคุ้มครองแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม กรณีนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร. *วารสารวิชาการอยุธยา*, 8(2), 184.
- พระครูพิศิษฐ์ประชาณาถ (ประยูร นนทโย) และคณะ. (2563). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 23-36.
- พระครูวิสุทธินนทคุณ (ทวี สุทธิวิโส). (2557). *บทบาทของวัดในการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดนนทบุรี* (ดุชนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสิทธิวิชโรโสภิต. (2562). การพัฒนาบทบาทของพระสังฆาธิการในการอนุรักษ์พุทธสถาน ในจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(4), 61-72.

- พระปลัดโอภาส โอภาโส. (2562). *การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดการพื้นที่มรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุชนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภคณี ภูมิตีโสภณ, ผศ.ดร. (2561). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รจนา คุณพูล และประครอง คุณพูล. (2551). *ศึกษารูปแบบการบูรณะปฏิสังขรณ์ไทยเรือนหมู่ วัดท้ายยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา* (รายงานผลการวิจัย). สงขลา: คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- สมหวัง แสงไสย. (2542). *การศึกษาหอพระไตรปิฎกในจังหวัดเพชรบุรี* (รายงานผลการวิจัย). เพชรบุรี: สำนักวิจัยและบริการวิชาการสถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- สาธิต กฤตตาลักษณ์. (2551). *การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาโบราณสถานในเขตทุ่งกุลาร้องไห้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษา

ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง *

CAPACITY OF BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION TO IMPLEMENT THE
POLICY ON THE CLEANLINESS AND ORDERLINESS OF THE COUNTRY

เอกรินทร์ ศิริรัตนชัย

Akgarin Siroratnchai

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

E-mail: akgarinsiroratnchai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร (2) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร (3) การเสนอแนวทางการสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและพรรณนาความผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินนโยบายได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยของผู้ที่มีอำนาจบริหารกรุงเทพมหานคร และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 2) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการสัญจร การจราจรติดขัดส่งผลให้เกิดปัญหาการร้องเรียนเรื่องความเป็นธรรมในการเลือกปฏิบัติ 3) การเสนอแนวทางการสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) การเป็นอันหนึ่งอันเดียวขององค์กรที่มีอำนาจและความเข้มแข็งทางอุดมการณ์ในการดำเนินนโยบาย (2) ความสามารถของข้าราชการ (3) การเข้าร่วมของรัฐใช้สถาบันทหารและผู้มีอำนาจบริหารกรุงเทพมหานคร (4) การจัดการทรัพยากรในพื้นที่กรุงเทพมหานครด้านบุคลากรยุทธศาสตร์ไม่เพียงพอ การเสนอแนวทางนี้ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองทั้งสิ้น

คำสำคัญ: ขีดความสามารถ; การดำเนินนโยบาย; การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

* Received March 15, 2020; Revised March 31, 2020; Accepted April 15, 2020

Abstract

Objectives of this research article were to; 1. Study implementation of policies to maintain the cleanliness and tidiness of Bangkok, 2 Study barriers and obstacles of cleanliness and orderliness policy, 3 propose successful implementation of our security, cleanliness and tidiness of the city. Methodology was the qualitative research collected data with semi-in-depth-interview script. Finding were; 1. the policy was changed to the modern era of the executive authority in Bangkok, and the adoption of the law to maintain cleanliness and orderliness of the nation In B.E. 2535. 2. Barriers of public policy, not the convenience of commuters. Traffic jams are enormous obstacles both on the pavement and road surface Hawker management order to float in order had causing problems for complaints about fairness in discrimination: (1) the unity of the organization with the authority, and strengthen the ideals of policy. (2) Competency of civil servants. (3) Government participation by military institutions and administrative authority in Bangkok. (4) Inadequate resource management in the Bangkok area regarding the personnel strategy. This suggestion affects the overall cleanliness and orderliness of the country.

Keywords: Capacity; Administration; Keeping order and the country

บทนำ

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยโดยมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 50 เขต ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญด้านเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมของประเทศ มีการค้าการลงทุนจากทุกสาขาอาชีพ ส่วนใหญ่นิยมประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยเพราะเป็นอาชีพที่ใช้แรงงานของตนเอง ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่ทำให้เกิดปัญหาทางเท้า ปัญหาขยะ ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาด้านการแข่งขันราคาอย่างไม่ยุติธรรม โดยการกำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับการค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่หรือทางสาธารณะเกิดขึ้นครั้งแรกในยุคของอดีตนายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต่อมาในยุคของอดีตนายกรัฐมนตรี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีการจัดให้บ้านเมืองอยู่ในสภาพที่สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย ต่อมาได้มีการขยายตัวของการค้าหาบเร่แผงลอยซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อสาธารณะ และยากที่จะควบคุมการออกกฎหมายบังคับ ในการควบคุมผู้เร่ขายและแผงลอย ห้างร้านประชาชน รวมทั้งให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจใช้ดุลย

พินิจพิจารณาประกาศกำหนดจุดผ่อนผันให้ผู้ค้าสามารถค้าขายในที่หรือทางสาธารณะได้ ทำให้การค้าขายในที่หรือทางสาธารณะที่เคยผิดกฎหมายกลายเป็นจุดที่ถูกกฎหมาย เปรียบเสมือนเป็นการเปิดช่องเปิดโอกาสให้อำนาจเจ้าหน้าที่กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง หรือกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองในท้องถิ่นไปแสวงหาผลประโยชน์เข้าตนเองหรือเพื่อเป็นฐานสนับสนุนทางการเมือง โดยที่ผลประโยชน์จากการค้าหาบเร่-แผงลอยสามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม 1) ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้ประโยชน์จากค่าเช่า และภาษี 2) ผู้ซื้อได้ประโยชน์จากราคาสินค้าถูกกว่าร้านค้าบริเวณนั้น 3) หัวคิวหรือตัวแทนผู้ค้าจะได้รับส่วนแบ่งจากเงินค่าคุ้มครองที่เรียกเก็บจากผู้ค้าเพื่อแลกเปลี่ยนกับการช่วยเจรจาต่อรองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อปล่อยให้ผู้ค้าได้ตั้งวางในที่สาธารณะต่างๆ โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า 4) เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนนอกจากจะได้ส่วนแบ่งจากเงินค่าปรับแล้วยังได้เงินค่าคุ้มครองที่แลกเปลี่ยนกับการปล่อยให้ผู้ค้าขายโดยผิดกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ และ 5) ประชาชนทั่วไปจะได้ส่วนแบ่งจากเงินค่าปรับที่รัฐเรียกเก็บจากผู้ค้าแล้วนำเงินส่วนนี้มาใช้จ่ายในการพัฒนาบ้านเมือง (สุรพล สุตาราและคณะ, 2525)

ปัจจุบันผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีการกำหนดจุดผ่อนผันเพิ่มขึ้น จึงเป็นสาเหตุของการเพิ่มขึ้นของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และมีแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับขีดความสามารถต่อการดำเนินนโยบาย คือ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการของนโยบายที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการกำหนดนโยบายและเมื่อนโยบายได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ คำสั่งฝ่ายบริหารหรือมติคณะรัฐมนตรีหรือประกาศกฎกระทรวงต่างๆ การศึกษาขีดความสามารถเพื่อการพัฒนาบุคลากรในองค์กร อาทิ ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ หรือคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมของคน และเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาระดับความสามารถหรือข้อจำกัดขององค์กรในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังเช่นแนวคิดของ (William, 1971) ได้กล่าวถึงขีดความสามารถ คือ ความพยายามตัดสินใจ ความสามารถขององค์กรในการรวบรวมคนและทรัพยากรรวมทั้งการกระตุ้นบุคลากรในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร การค้าหาบเร่-แผงลอยเป็นอาชีพอิสระที่มีความสำคัญ สำหรับประเทศ ที่ยากจน และประเทศที่กำลังพัฒนาในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะพบมากตามเมืองใหญ่ของประเทศ ซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ยากจน (Bhowmik, 2005) โดยได้กำหนดความคุ้มครองตามกฎหมายรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการกำหนดนโยบายขึ้นในสังคมหรือองค์กรต่างๆ เพื่อเป็นแนวคิดในการดำเนินงาน ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับความเชื่อและลัทธิการปกครองขององค์กร การกำหนดนโยบายย่อมต้องมีขั้นตอนและเป็นกระบวนการอันนำมาซึ่งนโยบาย กุศโลบายในการดำเนินงานที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

เป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ของการบริหารและนโยบายที่กำหนดขึ้นจะต้องเป็นที่รับทราบและยอมรับจากบุคคลฝ่ายภายในหน่วยงานต้องได้รับการผสมผสานเข้าด้วยกันให้เป็นแนวทางกว้างๆ เพื่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน (Denhardt & Denhardt, 2009) และได้นำแนวคิดของนักวิชาการในด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่าง (Walter, 1971; Mazmanian, 1980) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการนำการตัดสินใจนโยบายพื้นฐานที่ได้กระทำไว้ ซึ่งอยู่ในรูปของกฎหมาย คำสั่งของฝ่ายบริหาร หรือคำพิพากษาของศาลไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จโดยมีกระบวนการซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการพิจารณาผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ในการยินยอมปฏิบัติตามของผู้ที่เกี่ยวข้องและการพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบายและหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากนี้ (William, 1971) มองว่าขั้นตอนการนำนโยบายปฏิบัติเป็นเรื่องของการของการศึกษาว่าองค์การที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งหมดปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุ หรืออีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ความสนใจ เรื่องของความสามารถที่จะผลักดันให้การทำงานของกลไกที่สำคัญสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ จากความหมายที่นักวิชาการได้ให้คำนิยามไว้ข้างต้นนั้นสามารถสรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงการแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบาย ซึ่งอาจกฎหมาย หรือคำสั่งของรัฐบาล ให้เป็นแนวทาง แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ด้วยการจัดหาทรัพยากรต่างๆ เพื่อดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามจากสภาพปัญหาดังกล่าวกรุงเทพมหานครได้ดำเนินนโยบายรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยการบังคับใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กับผู้ค้าที่ไม่เคารพในกฎที่กำหนดขึ้นซึ่งเป็นนโยบายที่มุ่งแก้ปัญหาการจำหน่ายสินค้าและบริการในที่หรือทางสาธารณะที่ผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยรुक้าทางเดินเท้าและถนนซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการจราจรไม่สะดวก ปัญหาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและปัญหาอิทธิพลเพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่น่าอยู่มีความสะอาดมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความสะดวกในการสัญจร อย่างไรก็ตามการบังคับใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย ตั้งแต่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และการยกเลิกจุดผ่อนผันตั้งแต่ประมาณปี 2548 เป็นต้นมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

จากการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงแนวคิด และทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร และศึกษาหาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบาย และเพื่อเสนอแนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยโดยสังเขป ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยผู้บริหารกรุงเทพมหานครจำนวน 4 คน และผู้บริหารสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานครจำนวน 3 คน และเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เทศกิจเขตพื้นที่ในเขตบางกะปิจำนวน 3 คน และเขตมีนบุรีจำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจพื้นที่เขตบางกะปิจำนวน 1 คน และผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยในเขตพื้นที่บางกะปิจำนวน 10 คน ในเขตพื้นที่มีนบุรีจำนวน 5 คน และประชาชนผู้ใช้ทางบริเวณเขตพื้นที่ได้แก่บางกะปิจำนวน 10 คน และมีนบุรีจำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 45 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบบสัมภาษณ์มี 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นตารางบันทึกการสำรวจสภาพพื้นที่

เป็นตารางบันทึกการสำรวจสภาพพื้นที่บริเวณถนนรามคำแหง เขตบางกะปิ บริเวณตลาด บางกะปิ เขตบางกะปิ บริเวณถนนสีหบุรานุกิจ เขตมีนบุรี

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้บริหาร กรุงเทพมหานครผู้บริหารสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร พนักงานและเจ้าหน้าที่เทศกิจในพื้นที่ที่ทำการวิจัย ผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย และประชาชนผู้ใช้ทางบริเวณเขตพื้นที่ที่ทำการวิจัย ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ประเด็นของหน้าที่ที่ดูแล การบังคับการปฏิบัติงานของสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร ประเด็นการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ประเด็นการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการดำเนินนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจ สังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มโดยมีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง งานวิจัยโดยใช้แบบสำรวจ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ และการบันทึกภาพและเสียง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำรายงานสรุปวิเคราะห์ขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองของแต่ละพื้นที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา ดังนี้

1) การตรวจสอบเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ โดยการใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลายๆ ท่านที่มีความแตกต่างในด้าน อาชีพ อายุ และบทบาทหน้าที่

2) การตรวจสอบด้านวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลหลายๆ วิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) การตรวจสอบข้อมูล การให้ผู้ให้ข้อมูลทบทวนข้อมูลและการตีความของผู้วิจัยการตรวจสอบความถูกต้องของผลการศึกษาด้วยวิธีสร้างแบบสอบถาม (Check List)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ชีตความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ผู้วิจัยสามารถทำการสรุปผลวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

การดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร ในอดีตที่ผ่านมาที่เกี่ยวกับการค้าหาบเร่แผงลอย ได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยของผู้ที่มีอำนาจเพราะเป็นแหล่งรายได้ของคนยากจนและการดำเนินนโยบายฯ ต้องคำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง แต่ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 องค์การที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายในพื้นที่ผ่อนผันให้มีการค้าหาบเร่แผงลอยจึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรค อีกทั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี จึงทำให้นโยบายที่กำหนดมีลักษณะไม่ต่อเนื่องจึงไม่เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบาย ในการดำเนินนโยบายด้านการจัดระเบียบเมืองของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในแต่ละยุคนั้นมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการด้านการจัดระเบียบเมือง ส่วนใหญ่มาจากผู้บริหารหรือที่ปรึกษาด้านวิชาการที่ไม่มีความใกล้ชิดกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงเมื่อนำนโยบายเหล่านั้นมาปฏิบัติจึงปรากฏว่า เกิดปัญหาอุปสรรคมาจากนโยบายไม่ตรงกับสภาพปัญหา สภาพพื้นที่ แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้น ในการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอยต้องดำเนินการตามระเบียบ กฎหมาย หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรุงเทพมหานครกำหนด และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง

การดำเนินนโยบายฯ ก่อนปี 2557 ได้เน้นหนักเรื่องปากท้องของประชาชน คนยากจนในพื้นที่ซึ่งเป็นฐานคะแนนเสียงเลือกตั้ง และผู้ที่มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เป็นหลัก แต่ภายหลังปี 2557 หลังเกิดรัฐประหารองค์การที่มีอำนาจได้เปลี่ยนแปลงไปโดยมีหน่วยงานทหารเข้ามาร่วมสนับสนุนในการทำงาน การดำเนินนโยบายฯ กลับมาเน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในพื้นที่ที่ผิดกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรและปราบปรามผู้มีอิทธิพลซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการค้าหาบเร่-แผงลอย ดังนั้นจะเห็นได้จากการรวบรวมเอกสารจากการวิจัย พบว่า นโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในแต่ละยุคสมัยของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครล้วนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับฐานเสียงที่ได้มา เมื่อ

มองมายังนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในปัจจุบันซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ดังนั้นในอนาคตหากเกิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในอนาคตการชูนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าต้องเป็นไปอย่างประนีประนอม โดยจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เขตบางกะปิและเขตมีนบุรีที่ได้ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นว่าการจัดระเบียบทางเท้าโดยการยกเลิกจุดผ่อนผันนั้นจะถูกใช้ได้ในระยะเวลาที่สั้นไม่ยาวนาน เพราะทุกคนเห็นการเปรียบเทียบนโยบายจากระบบทางการเมือง และความแตกต่างจากระบบการเมืองที่ถูกดูแลโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

2. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และปัญหาและอุปสรรคของการการดำเนินนโยบาย ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ได้แก่ นโยบายทางการเมืองของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติตามนโยบายในพื้นที่เขตบางกะปิและเขตมีนบุรี และผลประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางสาธารณะ ในส่วนของนโยบายทางของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร เป็นการบริหารจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้รับการเลือกตั้งเข้ามาบริหารกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองจึงมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองในสังกัดตนเองที่ตนสังกัดอยู่ และกลุ่มผลประโยชน์ที่ให้การสนับสนุน หลังการดำเนินการภายใต้นโยบายดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อพ่อค้าแม่ค้าจำนวนมากจึงได้มีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มเข้ายื่นหนังสือร้องทุกข์ที่ศูนย์บริการประชาชน ในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทหรือหน้าที่ในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครที่ระบุไว้ตามกฎหมาย ในหัวข้อการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 ภายหลังการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งแม้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องจะได้มีการบัญญัติลักษณะของการกระทำและการลงโทษไว้ การปฏิบัติตามนโยบายในพื้นที่เขตบางกะปิและเขตมีนบุรีการหาบเร่แผงลอยบนทางเท้าในกรุงเทพมหานครในพื้นที่เขตบางกะปิ และเขตมีนบุรีเป็นกิจกรรมหนึ่งก่อให้เกิดปัญหามากมายขึ้นในชุมชนเมืองเนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้

เข้ามาครอบครองพื้นที่บนทางเท้าและพื้นที่สาธารณะในบริเวณที่มีประชาชนสัญจรไปมา เพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรมทางการค้าต่างๆ และผลยังก่อให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และในส่วนผลประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้งานสาธารณะการหาบเร่แผงลอยบนทางเท้าที่ก่อให้เกิดปัญหาเนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้ครอบครองพื้นที่บางส่วนบนทางเท้าและบนทางสาธารณะที่มีประชาชนสัญจรไปมาจำนวนมาก เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการค้าโดยคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก จึงทำให้เกิดปัญหาการกีดขวางทางการสัญจรของประชาชนที่ใช้ทางเท้า ดังเช่น ในเขตพื้นที่บางกะปิ และเขตมีนบุรี และพบว่า การดำเนินนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าเป็นเรื่องของการตัดสินใจทางการเมือง เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเห็นได้ชัดถึงระบบการเมืองว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะระบบการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของประชาชน ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นนโยบายที่มาจากระบบการเมืองที่สมบูรณ์จึงได้รับแรงต้านน้อยกว่า ปัจจุบันจะเห็นได้ชัดจากนโยบายในอดีตที่ออกโดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ถูกเลือกตั้งมาจากระบบการเมืองที่สมบูรณ์ โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนโยบายที่ออกมามีลักษณะยับยั้งแต่ก็ผ่อนปรนอยู่บ้างไม่ได้แข็งกระด้างและใช้อำนาจเด็ดขาดดังเช่นปัจจุบัน

2. ปัญหาและอุปสรรคของการการดำเนินนโยบายของการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาเรื้อรังที่ต่อเนื่องมายาวนาน จนกลายเป็นปัญหาเรื้อรังทำให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย ได้พยายามที่จะกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาโดยตลอดแต่ยังไม่สามารถทำได้ และปัญหาเหล่านี้มีปัญหาหลัก คือ (1) ระยะเวลาการสิ้นสุดการอนุญาตให้ทำการค้าหาบเร่แผงลอย (2) พื้นที่จัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่จัดระเบียบไปแล้วส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้ที่มีรายได้น้อย (3) การขอความร่วมมือให้ย้ายออก (4) การหาพื้นที่รองรับ และมีการตรวจและดำเนินคดีตามกฎหมาย ส่งผลให้เกิดปัญหาการร้องเรียนเรื่องความเป็นธรรมในการเลือกปฏิบัติโดยอ้างว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว (5) ไม่สามารถหาพื้นที่ค้าขายให้กับผู้ค้าที่ได้รับผลกระทบ และ (6) ไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการจัดระเบียบในพื้นที่ชั้นนอก และในส่วนพื้นที่เขตบางกะปิ และเขตมีนบุรี พบว่า ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการสัญจร การจราจรติดขัดเป็นอย่างมากกีดขวางทั้งบนทางเท้าและผิวจราจรของพื้นที่เขตมีนบุรี และบางกะปิ การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมีอุปสรรคใน กฎหมายการจับผู้กระทำผิด การขอความร่วมมือให้ย้ายออก และมีการหาพื้นที่รองรับไม่เหมาะสม เกิดการประท้วง สถานที่ไม่สามารถค้าขายได้ เก็บค่าเช่าพื้นที่แพง และมีการตรวจและดำเนินคดีตามกฎหมาย ส่งผลให้เกิดปัญหาการร้องเรียนเรื่องความเป็นธรรมในการเลือกปฏิบัติสำหรับผู้ค้าที่ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

3. แนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

แนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและมีความเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ดังนั้น แนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองควรมีความครอบคลุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเป็นไปเพื่อสาธารณะประโยชน์โดยแท้จริง นอกจากนี้ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญในแง่ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง ความสวยงามของเมือง การสัญจรสะดวก ลดอาชญากรรมและการรื้อถอนจากผู้ที่มีอิทธิพล ที่เพิ่มขึ้นสามารถอธิบายขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครที่เพิ่มขึ้นได้ใน 4 มิติ คือ

1. การเป็นอันหนึ่งอันเดียวขององค์กรผู้มีส่วนอำนาจและความเข้มแข็งทางอุดมการณ์ ในการดำเนินนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานคร เมืองผู้มีส่วนอำนาจฝั่งตัวอยู่ก่อนมีนโยบายการจัดระเบียบฯ ในปี 2557 จึงทำให้การดำเนินนโยบายฯ มีความต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความสัมพันธ์ขององค์กรผู้มีส่วนอำนาจบริหาร กรุงเทพมหานครกับสำนักงานเทศกิจของกรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประสานเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร เทศกิจ ทหารและตำรวจ ติดต่о สื่อสาร ประชุม แผนงานรวมกันและในส่วนการกำกับดูแลงานเทศกิจมีการกำกับดูแลจากส่วนบนลงมา ส่วนล่างอยู่ตลอดเวลา

2. ความสามารถของข้าราชการ มีการฝึกฝนความเชี่ยวชาญงาน กฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ การพูด การต่อรอง การเจรจา การประจันหน้ากับแม่ค้า มีการปลูกฝัง ค่านิยม ศีลธรรม การทำงานรวมกัน มีการสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานบริการร่วมกัน อย่างมืออาชีพ โดยการฝึกอบรมทำมือเปล่า การเรียกแถวให้คืบเคยกับการออกคำสั่งและการรับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยไม่ขัดขืน ส่วนด้านความเป็นอิสระทางการเมือง ได้สร้างระบบการทำงานหมุนเวียนไม่ยึดติดในพื้นที่เพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ในพื้นที่ ส่วนด้านความมั่นคงในอาชีพในการทำงานของสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร มีเงินเดือน โบนัสประจำปี มีค่าล่วงเวลา มีส่วนแบ่งจากการจับปรับ ส่วนด้านหน้าที่งานที่เหมาะสม มีกองตรวจและบังคับการคอยทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงาน กองตรวจและบังคับการ รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และว่ากล่าว ตักเตือน และไม่ปฏิบัติ ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาลงโทษทางวินัย และการประเมินผลในการปฏิบัติงานโดยหัวหน้างานในพื้นที่

3. การเข้าร่วมของรัฐในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ใช้สถาบันทหารและผู้มีส่วนอำนาจบริหารของกรุงเทพฯ เป็นแกนนำ ในการประสานความร่วมมือในการทำงานรวมกัน ของ 3 หน่วยงานหลัก ได้แก่ หน่วยงานกรุงเทพมหานคร หน่วยงานตำรวจ และหน่วยงาน

ทหาร เพื่อที่จะเป็นแกนนำหลักในการเข้าไปแก้ไขปัญหในพื้นที่ในช่วงแรกเมื่อเสร็จสิ้นแล้วจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเทศกิจในพื้นที่เป็นผู้รับผิดชอบดูแลต่อ พบว่ามีหน่วยงานรัฐที่ร่วมมือในการทำงาน ได้แก่ 1) กลุ่มแกนนำคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครและผู้บริหารเขต 2) กลุ่มฝ่ายเทศกิจในพื้นที่ 3) กลุ่มฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผกก.สน 4) กลุ่มฝ่ายทหาร ร. 12 5) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ผู้บริหารกรุงเทพฯ ได้เพิ่มระดับและคุณภาพในการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานร่วมกัน โดยได้ลงไปประชุมเอง ลงพื้นที่เอง ลงไปเรียกแถวเอง ลงไปสำรวจเองและลงไปเดินเอง มีการทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้ค้า มีการประชุมและวางแผนร่วมกันกับเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในส่วนเขตพื้นที่บางกะปิ มีการปฏิบัติกับผู้ค้าอย่างเป็นมิตร มีการประชาสัมพันธ์แทนการจับกุมมีการแนะนำกฎหมายให้เข้าใจ มีการประชาสัมพันธ์กับประชาชนที่สัญจร ผู้ค้าเห็นด้วยและเข้าใจยอมปฏิบัติตาม และส่วนเขตพื้นที่มีนบุรี มีการประชุมกับผู้ค้า มีการประชาสัมพันธ์และแจ้งเตือนอยู่ตลอดเวลา มีรถประชาสัมพันธ์ตลอดเวลา เจ้าหน้าที่มีการประชุมทุกอาทิตย์ ผู้ค้าส่วนใหญ่เห็นด้วยและปฏิบัติตาม

4. การจัดการทรัพยากรในพื้นที่กรุงเทพมหานครด้านบุคลากรยุทธศาสตร์ไม่เพียงพอเพราะหน้าที่งานเทศกิจมีหลายหน้าที่งาน แต่แก้ปัญหาด้วยการประสานเทศกิจทั้ง 50 เขต ทหาร และตำรวจเข้ามาช่วยทำงานในพื้นที่ถึงพอเพียง สำหรับสำนักเทศกิจด้านบุคลากรเพียงพอแต่ต้องเอาใจใส่และกดดันในการทำงาน ด้านงบประมาณส่วนใหญ่เพียงพอแต่มีปัญหาเรื่องเงินเดือนลูกจ้างไม่ได้เพิ่มขึ้นเหมือนข้าราชการ และด้านวัสดุและอุปกรณ์ส่วนใหญ่เพียงพอที่ยังขาดได้แก่ กล้องและรถสายตรวจ ห้องเก็บของกลางส่วนเขตพื้นที่บางกะปิและเขตพื้นที่มีนบุรี บุคลากรเขตพื้นที่บางกะปิไม่เพียงพอแก้ปัญหาโดยการหมุนเวียน ส่วนเขตพื้นที่มีนบุรีเพียงพอแต่มีปัญหาตอระดมพลไปทำงานในจุดอื่นๆ งบประมาณทั้งสองเขตเพียงพอแต่มีปัญหาเรื่องเงินเดือนลูกจ้างไม่ได้เพิ่มขึ้นเหมือนข้าราชการ และด้านวัสดุและอุปกรณ์เขตพื้นที่บางกะปิ เพียงพอ ส่วนเขตพื้นที่มีนบุรีขาดรถยนต์สายตรวจและมอเตอร์ไซด์สายตรวจ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับความวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

การดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ กรุงเทพมหานคร พบว่า หลังมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้มีการประกาศกำหนดจุดผ่อนผันให้ทำการค้าในที่หรือทางสาธารณะจากพื้นที่ห้ามมิให้ขายอาหารหรือจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย กล่าวคือจากข้อมูลสถิติจากปี 2556 ได้มีจุดผ่อนผัน 726 จุด ซึ่งเป็นสาเหตุของการเพิ่มขึ้นของหาบเร่แผงลอย และก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมา คือปัญหาด้านความสะอาด อาชญากรรม การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และการจราจรติดขัด จึงทำให้นโยบายที่กำหนดมีลักษณะ ไม่ต่อเนื่อง ไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควรในด้านการจัดระเบียบเมืองของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หากเมื่อนำไปปฏิบัติจึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาการดำเนินนโยบาย นโยบายไม่ตรงกับสภาพของปัญหาจากการดำรงอยู่ของหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร พบว่า การขยายตัวของหาบเร่แผงลอยเกิดจากการที่สังคมไทยมีวัฒนธรรมการเห็นอกเห็นใจ การทำอะไรตามสะดวกสบายโดยไม่คำนึงถึงระเบียบวินัย และผลวิจัยพบว่าผลประโยชน์จากหาบเร่แผงลอยมี 5 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้ค้า 2) กลุ่มผู้ซื้อ 3) กลุ่มหัวคิวหรือตัวแทนผู้ค้า 4) กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ 5) กลุ่มประชาชนและหาบเร่แผงลอย ส่วนใหญ่เป็นคนจน ไม่มีเงินทุนมาก ต้นทุนต่ำ ไม่เสียค่าเช่าและค่าเช่าร้านไม่ต้องเสียภาษี ไม่เสียค่ามาตรฐานสุขอนามัย และสิ่งแฉดล้อม และอีกส่วนหนึ่งเป็นของนายทุนรายย่อยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างมั่งคั่ง หันมาประกอบการค้าควบคู่ไปกับการลงทุนในระบบโดยจ้างให้คนจนเป็นแรงงานขายตามจุดต่างๆ ในพื้นที่สาธารณะของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภัชฌา อู๋อง (2555) ได้ศึกษา “การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ริมหบาทวิถีกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร” พบว่า การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ริมหบาทวิถีกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ผู้บริหารให้ความสำคัญ มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แต่เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องเวลา จำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอกับปริมาณงานทำให้การดำเนินงานและการปรับปรุงการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงมีข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงด้านต่างๆ โดยเฉพาะการเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่การบริหารงานภายใต้หลัก ธรรมภิบาล หลักคุณธรรมหลักจริยธรรม เพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร เป็นปัญหาเรื้อรังของ

กรุงเทพมหานครที่ต่อเนื่องยาวนาน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง จึงส่งผลให้การดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในความสัมพันธ์กับการเมืองและพ่อค้าแม่ค้าเป็นจำนวนมาก โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบายได้พยายามกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาโดยตลอด แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสาเหตุอาจเกิดมาจาก 2 ส่วน คือ ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ และอุปสรรคที่กรุงเทพมหานครไม่สามารถควบคุมได้ โดยปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ คือ กระบวนการการดำเนินนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ที่ขาดความชัดเจน กรุงเทพมหานครใช้อำนาจตีความยกเลิกการค้าหาบเร่แผงลอย โดยการใช้ดุลยพินิจอย่างเลือกปฏิบัติทำให้ผู้ค้าขายได้รับความลำบาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและประชาชนที่มีรายได้น้อย ในพื้นที่การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยเพิ่มเติม จึงทำให้เกิดปัญหาการร้องเรียนเรื่องความเป็นธรรมในการเลือกปฏิบัติ และไม่สามารถหาพื้นที่ค้าขายให้กับผู้ค้าที่ได้รับผลกระทบ และไม่เห็นด้วยกับการจัดระเบียบ ในพื้นที่ชั้นนอกของกรุงเทพมหานครในเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี และปัญหาการจราจรติดขัด ในส่วนของอุปสรรคที่กรุงเทพมหานครไม่สามารถควบคุมได้ คือ ทรัพยากรด้านบุคลากรไม่เพียงพอ สิทธิการเรียกรถ และการจัดหาสถานที่ใหม่ให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ซึ่งนโยบายเหล่านี้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หรือนโยบายไม่ชัดเจน จึงทำให้เกิดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่นั้นขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะนำไปกำหนดแนวทางในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ สังข์ในเมือง (2558) ได้ศึกษา “ความคิดเห็นการดำเนินงานแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอย และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางแก้ไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย” พบ แนวทางการปฏิบัติตามระเบียบตามกฎหมาย ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง บุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เกิดการต่อต้านจากกลุ่มผู้ค้า รวมถึงปัญหาคำเนิการแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยจึงควรดำเนินการประนีประนอมควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการตั้งคณะกรรมการที่มีพ่อค้าแม่ค้าเป็นตัวแทน สร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้ค้าปรับปรุงกฎระเบียบและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ยาก ในทางปฏิบัติและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน จัดหาทรัพยากรต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงการนำเอาหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน มาแก้ไขปัญหภายในท้องถิ่นจึงจะสามารถพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้ และซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Fukuyama (1992) เกี่ยวกับขีดความสามารถของรัฐในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ให้บรรลุภารกิจและการได้รับการยอมรับให้วิเคราะห์ที่การวางแผน การฝึกอบรม การทำงานร่วมกัน การเข้าถึงของภาครัฐและภาคประชาสังคม

การดำเนินนโยบาย การติดตามงาน การประสานงาน และการบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจน โดยปราศจากการแทรกแซงจากสังคมและรัฐ

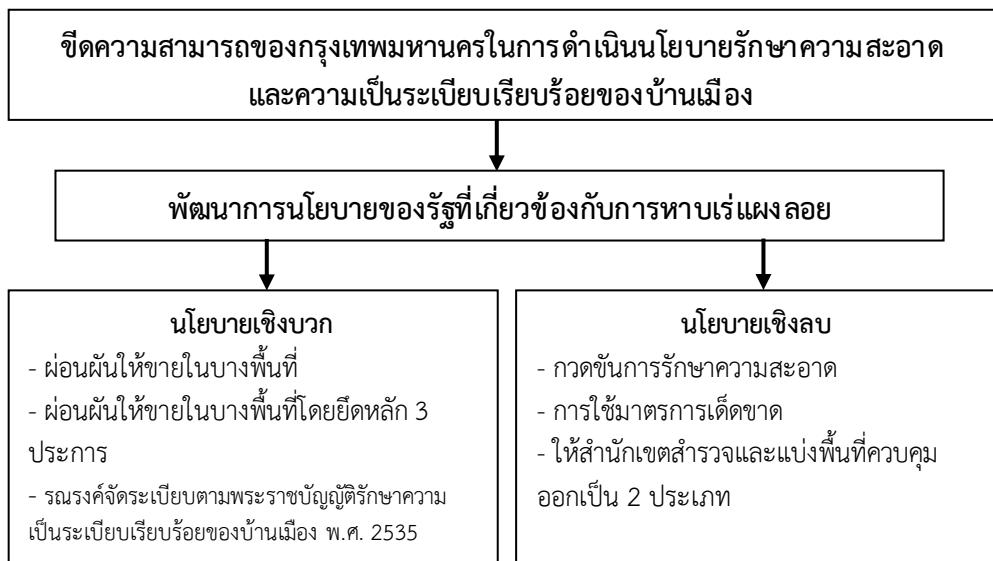
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์ พบว่า แนวทางความสำเร็จในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร ต้องครอบคลุมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการดำเนินนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยมีองค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนมีนโยบายการจัดระเบียบฯ ในปี 2557 จึงทำให้การดำเนินนโยบายฯ มีความต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความสัมพันธ์ขององค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกรุงเทพมหานครกับสำนักงานเทศกิจของกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประสานเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร เทศกิจ ทหารและตำรวจ ติดต่о สื่อสาร ประชุม พบปะทำแผนงานรวมกันและในส่วนการกำกับดูแลงานเทศกิจมีการกำกับดูแลจากส่วนบนลงมาส่วนล่างอยู่ตลอดเวลา 2) ด้านความสามารถของข้าราชการ มีการฝึกฝนความเชี่ยวชาญงาน กฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ การพูด การต่อรอง การเจรจา การประจันหน้ากับแม่ค้า มีการปลูกฝัง ค่านิยม ศีลธรรมการทำงานรวมกันในการทำงานบริการรวมกันอย่างมืออาชีพ โดยการฝึกอบรมทำมือเปล่า การเรียกแถวให้คืบเคยกับการออกคำสั่ง และการรับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยไม่ขัดขืน ส่วนด้านความเป็นอิสระทางการเมือง ได้สร้างระบบการทำงานหมุนเวียนไม่ยึดติดในพื้นที่ เพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ในพื้นที่ ส่วนด้านความมั่นคงในอาชีพในการทำงานของสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร มีเงินเดือน โบนัสประจำปี มีค่าล่วงเวลา มีส่วนแบ่งจากการจับปรับ ส่วนด้านหน้าที่งานที่เหมาะสม มีกองตรวจและบังคับการ คอยทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงาน และกองตรวจและบังคับการรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และว่ากล่าว ตักเตือน และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาลงโทษทางวินัย และการประเมินผลในการปฏิบัติงานโดยหัวหน้างานในพื้นที่ 3) ด้านการเข้าร่วมของรัฐในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ใช้สถาบันทหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของกรุงเทพมหานคร เป็นแกนนำในการประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกันของ 3 หน่วยงานหลัก ได้แก่ หน่วยงานกรุงเทพมหานคร หน่วยงานตำรวจ และหน่วยงานทหาร เพื่อที่จะเป็นแกนนำหลักในการเข้าไปแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ในช่วงแรกเมื่อเสร็จสิ้นแล้วจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเทศกิจในพื้นที่เป็นผู้รับผิดชอบดูแลต่อ พบว่า มีหน่วยงานรัฐที่ร่วมมือในการทำงาน 1. กลุ่มแกนนำคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครและผู้บริหารเขต 2. กลุ่มฝ่ายเทศกิจในพื้นที่ 3. กลุ่มฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผกก.สน 4. กลุ่มฝ่ายทหาร ร.12 และ 5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ได้เพิ่มระดับและคุณภาพในการติดต่อสื่อสาร

ปฏิสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานร่วมกัน มีการทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้ค้า มีการประชุมและวางแผนร่วมกันกับเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในส่วนเขตพื้นที่บางกะปิ มีการปฏิบัติกับผู้ค้าอย่างเป็นมิตร มีการประชาสัมพันธ์แผนการจับกุม มีการแนะนำกฎหมายให้เข้าใจ มีการประชาสัมพันธ์กับประชาชนที่สัญจร ผู้ค้าเห็นด้วยและเข้าใจยอมปฏิบัติตาม และส่วนเขตพื้นที่มีนบุรี มีการประชุมกับผู้ค้า มีการประชาสัมพันธ์และแจ้งเตือนอยู่ตลอดเวลา มีรถประชาสัมพันธ์ตลอดเวลา เจ้าหน้าที่มีการประชุมทุกอาทิตย์ ผู้ค้าส่วนใหญ่เห็นด้วยและปฏิบัติตาม และ 4) ด้านการจัดการทรัพยากรในพื้นที่กรุงเทพมหานครด้านบุคลากรยุทธศาสตร์ไม่เพียงพอเพราะหน้าทำงานเทศกิจมีหลายหน้าทำงาน แต่แก้ปัญหาด้วยการประสานเทศกิจทั้ง 50 เขต ทหาร และตำรวจเข้ามาช่วยทำงานในพื้นที่ถึงพอเพียง สำหรับสำนักเทศกิจด้านบุคลากรเพียงพอแต่ต้องเอาใจใส่และกดดันในการทำงาน ด้านงบประมาณส่วนใหญ่เพียงพอแต่มีปัญหาเรื่องเงินเดือนลูกจ้างไม่ได้เพิ่มขึ้นเหมือนข้าราชการ และด้านวัสดุและอุปกรณ์ส่วนใหญ่เพียงพอที่ยังขาดได้แก่ กล้องและรถสายตรวจ ห้องเก็บของกลาง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง “ขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง” สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา: เอกกรินทร์ ศิโรรัตน์ชัย (2563)

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย คือ พัฒนาการนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการหาแร่แฝงลอยประกอบด้วนโยบายเชิงบวก ได้แก่ ผ่อนผันให้ขายในบางพื้นที่ ผ่อนผันให้ขายในบางพื้นที่โดยยึดหลัก 3 ประการ คือ สะอาด ปลอดภัย และเป็นระเบียบเรียบร้อย และรณรงค์จัดระเบียบตามพระราชบัญญัติรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และนโยบายเชิงลบ ได้แก่ กวดขันการรักษาความสะอาด การใช้มาตรการเด็ดขาด และให้สำนักเขตสำรวจและแบ่งพื้นที่ควบคุมออกเป็น 2 ประเภท คือ จุดกวดขันพิเศษ และห้ามขายเด็ดขาด ซึ่งพัฒนาการนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการหาแร่แฝงลอยเป็นนโยบายข้างต้นซึ่งผู้ค้าหาแร่แฝงลอยและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การดำเนินนโยบายหาแร่แฝงลอยในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครมีความซับซ้อนในแต่ละพื้นที่มีสภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ซึ่งผู้ค้ามีการศึกษาและความรู้ไม่ สามารถทำงานอื่นทำได้ ค่าใช้จ่ายค่าครองชีพสูง ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยนั้นไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ขาดความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงควรให้มีการดำเนินนโยบายอย่างถูกต้องชัดเจนสามารถนำนโยบายที่กำหนดนั้นไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และควรมีการเพิ่มอำนาจและบทบาทให้กับเจ้าพนักงาน เจ้าหน้าที่เทศกิจของกรุงเทพมหานครให้มากขึ้นต่อไป

2. แนวทางในการปรับปรุงการออกนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในอนาคต เนื่องจากการยกเลิกจุดผ่อนผันหรือออกกฎเกณฑ์เพื่อจำกัดผู้ค้าหาแร่แฝงลอยก็ไม่หมดไปจากกรุงเทพมหานคร เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว การออกนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าจึงสมควรทำเพื่อควบคุมไม่ให้มีผู้ค้าหาแร่แฝงลอยจำนวนมากเกินไป และจัดระเบียบผู้ค้าหาแร่แฝงลอยให้อยู่ในความเรียบร้อย

3. นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามผู้บริหารแต่ละยุคแต่ละสมัย ทำให้นโยบายไม่ต่อเนื่อง จึงควรมีการดำเนินนโยบายให้มีความต่อเนื่อง มีความชัดเจน แน่นนอนว่าจะมีการยกเลิกหรือผ่อนผันหรือไม่ และควรหาวิธีการช่วยเหลือในระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การดำเนินนโยบายการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยนั้น ควบคู่ไปกับนโยบายยกเลิกจุดผ่อนผันหรือคืนทางเท้าให้ประชาชน ก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีที่ส่งผลต่อผู้บริหาร

กรุงเทพมหานครและเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรเร่งประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้ค้าที่ได้รับผลกระทบและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

2. ในส่วนของพื้นที่ผ่อนผันที่ยังไม่ถูกยกเลิก ในการดำเนินนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ควรจะใช้นโยบายแบบบูรณาการ ร่วมกันระหว่างผู้ค้า เจ้าหน้าที่ และประชาชนในพื้นที่ ในลักษณะการมีส่วนร่วมเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง

3. ในส่วนของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ถูกยกเลิกจุดผ่อนผันควรมีการติดตามและประเมินผลผู้ค้าที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ศุภัชมา อู๋อง. (2555). *การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ริมาทวิถี กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุรพล สุคารา และคณะ. (2525). *ประวัติปัญหาสภาวะแวดล้อมในสมัยรัตนโกสินทร์* (รายงานผลการวิจัย) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ สังข์ในเมือง. (2558). *ความคิดเห็นการดำเนินงานแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอย และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางแก้ไขการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย* (การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เอกรินทร์ ศิโรรัตน์ชัย. (2563). *ขีดความสามารถของกรุงเทพมหานครในการดำเนินนโยบายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง* (ดุขนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Bhowmik, S. K. (2005). Street Vendors in Asia: A Review. *Economic and Political Weekly*, 40(24), 2256-2264.

Denhardt, R. B. & Denhardt, J. V. (2009). *Public Administration: An Action Orientation*. (6th ed.). Toronto: Thomson Wadsworth.

Mazmanian, D. (1980). *Implementation and public policy*. New York: Methuen Walter.

Fukuyama, F. (1992). *The End of History and the Last Man*. New York: The Free Press.

Walter, W. (1971). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in The Federal Social Agencies*. New York: American Elsevier Publishing.

MANAGEMENT EFFECTIVENESS OF THE ENERGY FOR
HEALTH CARE AND ENVIRONMENT RESEARCH CENTER*

ประสิทธิผลการบริหารจัดการของศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

Thitithorn Bumbud, Boonton Dockthaisong, Sman Ngamsnit

ฐิติธร บำบัด, บุญทัน ดอกไธสง, สมาน งามสนิท

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding Author E-mail: thitithorn66@gmail.com

Abstract

Objectives of this research article were to study management effectiveness, the factors enhancing Management Effectiveness and propose guidelines for development of Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center. The research was quantitative research, collected data from 384 samples who were patients by simple random sampling method with questionnaire as tools to collect data and were analyzed by statistical analysis of frequency, percentage, means, standard deviation and hypothesis testing by Pearson's correlation coefficient. Findings were that the management of the Energy for Health Care and Environment Research Center was at the highest level. Factors affected the effectiveness of the management consisted of principles of management and Buddhadhamma - Sangahavatthu IV, to be applied in providing services to patients. The guidelines for development of management was to combine the implementation of good management principles and the operations of the staff according to Sangahavatthu IV, which was mainly compassion so as to provide helpful and useful services to patients, helping and supporting them until they were satisfied, having good physical and mental health and overall result in well-being and happiness.

Keywords: Management; The Energy for Health Care and Environment Research Center; Effectiveness; Sangahavatthu IV

* Received February 10, 2020; Revised March 12, 2020; Accepted April 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผล ปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการ และเสนอแนวทางในการพัฒนาของการบริหารจัดการศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยจำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการศูนย์วิจัยพลังงานเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการประกอบด้วยหลักการจัดการหลักพุทธธรรมข้อสังคหวัตถุ 4 เพื่อนำไปใช้ในการบริการผู้ป่วย แนวทางการพัฒนาการจัดการ คือ การรวมการใช้หลักการการจัดการที่ดีและการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 (ทาน คือการให้ จาคะ การเสียสละ โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้การบริการแก่ผู้ป่วยโดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการรักษา ปิยวาจา คือพูดจาสุภาพ ให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิต พูดจาให้กำลังใจผู้ป่วย อัถตจกริยา คือการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์) ซึ่งเป็นความเห็นอกเห็นใจเป็นหลัก เพื่อให้การบริการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วย โดยช่วยเหลือและสนับสนุนจนกว่าผู้ป่วยจะพอใจ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี จะส่งผลให้สุขภาพโดยรวมดีขึ้นและมีความสุข

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; ศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม; ประสิทธิภาพ; สังคหวัตถุ ๔

Introduction

From the government policy on the reforming of national health system, it is necessary to draw the charter of national health system which mentioned the intend and joint obligation of the society, as a framework and direction to set up policy, strategy and operation process of national health system together with to enable all parties to utilize as a framework in operating on health to cover all dimensions of physical, psychology, wisdom and society. It was the joint desired scenario of health system to have charter of health system for each area and as a communication tool for the changing of health system in the future (Angkhasuwapla, 2016).

In this current situation, it is found that many patients go to get healing from doctors of conventional medicine in hospitals. Those patients

have both basic life-threatening illnesses and the necessary symptoms that prompt healing is needed. However, doctors who are going to heal in those hospitals are insufficient to provide healing services. The lack of doctors made the patients suffering from illness and sometimes even serious once they could not be healed in time. From the problem as mentioned above, therefore, the alternative medicine had played an important role in healing patients. The research topic “Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center (EHC & ERC)” had background of study and focused on the benefits that people who faced with the illness could have the alternative curing. Empirical studies were found the alternative medicine was one of alternatives of healing patients. The Energy for Health Care and Environment Research Center (EHC & ERC) had provided such services to the public for more than 14 years which is in line with the health policy of the government in promoting alternative medicine and holistic medicine according to national health system 2009. (National Health Commission Office, 2009). The healing services to patients of the Energy for Health Care and Environment Research Center (EHC & ERC) using the management with Buddhadhamma – Sangahavatthu IV to serve patients so they had better condition of physical health, mental health, well-being, happy and good attitude for joyful life.

There were many researchers with related researches in management on services to patients, on healthcare and on public services as follows: Panomprai Chaiyong and Jintana Tiumtiporn (2011) researched on the research topic of “The integration of physical education, health and recreation activities for the mental and physical health promotion of senior citizens in Central of Thailand”. Boonwas Somwong and Parinya Roonpo (2017) researched on the research topic of “Health Care of Physically and Mentally of The Elders in Bangkhae District, Bangkok”. Sompot Siriwatthaiporn (1980) had researched the subject “A study of private hospitals management in Bangkok Metropolis”. Acting Sub LT. Songdej Manojinda (2014) had researched the subject “Factors Enhancing Alternative Medicine Services”. Nittaya Srijaroenjira (2003) had researched the subject

“A Study of Alternative Medicine in Private Hospitals in Bangkok”. Danai wongamornakarapant (2011) had researched the subject “People’s satisfaction in public service of lawyers council of Thailand in accordance with Sangahavatthu IV”

From the above, the researcher was interested to study the effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center (EHC & ERC) on the efficiency of management and team and the factors enhancing the effectiveness of management including the guidelines for further development of the Energy for Health Care and Environment Research Center (EHC & ERC) to be more effective.

The research topic entitled “Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center (EHC & ERC)” had background of study and focuses on the benefits that people who face with the illness could had the alternative curing. Empirical studies were found the alternative medicine was one of the alternatives of healing patients which the Energy for Health Care and Environment Research Center (EHC & ERC) had provided such services to the public for more than 14 years which was in line with the policies of the government in the promotion of alternative medicine and holistic medicine, according to national health system 2009.

In this current situation, it was found that many patients went to healing from doctors of conventional medicine in hospitals. Those patients had both basic life-threatening illnesses and the necessary symptoms that urgent healing was needed. But doctors who were going to be healed in those hospitals was not enough to provide healing services. And hospitals were not enough in these features made the patient had been suffering from illness and sometimes even dangerous to life that could not be healed in time. The problem as mentioned above.

The most important factors were the government had promoted the alternative medicine and holistic healing policy by passing provisions into the Act of the national health system of category 7 to promoted to used and development of health Indigenous knowledge of Thai traditional and

alternative medicine. In the current situation, patients who had been healing in hospitals and many establishments in treatment by modern medicine. But there were also many problems whether personnel in modern medicine was not covered to provided services for those said patient. As a result, patients had full covered for illnesses cost of healing in higher cost, which were quite costly and expensive, including their limited budget from the government and problems from the impact of patients who used drugs and chemotherapy for the healing that were affecting side effects to patients. But alternative medicine and holistic healing event accepted in all hospital. This was focused on management effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center for providing healing services for patients. The importance of healing by the alternative medicine called the Holistic Healing.

Research Objectives

1. To study Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center.
2. To study the factors enhancing Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center.
3. To propose guidelines for development Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center.

Methodology

Methodology was the quantitative research. The population in this study consisted of 9,100 patients, these numbers were from the registration of patients who came to received healing from the Energy for Health Care and Environment Research Center. The sample size had been calculated using the formula of Taro Yamane. The samples used in this study were 384 patients who came to obtained healing services from the Energy for Health Care and Environment Research Center by accidental sampling. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing by finding the Pearson's product moment correlation coefficient. The tool used for data collection were questionnaires.

Results

From the research, the researcher found that as follows:

Table 1: Mean and Standard Deviation of sampled patients' opinion on overall Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center (n=384)

Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center	\bar{X}	S.D.	Level
1. Physical Health of patients	3.87	.682	High
2. Mental Health of patients	4.41	.595	Highest
3. Attitude of patients	4.20	.646	High
4. Satisfaction of patients	4.45	.643	Highest
Overall	4.23	.571	Highest

From table 1, the result of research on sampled patients' opinion on overall Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center in overall was at the highest level (\bar{X} =4.23, S.D.=.571). When considering a list of aspects were found to been highest level had two items (satisfaction of patients (\bar{X} =4.45), mental health of patients (\bar{X} =4.41)) and there were two items of high (attitude of patients (\bar{X} =4.20), physical health of patients (\bar{X} =3.87)).

Table 2: Mean and Standard Deviation of sampled patients' opinion on overall Management Factor (n=384)

Management Factor	\bar{X}	S.D.	Level
1. Management	4.46	.511	Highest
2. Man	4.54	.551	Highest
3. Money	4.20	.656	High
4. Material	4.33	.601	Highest
Overall	4.38	.500	Highest

From table 2, the overall result of sampled patients' opinion on overall management factor affecting to Management was at highest level (\bar{X} =4.38, S.D.=0.500). And when considering a list of aspects were found to

been highest level has three items (management (\bar{X} =4.46), man (\bar{X} =4.54), material (\bar{X} =3.33), and there was one level of high (money (\bar{X} =4.20).

Table 3: Mean and Standard Deviation of sampled patients' opinion on overall Sangahavatthu IV (n=384)

Sangahavatthu IV	\bar{X}	S.D.	Level
1. Dana	4.07	.672	High
2. Piyavaca	3.91	.810	High
3. Atthacariya	3.94	.736	High
4. Samanattata	4.28	.680	Highest
Overall	4.05	.637	High

From table 3, the overall result of sampled patients' opinion on overall Sangahavatthu IV affecting was at the high level (\bar{X} =4.05, S.D.=.637). And when considering a list of aspects were found to been highest level of one item (Samanattata (\bar{X} =4.28)) and there were three items of high (Dana (\bar{X} =4.07), Atthacariya (\bar{X} =4.94) and Piyavaca (\bar{X} =3.91)).

The proposal for development guidelines of Management Effectiveness the Energy for Health Care and Environment Research Center consisted management principles were necessary and the basic body of knowledge that used to managed and consolidate resources in the center to achieved effective operations. The management of the center required management planning, operational procedures, recommendations for patients, and services provided respectively. The staff must have an understanding of the operation and enthusiastically in solving problems for patients, including polite speech. The center must have a sufficient budget to carried out public relations activities and expenses within the center. The center's place must be clean, with adequate restrooms, and a waiting seat for the service to patients in order to creating good standards of hygiene.

Management guidelines for the effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center should been an evaluation of

both the Center department that provided service to patients and patients who regularly accessed the service to provide better service development and to evaluate the results after the healing of patients in term of physical health, mental health, and lifestyle attitudes to ensuring the happiness of life or well-being. The Energy for Health Care and Environment Research Center used Buddhadhamma - Sangahavatthu IV, to be applied in providing services to patients. The guidelines for development of management was to combine the implementation of good management principles and the operations of the staff according to Sangahavatthu IV, which was mainly compassion so as to provided helpful and useful services to patients, helping and supporting them until they were satisfied, having good physical and mental health and overall result in well-being and happiness.

Discussions

From the synthesis of the data on “Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center” can be discussed as follows:

1. The result of the research on “Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center” in overall has average at the highest level. Because of the center and the center's staff have managed appropriately. Including an understanding of the operation. Have ability to heal patients both physically, mentally or the holistic healing and to adapt patients' attitude to think positively. After patients came to the center found that the mental health of patients and the satisfaction of patients, with a mean average at the highest level. For the physical health and attitudes of patients, with a mean average at the high level. The result is in line with the research of Sompot Siriwatthaporn (1980) has researched the subject “A study of private hospitals management in Bangkok Metropolis” It was found that the study found that management styles of private hospitals were different depending on the size of the hospitals. The important factors affecting management styles were objectives of services, structure of the organizations and the nature of personals.

2. The result of analysis of factors enhancing “Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center” in overall has average at the highest level. Because of The center has appropriate management, planning and education models for patients. Staff of the center understand the operation and enthusiastic in solving problems for patients. The center has sufficient budget to manage public relations activities and internal costs. Including the location of the center, with readiness to provide services to patients appropriately. The result is in line with the research of Songdej Manojinda (2014) has researched the subject “Factors Enhancing Alternative Medicine Services” it was found the factors affecting the intention to use alternative medicine services consisted of beliefs affecting intention at the statistically significant level of .05; beliefs affecting trust at the statistically significant level of .01, and beliefs affecting attitudes at the statistically significant level of .01. Trust affected the intention at the statistically significant level of .01 and trust affected attitudes at the statistically significant level of .01. The reference group and the environmental social group affected beliefs at the statistically significant level of .01. Support for conducting research affected beliefs at the statistically significant level of .01. It is also in line with the research of Danai Wongamornakarapant (2011) has researched the subject “People’s satisfaction in public service of lawyers council of Thailand in accordance with Sangahavatthu IV” It was found overall people’s satisfaction in service of Lawyers Council of Thailand in accordance with Sangahavatthu IV are at high level.

3. The proposing of guidelines for development Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center has consisted of the management, as well as the service plan clearly. There are rules and regulations to develop and manage the Energy for Health Care and Environment Research Center, and the problem of the patient services to bring further information to the development. The result is in line with the research of Sasithorn Prawang (2015) has researched the subject “Development of a Service Process in an Alternative Medicine

Center, Mae Fah Luang University Hospital, Chiang Rai Province” It was found that in order to provide effective services to consumers, the work process needs to be continuously improved. The purpose of this developmental study was to improve the service process in an Alternative Medicine Center, Mae Fah Luang University Hospital, Chiang Rai Province. It is also in line with the research of Sarothon Rengsomboonsuk (2012) has researched the subject “Guidelines for the developing management of Chulalongkorn University Sports Center” it was found management of resources and function management have an effect on development.

Body of Knowledge

Researcher had synthesized and discovered new knowledge shown as below:

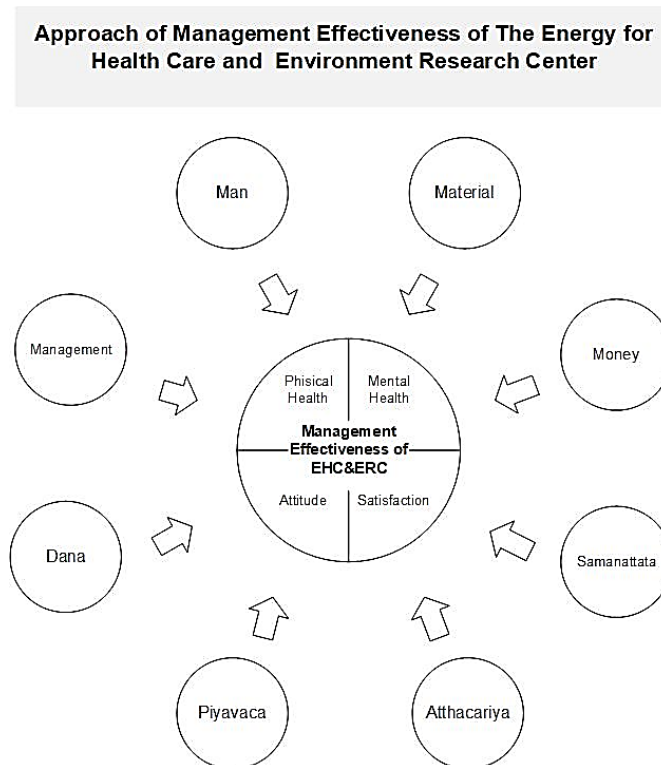

Figure 1: Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center for Public Service of Model

Source: Thitithorn Bumbud (2020)

The integration of effective management when applied to Buddhhadhamma - Sangahavatthu IV, which was the foundation of the assistance. The Dhamma was the bond of kindness, which was to hold the mind of the people and the people in harmony. The resulting in the management effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center in the providing patients with effective services that were evident.

From this study, summarized in figure, it shown that the management effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center consisted of 4 results that were empirically effectiveness in giving patient healing service included.

1. The physical health found that patients after the receiving healing from the center were more healthy, able to exercised and perform their tasks in daily life better.

2. The mental health found that patients after the receiving healing services from the center found that there was a stable emotional state, there was no hope in life, be mindful and others understanding, including being optimistic.

3. The attitude found that patients after the receiving healing services from the center, the patients had a positive attitude towards the center, the relying on the patients with believed that the healing from the center could cure the illness and the healing from the center was safe. It was worthwhile and cost saving.

4. The satisfaction found that patients after the receiving healing from the center were satisfied with better physical health, the recovery from pain and illness, and also saved the cost of healing, and in a state of mind could still been mindful when problems occurred, the patients could solve problems for themselves better.

Recommendations

"Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center" that researcher has studied the following suggestions:

1. The Energy for Health Care and Environment Research Center should be assigned the management, as well as the service plan clearly. There were rules and regulations to developed and management the Energy for Health Care and Environment Research Center.

2. The management factor of the Energy for Health Care and Environment Research Center should be planned for operational process management (Management, Man, Money, Material). Advising for patients, the encourage for staffs understood the services and the location of the center should be cleaned and comfortable to the patient. Performance according of Sangahavatthu IV for staffs should been planning to performed their work. Concentrating on the job, there were sacrifice and service mind that could been classified as an activity to increased performance.

3. The Energy for Health Care and Environment Research Center should be assigned the management, as well as the service plan clearly. There were rules and regulations developed to manage the Energy for Health Care and Environment Research Center, and the problem of the patient services to brought further information to the development.

References

- Angkhasuwapla, N. (2016). *Health Focus*. Retrieved April 15, 2020, from <https://www.hfocus.org/content/2016/09/12802>
- Bumbud, T. (2020). Management Effectiveness of the Energy for Health Care and Environment Research Center (A Thesis of Master of Arts in Public Administration). Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Chaiyong, P. & Tiumtiporn, J. (2011). *The Integration of Physical Education, Health and Recreation Activities for The Mental And Physical Health Promotion of Senior Citizens in Central of Thailand* (Research

- Report). Suphanburi: Thailand National Sports University Suphanburi Campus.
- Manojinda, S. (2014). *Factors Enhancing Alternative Medicine Services* (A Dissertation of Doctor of Business Administration). Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- National Health Commission Office (NHCO). (2009). *The National Health Act B.E. 2550*. Bangkok: J.S. Printing.
- Prawang, S. (2015). *Development of a Service Process in an Alternative Medicine Center, Mae Fah Luang University Hospital, Chiang Rai Province* (A Thesis of Master of Arts). Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Rengsomboonsuk, S. (2012). *Guidelines for The Developing Management of Chulalongkorn University Sports Center* (A Thesis of Master Degree of Sports Science). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Somwong, B., & Roonpo, P. (2017). *Health Care of Physically and Mentally of The Elders in Bangkhae District, Bangkok* (Research Report). Bangkok: Silpakorn University.
- Srijaroenjira, N. (2003). *A Study of Alternative Medicine in Private Hospitals in Bangkok* (A Thesis of Master of Arts in Cultural Studies). Bangkok: Mahidol University.
- Wongamornakarapant, D. (2011). *People's Satisfaction In Public Service of Lawers Council of Thailand In Accordance With Sangahavatthu Iv.* (A Thesis of Master of Arts in Public Administration). Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

รูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ
สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร*

A MODEL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS IN
THE BUDDHIST ORIENTED SCHOOLS UNDER DEPARTMENT OF
EDUCATION IN BANGKOK METROPOLITAN

สิริกุล อนุรักษธนากร, สุวิทย์ ภาณุจारी

Sirikol Anurakthanakorn, Suvit Phanujaree

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University

Corresponding Author E-mail: sirikol.mbu@Gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบ พัฒนารูปแบบ ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 402 คน จาก 67 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ ชนิดมีโครงสร้าง แบบสอบถามระดับการบริหาร และแบบประเมินรูปแบบการบริหาร สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารการศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักที่ 1) ด้านการบริหารการศึกษา มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1 การบริหารงานวิชาการ 1.2 งบประมาณ 1.3 งานบุคคล และ 1.4 งานทั่วไป และ 2. ด้านหลักกัลยาณธรรม มี 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1 น่ารัก 2.2 น่าเคารพ 2.3 น่ายกย่อง 2.4 รู้จักพูดให้ได้ผล 2.5 อดทนต่อถ้อยคำ 2.6 อธิบายเรื่องล้าลึกได้ และ 2.7 ไม่แนะนำเรื่องเหลวไหล 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ โดยการนำหลักกัลยาณธรรม 7 เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนำไปสู่พัฒนาการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square=22.96, df=15, p=0.0849, GFI=0.99) 3) ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหาร พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.58) ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นรับรองรูปแบบที่พัฒนาขึ้นร้อยละ 90.80

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร; การศึกษา; โรงเรียนวิถิพุทธ

* Received May 2, 2020; Revised June 6, 2020; Accepted June 7, 2020

Abstract

Objectives of this research were to study the components, development, assessment and acceptance of educational administration of administrators in Buddhist oriented schools. The mixed research methodology was used in the study. The data were collected from 402 samples in 67 schools by; 1) structured in-depth- interviewing, 2) rating-scale questionnaire, and 3) assessment form. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, confirmatory analysis, and content analysis. The findings of the study were found that: 1. The components of educational administration of administrators in Buddhist based schools consist of 4 sub-components; 1) Academic Administration, 2) Budget Administration, 3) Personnel Administration, and 4) General Administration. The second main component consists of 7 sub-components; 1) Lovely, 2) Respectful, 3) Praiseful, 4) Reasonable, 5) Verbal Tolerance, 6) Able to explain complicated topics and 7) To avoid frivolous talk. 2. The findings of the development of educational administration of administrators in Buddhist oriented schools under Department of Education, Bangkok Metropolitan Administration by using 7 principles of Kalyana Dhamma as the components had the harmony and relevance with empirical data. The model validity can be concluded that Chi-square=22.96, df=15, p=0.0849, GFI=0.993. The assessment findings of the educational administration model of administrators in Buddhist oriented schools were at the high level overall (\bar{X} =4.58). The model was certified by the experts to accept the higher development model at 90.80% .

Keywords: Model of the Administrators; Education; Buddhist Oriented Schools

บทนำ

การศึกษาในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาศักยภาพหรือเสริมสร้างพลังที่มีอยู่ในตนของทุกคน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มุ่งเน้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญกับการนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมมีจริยธรรม และความเพียร มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคม และสนับสนุนส่งเสริมสถาบันทางสังคมให้แข็งแรงและเอื้อต่อการพัฒนาคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

โรงเรียนวิถีพุทธเป็นหนึ่งในโรงเรียนรูปแบบใหม่ ที่จะช่วยผลักดันให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตามศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข คือ นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้หรือประยุกต์ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2555)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งเป็นการบริหารการศึกษาที่มีหลักการบริหารแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป โดยการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อให้การบริหารการศึกษาเป็นแบบอย่างเกิดประโยชน์ และความเจริญก้าวหน้าแก่โรงเรียนทั่วไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ครู และผู้บริหาร โรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งวิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีเมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ ที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธและการบริหารการศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ใน 4 ประเด็น ได้แก่ การบริหารวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารทั่วไป รวมทั้งประเด็นหลักกัลณยานุธรรม 7 ประการ ได้แก่ นำรัก นำเคารพ รู้จักพูดให้ได้ผล อดทนต่อถ้อยคำ อธิบายเรื่องล้าลึกได้ และไม่แนะนำเรื่องเหลวไหล โดยศึกษาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน 2) สังเคราะห์จากการสัมภาษณ์มาเป็นร่างองค์ประกอบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบของผู้บริหารการศึกษา 3) นำผลที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษา 4) แบบประเมินรับรองรูปแบบการบริหาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) วิธีดำเนินการวิจัย

1) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน เพื่อหาตัวบ่งชี้ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ 2) นำไปวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ โดยการวิจัยเชิงปริมาณจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 402 คน เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 1 3) พัฒนารูปแบบของการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร และ 4) ประเมินและรับรองรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 รูป/คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

1. การบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 1 ในรูปคะแนนมาตรฐาน

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ	ระดับ
ด้านการบริหาร		
การบริหารงานวิชาการ	0.820	สูง
การบริหารงานงบประมาณ	0.869	สูง
การบริหารงานบุคคล	0.906	สูง
การบริหารงานทั่วไป	0.951	สูง
ด้านหลักกัลยาณธรรม		
น่ารัก	0.741	สูง
น่าเคารพ	0.730	สูง
น่ายกย่อง	0.933	สูง
รู้จักพูดให้ได้ผล	0.942	สูง
อดทนต่อถ้อยคำ	0.969	สูง
อธิบายเรื่องลึกลับได้	0.871	สูง
ไม่แนะนำเรื่องเหลวไหล	0.942	สูง

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ โดยการนำหลักกัลยาณธรรม 7 เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่จะนำไปสู่พัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่พัฒนาขึ้นสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปค่าสถิติประเมินความสอดคล้องกลมกลืนของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง
ยีนยันอันดับที่สองขององค์ประกอบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
วิถิพุทธ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ดัชนี	เกณฑ์วัด	ผลลัพธ์	ผลการตรวจสอบความตรง ของโมเดลที่พัฒนาขึ้น
Sig.	p. > 0.05	0.0849	ตรงเกณฑ์
CMIN/df.	< 3.0	15.00	ตรงเกณฑ์
GFI	≥ 0.90	0.99	ตรงเกณฑ์
RMR	< 0.05	0.09	ตรงเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.036	ตรงเกณฑ์

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญ มีความสัมพันธ์เชิง
เหตุและผลที่จะนำไปสู่พัฒนาการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ มีความ
สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่พัฒนาขึ้น
Chi-square=22.96, df=15, p=0.0849, GFI=0.99

3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ
สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและ
ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรายการประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหาร
โรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผลการประเมินและรับรองรูปแบบ	ระดับผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	แปลค่า
1. ด้านความถูกต้อง	4.51	0.62	มากที่สุด
2. ด้านความเหมาะสม	4.54	0.51	มากที่สุด
3. ด้านความเป็นไปได้	4.53	0.51	มากที่สุด
4. ด้านความเป็นประโยชน์	4.59	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} = 3.51$ ขึ้นไป) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.59$) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.54$) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.53$) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนการรับรองรูปแบบพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นรับรองร้อยละ 90.80 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70 ขึ้นไป) จึงสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบหลักด้านหลักกัลยาณธรรม โดยเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบย่อยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

1) องค์ประกอบด้าน อดทนต่อถ้อยคำ (วจนกขโม) อธิบายได้ว่า ผู้บริหารและครู อดทนรับฟังปัญหาต่างๆ ได้ โดยไม่เสียอารมณ์ ผู้บริหารและครู พร้อมรับฟังคำวิจารณ์ ผู้บริหารและครู ใส่ใจให้คำปรึกษาตอบข้อซักถาม ผู้บริหารและครู และรับฟังปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจธรรมชาติของโลกและชีวิตที่แท้จริง รู้เข้าใจเหตุผลตามความเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระทรงศักดิ์ แอ็ดสกุล (2552) เรื่อง “สภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” และงานวิจัยของ พิเชฐ ทังโตและคณะ (2560) ที่ศึกษาครูผ่านโรงเรียนวิถิพุทธ “การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถิพุทธ” สอดคล้องกันที่เห็นว่าโรงเรียนวิถิพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนา ผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาชีวิตโดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงหาปัญญาและมีเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิต

2) องค์ประกอบด้าน รู้จักพูดให้เหตุผล (วตตจ) ผู้บริหารและครูสามารถ อธิบายโดยใช้เหตุผล ในการแก้ปัญหา ผู้บริหารและครู เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารและครู เป็นที่ปรึกษาให้กับชุมชนได้ ผู้บริหารและครู รู้จักชี้แจงตอบข้อซักถามของผู้ปกครองและนักเรียน ให้เข้าใจ ให้คำแนะนำตักเตือน แก่เพื่อนร่วมงานและนักเรียนเสมอ ซึ่งหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างไปจากงานหรือหน้าที่ของผู้ปฏิบัติ

3) องค์ประกอบด้าน ทำตนน่ายกย่อง (ภาวนีโย) อธิบายได้ว่า ผู้บริหารและครู เป็นผู้รอบรู้และก้าวทันเทคโนโลยีในหลายๆ ด้าน ผู้บริหารและครู มีพฤติกรรม น่ายกย่องเอาเป็นแบบอย่าง เป็นผู้ฝึกฝน ปรับปรุงตนอยู่เสมอ ผู้บริหารและครู มีความรู้ และมีวินัย แนวทางการบริหารที่ดีที่สุดของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาเน้น

การเรียนการสอนที่บูรณาการพุทธธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ต่อเนื่องสม่ำเสมอ

4) **องค์ประกอบด้าน อธิบายเรื่องล้าลึกได้ (คมกักรณจ กถิ กตดา)** ผู้บริหารและครู กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนและการบริหารได้ ผู้บริหารและครู สามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ สามารถยกตัวอย่างประกอบการชี้แจงได้ ทำเรื่องต่าง ๆ ที่ยุ่งยากให้ชัดเจน ผู้บริหารและครู อธิบาย ชี้แจง เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของโรงเรียนวิถิปุทธให้ผู้ปกครองเข้าใจได้ง่าย เน้นให้เกิดการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการ สอดคล้องกับแนวคิดของบรรเจิดพร รัตนพันธ์ (2547) ที่กล่าวว่าโรงเรียนวิถิปุทธ เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาอีกนวัตกรรมหนึ่งที่มุ่งหวังพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการให้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำมาพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา

5) **องค์ประกอบด้าน ไม่แนะนำเรื่องเหลวไหล (โน จฎฐาเน นิโยชเย)** โดยผู้บริหารและครู ให้คำแนะนำที่ดีมีประโยชน์ ผู้บริหารและครู สร้างมิตร และประสานความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่นได้ ส่งเสริมผู้เรียน สร้างมิตร สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานในท้องถิ่นได้ แนะนำสิ่งที่สร้างสรรค์ และสอดคล้องกับแนวคิดของเมตตา ภิรมย์ภักดี (2548) เมตต์ เมตต์การุญจิต (2553) ที่เสนอเป็นแนวคิดไว้ว่า ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้แต่ละสถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่ 1) บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ 2) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร

6) **องค์ประกอบด้าน มีความน่ารัก (ปิโย)** พบว่าตัวบ่งชี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความรู้ดี มีวิธีสอนดี มีบุคลิกภาพดี และมีความรักในการสอน เป็นกระบวนการที่โรงเรียนนำมาปรับวิธีการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ใส่ใจ ประโยชน์สุข จิตใจครูและนักเรียน สามารถสร้างศรัทธาด้วยความมีคุณธรรม บำเพ็ญตนเป็นกัลยาณมิตรในการบริหาร เป็นตัวอย่างที่ดีของลักษณะ สอนให้รู้ ให้ทำดู อยู่ให้เป็น เป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน มีเมตตาธรรม อ่อนโยน อดทน อดกลั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ วิเชียรศรี (2550) ได้วิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารกับมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

7) **องค์ประกอบด้าน เป็นที่น่าเคารพ (ครุ)** โดยตัวผู้บริหารสถานศึกษาและครู คงหลักเกณฑ์ กฎระเบียบโรงเรียนวิถิปุทธเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีกฎระเบียบการปฏิบัติตามอัตลักษณ์โรงเรียนวิถิปุทธ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มี

คุณธรรม จริยธรรม ในการเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและบุคคลทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความประพฤติตนสมควรแก่ฐานะ ทำให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรภาส ประสมสุข (2549) ได้วิจัยเรื่อง “หลักการบริหาร การศึกษาตามแนวพุทธธรรม” ผลการศึกษาพบว่า หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการ บริหารการศึกษา มีจำนวน 21 หลักธรรมแยกตามหลักการครองตน การครองคน และการ ครองงาน ดังนี้ การครองตนสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา

2. องค์ประกอบหลักด้านการบริหาร โดยเรียงลำดับความสำคัญของ องค์ประกอบย่อยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

1) องค์ประกอบด้าน ด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนวิถิพุทธมีผู้บริหาร สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรครูในโรงเรียนวิถิพุทธเป็นผู้นำกิจกรรมตามประเพณีแก่ ชุมชนในพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรครูอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม ทางศาสนาในโรงเรียน เช่น สนับสนุนให้บุคลากรครูมีการแต่งกายตามตามประเพณี เช่น แต่ง ผ้าไทยๆ สัปดาห์ละ 1 วัน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาให้ บุคลากรและนักเรียนฟังเนื่องในวันสำคัญตามประเพณีต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการกระจายอำนาจบริหารการศึกษา ให้กับสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การ บริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

2) องค์ประกอบด้าน ด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารโรงเรียนตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการกระจายอำนาจบริหารการศึกษา ให้กับสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การ บริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) และ จันทรานี สงวนนาม (2545) กล่าวว่า การบริหารว่า เป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและ สมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากร และ เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

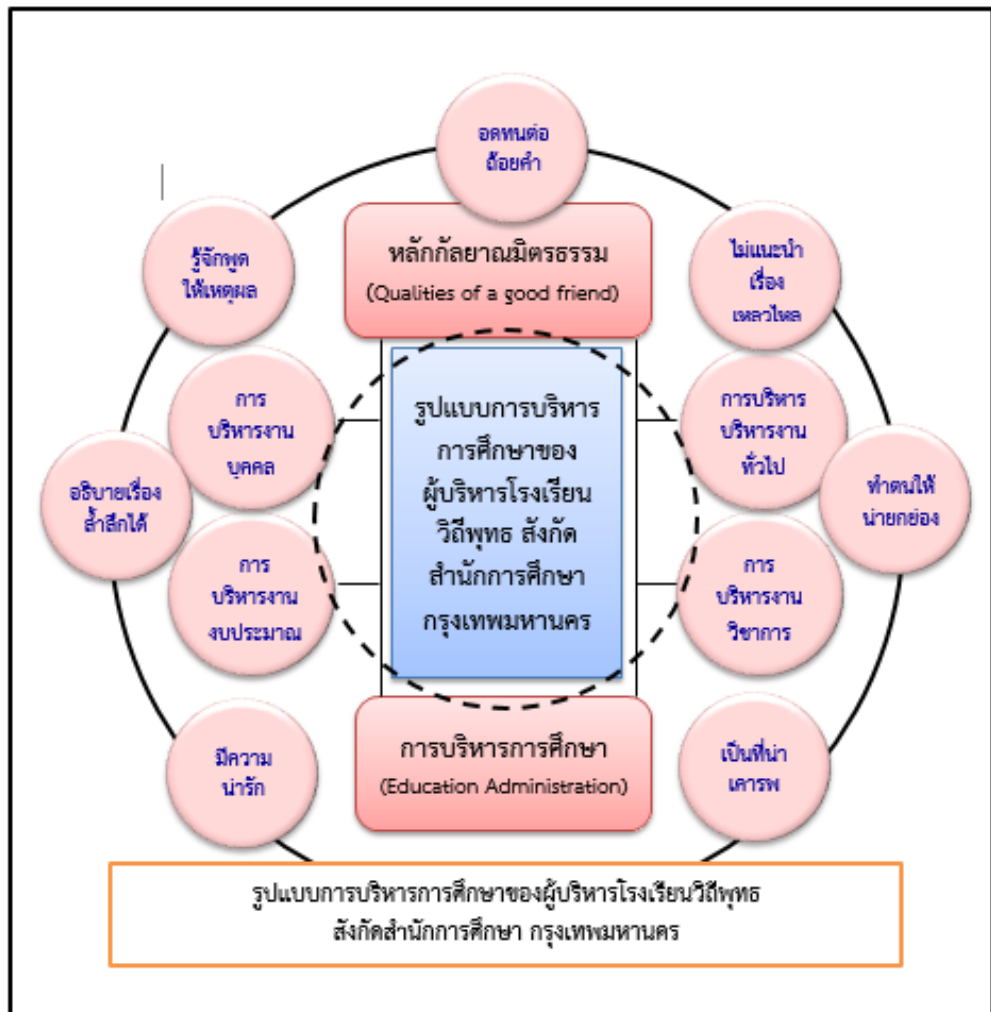
3) องค์ประกอบด้าน ด้านการบริหารวิชาการ โรงเรียนวิถิพุทธสังกัดสำนัก การศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติและการบริหารวิชาการเป็นหัวใจ ของโรงเรียนหรือสถานศึกษาในด้านการบริหารงานทั้งด้านการให้ความรู้แก่นักเรียนในด้าน วิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คัมภีร์ สุตแท้ (2553) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนา

รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นการวางแผนด้านวิชาการ การเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหนังสือ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้

4) **องค์ประกอบด้าน ด้านการบริหารงบประมาณ** การศึกษาเกี่ยวกับภาระงานหรือภารกิจการบริหารสถานศึกษาจะใช้กรอบแนวคิดในเรื่องของขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษา ที่เป็นไปตามการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุง สุขเกษม (2550) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี” พบว่า การบริหารงบประมาณที่สำคัญๆ คือในด้านการจัดตั้งงบประมาณ มีการกำหนดพุทธธรรมคุณธรรมไว้ในแผนกลยุทธ์โรงเรียน มีการจัดสรรเบิกจ่ายงบประมาณและรายงานผลตามปกติ มีการระดมทรัพยากรและบริหารพัสดุสินทรัพย์ มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนร่วมมือกับบุคคล ให้มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร” ได้้องค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: สิริกุล อนุรักษธนากร (2563)

จากภาพรูปแบบข้างต้น อาจตั้งชื่อรูปแบบใหม่ตามองค์ประกอบหลักของรูปแบบ ได้แก่ **หลักกัลยาณมิตรธรรม (Qualities of a good friend)** และ **หลักการบริหารการศึกษา (Education Administration)** เรียกชื่อใหม่ว่า “QE MODEL” เพื่อประโยชน์ในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาทั่วไปในวงกว้าง โดยผู้บริหารของโรงเรียนวิถิพุทธนั้นต้องมี

การบริหารงานในแต่ละด้านที่เป็นไปเพื่อการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้าน ตามหลักการบริหารการศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหารต้องรู้จักการนำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ เพื่อพัฒนาครูและผู้เรียนรอบด้าน ให้มีความอดทนต่อถ้อยคำ อย่างมีเหตุมีผล ให้มีความสมดุลในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนในสังคม สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ผลักดันให้บุคลากรในโรงเรียน ที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น ต้องผลักดันเพื่อประโยชน์ของนักเรียน การศึกษา และฝึกให้ครู ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่ระดับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทั่วไป คือการกิน อยู่ ดู ฟัง จนถึงระดับการดำเนินชีวิต ยังผลให้ครูผู้เรียนมีความสุขพร้อมๆ กับช่วยให้คนรอบข้างและสังคมมีความสุขพร้อมกัน และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้าน ครูได้พัฒนางาน การพัฒนาคุณภาพของคนที่เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพ ความคิด การปฏิบัติตน และการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. การบริหารงานด้านงานทั่วไป พบว่า ผู้บริการสถานศึกษา รู้จักการบูรณาการหลักกัลยาณธรรม ให้สามารถส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถืพุทธ ผู้บริหารและครู เป็นแบบอย่างที่ดีในลักษณะ “สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” โรงเรียนจะปลอดภัยด้วยหลักการบริหารอย่างมีความเป็นมิตรมีกัลยาณธรรมต่อกันรอบตัว ครูเชื่อมั่นในระบบ เด็กรู้จักตนเอง มีสติปัญญาคิดเป็น มีครูเป็นแบบอย่างให้โรงเรียนก็จะมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้ และผู้บริหาร มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถ มีสัมมาคารวะ การรู้จักบุคคลในชุมชน เปิดโอกาสกับครู และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหาร สามารถบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งคนและสภาพแวดล้อมควบคู่กันไป ให้ครูและผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม ที่มีเป้าหมายเดียวกันคือผู้เรียน

3. การบริหารงานด้านงบประมาณ ผู้บริหารต้องรู้จักการนำหลักกัลยาณธรรมมาบูรณาการจัดงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีเหตุผล สามารถอธิบายที่มาที่ไปของงบประมาณได้อย่างสมเหตุสมผล สามารถอธิบายได้อย่างลุ่มลึก สามารถโน้มน้าวให้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติตามได้ ให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี การจัดสรร แบ่งปันกัน ด้วยหลักกัลยาณธรรมในการอยู่ร่วมกัน ผู้บริหารรู้จักการแสวงหา แบ่งปันข้อมูล และความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจน มีการค้นหาความเข้าใจและปฏิบัติอย่างเข้าใจกับนักเรียน ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีการเรียนรู้และปฏิบัติในชีวิตประจำวันตามกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด ผู้บริหารให้ความสนใจในความคิดครู บุคลากร และนักเรียน ที่มีต่อโรงเรียนและนักเรียน จะได้รับประโยชน์

4. การบริหารงานด้านวิชาการ พบว่า ผู้บริหารต้องทำตนให้นำรักต่อผู้พบเห็น ให้ดูเป็นกันเองกับคนรอบด้าน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานเครือข่าย เพื่อความเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคนให้สามารถร่วมกันส่งเสริมผู้เรียน และเป็นที่เคารพของทุกคน ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา อยู่ร่วมกันอย่างเป็นครอบครัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ที่ผู้บริหารสามารถประสานเชื่อมโยงครู นักเรียน ผู้ปกครอง การเรียน เข้าด้วยกัน ไปด้วยกัน เอาใจใส่ ให้เวลาในการพบปะพูดคุยกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ในการพัฒนาความสัมพันธ์ให้เหมือนคนในครอบครัวที่สามารถแบ่งปันประสบการณ์และเปลี่ยนเรียนรู้เข้าอกเข้าใจกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธ ควรนำรูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2) การบริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธ สนับสนุนให้สถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องโดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานในระดับปฏิบัติอื่น ๆ จะสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาเพื่อปฏิบัติในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นแนวคิดเรื่องการบริหารการศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธ ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ “รูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร” ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งและแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

2) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลกรนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมเพื่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษา และเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธ เพื่อขยายรูปแบบการให้บริการวิชาการให้กับโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นโรงเรียนวิถิพุทธ โดยการนำ

หลักธรรมของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ประกอบการบริหารและการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ ทำให้ผู้เรียน กิน อยู่ ดู และฟังเป็น

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบในการบริหารทั้งผู้เรียนและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตน และสังคม

3) การวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการ ให้สอดคล้องกับกิจกรรมพื้นฐานในการดำรงชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคม ศีลธรรม ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2552). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์.
- คัมภีร์ สุกแต่. (2553). *การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรุง สุขเกษม. (2550). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2536). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.
- บรรเจิดพร รัตนพันธ์. (2547). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์.
- พระทรงศักดิ์ อัดสกุล. (2552). *สภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร*. *วารสารวิชาการและวิจัย มจร.พระนคร*, 3(1), 106-118.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2555). *การศึกษาเริ่มต้นเมื่อคนกินอยู่เป็น*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ธรรมะอินเทรนด์.
- พิเชฐ ทั้งโต และคณะ. (2560). การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 5(3), 103 – 122.
- เมตต์ เมตต์การุญจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- เมตตา ภิรมย์ภักดี. (2548). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ: บริษัทบั๊ค พอยท์ จำกัด.
- วรภาส ประสมสุข. (2549). *หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธ (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สิริกุล อนุรักษ์ธนากร. (2563). *รูปแบบการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุพจน์ วิเชียรศรี. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารกับมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง
ในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม*

POLITICAL BEHAVIORS IN GENERAL ELECTION OF THE ELIGIBLE VOTERS
AT THAIYAVAS SUB-DISTRICT, NAKHON CHAISRI DISTRICT,
NAKHON PATHOM PROVINCE

วิจิตร เกิดน้อย, ยุทธนา ปราณีต, สุรพล สุขะพรหม, พรรษา พถมยางกูร
Vijit Kirdnoi, Yuttana Praneet, Surapon Suyaprom, Pansa Bridhyankura
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: vijit19692512@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน และ ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งบางส่วนไม่สนใจการเลือกตั้ง ดังนั้น หน่วยงาน จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาข้อมูลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องรณรงค์ให้เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการเลือกตั้งของประเทศ

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเมือง; การเลือกตั้งทั่วไป; ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง

Abstract

Objective of this research article were to study the level of people's opinions, to compare the people's opinion and the problems, obstacles and recommendations for the political behaviors in general election of eligible voters at Thaiyavas Sub-District, Nakhon Chaisri District, Nakhon Pathom Province, using Mixed Methods research. Findings were that the level of people's opinion on the on political behaviors in general election of eligible voters at Thaiyavas Sub-District, Nakhon Chaisri District, Nakhon Pathom

* Received March 9, 2020; Revised March 14, 2020; Accepted March 18, 2020

Province, were at high level. Differences in opinions was not found rejecting the research hypothesis. Problems and obstacles were that development behaviors in general election were as some eligible voters did not get interested in general election. There should be campaign with public relations for people to see the importance of general election by checking the politicians' background.

Keywords: Political Behaviors; General Election; Eligible Voters

บทนำ

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การที่ประชาชนมีอำนาจอธิปไตยหรือมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ในการปกครองบริหารประเทศโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2557) ให้ทำการปกครองในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามกติกาได้กำหนดไว้ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ได้มีการส่งเสริมเรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งแตกต่างจากการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมาที่จะมีการส่งเสริมบทบาทภาคประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งอย่างคึกคัก อาจจะต้องด้วยผู้ร่างรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไปหวังพึ่งผู้ตรวจการเลือกตั้งมากกว่าจะให้ประชาชนมีส่วนร่วม พฤติกรรมการมีส่วนร่วมเลือกตั้งของประชาชน ความขัดแย้งทางการเมืองทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชน ยิ่งความขัดแย้งมีความรุนแรงมากการตื่นตัวของประชาชนก็กระจายออกไปมาก (สิทธิชัย อินทร์บุญ, 2554) ในสภาวะที่ประชาชนในประเทศอ้างว่าต้องการการเลือก โดยการแบ่งเป็นกลุ่มเป็นฝ่ายเรียกร้องให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งเป็นกระบวนการและเป็นกลไกที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นกลไกในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการ ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนด้วยความชอบธรรม ประชาชนจะสำนึกถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศ (พระอโณทัย กตปุณโยและคณะ, 2563; พระมหาจักรพงษ์ ชินเมธีและคณะ, 2563; พระชาญชัย ติสสวโรและคณะ, 2563)

ดังนั้น เมื่อการเลือกตั้งเป็นเจตนาธรรมของประชาชน จึงต้องศึกษาว่าประชาชนที่สนใจและต้องการเลือกตั้งจะมีพฤติกรรม มีความพร้อมหรือสนใจการเลือกตั้งเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขต ตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 2,453 คน (ทะเบียนราษฎร องค์การบริหารส่วนตำบลไทยวาส, 2562) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (สุรินทร์ นิชมางกูร, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวม

พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านพฤติกรรมก่อนเลือกตั้ง	4.07	0.52	มาก
ด้านพฤติกรรมช่วงเลือกตั้ง	4.16	0.50	มาก
ด้านพฤติกรรมหลังเลือกตั้ง	4.06	0.52	มาก
โดยรวม	4.11	0.41	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านพฤติกรรมช่วงเลือกตั้ง ($\bar{X}=4.16$) รองลงมาด้านพฤติกรรมก่อนเลือกตั้ง ($\bar{X}=4.07$) และด้านพฤติกรรมหลังเลือกตั้ง ($\bar{X}=4.06$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ตัวแปรต้น	t-test	F-test	ค่า Sig	ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	-2.890		0.004*	✓	
อายุ		5.738	0.001*	✓	
การศึกษา		0.110	0.896		✓
อาชีพ		2.507	0.042*	✓	
รายได้		0.110	0.896		✓

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่เพศ อายุ อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งบางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่สนใจการเลือกตั้ง	หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาข้อมูลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง
ไปเลือกตั้งตามหน้าที่ เพราะการเลือกตั้งไม่ส่งผลกับความเป็นอยู่ ใครจะมาเป็นรัฐบาลหรือได้รับการเลือกตั้งก็สนใจแต่เรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องรณรงค์ให้เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการเลือกตั้งและอนาคตการเมืองของประเทศ
ขาดการติดตามผลงานหรือการยื่นถอดถอนจากสาเหตุการทุจริตของนักการเมือง	หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นผลของการติดตามว่าการเลือกตั้งประชาชนมีผลได้เสียมากกว่าที่เห็นอย่างไร

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม คือ

1. ด้านพฤติกรรมก่อนเลือกตั้ง คือ ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งบางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่สนใจการเลือกตั้ง

2. ด้านพฤติกรรมช่วงเลือกตั้ง คือ บางคนไม่สนใจการเลือกตั้ง ที่ไปเลือกตั้งเพราะมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้งไม่ส่งผลกับความเป็นอยู่ ใครจะมาเป็นรัฐบาลหรือได้รับการเลือกตั้งก็สนใจแต่เรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว

3. ด้านพฤติกรรมหลังเลือกตั้ง คือ ขาดการติดตามผลงานหรือการยื่นถอดถอนจากสาเหตุการทุจริตของนักการเมือง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม คือ

1. หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาข้อมูลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องรณรงค์ให้เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการเลือกตั้งและอนาคตทางการเมืองของประเทศ

3. หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นผลของการติดตาม ว่าการเลือกตั้งประชาชนมีผลได้เสียมากกว่าที่เห็นอย่างไร

อภิปรายผลการวิจัย

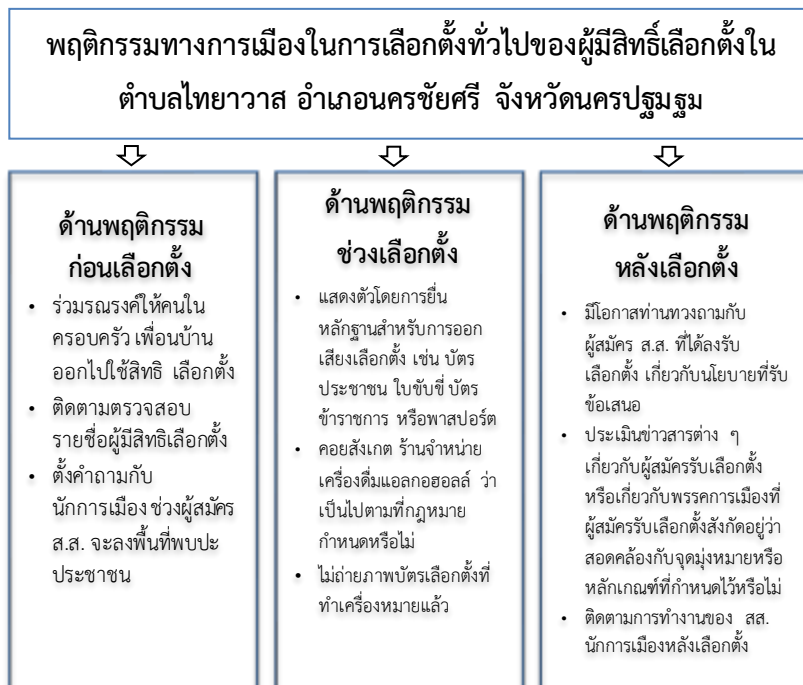
1. จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมติดตามการเลือกตั้ง ช่วงที่มีการเลือกตั้ง ไปออกเสียงเลือกตั้ง และปฏิบัติตามได้อย่างดี ประชาชนให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อคะแนนเสียงทางการเมือง เป็นการกระทำด้วยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อที่จะคัดเลือกผู้ปกครอง และมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม และยังมีลักษณะของความกระตือรือร้นทางการเมือง ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการช่วยรณรงค์หาเสียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภักษร ตระกูลศิริ (2555) ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรม การเลือกตั้งของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขบ อำเภอสองขัน จังหวัดสุรินทร์” พบว่า 1. พฤติกรรม การเลือกตั้งของประชาชนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านพฤติกรรมก่อนเลือกตั้ง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 ซึ่งเป็นช่วงหลังเกิดรัฐบาลที่มาจากการทำรัฐประหารโดยทหาร ซึ่งประชาชนการเลือกตั้งที่ประชาชนอยากเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนสนใจร่วมรณรงค์ให้คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย อินทร์บุญ (2555) “พฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554” ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม การมีส่วนร่วมเลือกตั้งของประชาชน และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับมาก ด้านพฤติกรรมช่วงเลือกตั้ง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนรู้ว่าช่วงเลือกตั้งต้องปฏิบัติตัวอย่างไร เช่น แสดงตัวโดยการยื่นหลักฐานสำหรับการออกเสียงเลือกตั้ง เช่น บัตรประชาชน ใบขับขี่ บัตรข้าราชการ หรือพาสปอร์ต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานิตา เฉลิมช่วง (2559) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า การใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านพฤติกรรมหลังเลือกตั้ง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ปัจจุบันประชาชนให้ความสนใจและติดตามนักการเมืองมากขึ้น ทำให้เห็นว่าประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น เมื่อมีโอกาสก็อยากทวงถามกับผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่ได้ลง

สมัครรับการเลือกตั้ง เกี่ยวกับนโยบายที่รับข้อเสนอไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย อินทร์บุญ (2555) “พฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास สามารถอภิปรายได้ ดังนี้ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ปัจจุบันเพศหญิงให้ความสนใจการเมือง จะเห็นว่าในปัจจุบันนักการเมืองมีหญิงมีมากขึ้น การร่วมประท้วงหรือเรียกร้องทางการเมืองจะเป็นว่าผู้หญิงเข้าร่วมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญญฤทธิ์ โชคอุดมพร (2556) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชนเขตเทศบาลเมืองตราด อำเภอเมืองจังหวัดตราด” ผลการวิจัยพบว่า เพศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีอายุ 28 – 37 ปี อายุ 48 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญการเมืองมากกว่าประชาชนที่ช่วงอายุ 38 – 47 ปี 18 -27 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ (2555) ได้วิจัยเรื่อง “สถานภาพทางสังคมกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2554: กรณีศึกษาจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า อายุ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมไม่แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของทุกคนที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาจึงไม่ส่งผลกับการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมวดี กาพภักดี (2560) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบล หนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2557” ผลการเปรียบเทียบพบว่า ระดับการศึกษาของประชาชนไม่มีผลต่อการเลือกตั้ง ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง ผู้ที่ประกอบอาชีพ พ่อบ้าน/แม่บ้าน และอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งมากกว่าอาชีพ

นักศึกษา อาชีพเกษตรกรรมจะสนใจการเมืองเพื่อหวังให้นักการเมืองแก้ปัญหาเรื่องปากท้อง เมื่อมีการประท้วงจะเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีการเรียกร้องและประท้วงมากกว่า อาชีพอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ (2555) ได้วิจัยเรื่อง “สถานภาพทางสังคมกับพฤติกรรมการเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2554: กรณีศึกษาจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ลักษณะที่อยู่อาศัย ถิ่นที่เกิด การศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นพฤติกรรมการทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ปัจจุบันประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง และคาดหวังกับการเลือกตั้ง ต้องการนักการเมืองที่ดี ทำงานโปร่งใส ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญญฤทธิ์ โชคอุดมพร (2556) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชนเขตเทศบาลเมืองตราด อำเภอเมืองจังหวัดตราด” ผลการวิจัยพบว่า รายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: วิจิตร เกิดน้อย (2563)

จากภาพที่ 1 พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย ด้านพฤติกรรมก่อนการเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนร่วมรณรงค์ให้คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตั้งคำถามกับนักการเมือง ช่วงผู้สมัคร ส.ส. จะลงพื้นที่พบปะประชาชน ติดตามข้อมูลการขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตหรือนอกเขตเลือกตั้ง ติดตามมูล ข่าวสารการเลือกตั้งจากโทรทัศน์/เคเบิลทีวี ทราบว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ด้านพฤติกรรมช่วงเลือกตั้ง พบว่าประชาชนการแสดงตนโดยการยื่นหลักฐานสำหรับการออกเสียงเลือกตั้ง เช่น บัตรประชาชน ใบขับขี่ บัตรข้าราชการ หรือหนังสือเดินทาง (Passport) และคอยดูว่ามีกรงเลือกตั้ง หรือทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง รวมทั้งระหว่างการนับคะแนน ติดตามดูได้ว่าการนับคะแนนเป็นไปอย่างไร โปร่งใสหรือไม่ การไม่ถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ทำเครื่องหมายแล้ว ด้านพฤติกรรมหลังเลือกตั้ง พบว่า หลังเลือกตั้งหากประชาชนมีโอกาสจะมีการทวงถามกับผู้สมัคร ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้งเกี่ยวกับนโยบายที่รับข้อเสนอจากประชาชนไว้ ซึ่งประชาชนมีการประเมินข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดอยู่ว่า สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือหลักเกณฑ์ที่และติดตามการทำงานของนักการเมืองหลังเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นควรบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. รัฐ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ควรชี้แจงหรือออกกฎที่ชัดเจน รณรงค์ทำความเข้าใจกับประชาชน ถึงพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติในการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. รัฐ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นควรรณรงค์ทำความเข้าใจกับประชาชนและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เช่น การเลือกตั้งล่วงหน้า การตรวจสอบบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้ง
2. รัฐ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น รณรงค์ทำความเข้าใจกับประชาชนและช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมกาปฏิบัติในการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “พฤติกรรมการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน”
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การส่งเสริมค่านิยมการเลือกตั้งเพื่อผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง”
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “กลยุทธ์การร่วมตรวจสอบหลังการเลือกตั้ง”

เอกสารอ้างอิง

- ฐานิตา เกลิมช่วง. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารชุมชนวิจัย*, 10(1), 82-90.
- บุญญฤทธิ์ โชคอุดมพร. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชนเขตเทศบาลเมืองตราด อำเภอเมือง จังหวัดตราด (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระชาญชัย ติสสวัสดิ์และคณะ. (2563). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 244-254.
- พระมหาจักรพงษ์ ชินเมธีและคณะ. (2563). แนวคิดทางการเมืองของขงเบ้งในวรรณกรรมสามก๊กที่มีต่อสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 223-232.
- พระอโณทัย กตปุณโยและคณะ. (2563). การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาาระบบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 47-58.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2557). *คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อคฮาด. (2555). สถานภาพทางสังคมกับพฤติกรรมการเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2554: กรณีศึกษาจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 1(1), 33.
- วิจิตร เกิดน้อย. (2563). พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ศุภักษร ตระกูลศิริ. (2553). พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านซบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สิทธิชัย อินทร์บุญ. (2555). พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ต่อการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรินทร์ นียมางกูร. (2560). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เอมวดี กาฬภักดี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2557. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 4(1), 117-122.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์*

FACTORS AFFECTING STRATEGIC PERFORMANCE BASED BUDGETING OF
LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN NAKHONSAN PROVINCE

อัญญกฤตา หัตถิรัตน์, พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต

Aunyakritta Hatteerattana, Pongsatean Luengalongkot

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University

Corresponding Author Email: nana3nan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ 2) ศึกษาระดับการดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 200 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบปัญหาการทุจริตของพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งขาดความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริต คือ การกำหนดบทลงโทษตามกฎหมาย บทลงโทษตามองค์กรกำหนด การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และการแต่งตั้งกรรมการกลางในการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กรอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: งบประมาณ; การมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* Received April 13, 2020; Revised April 24, 2020; Accepted April 29, 2020

Abstract

This article aimed to 1) analyze and examine the confirmatory components of strategic performance based budgeting, 2) study the operation level of strategic performance based budgeting, 3) study the problems and solutions for corruption of strategic performance based budgeting of local administrative organizations in Nakhonsawan Province. The samples used in this study were personnel of the local administrative organization, totaling 200 people by using the multi-stage sampling method. The instrument used for research was a questionnaire. Data were analyzed with statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, Confirmatory Factor Analysis (CFA) and content analysis. The results of the research were as follows: the confirmatory components of strategic performance based budgeting consisting was a high level of overall practice and statistically significant value was at 0.01 level. Corruption among employees of local administrative organizations was found due to lacking of honesty and ethics in their work place. The solutions to the problem of corruption were to determinate penalties under the law. The organization must support the cultivation of moralities, ethics and good conduct. The executives must demonstrate good role models for all personnel. In addition, the central committee should be appointed to systematically control the expenditures of the organization.

Keywords: Budget; Strategic performance; Local administrative organizations

บทนำ

งบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในบริหารงานของแผ่นดินให้บรรลุเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาวของประเทศ รวมทั้งสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ทุกองค์การจึงให้ความสำคัญต่อการบริหารงบประมาณระบบงบประมาณภาครัฐของประเทศไทย สำนักงบประมาณได้ปรับระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-Item Budgeting) ที่ใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 เป็นระบบงบประมาณแบบแผนงาน (Program Budgeting) แต่ระบบดังกล่าวก็ยังคงเน้นการควบคุมการใช้ทรัพยากรมากกว่ามุ่งความสำเร็จของงานมีการควบคุมการจัดสรรงบประมาณหน่วยงานทุกระดับอย่างเข้มงวด เคร่งครัดในการเบิกจ่ายงบประมาณ การอนุมัติโครงการขึ้นอยู่กับผู้มี

อำนาจในการจัดสรรค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ ดังนั้นงบประมาณถูกแยกออกเป็น ส่วน ๆ ทำให้มองเห็นภาพรวม ไม่ชัดเจน และหน่วยงานบริหารงบประมาณได้ค่อนข้างลำบาก ไม่มีความคล่องตัวในการทำงาน และที่สำคัญคือระบบดังกล่าวขาดความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติงานกับการจัดสรรงบประมาณส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณในทางปฏิบัติยังคงยึดวิธีการเจรจาต่อรองระหว่างหน่วยงานราชการกับสำนักงบประมาณ และงบประมาณที่รับจัดสรรไม่สอดคล้องกับนโยบายและจุดหมายของการพัฒนาประเทศ (พรชัย นุชสุวรรณ, 2546)

งบประมาณมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting) (ระบบงบประมาณแบบใหม่) เป็นระบบงบประมาณที่เน้นการใช้ยุทธศาสตร์และนโยบายรัฐบาลในการจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผลคุ้มค่าและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเพิ่มบทบาทและความรับผิดชอบของกระทรวง ทบวง กรม มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ มุ่งเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ โดยเป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับชาติ เป็นผลลัพธ์ที่รัฐบาลคาดหวังจะให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและประเทศชาติ โดยนำข้อมูลมาช่วยในการตัดสินใจและช่วยในการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ (ณรงค์ สัจพันโรจน์, 2559) ประกอบด้วย 7 ด้าน หรือเรียกว่า 7 Hurdles ดังนี้ 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง 4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ 6) การบริหารทรัพย์สิน และ 7) การตรวจสอบภายใน (สุมารินทร์ ยามสุข, 2559)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ได้นำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ มาใช้ในการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของกรมเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำกับค่าใช้จ่ายเงิน ตามหลักการรักษาเสถียรภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและความเป็นธรรมในสังคม แต่การดำเนินงานยังประสบกับปัญหาการทุจริตในส่วนของงบประมาณซึ่งจากการตรวจสอบ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีการปรับเปลี่ยนบุคลากรบ่อย ส่งผลให้กลไกการตรวจสอบภายในภาคีราชการมีปัญหา และมีข้อจำกัดค่อนข้างมาก โดยงานตรวจสอบภายในกำหนดให้มีเฉพาะส่วนราชการ ไม่สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจที่ควรจะเป็นได้อย่างเต็มรูปแบบ ผลการตรวจสอบ หรือข้อตรวจพบในบางเรื่อง บางกรณี ไม่สามารถนำไปสู่การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เพื่อป้องปรามหรือลดโอกาสของความเสียหายได้ ปัญหาและข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน ที่ควรจะได้รับ การสนับสนุน ให้มีการแก้ไข (กิตติพงษ์ แสนพงษ์, 2552)

ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ และศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาการทุจริตด้านงบประมาณ และสามารถนำไปพัฒนาระบบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในกองคลัง ปลัด อปท. นักวิชาการตรวจสอบภายในที่ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3,777 คน จำนวน 143 แห่ง ทั้ง 15 อำเภอในจังหวัดนครสวรรค์ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์, 2562) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตามต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร ในการวิจัยขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมอย่างน้อย 100 คน (สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2546) แต่เพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลและให้ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็น 200 คนและใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างเลือกสุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละกลุ่มและชั้นภูมิจะทำการสุ่มแบบสัดส่วนและเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่าง โดยใช้วิธีการจับสลาก แบบหยิบบัตรละใบ โดยไม่นำใบที่ได้คืนเข้าที่เดิม เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งผ่านเกณฑ์การ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่า ของแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถามของ Cronbach's Alpha (สุวิมล ติรกานันท์, 2551) พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าแอลฟา เท่ากับ 0.966 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis; CFA) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงและวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปรสังเกตได้	วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามยุทธศาสตร์				
	b	β	SE	t	R ²
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ	1.000	0.720	0.000	20.901**	0.519
2. ด้านการกำหนดผลผลิตและการ คำนวณต้นทุน	1.311	0.944	0.098	67.132**	0.891
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	1.163	0.838	0.096	37.172**	0.702
4. ด้านการบริหารทางการเงินและการ ควบคุมงบประมาณ	1.180	0.855	0.099	34.536**	0.732
5. ด้านการรายงานทางการเงินและผล การดำเนินการ	1.145	0.823	0.079	34.571**	0.678
6. ด้านการบริหารสินทรัพย์	1.040	0.749	0.098	22.034**	0.561
7. ด้านการตรวจสอบภายใน	1.123	0.808	0.096	31.888**	0.654

$\chi^2/df = 1.574$, $df=9$, $p\text{-value} = 0.1166$, $TLI = 0.989$, $RMSEA = 0.054$, $SRMR = 0.019$, $CFI = 0.995$

** p < 0.01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด (Confirmatory Factor Analysis ; CFA) ของโมเดลการวัด โดยทำการวิเคราะห์โมเดลการวัดด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปตามโมเดลของการวัดตัวแปรการดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด นครสวรรค์ ทั้ง 7 ด้าน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนประกอบด้วย $\chi^2 / df = 1.574$, p-value = 0.1166, TLI = 0.989, RMSEA = 0.054, SRMR = 0.019, CFI = 0.995 น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.720 - 0.944 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ($\beta = 0.944$), ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ($\beta = 0.855$), ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ($\beta = 0.838$), ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ ($\beta = 0.823$), ด้านการตรวจสอบภายใน ($\beta = 0.808$), ด้านการบริหารสินทรัพย์ ($\beta = 0.749$), ด้านการวางแผนงบประมาณ ($\beta = 0.720$) ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ (R^2 อยู่ระหว่าง 0.519 - 0.891)

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ตารางที่ 2 ระดับการดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ	4.30	0.52	มากที่สุด
2. ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน	4.17	0.55	มาก
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.08	0.60	มาก
4. ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ	4.28	0.59	มากที่สุด
5. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ	4.26	0.53	มากที่สุด
6. ด้านการบริหารสินทรัพย์	3.99	0.58	มาก
7. ด้านการตรวจสอบภายใน	4.04	0.54	มาก
รวม	4.16	0.56	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 (S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.30 (S.D.=0.52) 2) ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D.=0.59) 3) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.26 (S.D.=0.53) 4) ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 (S.D.=0.55) 5) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 (S.D.=0.60) 6) ด้านการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 (S.D.= 0.54) และ 7) ด้านการบริหารสินทรัพย์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 (S.D.=0.58) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1. พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรปลูกฝังจิตสำนึกให้กับพนักงานให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต - ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับพนักงาน - ใช้กฎหมายควบคุมผู้ที่ประพฤติผิดวินัย ขาดความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานของพนักงาน - ลงโทษผู้ที่คดโกงองค์กรด้วยความยุติธรรม และปฏิบัติอย่างจริงจังไม่มีการละเว้นไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อไม่ให้เป็นแบบอย่างกับบุคคลอื่นต่อไป
2. พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการควบคุม กำกับ ดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรควบคุม กำกับ ดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมอย่างโปร่งใส

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไขปัญหา
<p>3. พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการเตรียมความพร้อมในด้านข้อมูลทางการเงิน ด้านการจัดซื้อ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รายการอื่น ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินถาวร สินค้าคงคลังหรือพัสดุคงคลังและลูกหนี้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แต่งตั้งคณะกรรมการในการควบคุม กำกับ ดูแลการใช้ จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน โครงการและ กิจกรรม - หน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเตรียมความพร้อมในด้านข้อมูลทางการเงิน ด้านการจัดซื้อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รายการอื่น ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินถาวร สินค้าคงคลังหรือพัสดุคงคลังและลูกหนี้ให้กับพนักงานอย่าง ถูกต้อง ชัดเจน - พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนควรมีความพร้อม ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด
<p>4. พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำ ทรัพย์สินของทาง หน่วยงาน มาใช้เป็นของส่วนตัว</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ลงโทษผู้ที่นำทรัพย์สินของทางราชการมาใช้เป็นของ ส่วนตัว อย่างโปร่งใส จริงจัง ไม่มีการละเว้นไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อไม่ให้เป็นแบบอย่างกับบุคคลอื่นต่อไป
<p>5. พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความเสียสละในการ ปฏิบัติงาน เพื่อผลประโยชน์ของ องค์กรหรือประชาชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรปลูกฝังให้พนักงานมีความเสียสละในการปฏิบัติงาน เพื่อ ผลประโยชน์ขององค์กรหรือประชาชน - ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความ เสียสละต่อประชาชนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ พนักงาน - ลงโทษพนักงานที่ขาดความรับผิดชอบไม่ดูแลผลประโยชน์ ของทางราชการอย่างจริงจัง
<p>6. ระบบการอนุมัติตรวจสอบ ทาง การเงินและการควบคุมการเงิน ใน การพัฒนาองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเป็นไปโดยมิชอบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดทำระบบการอนุมัติตรวจสอบ ทางการเงินและการควบคุมการเงินโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ และปัจจุบัน - ควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทางการเงินและการ ควบคุมการเงิน ในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่าง ชัดเจน
<p>7. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงงบประมาณ รายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติมอื่น ๆ เป็นไปโดยมิชอบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ในการแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่าย ประจำปี/เพิ่มเติมอื่น ๆ ควรได้รับความเห็นชอบจาก หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร อย่างชัดเจน ผ่านการลงมติในที่ ประชุมทุกขั้นตอนและปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่าง เคร่งครัด

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการทุจริตในการบริหาร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด

นครสวรรค์มีหลายสาเหตุซึ่งสามารถสรุปได้ว่า พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ขาดระบบการตรวจสอบควบคุม กำกับดูแลการใช้จ่ายเงินที่มีคุณภาพ มีการนำทรัพยากรของทางหน่วยงานมาใช้เป็นของส่วนตัว ขาดความเสียสละในการปฏิบัติงาน เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรหรือประชาชน โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปลูกฝังจิตสำนึกให้กับพนักงานให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ปลูกฝังให้พนักงานมีความเสียสละ รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรหรือประชาชน จัดระบบการตรวจสอบควบคุม กำกับ ดูแลการใช้จ่ายเงินที่มีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐาน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับพนักงาน ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความเสียสละต่อประชาชน แต่งตั้งคณะกรรมการในการควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมอย่างชัดเจน ใช้กฎหมาย และบทลงโทษที่จริงจังในการควบคุมผู้ที่ประพฤติผิดวินัย ขาดความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้ที่คิดโกงองค์กร ผู้ที่นำทรัพยากรของทางหน่วยงานมาใช้เป็นของส่วนตัว ผู้ที่ขาดความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของประชาชน พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนควรมีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด ในการแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติมอื่น ๆ ควรได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร และคณะกรรมการกลางอย่างชัดเจน ผ่านการลงมติในที่ประชุมทุกชั้นตอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการตรวจสอบองค์ประกอบการบริหารงบประมาณมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 7 ด้าน มีความสอดคล้องกัน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนประกอบด้วย $\chi^2/df = 1.574$, $df = 9$ p-value = 0.1166, TLI = 0.989, RMSEA = 0.054, SRMR = 0.019, CFI = 0.995 น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.720 - 0.944 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ (R^2 อยู่ระหว่าง 0.519 - 0.891) และความซื่อสัตย์ และจริยธรรม ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร มีอิทธิพลทางบวกต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในการบริหารงบประมาณจำเป็นต้องมี

กระบวนการดำเนินงานด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ ด้านการบริหารสินทรัพย์ และด้านการตรวจสอบภายในที่เป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกัน และมีความสัมพันธ์กันมาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การบริหารงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงส่งผลให้ผลการตรวจสอบองค์ประกอบการบริหารงบประมาณมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ด้านดังกล่าว มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hooper et al. (2008) เสนอหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังนี้ χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 2.00 P-value มีค่ามากกว่า 0.05 TLI มีค่ามากกว่า 0.95 CFI มีค่ามากกว่า 0.95 SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.08 RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.07 สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงสิทธิ์ ประสานศักดิ์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาพบว่า ด้านประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี การบริหารงานคลังโดยรวม ปัจจัยส่วนบุคคลด้านความซื่อสัตย์ และจริยธรรม และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการบริหารงบประมาณ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารงบประมาณ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแตกต่างกัน

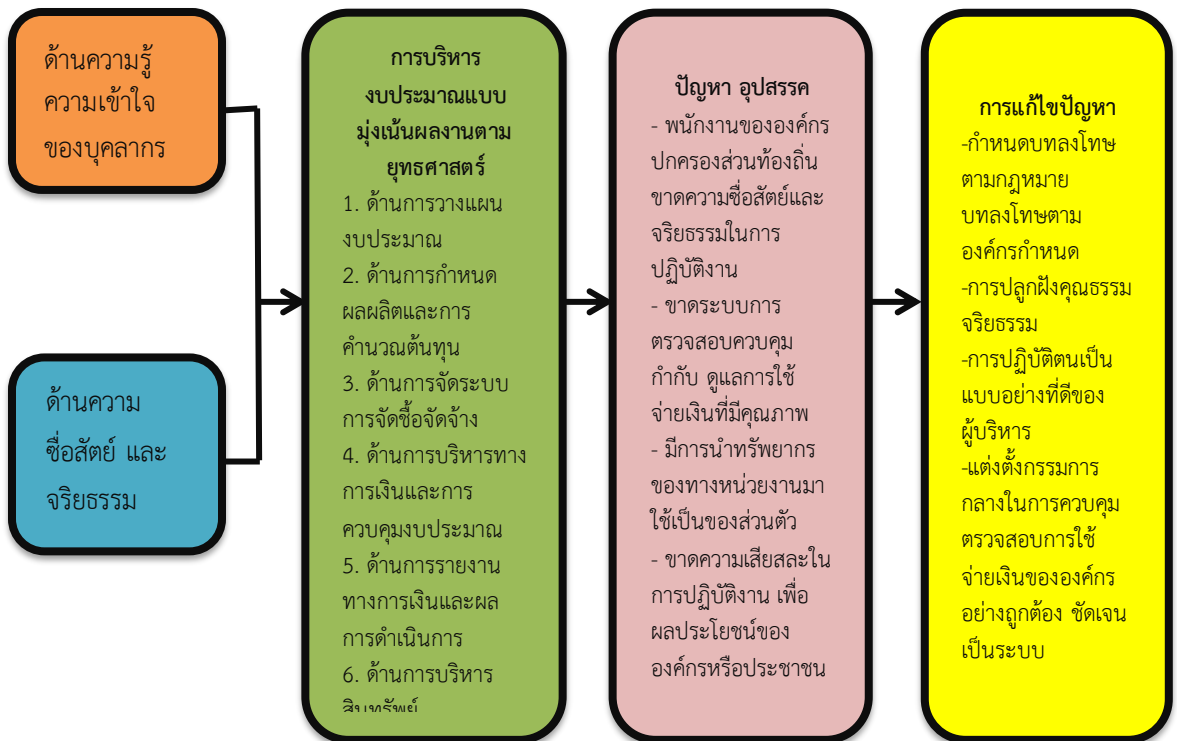
2. การดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ มีการกำหนดเกณฑ์จำแนกต้นทุนตามโครงการที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงต้นทุนสู่ผลลัพธ์ของโครงการทั้งต้นทุนทางตรงและทางอ้อม มีการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างที่ชัดเจน มีการดำเนินการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีและส่งสำเนาประกาศให้ผู้กำกับดูแล มีการดำเนินการโอนงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติให้เบิกตัดปี/ขยายเวลาเบิกตัดปี และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมตามความเหมาะสม มีการรายงานทางการเงินตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น มีการจัดทำทะเบียนควบคุมการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ จัดทำทะเบียนคุมเลขที่ใบยืมทรัพย์สิน ทะเบียนคุมรายชื่อผู้ยืมและเงื่อนไขอื่น ๆ แก่หน่วยงานตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการตรวจสอบการรับ-การจ่ายเงินทุกประเภท แยกตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของท้องถิ่น และประสานงานกับ

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน โดยมีการปรับปรุงแก้ไขผลการตรวจสอบภายในเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของถาวร คูณิรัตน์ (2556) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ จำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดการงบประมาณ การตรวจสอบภายในจะมีการลดบทบาทของหน่วยงานกลางที่เคยทำหน้าที่ในการควบคุมการดำเนินงาน และให้หน่วยงานมีความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณมากขึ้น ในขณะเดียวกันอาจจะส่งผลให้มีการใช้งบประมาณอย่างไม่มีประสิทธิภาพได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของญาดา แก้วตา (2556) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุตรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการวางแผนการใช้งบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ มีการดำเนินการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี จัดทำการรายงานทางการเงินตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น มีการจัดทำทะเบียนควบคุมการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ การตรวจสอบและควบคุมการใช้งบประมาณ ตามลำดับ

3. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการทุจริตในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีหลายสาเหตุ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ขาดระบบการตรวจสอบควบคุม กำกับ ดูแลการใช้จ่ายเงินที่มีคุณภาพ มีการนำทรัพยากรของทางหน่วยงานมาใช้เป็นของส่วนตัว ขาดความเสียสละในการปฏิบัติงาน เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรหรือประชาชน โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปลูกฝังจิตสำนึกให้กับพนักงานให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรหรือประชาชน จัดระบบการตรวจสอบควบคุม กำกับ ดูแลการใช้จ่ายเงินที่มีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐาน พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนควรมีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด ในการแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติมอื่น ๆ ควรได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร และคณะกรรมการกลางอย่างชัดเจน ผ่านการลงมติในที่ประชุมทุกชั้นตอน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การทุจริตมักเกิดขึ้นกับองค์กรหรือหน่วยงานเป็นจำนวนมากส่งผลให้การดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณขององค์กรประสบปัญหาทั้งในส่วนของพนักงานขาดคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ขาดความรับผิดชอบ ขาดจิตสำนึกในการเป็นผู้เสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่ไม่เข้มแข็ง ดังนั้น จึงควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีการทุจริตในองค์กรลดน้อยลง

ไม่ว่าจะเป็นบทลงโทษตามกฎหมาย บทลงโทษตามองค์รกำหนด การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และการแต่งตั้งกรรมการกลางในการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กรอย่างถูกต้อง ชัดเจน เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร ทองดี (2557) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ด้านการจัดเตรียมงบประมาณความพร้อมของพนักงาน ด้านการควบคุมงบประมาณด้านการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และด้านการอนุมัติงบประมาณ ตามลำดับ โดยมีแนวทางการแก้ไขตามกฎหมายและบทลงโทษขององค์กรอย่างจริงจัง พัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรม คัดเลือกบุคลากรที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และด้านการอนุมัติงบประมาณจากหน่วยงานส่วนการและตรวจสอบด้วยความโปร่งใส

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา: อัญญกฤตา หัตถิรัตน์ (2563)

จากภาพที่ 1 พบองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากรมีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งสามารถช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีการคัดเลือกและสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานงบประมาณเป็นอย่างดี มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการเงิน งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีคุณสมบัติทางการเงิน งบประมาณหรือที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ปัจจัยด้านความซื่อสัตย์ และจริยธรรมมีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในจังหวัดนครสวรรค์ หรือทั้งประเทศสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการตรวจสอบ และคัดกรองประวัติของบุคลากรทั้งประวัติด้านอาชญากรรม คดีอาญาและคดีอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มไปในทางทุจริตคอร์รัปชันต่อหน่วยงาน สอบถามจากผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคลากร หากมีความผิดปกติทางการเงินให้รีบตรวจสอบ ช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดกรองบุคลากรที่มีพฤติกรรมดี ซื่อสัตย์ และจริยธรรมต่อการทำงานต่อวิชาชีพของตนเอง

3. ปัญหา อุปสรรคการดำเนินการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ขาดระบบการตรวจสอบควบคุม กำกับ ดูแลการใช้จ่ายเงินที่มีคุณภาพ มีการนำทรัพยากรของทางหน่วยงานมาใช้เป็นของส่วนตัว ขาดความเสียสละในการปฏิบัติงาน เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรหรือประชาชน

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ การกำหนดบทลงโทษตามกฎหมาย บทลงโทษตามองค์กรกำหนด การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และการแต่งตั้งกรรมการกลางในการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กรอย่างถูกต้อง ชัดเจน เป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการวางแผนงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่วางไว้ เพื่อช่วยให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนพัฒนาตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับ บริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่ง

2. ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร ดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลงบประมาณและสารสนเทศในการคำนวณต้นทุนและ ผลผลิตครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบฐานข้อมูล งบประมาณและสารสนเทศในการคำนวณต้นทุนและผลผลิตครบถ้วน มีระบบ และได้ มาตรฐาน

3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการร่าง สัญญาซื้อ สัญญาจ้าง จัดทำใบสั่งซื้อ ใบสั่งจ้าง ทุกประเภท เพื่อช่วยให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นระบบทุกประเภท และมีระเบียบแบบแผน ชัดเจน

4. ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นควรมีการเสนอร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อสภาท้องถิ่นก่อนเดือน สิงหาคม เพื่อช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการถ่ายโอนบริการสาธารณะจากราชการ ส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค ส่งผลให้มีร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อสภาท้องถิ่นก่อน เดือน สิงหาคมได้ตามกำหนด

5. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดทำรายงานต่าง ๆ เป็นประจำทุกเดือน และรายงานงบประมาณตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ต่าง ๆ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของท้องถิ่น เพื่อช่วยให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ

6. ด้านการบริหารสินทรัพย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำเอกสาร เพื่อเสนอขออนุมัติการรับมอบ โอนมอบ ขอเช่า ให้เช่า ให้ใช้ทรัพย์สินต่อสภา เพื่อช่วยให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานบริหารสินทรัพย์ กระบวนการควบคุมและ การจำหน่ายพัสดุมีขั้นตอนที่ถูกต้อง

7. ด้านการตรวจสอบภายใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดเป้า และกลยุทธ์การปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกภารกิจและ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของท้องถิ่น เพื่อช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน จัดระบบการตรวจสอบควบคุม กำกับ ดูแลการใช้จ่ายเงินที่มีคุณภาพ มีการนำทรัพยากรของทางหน่วยงานมาใช้เป็นของส่วนตัว ขาดความเสียสละในการปฏิบัติงาน เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรหรือประชาชน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดบทลงโทษตามกฎหมาย เมื่อพนักงานก่อการทุจริตในองค์กรขึ้น เช่น การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว การยกยอทรัพย์สินขององค์กร การใช้จ่ายเงินผิดประเภท เป็นต้น

3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ เพื่อให้พนักงานปฏิบัติตนที่ดีตามผู้บริหาร และสามารถช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีคุณภาพมากขึ้น

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรแต่งตั้งกรรมการกลางในการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กรอย่างถูกต้อง ชัดเจน เป็นระบบ เพื่อควบคุม กำกับ ดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำองค์ประกอบไปพัฒนาต่อเป็นการสร้างรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาของแต่ละหน่วยงานให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และบริบทของแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีรูปแบบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ หรือจังหวัดอื่น ๆ ให้เป็นรูปธรรม และสามารถนำรูปแบบที่สร้างขึ้นนั้นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามรูปแบบให้มีประสิทธิผลได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงษ์ แสนพงษ์. (2552). การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ญาดา แก้วตา. (2556). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ (ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

- ณรงค์ สัจพันโรจน์. (2559). การจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน. ขอนแก่น: งานแผนงบประมาณและอัตรากำลัง กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถาวร คูณิรัตน์. (2556). การวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารงบประมาณโดยการตรวจสอบธรรมาภิบาลของผู้มีส่วนได้เสียสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทรงสิทธิ์ ประสานศักดิ์และคณะ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(1), 74-84.
- บังอร ทองดี. (2557). สภาพและปัญหาในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พรชัย นุชสุวรรณ. (2546). การขออนุมัติงบประมาณคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์. (2562). ผลการปฏิบัติงาน. *วารสารผลการปฏิบัติงาน*, 4(3), 2-3.
- สุนารินทร์ ยามสุข. (2559). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance based budgeting: pbb). สืบค้น 18 ตุลาคม 2562, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/277634>.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2551). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญญกฤตา หัตถิรัตน์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Hooper, D. et al. (2008). Structural Equation Modeling: Guidelines for Determining Model Fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.

ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง
จังหวัดจันทบุรี*

THE EFFECTIVENESS OF ELDERLY WELFARE ADMINISTRATION
AT THA CHANG MUNICIPALITY, CHANTABURI PROVINCE

พระครูสมุห์จิระชาติ พุทธิธรรมาภิกขุ, เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง, อนุวัต กระสังข์

PhrakhrusamwiraChat Bhuddharakkito, Kiettisak Suklueang, Anuwat Krasang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: nkitoo0011@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผล เปรียบเทียบความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้สูงอายุไม่ได้รับความเอาใจใส่จากลูกหลานอย่างเพียงพอ ต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชราหรืออยู่เพียงลำพัง ดังนั้น เทศบาลจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพแก่กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุและสร้างความเข้าใจของบุคคลในครอบครัว ในชุมชน เรื่องการดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการอบรมในการให้บริการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การจัดการสวัสดิการ; ผู้สูงอายุ

Abstract

This article was to study the effectiveness level of the elderly welfare administration, compare the opinions, study problems, obstacles and suggestions for the elderly welfare administration at Tha Chang municipality Chanthaburi Province, using mixed methods. Findings were that the effectiveness of the elderly welfare administration were at highest levels. People with different gender, age, education and income did not have the different opinions, rejecting the research hypothesis. Problems and obstacles were the elderly did not receive enough attention, care and

* Received March 27, 2020; Revised April 22, 2020; Accepted April 27, 2020

adoration from their heirs so they must live on a foster home for the elderly or alone, therefore the municipality should support the development and enhancement of the elderly caregivers and promote training in providing welfare management services for the elderly to meet the elderly needs sustainably.

Keywords: Effectiveness; Welfare administration; Elderly

บทนำ

ในสภาวะที่สังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็ก ลดลงมีผลทำให้ผู้สูงอายุไทยที่มีสัดส่วนของประชากรที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากอัตราการเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้นและกลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลายเพิ่มขึ้นด้วย (พระมหากฤษฎา แซ่หลี่, 2562; พระสมุห์สมประสงค์ ปรีชาโน, 2561) นอกจากนี้ยังมีสัดส่วนผู้สูงอายุหญิงมากกว่าชายซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยก็ดำเนินไปเช่นเดียวกับนานาประเทศเป็นตัวอย่างให้เห็นความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาและการจัดบริการในด้านต่างๆ ที่เอื้อให้ผู้สูงอายุ (จุฑารัตน์ แสงทอง, 2560)

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (สุภัทรชัย สีสะใบ, 2562) ซึ่งผู้สูงอายุจัดเป็น กลุ่มของผู้ที่มีพัฒนาการของชีวิตแบบเสื่อมถอย ปัญหาที่เป็นอุปสรรคใหญ่ของผู้สูงอายุ คือด้านร่างกาย ด้านจิตใจและด้านสังคม ด้านจิตใจผู้สูงอายุ จึงส่งผลกระทบต่อด้านความสามารถดูแลตนเองและคุณภาพชีวิต (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560; เตือนใจ ทองคำ, 2549) ดังนั้น สวัสดิการสังคม (Social Welfare) จึงเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนประกันตอบสนองทางด้านการสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งประเทศไทยได้เริ่มมีสวัสดิการผู้สูงอายุที่ได้รับการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ทั้งแผนระดับชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดย เน้นไปที่ผู้สูงอายุซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือได้รับความเดือนร้อน (งานวิเคราะห์นโยบายและแผนกองวิชาการและแผนงาน, 2561)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดบริการสวัสดิการที่ทันสมัย 2) ด้านผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างดีจากเทศบาล 3) ด้านผู้สูงอายุมีความพึงพอใจ และ 4) ด้านสถานที่รองรับผู้สูงอายุ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2558) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาว่า ประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรีนั้น ผู้บริหารและบุคลากรของเทศบาลเมืองท่าช้าง จะมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลเพียงใดและประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดการของเทศบาลอย่างไร ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริการจัดการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุมือะไรบ้าง เพื่อหาแนวทางแก้ไขและนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริการจัดการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป โดยได้เลือกเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1,694 คน (เทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี, 2561) และผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จำนวน 324 คน คำนวณจากสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน (พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, 2557)

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แจกแบบสอบถามกับประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด 324 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key

Informants) จำนวน 12 คน โดยทำการนัดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ดังกล่าวจนครบทุกประเด็น ใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นหลัก โดยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน 324 ชุด นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสำรวจ (Editing) แล้วดำเนินการลงรหัสตามคู่มือการลงรหัส (Code Book) หลังจากนั้นได้มีการตรวจสอบแบบสำรวจเพื่อความถูกต้องอีก 1 ครั้ง แล้วจึงดำเนินการถ่ายรหัสทั้งหลายลงในแบบฟอร์มถ่ายข้อมูล (Transfer Sheet) บรรจุข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย แล้ววิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา คือ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาล เมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) 4) ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางจากคำถามปลายเปิดและข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาจัดกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

1. ระดับประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ

ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การจัดบริการสวัสดิการที่ทันสมัย	4.82	0.118	มากที่สุด
2. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างดีจากเทศบาล	4.76	0.146	มากที่สุด
3. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจ	4.99	0.034	มากที่สุด
4. สถานที่รองรับผู้สูงอายุ	4.73	0.190	มากที่สุด
ภาพรวม	4.82	0.088	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.82), S.D. = 0.088) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Sig.	ผลการทดสอบ	
				สมมติฐาน	ปฏิเสธ
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. เพศ	-0.209		0.834		✓
2. อายุ		0.369	0.775		✓
3. การศึกษา		0.978	0.403		✓
4. รายได้ต่อเดือน		1.320	0.268		✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ การศึกษาและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคในการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้รับความเอาใจใส่จากลูกหลานอย่างเพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชราหรืออยู่เพียงลำพัง เทศบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพแก่กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุและสร้างความเข้าใจของบุคคลในครอบครัว ในชุมชน เรื่องการดูแลผู้สูงอายุร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1) ประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีการวางแผน การปฏิบัติของเทศบาล และการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริสุข นาคะเสนีย์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร” พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในการวางแผน การปฏิบัติของกรุงเทพมหานครและการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมงคล กุญชรินทร์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล” พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ การจัดบริการสวัสดิการมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

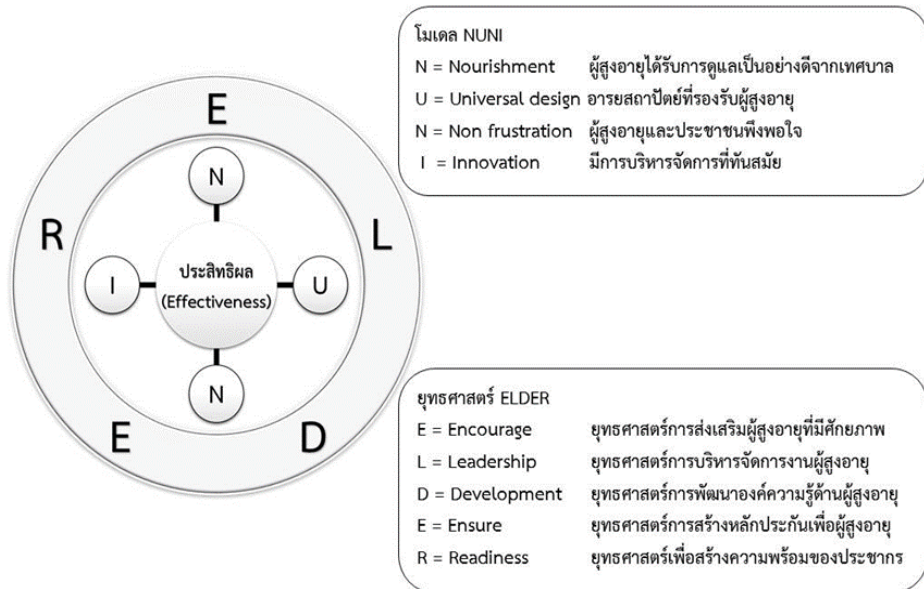
2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพิสุทธิ์ บัวแก้ว และรติพร ถึงฝั่ง (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การดูแลสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุไทย” พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ การศึกษาและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชาติ มาแก้ว (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุในเขตตำบลหัวถนน

อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3) ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี พบว่า การดูแลจากเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลานอย่างเพียงพอ อีกทั้งสถานที่รองรับผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุที่มากขึ้นและเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุให้ดีเท่าที่ควร ดังนั้นเทศบาลควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อจำนวนประชากรผู้สูงอายุ และส่งเสริม สนับสนุนด้านการพัฒนาศักยภาพแก่กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยเทศบาลควรมีการจัดเตรียมสถานที่เพื่อบริการรับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี เทศบาลควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยใช้ NUNI MODEL (นูนี โมเดล) ภายใต้ ELDER STRATEGY (ยุทธศาสตร์ เอลเดอร์)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย
ที่มา: พระครูสมุห์จิริชาติ พุฑธรกชิต (2563)

N = Nourishment หมายถึง การบำรุงกำลังหรือการดูแลใจใส่เป็นอย่างดีแก่ผู้สูงอายุซึ่งอยู่แผนพัฒนาของเทศบาลเมืองท่าช้าง

U = Universal design หมายถึง เป็นการออกแบบที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุโดยที่ให้ผู้สูงอายุสะดวกและปลอดภัยในความเป็นอยู่

N = Non frustration หมายถึง ผู้สูงอายุและประชาชนพึงพอใจในการรับบริการจากการบริการ

I = Innovation หมายถึง มีการบริหารจัดการที่ทันสมัยเพื่อให้ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

E = Encourage หมายถึง การส่งเสริมผู้สูงอายุที่มีศักยภาพที่ดีสามารถประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่นได้

L = Leadership หมายถึง เป็นผู้นำในการบริหารจัดการผู้สูงอายุให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

D = Development หมายถึง การพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อนำมาปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

E = Ensure หมายถึง ให้ความมั่นใจและการสร้างหลักประกันให้ผู้สูงอายุให้อยู่อย่างปลอดภัย

R = Readiness หมายถึง การเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) เทศบาลควรส่งเสริมให้มีการอบรมในการให้บริการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน
- 2) เทศบาลควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในพื้นที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมผู้สูงอายุมากขึ้น เพื่อเป็นเสริมสร้างสุขภาพ รายได้และความสุขยิ่งขึ้น
- 3) เทศบาลควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบในการให้บริการผู้สูงอายุ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุในหลายๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ควรที่จะประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้รับรู้และรับทราบข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่สมัยเหมาะสมกับผู้สูงอายุ
- 2) ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ควรดำเนินงานอย่างจริงจังต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุและจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุให้มากขึ้น

3) ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และให้บริการผู้สูงอายุด้วยความเป็นธรรม เพื่อสร้างความรู้สึกรู้ว่าเทศบาลและเจ้าหน้าที่เป็น กลไกหนึ่งในการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้เกิดความพึงพอใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดูแล สูงอายุกับภาครัฐ”

2) ควรศึกษานวัตกรรมในการติดตาม “ภาครัฐกับการดูแลผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยี ที่ทันสมัย”

3) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ประสิทธิผลการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของ ภาครัฐ”

4) ควรศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับ “สถานการณ์ผู้สูงวัยกับ การเตรียมความพร้อมในยุค 5 G”

เอกสารอ้างอิง

งานวิเคราะห์นโยบายและแผน กองวิชาการและแผนงาน. (2561). *แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี*. จันทบุรี: เทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี.

จุฑารัตน์ แสงทอง. (2560). สังคมผู้สูงอายุ อย่างสมบูรณ์ ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพ. *วารสารกึ่งวิชาการ*, 38(1), 22.

เตือนใจ ทองคำ. (2549). *พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ในอำเภอตากฟ้า จังหวัด นครสวรรค์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา. (2557). *เอกสารประกอบการสอนระเบียบวิธีวิจัย ทางรัฐประศาสนศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลง ราชวิทยาลัย.

พระมหากฤษฎา แซ่หลี่. (2562). การวิจัยและพัฒนาศูนย์พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุที่ตั้งใน พุทธสถาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถผู้สูงอายุในการดูแลตนเอง. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 1-14.

พระสมุห์สมประสงค์ ปรีชาโน. (2561). *สัมฤทธิ์ผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา* (สารนิพนธ์ ปริญญา รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พิมพ์สิทธิ์ บัวแก้ว และรติพร ถึงฝั่ง. (2559). การดูแลสุขภาพและภาวะสุขภาพของ ผู้สูงอายุไทย. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(2), 60-61.
- มงคล กุญชรินทร์. (2556). *การพัฒนาทางด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วน ตำบล. เชียงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2560). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2559*. นครปฐม: บริษัท พรินเทอร์ จำกัด 999.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2558). *แนวคิดด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริสุข นาคะเสนีย์. (2561). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุใน กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(1), 60-61.
- สุภัทรชัย สีสะไบและคณะ. (2562). ถอดบทเรียนจากพื้นที่ : การดูแลผู้สูงอายุตามแนว พุทธในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 149-170.
- สุรินทร์ นียมางกูร. (2561). การบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 61-62.
- อนุชาติ มาแก้ว. (2556). *รูปแบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในเขต ตำบลหัวถนน อำเภอ ท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสมุทรจิระชาติ พุทธรุขิโต. (2563). *ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของ เทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publications.

ตัวแบบกลยุทธ์ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม
จังหวัดฉะเชิงเทรา*

STRATEGY MODEL OF MANUFACTURING SUCCESSFUL BUSINESS
OPERATION IN CHACHOENGSAO PROVINCE

ธนเดช กังสวัสดิ์

Thanadech Kangsawat

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

Rajabhat Rajanagarindra University

E-mail: thanadech@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทราและสร้างตัวแบบในการแข่งขันของโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยคือ ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 363 คน จากประชากร 3,829 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมเริ่มจากมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการจัดการตลาด (สัมประสิทธิ์ = .99) รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (สัมประสิทธิ์ = .88) ด้านการจัดการโลจิสติกส์ (สัมประสิทธิ์ = .87) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (สัมประสิทธิ์ = .55) ด้านความเสี่ยงของโรงงาน (สัมประสิทธิ์ = .44) ด้านต้นทุนการผลิต (สัมประสิทธิ์ = .09) ด้านเครื่องมือเครื่องจักร (สัมประสิทธิ์ = .07) และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (สัมประสิทธิ์ = .06) ตามลำดับ โดยการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจะประสบความสำเร็จได้ โรงงานจะต้องลงทุนในปัจจัยอื่นๆที่เป็นจำนวนคงที่ 12.87 ตัวแบบนี้ มีค่า $R^2 = .76$ หมายถึง ตัวแบบนี้มีระดับความเชื่อมั่นในการพยากรณ์ 76 %

คำสำคัญ: ตัวแบบ; กลยุทธ์ความสำเร็จ; จังหวัดฉะเชิงเทรา

Abstract

Objectives of this research were to study the successful model of business operations of industrial plants in Chachoengsao Province and to create competitive models of industrial plants The sample used in this

* Received April 4, 2020; Revised April 23, 2020; Accepted April 30, 2020

research were 363 industrial administrators derived from population of 3,829 people using questionnaires to collect data that were analyzed with frequency, percentage, mean and standard deviation. One-way analysis of variance and multiple regression analysis. Findings were that the most important factor affecting the success of business operations was the management of the market. (Coefficient = .99), followed by creativity and innovation (Coefficient = .88), logistics management (Coefficient = .87), social responsibility (Coefficient = .55), factory risk (Coefficient = .44), production costs (Coefficient = .09), machine tools (Coefficient = .07) and human resource management (Coefficient = .06) respectively. As for the business operations of industrial plants to be successful, the plants would have to invest in other factors which was a fixed amount of 12.87. This model had value of $R^2 = .76$, meaning this model had 76% confidence level.

Keywords: Model; Success Strategy; Chachoengsao Province

บทนำ

ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยเป็นสาขาที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2562 ภาคอุตสาหกรรมมีส่วนของรายได้ประชาชาติร้อยละ 78.08 หรือประมาณ 9.245 ล้านล้านบาท จากผลิตภัณฑ์ประชาชาติของประเทศไทยมูลค่าถึง 10.052 ล้านล้านบาท และเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีโรงงานอุตสาหกรรม 189,717 โรงงาน เงินลงทุนจำนวน 12,923,745.74 ล้านบาท และ คนงาน 9.2 ล้านคน ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมบริโภคในประเทศร้อยละ 30 และส่งออกประมาณร้อยละ 90 (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2563) ในปี พ.ศ. 2562 เศรษฐกิจโลกเผชิญกับวิกฤติครั้งร้ายแรงที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ เป็นผลให้อุปสงค์ต่อสินค้าและบริการต่างๆ ในตลาดทั่วโลกสูญหายไปอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาไม่กี่เดือน หลังจากปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินของสหรัฐ อันเนื่องมาจากสินเชื่อซับไพรม์ ได้ลุกลามส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง สร้างความสูญเสียในระบบการเงินโลกสูงขึ้นไปถึง 2.2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามการประเมินล่าสุดของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ซึ่งระบุไว้ในรายงานเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ที่ผ่านมา ผลกระทบจากวิกฤตการเงินที่แผ่ขยายกว้างออกไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง ส่งผลให้ IMF ปรับลดประมาณการอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจโลกในปี 2562 นี้ลงมาที่ร้อยละ 0.5 ซึ่งเป็น

อัตราต่ำสุดนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง หรือกว่า 60 ปี สภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ทั่วทุกภูมิภาคของโลกส่งผลต่อภาวะการว่างงานทำของแรงงานในหลายประเทศทั่วโลก และยังทำให้ตลาดสินค้าโดยเฉพาะกลุ่มสินค้าฟุ่มเฟือย หรือสินค้าที่มีความจำเป็นน้อย เช่น ที่อยู่อาศัย รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มียอดขายลดลงเป็นประวัติการณ์ และภาวะดังกล่าวนี้กระทบโดยตรงต่อภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมของไทย (Collins, 1998) จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตัวเลขการว่างงานล่าสุด ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 มีจำนวนผู้ว่างงาน 938,600 คน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.8 เพิ่มขึ้น 220,000 คนจากเดือนเดียวกันของปีที่ผ่านมา เป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งโดยปกติแล้วจะเป็นเดือนที่อัตราการว่างงานลดลง นอกจากผู้ว่างงานจะเพิ่มจำนวนขึ้นแล้ว ในกลุ่มผู้มีงานทำยังมีผู้ทำงานไม่เต็มเวลา (ทำงานน้อยกว่า 7 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน) เพิ่มขึ้น 583,000 คน สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตที่มีผู้มีงานทำลดลง ที่สำคัญ ได้แก่ การผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ลดลง การผลิตสิ่งทอ การผลิตขั้นมูลฐาน การพอกหนังและตกแต่งหนัง การผลิตยานยนต์ การผลิตอุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ การพิมพ์โฆษณา การผลิตกระดาษ และการผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ เป็นต้น ซึ่งอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานลดลงเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยในภูมิภาคหลักๆ ของโลก (ศูนย์วิจัยกสิกรไทยจำกัด, 2562)

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2562 เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัวส่งผลอุตสาหกรรมไทยเริ่มสดใสและมีการจ้างงานภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 8.1 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 6.5 ต่อปี สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ). ปรับเป้าดัชนีอุตสาหกรรมปี พ.ศ. 2562 เพิ่มขึ้น 3 เท่าจากต้นปีเป็นร้อยละ 18-19 ต่อปี หลังเศรษฐกิจฟื้น (สศอ.) เปิดเผยถึง ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในช่วงครึ่งปี 60 พบว่า เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.1 ถือเป็นการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ไตรมาส 4 ปีพ.ศ. 2562 ที่ขยายตัวร้อยละ 11.5 จึงได้มีการปรับประมาณการการขยายตัวของดัชนีอุตสาหกรรมในปี 61 อยู่ที่ร้อยละ 15 - 16 หรือเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าจากที่ได้ประมาณการไว้เมื่อต้นปี ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมในเดือนมิ.ย. พ.ศ. 2562 (ชัยพงษ์ พงษ์พาณิชย์, 2562) ขยายตัวร้อยละ 14.3 ต่อปี ในอัตราที่ชะลอลงเล็กน้อยจากเดือนก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 16.0 ต่อปี ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยการปรับผลของฤดูกาลแล้วพบว่า ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมในเดือน มิ.ย. พ.ศ. 2562 ขยายตัวร้อยละ 3.8 ต่อเดือน ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนที่หดตัวร้อยละ -5.1 ต่อเดือน เนื่องจกสถานการณ์การเมืองที่ผ่อนคลายลงจากเดือนก่อน โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่ส่งผลบวกต่อดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมรวม ได้แก่ HDD รถยนต์ แอร์ และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ การที่ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างต่อเนื่องเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความ

แข็งแกร่งของภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งเมื่อภาวะเศรษฐกิจโลกฟื้นตัวไทยสามารถรับคำสั่งซื้อได้จากทั่วโลกและสามารถผลิตและส่งมอบสินค้าได้ทันต่อเวลา จึงเป็นที่มั่นใจของประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยและนำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมไทย (สวนดุสิตโพล, 2562)

ประเด็นของปัญหามีอยู่ว่าปัจจัยใดที่มีส่วนสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมไทย ทำให้อุตสาหกรรมไทยสามารถแข่งขันกับคู่แข่งทั้งในและต่างประเทศได้อย่างไรก็ตามการงานวิจัยของ คิม และ เมาร์บอร์น (Kim & Mauborgne, 2012) ได้ศึกษา กลยุทธ์น่านน้ำสีฟ้า (Blue Ocean Strategy) พบว่า บริษัทที่ประสบความสำเร็จล้มหายตายจากไปจากธุรกิจในรอบ 2 ปี มีสัดส่วนถึง 2 ส่วน 3 ของจำนวนบริษัทที่ดำเนินธุรกิจที่ไม่สามารถแข่งขันที่ทำให้บริษัทเหล่านั้นหายไปเกิดจากปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้บริษัทเหล่านั้นไม่สามารถแข่งขันกับธุรกิจรายอื่น ตามแนวคิดของ ไมเคิล อี พอร์เตอร์ (Porter, 1980) อุปสรรคทางสังคมและทางอุตสาหกรรม อุปสรรคทางสังคมประกอบด้วย อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินธุรกิจในระยะยาว ส่วนอุปสรรคทางอุตสาหกรรมที่จะมีผลกระทบต่อการค้าดำเนินธุรกิจในระยะสั้นประกอบด้วยอุปสรรค อุปสรรคคู่แข่งรายใหม่ในอุตสาหกรรม คู่แข่งรายเดิมในอุตสาหกรรม สินค้าทดแทน อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ และอุปสรรคจากผู้จำหน่ายวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้จะเป็นปัจจัยทำให้โรงงานอุตสาหกรรมต่างต้องเลิกกิจการไป (Wheelen, 2006)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจการวิจัยตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยจะมีส่วนช่วยให้สร้างตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน การลดปัญหา แนวทางหลักอุปสรรค และเป็นแนวทางการดำเนินธุรกิจของโรงงานอื่นๆ ในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และประเทศไทยโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของระดับการแข่งขันของกลยุทธ์ในการแข่งขันของการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อสร้างตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.798 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 3,829 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา คำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 363 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ (Ranking and File) ใช้ในการจัดลำดับของระดับความสำคัญ ของกลยุทธ์ในการแข่งขันของโรงงานอุตสาหกรรม โดยการพิจารณาจากค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์แบบถดถอย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของระดับการแข่งขันของกลยุทธ์ในการแข่งขัน ของการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของระดับการแข่งขันของกลยุทธ์ในการแข่งขัน ของการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม

ระดับกลยุทธ์ใช้ในการแข่งขัน ของโรงงานอุตสาหกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับกลยุทธ์ใช้ ในการแข่งขัน	ลำดับที่
ด้านคู่แข่งรายใหม่ในอุตสาหกรรม	3.55	.843	รุนแรงมาก	1
ด้านคู่แข่งรายเดิมในอุตสาหกรรม	3.44	.717	รุนแรงมาก	3
ด้านสินค้าทดแทน	3.17	.790	รุนแรงปานกลาง	5
ด้านอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ	3.52	.807	รุนแรงมาก	2
ด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน	3.30	.645	รุนแรงปานกลาง	4
ภาพรวมเฉลี่ยทุกด้าน	3.43	.634	รุนแรงมาก	

จากตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับกลยุทธ์ใช้ในการแข่งขันของโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ระดับกลยุทธ์ใช้ในการแข่งขันของโรงงานในอุตสาหกรรมของประเทศ ไทยภาพรวมเฉลี่ยทุกด้าน และด้านอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ ด้านคู่แข่งรายใหม่ในอุตสาหกรรม และด้านคู่แข่งรายเดิมในอุตสาหกรรมระดับระดับกลยุทธ์ใช้ในการแข่งขันอยู่ที่ระดับรุนแรงมาก ส่วนด้านสินค้าทดแทน และด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนอยู่ที่ระดับรุนแรงปานกลาง อย่างไรก็ตามหากจัดลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ลำดับแรก ด้านคู่แข่ง

รายใหม่ในอุตสาหกรรม (\bar{X} = 3.55) ด้านอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ (\bar{X} = 3.52) และด้านคู่แข่งรายเดิมในอุตสาหกรรม (\bar{X} = 3.44) ด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน (\bar{X} = 3.30) และ ด้านสินค้าทดแทน (\bar{X} = 3.17)

2. ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา

ระดับความสำคัญของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ	ลำดับที่
1. ด้านวัตถุดิบ	3.47	.466	มาก	17
2. ด้านเครื่องมือเครื่องจักร	4.04	.569	มาก	3
3. ด้านพนักงาน	3.68	.396	มาก	12
4. ด้านวิธีการจัดการผลิต	4.13	.511	มาก	2
5. ด้านเทคโนโลยีการผลิต	3.60	.940	มาก	16
6. ด้านต้นทุนการผลิต	3.69	.466	มาก	11
7. ด้านกระบวนการผลิต	3.75	.472	มาก	9
8. ด้านการจัดการตลาด	4.00	.260	มาก	4
9. ด้านผลิตภัณฑ์	4.16	.594	มาก	1
10. ด้านการบริการ	3.93	.449	มาก	6
11. ด้านการบริหารการเงิน	3.61	.565	มาก	15
12. ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	3.74	.443	มาก	10
13. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	3.68	.524	มาก	13
14. ด้านการจัดการโลจิสติกส์	3.94	.342	มาก	5
15. ด้านความสามารถในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ	3.66	.610	มาก	14
16. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	3.82	.535	มาก	7
17. ด้านปัจจัยที่โรงงานควบคุมไม่ได้	3.77	.373	มาก	8
ภาพรวมเฉลี่ยทุกด้าน	3.62	.349	มาก	

จากตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จทุกด้านรวมทั้งภาพรวมเฉลี่ยทุกด้านอยู่ที่ระดับมาก หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า 5 ลำดับแรกของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรม ลำดับแรกได้แก่ด้านผลิตภัณฑ์ (\bar{X} = 4.16) ด้านวิธีการจัดการผลิต (\bar{X} = 4.13) ด้านเครื่องมือเครื่องจักร (\bar{X} = 4.04) ด้านการจัดการตลาด (\bar{X} = 4.00) และด้านการจัดการโลจิสติกส์ (\bar{X} = 3.94) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแบบความสำเร็จในการ ดำเนินธุรกิจของโรงงาน อุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา	standardized Coefficients			
	β	Std. Error	Sig.	ความสัมพันธ์
ค่าคงที่ (a)	12.87			
X1 = ด้านวัตถุดิบ	.01	.02	.02	มีความสัมพันธ์
X2 = ด้านเครื่องมือเครื่องจักร	.07	.01	.03	มีความสัมพันธ์
X3 = ด้านพนักงาน	.02	.00	.00	มีความสัมพันธ์
X4 = ด้านวิธีการจัดการผลิต	.01	.01	.00	มีความสัมพันธ์
X5 = ด้านเทคโนโลยีการผลิต	.01	.00	.02	มีความสัมพันธ์
X6 = ด้านต้นทุนการผลิต	.98	.01	.01	มีความสัมพันธ์
X7 = ด้านกระบวนการผลิต	.24	.02	.02	มีความสัมพันธ์
X8 = ด้านการจัดการตลาด	.99	.01	.01	มีความสัมพันธ์
X9 = ด้านผลิตภัณฑ์	.02	.00	.00	มีความสัมพันธ์
X10 = ด้านการบริการ	.05	.00	.00	มีความสัมพันธ์
X11 = ด้านการบริหารการเงิน	.03	.00	.01	มีความสัมพันธ์
X12 = ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	.06	.01	.00	มีความสัมพันธ์
X13 = ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	.88	.02	.00	มีความสัมพันธ์
X14 = ด้านการจัดการโลจิสติกส์	.87	.00	.01	มีความสัมพันธ์
X15 = ด้านความสามารถในการดำเนิน ธุรกิจระหว่างประเทศ	.03	.00	.01	มีความสัมพันธ์
X16 = ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	.55	.01	.01	มีความสัมพันธ์
X17 = ด้านปัจจัยที่โรงงานควบคุมไม่ได้	.44	.01	.01	มีความสัมพันธ์

R Square .76

ตัวแบบในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม (Y) = 12.87 + .99(X8) + .88(X13) + .87(X14) + .55(X16) + .44(X17) + .09(X6) + .07 (X2) + .06(X12) a = 12.87 ค่าคงที่

จากการสร้างตัวแบบในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม หากพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ พบว่า ตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม เริ่มจากมากที่สุด ด้านการจัดการตลาด (สัมประสิทธิ์ = .99) รองลงมาคือด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (สัมประสิทธิ์ = .88) ด้านการจัดการโลจิสติกส์ (สัมประสิทธิ์ = .87) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (สัมประสิทธิ์ = .55) ด้านความเสี่ยงของโรงงาน (สัมประสิทธิ์ = .44) ด้านต้นทุนการผลิต (สัมประสิทธิ์ = .09) ด้านเครื่องมือเครื่องจักร (สัมประสิทธิ์ = .07) และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (สัมประสิทธิ์ = .06) เรียงตามลำดับ โดย การดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจะประสบความสำเร็จได้โรงงานจะต้องลงทุนในปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นจำนวนคงที่ 12.87 ตัวแบบนี้ มีค่า R square = .76 หมายถึงตัวแบบนี้มีระดับความเชื่อมั่นในการพยากรณ์ 76 %

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความสำคัญของระดับการแข่งขันของกลยุทธ์ในการแข่งขัน ของการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม

ผลการวิเคราะห์ระดับกลยุทธ์ใช้ในการแข่งขันของโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ระดับกลยุทธ์ใช้ในการแข่งขันของโรงงานในอุตสาหกรรมของประเทศไทยภาพรวมเฉลี่ยทุกด้าน และด้านอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ ด้านคู่แข่งรายใหม่ในอุตสาหกรรม และด้านคู่แข่งรายเดิมในอุตสาหกรรมระดับระดับกลยุทธ์ใช้ในการแข่งขันอยู่ที่ระดับรุนแรงมาก ส่วนด้านสินค้าทดแทน และด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนอยู่ที่ระดับรุนแรงปานกลาง อย่างไรก็ตามหากจัดลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ลำดับแรก ด้านคู่แข่งรายใหม่ในอุตสาหกรรม ด้านอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ และด้านคู่แข่งรายเดิมในอุตสาหกรรม ด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน และ ด้านสินค้าทดแทน สอดคล้องกับแนวความคิดของ จิ้งสอดคล้องกับแนวคิด ไมเคิล อี พอร์เตอร์ (Porter,1985) เรื่องพลังขั้วทั้ง 5 นำไปสู่กลยุทธ์ใช้ในการแข่งขันของโรงงานอุตสาหกรรม

2. ผลการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมลักษณะทางกายภาพของสินค้าสามารถมองเห็นได้และสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส (รูปร่าง ลักษณะรูปแบบ บรรจุภัณฑ์ ตราสินค้าซึ่งมีระดับความสำคัญมากที่สุด ส่วนการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ให้เหนือกว่าโรงงานอื่นและ การรับประกันผลิตภัณฑ์ ผู้บริหารให้ความสำคัญระดับมากสอดคล้องกับแนวคิดของ โรเบิร์ต คูเปอร์ (Cooper,

2006) ได้ศึกษาบริษัทชั้นนำในสหรัฐอเมริกา 120 แห่ง พบว่า ร้อยละ 20 ของบริษัทชั้นนำที่ประสบความสำเร็จเกิดจากการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าและแตกต่างจากบริษัทอื่น

2.2 ด้านวิธีการจัดการการผลิต ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมวิธีการจัดการผลิตระดับมาก โดยลำดับแรกได้แก่การผลิตเน้นการทำงานเป็นทีมให้ความสำคัญระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่การใช้แนวคิดวิธีการผลิตตามแบบผลิตภัณฑ์ปูน (เช่น 5 ส, คัมบัง,...อื่นๆ) มีความสำคัญระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชัยพงษ์ พงษ์พานิชย์, 2562) ศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของบริษัทต่างๆ พบว่า บริษัทเหล่านี้นำวิธีการจัดการจัดการแบบญี่ปุ่นมาใช้โดยจัดฝึกอบรมพนักงานในบริษัทให้มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการและแนวคิดในกิจกรรมต่างๆ ของญี่ปุ่นเช่น 5 ส, คัมบัง,...อื่นๆ

2.3 ด้านเครื่องมือเครื่องจักร ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมด้านเครื่องมือเครื่องจักรลำดับแรกขึ้นอยู่กับการลดอุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมือเครื่องจักรและรองลงมาได้แก่การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องจักรแบบป้องกันมากกว่ารอให้ชำรุดเรียงตามลำดับ

2.4 ด้านการจัดการตลาด ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมด้านการจัดการตลาดลำดับแรกขึ้นอยู่ตรงายี่ห้อของสินค้าของโรงงานเป็นที่ชื่นชอบของลูกค้ารองลงมาได้แก่การนำเสนอแนวคิดการจัดการตลาดที่ทันสมัยมีความสำคัญมากที่สุด และขึ้นอยู่ความสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าซึ่งมีความสำคัญอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พอล โรเซนเฟล (Rosenfeld, 2008) ที่ศึกษาเรื่อง ตรายี่ห้อและ การจัดการความประทับใจและความสำเร็จของธุรกิจ พบว่า ความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับการจัดการความประทับใจ (Impression Management) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างขึ้นเพื่อควบคุมหรือสร้างผลกระทบต่อความประทับใจที่ผู้อื่นมีขึ้นในใจต่อบุคคล องค์กร หรือสิ่งของ ดังนั้น รูปร่างหน้าตา วิธีแต่งกาย การพูดจา วิธีการทำงาน นโยบายขององค์กร บุคลิกของผู้นำ ทิปท่อนบรรจุภัณฑ์ จึงเป็นองค์ประกอบที่ถูกรับรู้ และตีความโดยบุคคลอื่นทั้งสิ้น ซึ่งก็รับประกันไม่ได้ว่าผู้อื่นจะมีการมองเห็น รับรู้ ตีความและประทับใจตรงกับสิ่งที่เราต้องการให้เขาประทับใจหรือไม่ รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์เพื่อการจัดการความประทับใจจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความนิยมชมชอบ ความเชื่อถือ และศรัทธาในตรายี่ห้อสินค้าหรือในองค์กร

2.5 ด้านการจัดการโลจิสติกส์ ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโรงงานอุตสาหกรรมลำดับแรกขึ้นอยู่กับ

ความสามารถในการส่งมอบสินค้าให้ทันต่อความต้องการของลูกค้ารองลงมาได้แก่การนำระบบการจัดการการผลิตทันเวลา (JIT) มาใช้ในการจัดการการผลิตของโรงงาน อย่างไรก็ตามการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมให้ประสบความสำเร็จโดยอาศัยด้านการจัดการโลจิสติกส์ ยิ่งขึ้นกับความสามารถของโรงงาน และประสิทธิภาพในกิจกรรมการขนส่ง การจัดการด้านวัตถุดิบ การเก็บรักษาวัตถุดิบ การนำเข้า การส่งออก และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง การเก็บรักษา สารสนเทศ ที่ใช้ในการประสานงาน และการดำเนินกิจกรรมการขนส่งอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการโลจิสติกส์ของตีมีทรี โพลินาส (Folinas, 2013) ที่กล่าวว่าโลจิสติกส์ คือ การจัดลำเลียงสินค้าเพื่อให้เกิดค่าใช้จ่ายโดยรวมในการกระจายสินค้าต่ำที่สุด โลจิสติกส์เกี่ยวข้องตั้งแต่กระบวนการจัดหาวัตถุดิบและไปสิ้นสุด ณ จุดที่มีการบริโภคสินค้านั้น หรือในอีกความหมายหนึ่ง โลจิสติกส์เป็นกระบวนการในการจัดการวางแผน จัดสายงานและควบคุมกิจกรรมทั้งในส่วนที่มีการเคลื่อนย้ายและไม่มีการเคลื่อนย้ายในการอำนวยความสะดวกของกระบวนการไหลของสินค้า ตั้งแต่จุดเริ่มจัดหาวัตถุดิบไปถึงจุดที่มีการบริโภคโลจิสติกส์ ประกอบด้วย กิจกรรมต่างๆ 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนกิจกรรมหลักในกระบวนการไหลของสินค้าตามแนวคิดของโลจิสติกส์ คือ กิจกรรมที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อต้นทุนและการให้บริการของสินค้ามากที่สุด ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมด้วยกัน คือ การขนส่ง สินค้าคงคลัง และกระบวนการสั่งซื้อ

3. ผลการศึกษาตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา หากพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ พบว่า ตัวแบบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม จะต้องลงทุนซื้อเครื่องมือเครื่องจักร สิ่งอำนวยความสะดวก ขณะเดียวกันผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมต้องให้ความสำคัญปัจจัยต่างๆที่จะช่วยให้การดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม ประสบความสำเร็จเรียงตามลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้ ด้านการจัดการตลาด ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการจัดการโลจิสติกส์ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความเสี่ยงของโรงงาน ด้านต้นทุนการผลิต ด้านเครื่องมือเครื่องจักร และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจะประสบความสำเร็จได้ โรงงานจะต้องลงทุนในปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นจำนวนคงที่ 12.87 ตัวแบบนี้ มีค่า R square = .76 หมายถึงตัวแบบนี้มีระดับความเชื่อมั่นในการพยากรณ์ 76 %

องค์ความรู้จากการวิจัย

ตัวแบบความสำเร็จที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ

- ด้านการจัดการตลาด ได้แก่ ทรายี่ห้อของสินค้าของโรงงานเป็นที่ชื่นชอบของลูกค้า การนำแนวคิดการจัดการตลาดที่ทันสมัยมาใช้ และโรงงานสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า
- ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ได้แก่ ความสามารถสร้างนวัตกรรมในการผลิตสินค้าและหรือบริการที่แตกต่างเหนือกว่าโรงงานอื่นและความสามารถในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของโรงงาน
- ด้านการจัดการโลจิสติกส์ ได้แก่ด้าน ความสามารถในการส่งมอบสินค้าให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า การนำระบบการจัดการการผลิตทันเวลา (JIT) มาใช้ในการจัดการการผลิต และความสามารถในการจัดหาจัดเก็บ รักษาวัสดุ ชิ้นส่วน หรืออุปกรณ์
- ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ด้านการรับผิดชอบต่อในการผลิตสินค้าของโรงงานต่อสังคมการระบบการจัดการจัดการที่ดีมาใช้ในการจัดการ (ธรรมมาภิบาล) และ การรักษาสีงแวดล้อมของชุมชนรอบๆ โรงงาน
- ด้านความเสี่ยงของโรงงาน ได้แก่ ด้านการเมืองในประเทศ ด้านเศรษฐกิจในประเทศและของโลกและด้านสังคม
- ด้านต้นทุนการผลิต ได้แก่ความสามารถลดต้นทุนการผลิตจากเครื่องมือเครื่องจักร ความร่วมมือร่วมใจของพนักงานทุกคนในการลดต้นทุนการผลิต และ ความสามารถในการลดการสูญเปล่าในโรงงาน
- ด้านเครื่องมือเครื่องจักร ได้แก่การลดอุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมือเครื่องจักร การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องจักรแบบป้องกันมากกว่ารอให้ชำรุด และการผลิตที่เน้นใช้เครื่องมือเครื่องจักรมากกว่าการใช้แรงงานในการผลิต
- ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านความสามารถในการสร้างพนักงานให้เกิดความผูกพันกับโรงงาน การสร้างทีมงานที่ยอดเยี่ยมเพื่อเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ในงาน และความสามารถในการสรรหาคนเก่งมาทำงานในโรงงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมทุกส่วนทั้งใน ส่วนกิจกรรมสนับสนุนหรือดำเนินกิจกรรมหลักของโรงงานทุกๆกิจกรรม
2. ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมควรส่งเสริม อบรม พัฒนาให้บุคลากร รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่มาช่วยในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสินค้าและบริการ
3. ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมควรให้การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีและการจัดการเพื่อเติมเต็มด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมยังขาดการวิจัยและการพัฒนาอย่างมีระบบ
4. ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมควรให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมโครงการพัฒนา ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบด้วย ข้อมูลสถานภาพอุตสาหกรรม ข้อมูลการค้า และทิศทางตลาดทิศทางการพัฒนาและโอกาสของอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับตัวแบบในการดำเนินธุรกิจของอุตสาหกรรมโดยจำแนก ออกเป็นรายสาขาของโรงงานอุตสาหกรรม
2. ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของโรงงาน อุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงงานเหล่านั้น
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จกับปัญหาและอุปสรรคที่ มีผลต่อการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม
4. ควรศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้การดำเนินธุรกิจ และการปิดตัวของโรงงาน อุตสาหกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2545). *SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ซี เค แอนด์ โฟโต้สตูดิโอ.
- ชัยพงษ์ พงษ์พานิช. (2562). *ดัชนีผลผลิตด้านอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2562). *ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยในภูมิภาคของโลก*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2562, จาก <https://kasikornresearch.com/TH/analysis/kon/economy/Pages/index.aspx?c=355>

- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2563). ผลผลิตดัชนีภาคอุตสาหกรรมบริโภคในประเทศ. สืบค้น 18 มกราคม 2563, จาก <https://oei.go.th/view/a/TH-TH/1/>
- สวนดุสิตโพล. (2562). ปัญหาจาก “การเมือง” “เศรษฐกิจ” “สังคม” ส่งผลกระทบ ต่อ “คนไทย” อย่างไร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. สืบค้น 25 ธันวาคม 2562, จาก <http://dusit.ac.th/2020/Econ/Manager/1>
- Collins, J. C. (1998). *Built to Last, Upper Saddle River*. New Jersey: Pearson Education, Pearson Prentice Hall.
- Folinas, D. (2013). *Outsourcing Management for Supply Chain Operations and Logistics Service*. Hershey, Pennsylvania: IGI Global.
- Kim, W.C., & Mauborgne. (2012). *Blue Ocean Strategy*. New Jersey: Pearson Education, Pearson Prentice Hall.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy Technique for Analyzing of Companies*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Cooper, R. (2006). *Winning at New Products* (5th ed.). New York: The Dryden Press.
- Wheelen, T. L. (2006). *Strategic Management and Business Policy*. USA: Pearson Prentice Hall.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publications.

การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท*
BUDDHISM AFFAIRS REFORM DRIVING MECHANISM FOR BUDDHISM
DISSEMINATION OF BUDDHIST MONKS, CHAINAT PROVINCE

พระธงชัย ธมมาโร, พระเมธีธรรมาจารย์ (ประสาร จันทสาโร), พระมหานิกธ ฐานุตตโร
PhraThongchai Dhammaro, Phrametidhammajan (Prasam Chanthasaro), Phramaha Nigom Thanuttaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: parksooae3639@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเพื่อสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาตามนโยบายของคณะสงฆ์ไทย ใช้ระเบียบวิจัยแบบผสานวิธี โดยเริ่มสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 24 รูป/คน เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท เก็บข้อมูลจากด้วยแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความและยืนยันความสอดคล้องของกระบวนการด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 328 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดชัยนาทใช้วิธีการเทศน์และดำเนินกิจกรรมในโอกาสต่างๆ เช่น งานบุญ งานบวช การสอนศีลธรรมในโรงเรียน และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 2. แผนงานส่งเสริมการขับเคลื่อน มี 10 แผนงาน คือ 1) สร้างพระสงฆ์ต้นแบบ 2) สร้างศาสนาทายาท 3) สร้างเครือข่าย การดำเนินงาน 4) การเผยแผ่ทางสื่อออนไลน์ 5) สร้างวิทยากรด้านศาสนพิธีในชุมชน 6) ส่งเสริมให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้กิจกรรมและประเพณีท้องถิ่น 7) ส่งเสริมการอบรมพระนักเทศน์ต้นแบบ 8) เพิ่มศักยภาพพระสงฆ์ 9) เสริมสร้างวัดให้มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย 10) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเครือข่ายในท้องถิ่น 3. การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาทุกแผนงานต้องมีการบริหารจัดการเชิงคุณภาพ PDCA ตามขั้นตอน คือ มีการวางแผนงานให้ชัดเจน ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีการตรวจสอบ กำกับติดตาม ปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติการอยู่ทุกระยะ 4. กระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยนาทได้รับความเห็นชอบว่ามีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนการปฏิรูป; กิจการพระพุทธศาสนา; การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

* Received March 20, 2020; Revised March 30, 2020; Accepted March 31, 2020

Abstract

This research was conducted with objectives support the Buddhism affairs reform policy of the Sangha Supreme Council of Thailand, applying the mixed methods research: The qualitative research collected data from document and 24 key informants with structured in-depth-interview form about the general condition and problems of Buddhism dissemination of monks in Chainat Province. Also data were collected from participants in focus group discussion about the Buddhist affairs reform driving mechanism. Data were analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from 328 samples who were monks in Chainat Province with questionnaires to confirm the component and process of Buddhism reform driving mechanism. Findings were as follows: 1. The general condition of Buddhism dissemination in Chainat Province were that the methods used were preaching and setting up Buddhist activities such as merit making, teaching morality in schools, summer ordination and five precept observing village project. 2. The components of work-plan for driving Buddhism Affairs Reform on Buddhism dissemination in Chainat Province were of 10 plans: 1) model monks creation; 2) religious inheritors; 3) networking; 4) online media dissemination adding; 5) community religious master of ceremony training; 6) monasteries as the centers for activities and folk culture learning; 7) model preaching monks; 8) monks potentials creation; 9) monasteries with modern technology and 10) community participatory network creation. 3. There must be plan implementation and evaluation by Deming management method PDCA: Having a clear plan, following the plan, monitoring, improving operation at every stage. 4. Sangha's opinions agreed with the components and process on Buddhism dissemination by overall were at high level.

Keywords: Mechanism Driving; Reform Buddhism Affairs Regarding; Propagation of Buddhism

บทนำ

นโยบายปฏิรูปประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาล ต้องการให้เกิดการปฏิรูปขึ้นในทุกองค์กร ไม่เว้นแม้กระทั่งวงการพระพุทธศาสนา ที่ต้องอาศัยพระภิกษุ สามเณร ซึ่งได้รับการยกย่องนับถือว่า “เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ดังนั้นคณะสงฆ์ไทย โดยมหาเถรสมาคม เห็นชอบให้มีการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยเริ่มมาตั้งแต่วันที่ 14 กรกฎาคม 2558 ซึ่งคณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเห็นชอบแผนการดำเนินงานของพระสงฆ์ 6 ด้าน + 1 ด้าน ตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) เสนอคณะสงฆ์ได้มุ่งมั่นที่จะพัฒนาปรับปรุงกิจการพระพุทธศาสนา ให้ก้าวไปในเชิงรุกให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก จึงนำพันธกิจ 6 ด้าน ของพระสงฆ์เป็นตัวตั้ง คือ 1) การปกครองคณะสงฆ์ 2) การศาสนศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การด้านเผยแผ่ 5) การสาธารณูปการ 6) การสาธารณสงเคราะห์ ผสมกับอีก 1 งาน คือ การพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาแห่งโลก (กรกต ชาบัณฺฑิต, 2562) ทั้งนี้มหาเถรสมาคม (มส.) อาศัยอำนาจตามมาตรา 19 แห่ง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ 2505 แก้ไข 2535 แต่งตั้งคณะทำงานทั้ง 6 ด้าน มารับผิดชอบในงานแต่ละด้าน (พระราชมุนี, 2561) การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จะช่วยเสริมสร้างศรัทธาประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็งมากขึ้น เนื่องจากพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนชาวไทยและยังส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองโดยรวมอีกด้วย การใช้กลไกของรัฐในการเผยแผ่และปลูกฝังความเชื่อและศีลธรรมทางศาสนาในแต่ละสมัยแต่ละยุคสมัยอาจแตกต่างกันไป บางรัฐที่เป็น “รัฐศาสนา” (เช่น รัฐอิสลาม) ก็สามารถใช้กลไกของรัฐทุกระดับในการเผยแผ่และปลูกฝังศีลธรรม ตั้งแต่การออกกฎหมาย นโยบายและการจัดการศึกษา หรือแนวทางการพัฒนาประเทศโดยทั่วไปจะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมหรือไม่ทำลายหลักความเชื่อและศีลธรรมทางศาสนาแห่งรัฐ (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2553)

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ได้กำหนดทิศทางการพัฒนางานพระสงฆ์อย่างเป็นระบบ ให้เกิดประสิทธิภาพ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และสอดคล้องกับภาระงาน 6 ด้านของ พระสงฆ์ เป็นแม่บท ให้พระสงฆ์ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับวัด นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในระดับจังหวัดไปพร้อมกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การที่จะขับเคลื่อน แผนปฏิรูปให้สำเร็จได้นั้น ต้อง พระสงฆ์ นั่นคือต้อง “ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อพระสงฆ์ โดยพระสงฆ์” เพราะ “การปฏิรูป คือ ทางเลือกและทางรอด” “เอกายโน อัย มคโค วิรุฬโห พุทธสาสน” (พระราชมุนี, 2560) เป้าหมายของการปฏิรูปครั้งนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งมั่นคงขององค์กรศาสนา โดยส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ พระภิกษุสงฆ์ ให้เป็นศาสนบุคคลที่พึงประสงค์ เพื่อความมั่นคงสถาพรของ

พระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติไทย และเป็นสมบัติของปวงชนชาวไทยตั้งแต่บรรพกาล ซึ่งเป็นสถาบันหลักของประเทศไทย เป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน จึงต้องศึกษาการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท เพื่อปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของจังหวัดชัยนาท ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์กิจการพระสงฆ์ 20 ปี และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของพุทธบริษัท เพื่อไปด้วยกันอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบของการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท
3. เพื่อนำเสนอกระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัย การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มี 4 กลุ่ม คือ 1) พระสังฆาธิการ 4 รูป 2) ข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนา 4 คน 3) ประชาชน 6 คน 4) นักวิชาการ 10 คน รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน การสนทนาเฉพาะกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) จำนวน 12 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท

ในปัจจุบันถือ เป็นการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ใช้ หลักและวิธีการเดิม ๆ คือการเทศน์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานบุญ งานบวช งานศพ การเผยแผ่สำหรับเด็กและเยาวชน โดยการสอนศีลธรรมในโรงเรียน หรือกิจกรรม เช่น โครงการหมู่บ้านศีล 5 โครงการบรรพชาภาคฤดูร้อน ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ

1.1 กระบวนการบริหารจัดการภายในวัด ไม่เป็นรูปธรรมที่เป็นระบบอย่างเด่นชัด เช่น การให้พระที่มีความรู้ความสามารถไปสอนในโรงเรียน ให้พระมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดและชุมชน มีการสอดแทรก หลักธรรมในการเทศน์ทุกครั้งเพราะปัจจุบันประชาชนนิยมเข้าวัด เช่น ช่วงเทศกาลต่าง ๆ ขึ้นปีใหม่ เข้าพรรษา ออกพรรษา วันสงกรานต์ สำหรับการบวชและอุปสมบทพระภิกษุสามเณรในแต่ละวัด พระสงฆ์จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ พระที่มาบวชเป็นการบวชเพื่อศึกษาพระธรรม มากกว่าบวชเพื่อเข้ามาอยู่ประจำวัดสรุปได้ว่า พระสงฆ์จังหวัดชัยนาท เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน

1.2 ด้านพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ พระสงฆ์จังหวัดชัยนาท มีบทบาทในการเทศน์ เนื่องในโอกาสต่าง ๆ ให้ ลด ละ เลิก อบายมุขต่าง ๆ ชี้แนะประชาชนให้ประพฤติปฏิบัติให้อยู่ ในกรอบของศีลธรรม เพื่อประโยชน์สุขของชาวบ้านและชุมชน ในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ให้กินอยู่ได้ ใช้เงินเป็น มีการเก็บออมบ้าง ส่งเสริมให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพเสริม ช่วยประชาชนประหยัดค่าใช้จ่าย เช่น การยืมของใช้ในวัด ค่าบริการ ทำบุญตามศรัทธาไม่ได้กะเกณฑ์

1.3 ด้านทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา วัดมีสถานที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ วัดจะมีการทำบุญ การละเล่น และมหรสพต่าง ๆ จัดขึ้นภายในวัด จำนวนพระสงฆ์บางวัดอาจจะน้อย บทบาทของพระสงฆ์จึงต้องเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ตอบสนองต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม วัดให้แหล่งเรียนรู้ เช่น พันธุ์ไม้ต่าง ๆ เพียงพอให้นักเรียนได้ศึกษา วัดมีหนังสือบ้าง แต่ยังไม่เป็นห้องสมุด หรือยังไม่มีการจัดหนังสือให้เป็นหมวดหมู่ สำหรับนักเรียนและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเรียนรู้ได้ พระนักเทศน์ของจังหวัดชัยนาทยังไม่เด่นชัด วัดส่วนใหญ่ขาดงบประมาณในการบูรณะซ่อมแซมวัด ต้องรอกฐินจากพุทธศาสนิกชน

2. การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท

พระสงฆ์จังหวัดชัยนาท เห็นว่าองค์ประกอบการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ ที่ควรพัฒนา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน ($\bar{X}=4.20$) รองลงมาได้แก่ ทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.17$) และการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.16$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ($\bar{X}=4.05$)

การสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา เน้นความสำคัญไปที่ การจัดหน่วยงานรองรับเพื่อสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเผยแผ่ ($\bar{X}=4.40$) เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การกำหนดขอบข่ายหลักเกณฑ์การวางแผนกำลังคนในการเผยแผ่ และ วางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการเผยแผ่ ในการอบรม ให้ความรู้ เพิ่มทักษะ ประสบการณ์ ($\bar{X}=3.93$)

การยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน เน้นความสำคัญที่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.29$) เป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ “การกระตุ้นให้ประชาชนและข้าราชการตระหนักรู้ถึงปัญหาการเผยแผ่ หลักธรรมคำสอนที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X}=4.27$) และความร่วมมือและความเข้าใจ เพื่อให้การนำแผนการปฏิรูปไปปฏิบัติมีโอกาสบังเกิดผลสำเร็จสูงขึ้น ($\bar{X}=4.10$) ตามลำดับ

การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ เน้นความสำคัญที่ การจัดตั้งและพัฒนาศักยภาพหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ($\bar{X}=4.15$) รองลงมา คือ การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน เพื่อการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนและแนวทางปฏิบัติ ($\bar{X}=4.13$) และการมีระบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทยและเครือข่ายสังคมพระพุทธศาสนาออนไลน์ ($\bar{X}=3.94$)

การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ เน้นความสำคัญที่ การจัดตั้งและพัฒนาศักยภาพหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ($\bar{X}=4.15$) รองลงมาคือการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน เพื่อการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนและแนวทางปฏิบัติ ($\bar{X}=4.13$) และการมีระบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทยและเครือข่ายสังคมพระพุทธศาสนาออนไลน์ ($\bar{X}=3.94$)

ด้านทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา เน้นที่ การจัดทำมาตรฐานบุคลากรผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.46$) รองลงมาคือ เครื่องมือหรือวิธีการใช้ในการปรับปรุงการเผยแผ่ ทำความเข้าใจง่ายและมีประโยชน์ ($\bar{X}=4.19$) และการมีการวางแผนด้านนโยบายการเผยแผ่ตามระดับหน่วยงานและบริบทของพื้นที่แต่ละแห่ง ($\bar{X}=3.99$)

3. กระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของ พระสงฆ์จังหวัดชัยนาท

การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท ต้องมีการบริหารจัดการเชิงคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ 1) มีการวางแผนการเผยแผ่ในระดับจังหวัด 2) การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 3) มีการตรวจสอบ ติดตาม การปฏิบัติงานทุกระยะ 4) ปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนงาน ดังนี้

1) ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย (1) สร้างพระสงฆ์ต้นแบบ (2) เพิ่มศักยภาพพระสงฆ์ (3) สร้างศาสนาทายาท ส่งบุตรหลานเข้ามาบวช

2) ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน ประกอบด้วย (1) สร้างเครือข่าย การดำเนินงานเผยแผ่ (2) เพิ่มรูปแบบการเผยแพร່ทางสื่อออนไลน์

3) ด้านการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ประกอบด้วย (1) สร้างวิทยากรด้านศาสนพิธีในชุมชน (2) ส่งเสริมให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้กิจกรรมและประเพณีท้องถิ่น

4) ด้านทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย (1) เสริมสร้างวัดให้มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเครือข่ายในท้องถิ่น (3) ส่งเสริมการอบรมพระนักเทศน์ต้นแบบ

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา พระสงฆ์จังหวัดชัยนาท ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนด้านการเผยแผ่ ในระดับมาก โดยเน้นที่ การจัดหน่วยงานรองรับ สนับสนุน การจัดกิจกรรม เพื่อการเผยแผ่ มีหลักเกณฑ์การวางแผนกำลังคน การพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ กำหนดแผนงานที่ชัดเจน ง่ายในการปฏิบัติ มีการตรวจสอบและควบคุมความก้าวหน้า ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากหลักพระพุทธศาสนา การเผยแผ่ต้องเข้าถึงพุทธศาสนิกชนและช่วยเหลือสังคม เป็นที่พึ่งให้กับสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรายุทธ์ เศรษฐขจรและคณะ (2559) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พึงประสงค์ของคณะสงฆ์ภาค 12 ซึ่งพบว่า งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พึงประสงค์ของคณะสงฆ์ ภาค 12 ควรประกอบด้วย การอบรมจริยธรรมนักเรียนข้าราชการและประชาชน การบรรพชาสามเณรฤดูร้อน การสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์ การเผยแผ่ทางสื่อสารมวลชน การพัฒนาศักยภาพของวัดด้านกระบวนการบริหารงาน และพระมหาอำนาจ อัจฉริยเมธีและคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการเสริมสร้างความปรองดองเพื่อสังคมสันติสุขโดยพระสังฆาธิการจังหวัดปทุมธานี รวมถึงพระเทพสิงหราชจารย์ (2562) วิจัยเรื่อง การพัฒนากลไกการขับเคลื่อน

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

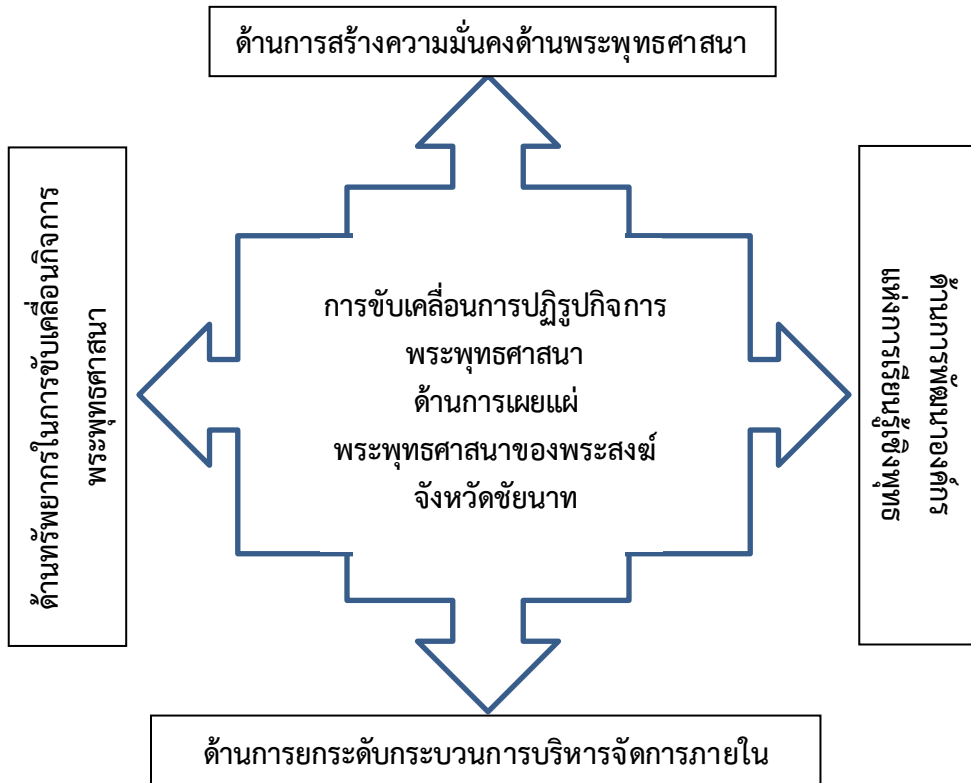
ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยเน้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อการเผยแผ่ กระตุ้นให้ประชาชนและข้าราชการตระหนักรู้ถึงปัญหาการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติ เปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ จากภายในและภายนอกมีส่วนช่วยในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการเผยแผ่ ทั้งเรื่องหลักคำสอน วิธีการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอำนวยการมหอกเมฆ (2552) ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารวัดในพระพุทธศาสนาสำหรับเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ในเขตเหนือภาค 4 ซึ่ง พบว่า เจ้าอาวาสมีการปฏิบัติหน้าที่ดีมาก ชื่อสัตย์สุจริต บริหารวัดโปร่งใส ประหยัด คุ่มค่า และการทำงานเป็นทีม และสอดคล้องกับพระครูอาทรวิจิตรกิจและคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร รวมถึงพระมหาจินตวัฒน์ จารุวฑฒโนและคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส จังหวัดสิงห์บุรี รวมถึง พระครูวิจิตรธรรมวิภาส วิจัยเรื่อง การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และพระครูสุกิจจานุรักษ์ (2562) เรื่อง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ด้านการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เพราะ พระสงฆ์จังหวัดชัยนาท มีระบบเครือข่ายของพระสงฆ์ไทยและเครือข่ายสังฆมณฑลพระพุทธศาสนาออนไลน์ ได้จัดตั้งและพัฒนาศักยภาพหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน เพื่อการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนและแนวทางปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุน และจัดตั้งเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทุกภาคส่วน ทั้งชุมชนหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ ที่จะต้องปรับรูปแบบการบริหารให้รองรับกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งการบริหารคณะสงฆ์ ในวัด ความเป็นอยู่ที่เป็นต้นแบบการเอื้ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดวรเมศวรรณาควโร (2560) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการวัดที่ดีในจังหวัดชัยนาท งานวิจัยของพระครูวิสุทธิสัทธาภิวัฒน์และคณะ (2563) การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี และงานวิจัยของพระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน (2563) เรื่อง การปลูกฝังเยาวชนให้มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการปลูกฝังเยาวชนให้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มี 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการสร้างพระสงฆ์ต้นแบบที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจและเข้าถึงพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง รูปแบบการสร้างและพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นนักพูดดี คิดดี ทำดี รูปแบบการสร้างและพัฒนา

เยาวชนสู่ความเป็นเยาวชนอย่างสมบูรณ์แบบ และรูปแบบการสร้างและพัฒนาเยาวชนพุทธ มามาก และสอดคล้องกับพระมหาคำพินิจ รัตนโชติและคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ในการเสริมสร้างสัมมาชีพแก่ประชาชนในจังหวัดราชบุรี รวมถึงกฤษฎา แซ่หลี่ (2562) วิจัยเรื่อง รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับ วัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร รวมถึงพระครูสังฆรักษ์ปัญญาพล ปณญาพโลและคณะ (2562) วิจัยเรื่องกลไกการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

ด้านทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีความสำคัญอยู่ในระดับ มาก เพราะสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดจัดทำมาตรฐานบุคลากรผู้เผยแผ่ พระพุทธศาสนา เครื่องมือหรือวิธีการใช้ในการปรับปรุงการเผยแผ่ ทำความเข้าใจง่ายและมีประโยชน์ หลักคำสอนก็ต้องสามารถเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมแต่ต้องประยุกต์ให้เหมาะกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโฆสิตสังฆพิทักษ์ (2560) ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน พบว่า การใช้วิธีการแบบสื่อสมัยใหม่ประยุกต์พุทธวิธีการใน การเผยแผ่ให้เป็นการเผยแผ่ แบบเชิงรุก คือ การเข้าใจและเข้าถึงด้วยการใช้สื่อออนไลน์ที่ ทันสมัย การเผยแผ่ที่ประยุกต์เข้ากับสังคม ที่มีความหลากหลายแตกต่างกันได้ ซึ่ง สอดคล้องกับเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง (2561) วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารองค์กรสงฆ์ที่ เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์ และสอดคล้องกับพระเฉลิมพล อชิโต (2562) วิจัยเรื่องภาวะ ผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ อำเภอบางบาล จังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่า กลยุทธ์การบริหารองค์กรสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์ มี 8 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การจัดการแหล่งงบประมาณสนับสนุน 2) กลยุทธ์การเสริมสร้าง ความรัก ความสามัคคีแก่พุทธบริษัท 3) กลยุทธ์การฟื้นฟูประเพณีอันดีงามให้คงไว้ 4) กล ยุทธ์การนำหลักธรรมสู่การปฏิบัติให้มากขึ้น 5) กลยุทธ์การสร้างศาสนทายาทที่เข้มแข็ง 6) กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร 7) กลยุทธ์การพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ ทันสมัย 8) กลยุทธ์การเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และสอดคล้องกับพระครูพิศิษฐ์ ปรชานาถ และคณะ (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการ พัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม รวมถึงพระอุดมสิทธินายก วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการเสริมสร้างสุขภาวะและเครือข่ายทางสังคม เพื่อลดเหล้า บุหรี่เชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนนทบุรี

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: พระธงชัย ธมมวโร (2563)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท” มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์จังหวัดควรกำหนดนโยบาย

1.1 ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการควรสร้างศาสนทายาท โดยจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนประจำวัด จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม จัดอบรมเยาวชน และประชาชนทั่วไป

1.2. ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในวัด ทุกวัด รวมถึงการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ เปลี่ยนรูปแบบการเผยแผ่ เพิ่มช่องทางในการเผยแผ่ โดยการ

ใช้สื่อเป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มากขึ้น เนื้อหาคำสอน ต้องประยุกต์ให้เข้ากับปัจจุบัน

1.3. พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธในวัด พระสงฆ์ควรจัดศาสนสถานภายในวัด เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านคนและด้านความรู้ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม วัฒนธรรมท้องถิ่น หรือพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น รวบรวมความเป็นมาของท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งสะสมพืชสมุนไพรในท้องถิ่น

1.4. ส่งเสริมการจัดทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ควรสร้าง ศาสนทายาท ในการเผยแผ่ โดยการสร้างพระนักเทศน์ต้นแบบ สนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ การสื่อสารออนไลน์ เพื่อการเผยแผ่ของพระสงฆ์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. วัดทุกวัด ควรสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา โดยการจัดบรรพชา สามเณรภาคฤดูร้อนประจำวัด จัดการเรียนศาสนาโดยไม่ต้องบวชพระ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการทำบุญทุกวันพระ 15 ค่ำ ถ้าใครไปทำบุญไม่ถึงเป็นวันลา วันขาด จัดสถานที่ปฏิบัติธรรมในหน่วยงาน ในโรงเรียนจัดให้มีห้องฉายวิดีโอเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้ามาบวช เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเรียนปริวาสโลกควบคู่ไปกับการเรียนทางธรรม

2. วัดทุกวัดต้องทำการยกระดับการบริหารจัดการภายในวัด ร่วมมือกันในการสร้างเครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นให้สามารถสนับสนุนซึ่งกันและกัน และเปลี่ยนรูปแบบการเผยแผ่ เพิ่มช่องทางในการเผยแผ่ โดยการใช้สื่อเป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มากขึ้น เนื้อหาคำสอน ต้องประยุกต์ให้เข้ากับปัจจุบัน มีเนื้อหาสาระธรรมที่นำเสนอต่อพุทธบริษัทตามสถานการณ์และสถานที่ต่างๆ มีวิธีการในการเผยแผ่พระสงฆ์นักเผยแผ่มีความสามารถในการปรับใช้การเผยแผ่ต้องไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิม

3. วัดทุกวัด ควรทำการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ โดยการจัดวัดและศาสนสถานภายในวัดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านคนและด้านความรู้ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีการจัดกิจกรรม วัฒนธรรมท้องถิ่น หรือพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ส่งเสริมให้พระสงฆ์มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้สามารถเป็นที่ปรึกษาหรือให้คำแนะนำ จัดอบรมวิทยากรเพื่อการประกอบพิธีทางศาสนา เปิดอบรมผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้านไม่มีงานทำให้มาเรียนรู้การประกอบพิธีทางศาสนา

4. วัดทุกวัดควรจัดทำทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ส่งเสริมกิจกรรมปฏิบัติธรรม จัดอบรมเยาวชน และประชาชนทั่วไป ศาสนบุคคลที่ทำให้ประชาชนมีความมั่นคงในพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาได้ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ การสื่อสารออนไลน์

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เรื่อง กระบวนการยกระดับการบริหารจัดการพระสงฆ์เพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. เรื่อง การบริหารจัดการเครือข่ายการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์
- 3 เรื่อง การขับเคลื่อนการบริหารจัดการเครือข่ายการบริหาร จัดการ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์

เอกสารอ้างอิง

- กรกต ชาบัณทิต. (2562). การกำหนดยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 238-252.
- กฤษฎา แซ่หลี. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิท्याกร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์.
- เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. (2561). กลยุทธ์การบริหารองค์กรสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์ (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์.
- พระครูโฆสิตสังฆพิทักษ์. (2560). กลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน. *วารสารวิชาการธรรมทรรคน์*, 17(3), 211.
- พระครูพิศิษฐ์ กระจานนาคและคณะ. (2563). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิจิตรธรรมวิภัก. (2562). การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิสุทธิสีลาภิวัฒน์ และคณะ. (2563). การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี (ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูสังฆรักษ์ปัญญาพล ปณฺญาพโลและคณะ. (2562). *กลไกการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพระวินยาธิการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุกิจจานุรักษ์. (2562). *การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอาทรวิจิตรกิจและคณะ. (2563). *การจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพสิงหราชจารย์. (2562). *การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธงชัย ธมฺมวโร. (2563). *การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จังหวัดชัยนาท* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดวรมศวรรค์ นาควโร. (2560). *รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการวัดที่ดีในจังหวัดชัยนาท* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเฉลิมพล อชิตโต. (2562). *ภาวะผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ อำเภอบางบาลจังหวัด พระนครศรีอยุธยา*. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 84-95.
- พระมหาคำพันธ์ รัตนโชโยและคณะ. (2563). *การพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ในการเสริมสร้างสัมมาชีพแก่ประชาชนในจังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาจันทวัฒน์ จารุจฺจนโนและคณะ. (2563). *รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส จังหวัดสิงห์บุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาอำนาจ อัจฉริยเมธีและคณะ. (2563). *การพัฒนาการเสริมสร้างความปรองดองเพื่อสังคมสันติสุขโดยพระสังฆาธิการจังหวัดปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชาธรรมณี. (2560). แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2560-2564 การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ. *โพสต์ทูเดย์ ธรรมะ*, สืบค้น 17 กันยายน 2560, จาก <https://www.posttoday.com/dhamma/513945/>
- _____. (2561). การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา. *โพสต์ทูเดย์ ธรรมะ*. สืบค้น 15 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.posttoday.com/dhamma/513959/>
- พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน. (2563). การปลูกฝังเยาวชนให้มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(1), 211.
- พระอำนาจ หมอกเมฆ. (2552). *กลยุทธ์การบริหารวัดในพระพุทธศาสนาสำหรับเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ในเขต ภาค 4* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอุดมศึกษา). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยภาคกลาง.
- พระอุดมสิทธินายก. (2562). การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการเสริมสร้างสุขภาวะและเครือข่ายทางสังคม เพื่อลดเหล้าบุหรี่เชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(4), 1-16.
- สรายุทธ์ เศรษฐขจรและคณะ. (2559). *รูปแบบการบริหารงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พึงประสงค์ของคณะสงฆ์ภาค 12* (รายงานการวิจัย). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สุรพศ ทวีศักดิ์. (2553). *การใช้กลไกของรัฐในการเผยแผ่ศีลธรรมทางศาสนา*. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2553, จาก <https://prachatai.com/journal/2010/05/29440/>

องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน:
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน*

THE ELEMENTS OF A HIGH-PERFORMANCE ORGANIZATION OF A PRIVATE
UNIVERSITY: A CASE STUDY OF CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อนิพันธ์ อันทวิสิน, ชิชณูพงศ์ ทองพวง, รมย์รัมภา ณัฐธัญอุติรุจ, รุ่งแก้ว พุ่มโพธิ์
Apinun Untaweasin, Chisanupong Thongpuang, Romrumpa Nattunaturuj, Rungkeaw Pumpo

มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Christian University of Thailand

Corresponding Author E-mail: thongpuang_n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างเชิงองค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และศึกษาองค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน เก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรทุกระดับในสังกัดมหาวิทยาลัยคริสเตียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 250 คน โดยกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันซึ่งพบว่าค่าวัดระดับความกลมกลืน คือ Chi-square (χ^2) = 431.207, df = 331, p-value = 0.000, χ^2/df (CMIN/DF) = 1.303, RMR = 0.021, RMSEA = 0.036, GFI = 0.897, AGFI = 0.856, TLI = 0.982 และ CFI = 0.987 แสดงว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนเชิงยืนยันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การนำอย่างมีกลยุทธ์ 2) การให้บริการที่เป็นเลิศและ 3) นวัตกรรมการจัดการ จากผลการวิจัยนี้ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการองค์การอย่างมีกลยุทธ์ การให้บริการกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการพัฒนากระบวนการภายในและภายนอกสถาบัน

คำสำคัญ: องค์การที่มีสมรรถนะสูง; การให้บริการที่เป็นเลิศ; นวัตกรรมจัดการ

Abstract

The objectives of this research were to study the elements of high-performance organization of private university: and to examine the validity of the elements of high-performance organization of private university with empirical data. Christian University of Thailand was studied as a case study, collected data from 250 samples who were personnel at all levels of the university by purposive sampling method. The research instruments were the five-rating-scale questionnaires with reliability value at 0.97 focusing on the elements of a high-performance organization of private university. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis, and confirmatory factor analysis. The findings of this research were included into two parts: First, the results of the exploratory factor analysis presented that the elements of a high-performance organization of private university consisted of strategic leadership, service excellence, and management innovation. Then, the results of the confirmatory factor analysis for structural validity test of a high-performance organization of private university were found that Chi-square (χ^2) = 431.207, df = 331, χ^2/df (CMIN/DF) = 1.303, RMR = 0.021, RMSEA = 0.036, GFI = 0.897, AGFI = 0.856, TLI = 0.982 and CFI = 0.987; According to the research result, the administrators of the private higher education institutes should place the most importance on managing organization with strategies, provide services to clients and stakeholders, and develop internal and external working procedures of institutes.

Keywords: High Performance Organization; Service Excellence; Management Innovation

บทนำ

กระบวนการบริหารงานและเทคนิคทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพทางการบริหารงานในสถาบัน เพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งกำลังแข่งกับมหาวิทยาลัยแห่งอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และในขณะเดียวกันก็แข่งกับตัวเองในการที่จะสร้างคุณภาพของบุคลากร คุณภาพของหลักสูตร คุณภาพของการจัดการ

เรียนการสอน คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐาน และคุณภาพของการบริหารจัดการ เพื่อหาจุดคุ้มทุน หรือต้องให้ได้มีกำไรเพื่อความอยู่รอดของมหาวิทยาลัย และเมื่อพิจารณาถึงเครื่องมือในการบริหารที่ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างคุณภาพในหลายทศวรรษที่ผ่านมาองค์การสมรรถนะสูง (High Performance Organization) หรือเรียกว่า HPO หรือนักวิชาการบางท่านเรียกว่า “องค์กรที่เป็นเลิศ”(Excellence Organization) ได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยองค์กรที่มีสมรรถนะสูงส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับผลประกอบการและภาพลักษณ์ที่ดี โดยมีการมอบรางวัลในระดับ World Class เช่น รางวัล Malcolm Baldrige ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการบูรณาการองค์ความรู้ในเรื่ององค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูง (High performance organization) ตามแนวคิดของนักวิชาการและองค์กรต่างๆเช่น เซอร์เมอร์ฮอร์น ฮันท์ และออสบอร์น (Shermerhorn & Oborn, 2000) ซึ่งได้เสนอส่วนประกอบ 5 ประการขององค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูง (five component of high performance organization) คือ ความเกี่ยวข้องระหว่างกันของพนักงาน (employee involvement) ทีมงานบริหารตนเอง (self-directing work team) เทคโนโลยีการผลิตแบบผสมผสาน (integrated production technology) การเรียนรู้ขององค์กร (organization learning) และการบริหารคุณภาพโดยรวม (total quality management) แนวคิดองค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูงของแฟรงค์ บายเทินดัจค์ (Buytendijk, 2006) ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ประการ คือ มีการตั้งเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ และมีการดำเนินการเพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายนั้นอย่างต่อเนื่อง (setting ambitious targets and achieving them) คนในองค์กรมีค่านิยมร่วม (shared values) มุ่งเน้นยุทธศาสตร์และดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน (strategic focus alignment) การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่สิ่งที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ (translating strategy into operational terms) และมีความยืดหยุ่นทางธุรกิจ (business agility) แนวคิดองค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูงของ มิลเลอร์ (Miller, 2005) ประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ คือการออกแบบองค์การและกระบวนการทำงาน โครงสร้างองค์กรที่ปรับตัวได้ง่ายและมีความยืดหยุ่นตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของลูกค้ำและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาน้อย หรือให้อำนาจการบริหารแก่ทีมงานต่างๆ ให้มากที่สุด มีระบบการเชื่อมต่อส่วนต่าง ๆ ขององค์กรเข้าด้วยกัน และพนักงานต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานและเป้าหมายทางการเงิน คุณภาพ และความพึงพอใจของลูกค้ำเป็นอย่างดี พนักงานต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานของตนเองอยู่เสมอ แนวคิดองค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูงของ เคริว และคณะ (Carew et al., 2009) ได้นำเสนอรูปแบบขององค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูง (The HPO SCORES

Model) ประกอบด้วย การสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคคลภายในองค์กร (S=Share information and open communication) การกำหนดวิสัยทัศน์ที่มองเห็นภาพได้ (C=Compelling Vision) นำไปสู่การเรียนรู้ (O=Ongoing Learning) ความมุ่งมั่นและให้ความสำคัญต่อลูกค้า (R=Relentless focus on customer results) กระบวนการทำงานและโครงสร้าง (E=Energizing system and structures) และ การมีอำนาจและการมีส่วนร่วมในระดับสูง (S=Shared Power and high involvement)

มหาวิทยาลัยคริสเตียนได้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและมีนโยบายในการนำระบบบริหารจัดการต่างๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องในการก้าวสู่การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดองค์การสมรรถนะสูง (HPO) เข้ามาประยุกต์ใช้ในมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตามความเข้าใจเรื่ององค์การสมรรถนะสูง (HPO) ของบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้บริหารมหาวิทยาลัยในระดับต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่ยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันในการให้ความหมาย การอธิบายลักษณะ และองค์ประกอบ ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเกิดขึ้นจากฐานคติและประสบการณ์ที่แตกต่างกันจนทำให้ยากแก่การหาข้อสรุปและทำความเข้าใจ จากความไม่ลึกซึ้งจนทำให้การดำเนินงานพัฒนาระบบการบริหารผิดแผกแตกต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติจริงในปัจจุบันการประกาศตนเป็นองค์การสมรรถนะสูงก็เป็นเพียงแค่การกำหนดทิศทางหรือวิสัยทัศน์ขององค์กรและสร้างตัวชี้ของตนเองขึ้นมาเพื่อบอกว่าองค์กรของตนเองเป็นองค์การสมรรถนะสูง ยังไม่มีการกำหนดเป็นมาตรฐานที่ชัดเจนและกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับเป็นการทั่วไปและยังไม่มีหน่วยงานใดออกทำหน้าที่ในการให้การรับรอง (Certification) ในการเป็นองค์การสมรรถนะสูง มหาวิทยาลัยคริสเตียนจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับคณะผู้วิจัยในการที่จะเสนอรูปแบบขององค์กรที่มีสมรรถนะสูงเพื่อเป็นข้อมูลทางเลือกในการนำไปเป็นประโยชน์ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เกิดคุณภาพ มีความเป็นเลิศเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างเชิงองค์ประกอบขององค์กรที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบขององค์กรที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพรรณนา (Descriptive research) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยครั้งนี้เป็นบุคลากรทุกระดับในสังกัดมหาวิทยาลัยคริสเตียน สุ่มโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้ประชากรทั้งหมดของมหาวิทยาลัยคริสเตียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 250 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Literature Review) ได้ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นข้อมูลระดับทุติยภูมิเพื่อที่จะวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของทางด้านทุนมนุษย์และกลยุทธ์การบริหารองค์กร

3.2 การสร้างแบบสอบถาม เพื่อถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามทั้งปลายปิด และปลายเปิด เกณฑ์ที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยดัดแปลงจากมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบบประเมินค่า 5 ระดับ จากเห็นด้วยมากที่สุด เท่ากับ 5 ไปถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด เท่ากับ 1

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.3.1 ตรวจสอบความตรงตามเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาและด้านการวัดผลประเมิน จำนวน 5 ท่าน ช่วยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา ความเหมาะสมและความชัดเจนของภาษา

3.3.2 นำเนื้อหาข้อคำถามและนิยามตัวแปรของการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ลงความเห็นและให้คะแนน เพื่อใช้คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปรของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruency: IOC) พบว่าทุกข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00

3.3.3 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นหรือค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.97

4. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน ถึงรองอธิการบดี คณบดี ผู้ช่วยอธิการบดี เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือนำเสนอแบบสอบถามความคิดเห็นและเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะวิชาและส่วนงานสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยคริสเตียน

4.2 วิจัยขอหนังสือจากฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน ถึงอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้ช่วยอธิการบดี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาทั้งหมดหนึ่งเดือนในช่วงเดือนมกราคม 2562

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยค่าหาความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในการปรับเปลี่ยนไปสู่องค์กรสมัยใหม่หรือองค์กรสมรรถนะสูงวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

5.3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะของบุคลากร วิเคราะห์โดยการบรรยายเชิงพรรณนา (วิเคราะห์เนื้อหา: Content analysis)

5.4 วิเคราะห์กลุ่มองค์ประกอบองค์การที่มีสมรรถนะสูง และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ผลการวิจัย

วิเคราะห์กลุ่มองค์ประกอบองค์การที่มีสมรรถนะสูง และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 การตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างเชิงองค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีความสอดคล้อง	ค่าสถิติ
Chi-square (χ^2)	431.207
Degrees of freedom (df)	331
Probability level	0.000
χ^2/df (CMIN/DF)	1.303
Root Mean Square Residual(RMR)	0.021
Goodness of Fit Index (GFI)	0.897
Adjust Goodness of Fit Index (AGFI)	0.856
Root Mean Square Effort of Approximation (RMSEA)	0.036
Tucker Lewis Index(TLI)	0.982
Comparative Fit Index (CFI)	0.987

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างเชิงองค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ข้างต้น จะได้องค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำอย่างมีกลยุทธ์ ด้านการให้บริการที่เป็นเลิศ และด้านองค์ประกอบด้านนวัตกรรมจัดการดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน

สัญลักษณ์	ชื่อปัจจัยย่อย	น้ำหนักองค์ประกอบ
Lplan	การนำอย่างมีกลยุทธ์	0.93
Service	การให้บริการที่เป็นเลิศ	0.89
KPD	นวัตกรรมจัดการ	0.95

มองเห็นถึงอุปสรรคต่างๆอย่างเป็นระบบ (5) มีแผนที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนต่อการเปลี่ยนแปลงได้เท่าทันสถานการณ์ (6) มีการทบทวนผลการดำเนินการขององค์กร และเปรียบเทียบการทำงานกับหน่วยงานอื่นมีการวิเคราะห์ทบทวนข้อมูลผลการดำเนินการ จากทุกด้านรวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (7) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และความคาดหวังที่ชัดเจน (8) มีวิธีการสื่อสารที่ดีในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์และ ขั้นตอนปฏิบัติงานกับบุคลากรทุกระดับ (9) มีการกำหนดวิธีปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรมีการ ดำเนินการอย่างมีจริยธรรม และ (10) มีการกำหนดวิธีปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรมีการ ดำเนินการอย่างมีจริยธรรม

2. องค์กรประกอบกาให้บริการที่เป็นเลิศมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.89 ประกอบด้วย (1) มีการสำรวจความพึงพอใจผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเพิ่ม ศักยภาพในการปฏิบัติงาน (2) มีการวัด สำรวจ เก็บข้อมูลความต้องการความพึงพอใจของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมรับฟังความคิดเห็นเพื่อใช้ในการออกแบบและ ปรับปรุงการให้บริการ (3) มีการติดต่อกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้าง ความสัมพันธ์พร้อมทั้งมีการปรับปรุงวิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ แผนกลยุทธ์ในการให้บริการ (4) มีกระบวนการในการตอบสนองความต้องการของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความพึงพอใจ การให้บริการ (5) มีการคำนึงถึงผลประโยชน์รวมทั้งความสะดวกสบายของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (6) มีการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นทั้งภายในและภายนอก สถาบันเพื่อแสดงความโปร่งใสของสถาบัน

3. องค์กรประกอบองค์ประกอบด้านนวัตกรรมจัดการมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.95 ประกอบด้วย (1) มีวิธีการจัดการกระบวนการงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อลด ขั้นตอนในการทำงาน (2) มีการสร้างเส้นทางความก้าวหน้า (career path) ให้กับบุคลากร พร้อมมีระบบในการพัฒนา เช่น การเตรียมบุคลากรสำหรับตำแหน่งผู้บริหารหรือตำแหน่ง ที่มีความสำคัญต่อภารกิจหลักขององค์กร (3) มีการให้โอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และการนำความคิดไปปฏิบัติเพื่อปรับปรุงองค์กร (4) มีการ สื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้หรือทักษะระหว่างบุคลากรภายในองค์กร (5) มีการปรับปรุง กระบวนการหลักและกระบวนการสนับสนุนของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอโดยใช้ข้อมูล บ้อนกลับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ (6) มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของ บุคลากร และมีระบบการให้รางวัลและสิ่งจูงใจเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจ (7) มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคลากร (8) มีกระบวนการที่สนับสนุน บุคลากรในการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย (9) มีความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการ ที่สร้างคุณค่าและตัวชี้วัดที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กร (10) มีการใช้เทคโนโลยีและวิธีที่

เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของกระบวนการงาน (11) มีการมอบหมายงานที่ทำทนายและเหมาะสมเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ ต่อองค์กร (12) มีการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยในการสร้างคลังความรู้ของสถาบันเพื่อการจัดเก็บ ข้อมูลความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน (13) มีการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยการป้องกันภัย การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสมกับการ ปฏิบัติงาน (14) มีระบบการรวบรวม และถ่ายทอดความรู้ของบุคลากร การแสวงหาและ แลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (15) มีระบบข้อมูลสารสนเทศพร้อมใช้งานและ เข้าถึงได้ง่าย และ (16) มีการตรวจสอบกระบวนการงานที่มีความเสี่ยงสูงเช่นงานด้านการเงิน

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบ จากองค์ประกอบของ องค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน สามารถนำมาอภิปรายผลตาม วัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างเชิงองค์ประกอบขององค์การที่มี สมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัย เอกชน จากการทบทวนวรรณกรรม การสังเคราะห์ตามหลักการ แนวคิดทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ และตัวแปรปัจจัยย่อยที่ สำคัญ 33 ตัวแปร ดังนี้ (1) ด้านการนำองค์การ (5 ตัวแปร) (2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (5 ตัวแปร) (3) การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (5 ตัวแปร) (4) ด้านการวัด การ วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (5 ตัวแปร) (5) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร (7 ตัวแปร) และ (6) การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ (6 ตัวแปร) และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) พบว่า องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูง ของมหาวิทยาลัยเอกชน มีองค์ประกอบที่สำคัญ จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การนำ อย่างมีกลยุทธ์ (2) การให้บริการที่เป็นเลิศและ (3) การปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีตัวแปร ปัจจัยย่อย จำนวน 30 ตัวแปร

จะเห็นว่า ที่มาขององค์ประกอบได้ถูกสังเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) ตามกระบวนการทางสถิติ จึงได้ 3 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับบุครินทร์ สุจริตจันทร์ (2553) ได้ศึกษาและอธิบายว่า องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) นวัตกรรมการบริหาร 3) การจัดการเชิงกลยุทธ์ 4) การจัดองค์การ 5) ความมุ่งมั่นสู่ความ เป็นเลิศ 6) ระบบธรรมาภิบาล และ 7) การมีพันธมิตรเครือข่ายสอดคล้องกับแนวคิด

องค์ประกอบของรูปแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติมัลคอล์มบัลดริจ The Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) ของ Baldrige National Quality Program ใน Version 2013–2014 สำหรับสถาบันการศึกษา (Education Criteria for Performance Excellence) เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence) รูปแบบของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของไทย (TQA) และรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ Public Sector Management Quality Award (PMQA) เกณฑ์การประเมินคุณภาพรัฐวิสาหกิจ State Enterprise Performance Appraisal (SEPA) ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ คือ การนำองค์การการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นที่ลูกค้า การวัดผล การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติ การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์

2. องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน

หากพิจารณาลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่ค้นจากการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการยืนยันในลำดับที่สอง ทั้ง 3 องค์ประกอบ พบว่า ในลำดับที่ 1 นวัตกรรมจัดการ (1.00) ลำดับที่ 2 การนำอย่างมีกลยุทธ์ (0.96) และลำดับที่ 3 การให้บริการที่เป็นเลิศ (0.84) ซึ่งสามารถอภิปรายผลตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้

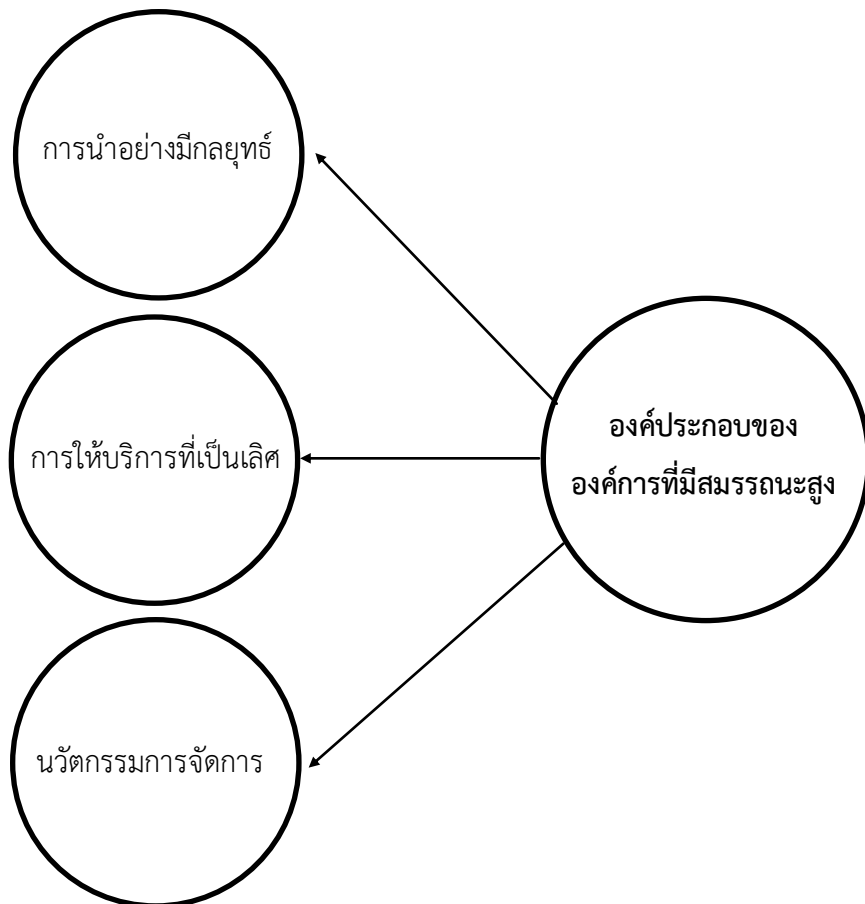
ลำดับที่ 1 องค์ประกอบที่ 3 ตัวแปรด้านนวัตกรรมจัดการ ประกอบด้วย 16 ปัจจัย ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.95 ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันแทบทุกมหาวิทยาลัยมีการนำนวัตกรรมจัดการมาใช้ในการปฏิบัติการต่าง ๆ มากมาย มหาวิทยาลัยที่สามารถอยู่ในระดับโลกได้จะต้องมีระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและโทรคมนาคมที่ทันสมัย และได้รับการพัฒนาตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551) สถาบันควรมีการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจที่จะรับกับนโยบายและการวางแผนระดับสถาบัน เพื่อให้เป็นระบบที่สมบูรณ์สามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เป็นระบบที่ใช้งานได้ทั้งเพื่อการบริหาร การวางแผนและการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับ เพื่อการปฏิบัติงานตามภารกิจทุกด้านของบุคลากร เพื่อการติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงาน ตลอดจนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสถาบัน ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวต้องมีความสะดวกในการใช้งานโดยประเมินจากความพึงพอใจของผู้ใช้ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมาตรฐานการอุดมศึกษาข้อที่ 3 กำหนดให้สถาบันมีการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีการจัดการความรู้เพื่อมุ่งสู่สถาบันแห่งการเรียนรู้ โดยมีการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในสถาบัน ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในสถาบันสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษามีความสามารถในการแข่งขันสูงสุด กระบวนการในการบริหารจัดการความรู้ในสถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554)

ลำดับที่ 2 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการนำอย่างมีกลยุทธ์ ประกอบด้วยตัวแปร 9 ปัจจัยซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.93 ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพยุคแห่งการแข่งขันองค์กรต้องเป็นองค์กรแบบพลวัตรที่ต้องมีขีดความสามารถในการที่จะปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี จึงต้องการภาวะผู้นำที่มีปรัชญาและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนที่รู้ว่าจะนำพาองค์กรไปทิศทางไหนและจะไปถึงได้อย่างไร ผู้นำขององค์กรจะต้องสร้างและมีทีมงานที่ดี เพื่อให้เกิดคุณค่าและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร แต่การที่จะทำให้บุคลากรทำงานร่วมกันและประสานเป็นหนึ่งได้ต้องมีการจัดโครงสร้างที่ชัดเจน โครงสร้างขององค์กรที่ขาดความชัดเจน จะไม่ทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมและจะขาดประสิทธิภาพ (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2547)

ลำดับที่ 3 องค์ประกอบที่ 2 ตัวแปรด้านการให้บริการที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.89 ทั้งนี้เนื่องจากอดีตที่ผ่านมาแนวความคิดการซื้อสินค้าหรือผลผลิตและการให้บริการที่ลูกค้าได้รับ มักจะเกิดจากการที่ผู้ผลิตเป็นผู้คิด และกำหนดให้ลูกค้ามากกว่าที่ได้มาจากความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง แต่แนวคิดเช่นนั้นจะต้องเปลี่ยนไปเนื่องจากผลผลิตหรือการให้บริการที่ดีและมีคุณภาพจะต้องมาจากความต้องการ ข้อกำหนดของลูกค้าและตลาด ดังนั้นผลผลิตและงานบริการขององค์กรจะถูกกำหนดขึ้นต้องเป็นตามความต้องการของลูกค้าและตลาด การที่ลูกค้าได้รับบริการและได้รับผลผลิตจากองค์กรไปจะต้องเกิดความพึงพอใจ ประทับใจ ถูกใจและเป็นไปตามความต้องการ ดังจะเห็นจากบริษัทระดับโลก เช่น บริษัทเจเนอรัลอิเล็กทริก หรือเรียกโดยย่อว่า GE มินนโยบายการเอาใจใส่และสร้างสรรค์คุณค่าให้แก่มนุษยชาติว่าเราภาคภูมิใจในการเพิ่มคุณค่าสินค้าและการบริการให้แก่ลูกค้าที่ทรงคุณค่า (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2547) เช่นเดียวกับ ชิชณูพงศ์ ทองพวง (2556) กล่าวว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรมอย่างครบถ้วน การใช้ข้อมูลและสารสนเทศบนพื้นฐานข้อเท็จจริงมาสนับสนุนการตัดสินใจการใช้หลักการบริหารโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างทีมงานที่มีคุณภาพและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพื่อหาช่องทางปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน และการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับภาวะการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงของโลก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา: อภินันต์ อันทวีสิน (2563)

องค์ความรู้ในเรื่ององค์การที่มีศักยภาพการทำงานสูง (High performance organization) ทั้ง 3 ด้านข้างต้น สอดคล้องตามแนวคิดของนักวิชาการ และองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ เซอร์เมอร์ฮอร์น ฮันท์ และออสบอร์น (Shermerhorn & Osborn, 2020) ซึ่งได้เสนอส่วนประกอบ 5 ประการ ขององค์การที่มีศักยภาพการทำงานสูง (five component of high performance organization) ได้แก่ 1) ความเกี่ยวข้องระหว่างกันของพนักงาน (employee involvement) 2) ทีมงานบริหารตนเอง (self-directing work team) 3) เทคโนโลยีการผลิตแบบผสมผสาน (integrated production technology) 4) การเรียนรู้ขององค์การ (organization learning) 5) การบริหารคุณภาพโดยรวม (total quality management) แนวคิดองค์การที่มีศักยภาพการทำงานสูงของบายเทินดัจค์ (Buytendijk, 2006) ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ประการ ได้แก่ 1) มีการตั้งเป้าหมายที่

ยิ่งใหญ่ และมีการดำเนินการเพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายนั้นอย่างต่อเนื่อง (setting ambitious targets and achieving them) 2) คนในองค์กรมีค่านิยมร่วม (shared values) 3) มุ่งเน้นยุทธศาสตร์และดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน (strategic focus alignment) 4) การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่สิ่งที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ (translating strategy into operational terms) 5) มีความยืดหยุ่นทางธุรกิจ (business agility) แนวคิดองค์การที่มีศักยภาพการทำงานสูงของ มิลเลอร์ (Miller, 2005) ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ประการ ได้แก่ 1) การออกแบบองค์การและกระบวนการทำงาน 2) โครงสร้างองค์การที่ปรับตัวได้ง่ายและมีความยืดหยุ่นตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของลูกค้าและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี 3) มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาน้อย หรือให้อำนาจการบริหารแก่ทีมงานต่างๆ ให้มากที่สุด 4) มีระบบการเชื่อมต่อส่วนต่างๆ ขององค์การเข้าด้วยกัน 5) พนักงานต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานและเป้าหมายทางการเงิน คุณภาพ และความพึงพอใจของลูกค้าเป็นอย่างดี พนักงานต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานของตนเองอยู่เสมอและแนวคิดองค์การที่มีศักยภาพการทำงานสูงของ เคริว และคณะ (Carew et al., 2009) ได้นำเสนอรูปแบบขององค์การที่มีศักยภาพการทำงานสูง (The HPO SCORES Model) ประกอบด้วย 1) การสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคคลภายในองค์กร (S=Share information and open communication) 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ที่มองเห็นภาพได้ (C=Compelling Vision) 3) นำไปสู่การเรียนรู้ (O=Ongoing Learning) 4) ความมุ่งมั่นและให้ความสำคัญต่อลูกค้า (R=Relentless focus on customer results) 5) กระบวนการทำงานและโครงสร้าง (E=Energizing system and structures) 6) การมีอำนาจและการมีส่วนร่วมในระดับสูง (S=Shared Power and high involvement)

รวมทั้ง แนวคิดองค์การที่มีศักยภาพการทำงานสูงของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยใช้ข้อดีประกอบในการขับเคลื่อนที่สำคัญ 2 ประการ คือ การพัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยีการพัฒนาบุคลากร บริษัทมีนโยบายโดยกำหนดเป้าหมายที่ทำให้องค์กรมีความคล่องตัวมากขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยผ่าน 5 เสาหลักคือ 1) เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) 2) นวัตกรรม (innovation) 3) การบริหารจัดการองค์ความรู้ (knowledge management) 4) ภาวะผู้นำ (leadership) และ 5) ความเป็นเลิศและฉับไวในการดำเนินการ (operational agility and excellence) ทำให้ บริษัท เป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่พบว่าองค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การนำอย่างมีกลยุทธ์ 2) การให้บริการที่เป็นเลิศ และ 3) นวัตกรรมจัดการ การ นั้น ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการองค์การอย่างมีกลยุทธ์ การให้บริการกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการพัฒนากระบวนการภายในและภายนอกสถาบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยภาครัฐในประเทศไทยแยกตามขนาดของมหาวิทยาลัย เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพขององค์การทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงที่มีความแตกต่างกันในด้านขนาด ลักษณะของผู้รับใบอนุญาต เพื่อเปรียบเทียบและค้นหาแนวทางในการพัฒนาองค์การทางการศึกษาของประเทศไทยในลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ช่วงโชติ พันธุ์เวช. (2547). *การจัดการคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ชิษณุพงศ์ ทองพวง. (2556). *องค์ประกอบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย* (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- บุศรินทร์ สุจริตจันทร์. (2553). *รูปแบบองค์การที่มีศักยภาพการทำงานสูงของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรวิวรรณ เอี่ยมรุ่งโรจน์. (2552). *นวัตกรรมเสาหลักองค์กร HPO เคล็ดสร้าง ปตท.ก้าวกระโดดทะลุทะลวง Innovation Management ของ PTT*. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.boybdream.com/manager-news-content.php?newid=98248>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2551). *คู่มือคำอธิบายตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐปีงบประมาณ พ.ศ.2552 ระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ส่วนราชการระดับกรม*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีโน พับลิชซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด.
- อภิรัตน์ อันทวิสิน. (2562). *องค์ประกอบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยเอกชน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน (ดุซงญอไนพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- Buytendijk, F. (2006). The Five Key to Building a High-Performance Organization (Gartner Group). *Business Performance Management Magazine*, 4(1), 24-47.
- Carew, D. et al. (2006). *Is Your Organization High-Performance Organization*. Retrieved from <http://www.pearsonhighered.com/samplechapter/013144909.pdf>
- Miller, D. & Miller, B. (2005). *Managing for the long Run Lesson for the Competitive Advantage from Great Family Business*. Boston: Harvard Business Review.
- Shermerhorn, H. & Oborn. (2000). *Organization Behavior* (7th ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc.

การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้
แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี*

THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND TECHNOLOGY SKILLS BY INTERGATED STEAM
LEARNING MANAGEMENT THROUGH SEARCH PROCESS FOR KNOWLEDGE FOR
PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS IN SUPHANNAPOOM SCHOOL SUPHANBURI

จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์, ปรมัญญ์ กิจรุ่งเรือง

Jantip Meesangphan, Poranat Kitroongrueng

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University

Corresponding Author E-mail: Jantipmeesangpan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมิน การเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็ม แบบประเมินทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีทักษะทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย การสังเกต การวัด การจำแนกประเภท การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับสเปซ (Space and Space) และสเปซกับเวลา (Space and Time) การคำนวณ การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความคิดเห็นจากข้อมูล การพยากรณ์ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.06) และทักษะทางเทคโนโลยี ประกอบด้วย การตัดสินใจ ความคิดขั้นสูง การสื่อสาร การออกแบบ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.08) 2) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.04)

คำสำคัญ : ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี; การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็ม; กระบวนการสืบเสาะหาความรู้

Abstract

The purposes of this research were to: 1) to develop science and technology skills by integrated STEAM learning management through search process for knowledge for Prathomsuksa 3 students, 2) to compare the learning achievement before and after 3) investigate satisfaction of students of through. The target group was 45 students of Prathomsuksa 3/4 in 1st semester of the 2018 academic year at Suphannapoom School Suphanburi. Experimental Research (The One-Group Pretest-Posttest Design). The research instruments were lesson plans, STEAM integrated learning assessment forms, science and technology skills assessment forms, a learning achievements test, satisfaction for student questionnaire. The data were analyzed by using mean (\bar{X}) standard deviation (S.D.), and t-test dependent. The results of the study were as follows :1) Students has science process skill contains Observation, Measurement, using number, Classification, space/space relationships and space/time relationships, Organizing Data and Communication, Inferring, Prediction to be at a good level (\bar{X} = 2.75, S.D. = 0.06).Technology skills contained Decision Making, Higher-Ordered Thinking, Communication Skills design was at a good level (\bar{X} = 2.91, S.D. = 0.08 2) Students who got into knowledge with post-test, learning achievement scores were higher than before learning at the statistically significant value at .05, 3) By overall, students satisfaction with knowledge was at a high level (\bar{X} = 2.66, S.D. = 0.04).

Keywords: Science and Technology Skills; STEAM Integrated Learning; Inquiry Process

บทนำ

สังคมไทยในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาวิวัฒน์ที่มีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ นักเรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545) ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาผู้เรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้ พัฒนาดตนเองตามศักยภาพ การจัดเนื้อหาสาระ บูรณาการรวมเข้ากับสาระการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ

การศึกษา เพื่อประยุกต์ใช้ในแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ การคิด และเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่องเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การเรียน วิทยาศาสตร์เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้ กระบวนการและเจตคติที่ดี เน้นให้เกิด ทักษะกระบวนการที่นำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน (Prince, 2004) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การสังเกต การวัด การจำแนกประเภท การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสเปสกับสเปส (Space and Space) และสเปสกับเวลา (Space and Time) การคำนวณ การจัดกระทำ และสื่อความหมายข้อมูล การลงความคิดเห็นจากข้อมูล การพยากรณ์ และทักษะทาง เทคโนโลยี ได้แก่ การตัดสินใจ ความคิดขั้นสูง การสื่อสาร และการออกแบบ (สถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็น สิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะทางสติปัญญาเพื่อใช้ในการ ศึกษาค้นคว้าสืบเสาะหาความรู้และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ดี (วรรณทิพา รอดแรง คำ, 2544)

การจัดการเรียนรู้แบบสตีมเป็นการบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ และศิลปะ เพื่อจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด ทักษะ การอธิบาย การสืบเสาะหาความรู้ มีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน และการใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ จินตนาการออกแบบชิ้นงานให้สวยงาม (วศิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2559) จากงานวิจัย ของ Yakman (2010) จุดเน้นของสตีม พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสตีมต้อง เริ่มเรียนตั้งแต่ยังเล็ก เพราะเด็กช่วงวัยนี้มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากลงมือปฏิบัติจน สามารถเกิดความคิดรวบยอดได้ ทำให้นักเรียนเกิดความคิดและจดจำประเด็นสำคัญได้ อย่างดี

กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เป็นกิจกรรมที่เริ่มต้นด้วยคำถามกระตุ้นให้นักเรียน พยายามค้นหาคำตอบด้วยตนเองจากข้อมูล หลักฐาน และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาสร้างเป็นความรู้ใหม่มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความสนใจ 2) การสำรวจและ ค้นหา 3) การอธิบาย 4) การขยายความรู้ 5) การประเมินผล (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2557) ผลลัพธ์ที่ได้คือผู้เรียนได้พัฒนาการคิดอย่างเต็มที่ ฝึกการปฏิบัติ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการถ่ายโยงการเรียนรู้ทำให้จดจำได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ (ภพ เลหาท ไพบูลย์, 2552)

การจัดเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากผู้เรียนเน้นการท่องจำมากกว่าการลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนจึงขาดทักษะทาง

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ ขาดทักษะการเชื่อมโยงกระบวนการคิด หรือสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ได้ ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจวิชาที่เรียนน้อยลงเรื่อยๆ (สุนทร สืบคำ, 2559) สอดคล้องกับปัญหาการเรียนวิทยาศาสตร์โครงการ TIMSS 2015 ปี 2558 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 456 คะแนน ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน คือ 500 คะแนน ผลจากการทำข้อสอบพบว่า การทำข้อสอบแบบเขียนตอบนักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายที่ต้องแสดงเหตุผลประกอบได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558) การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียน สุพรรณภูมิก็พบปัญหาเช่นเดียวกัน สังเกตได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (NT) ป.3 ด้านเหตุผล ปีการศึกษา 2556 – 2558 มีผลคะแนนร้อยละ 52.14, 57.54 และ 62.48 ควรต้องพัฒนาให้สูงขึ้นกว่านี้ ดังนั้นจุดเน้นของการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ 2 ทักษะ คือ ทักษะพัฒนาการทางสติปัญญา ทักษะการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ มาสร้างองค์ความรู้ พัฒนาการกระบวนการคิดในศาสตร์ต่าง ๆ ผ่านการทำกิจกรรม วางแผน ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพร ทิพย์สิงห์ (2559) ในเรื่องทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปพิชญา นิมพิลา (2560) นักเรียนมีคะแนนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการวงรอบที่ 1 คะแนนเฉลี่ย 22.11 คิดเป็น ร้อยละ 75.69 วงรอบที่ 2 คะแนนเฉลี่ย 25.04 คิดเป็นร้อยละ 75.69 วงรอบที่ 3 คะแนนเฉลี่ย 27.25 คิดเป็นร้อยละ 90.83

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเสริมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้จะสามารถช่วยพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนได้ แล้วยังพัฒนาระบบการคิดที่เกิดจากแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นำมาสร้างองค์ความรู้ใหม่ ฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากขึ้น การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. พัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเสริมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเสริมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการสติมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัย การทดลองกลุ่มเดียว มีการสอบก่อนและสอบหลัง (The One-Group Pretest-Posttest Design)

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสุพรรณภูมิ จำนวน 307 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนสุพรรณภูมิ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน 45 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสติมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ รวมทั้งสิ้น 3 แผน 14 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

2) แบบประเมินการเรียนรู้แบบบูรณาการสติม เป็นแบบประเมินพัฒนาการในระหว่างเรียนใน 5 วิชา คือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนรูบริค (Scoring Rubric) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

3) แบบประเมินทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัดได้จากการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามใบกิจกรรม ประเมินโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนรูบริค มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องธรรมชาติรอบตัว เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.96 ค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.81 ค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.38-0.77 และค่า อำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.23-0.69

5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสติมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นเตรียมก่อนการทดลอง ดำเนินการสร้างเครื่องมือ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปเสนอต่อผู้อำนวยการ และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 จำนวน 45 คน ทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ

2) ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 ซึ่งแบ่งกลุ่มละความสามารถ กลุ่มละ 5-6 คน โดยทำการทดลอง สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 7 สัปดาห์ 14 คาบเรียน ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ (Engage) ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นหา (Explore) ขั้นที่ 3 การอธิบาย (Explain) ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ (Elaborate) ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluate)

3) ขั้นหลังการทดลอง หลังจากผู้วิจัยสอนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียน จำนวน 20 ข้อ พร้อมทั้งเขียนแบบประเมินตนเอง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการประเมินทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็ม พร้อมทั้งตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลและข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ผลต่อไป

5. การวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากแบบประเมินทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแบบประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มหลังเรียน โดยคำนวณหาคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยคำนวณหาคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test dependent)

3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนคำนวณหาคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วยทักษะทางวิทยาศาสตร์ 8 ด้าน และทักษะเทคโนโลยี 4 ด้าน

ผลการศึกษาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ระดับ
ทักษะทางวิทยาศาสตร์					
1. การสังเกต	45	3	2.96	0.15	ดี
2. การวัด	45	3	2.90	0.22	ดี
3. การคำนวณ	45	3	2.85	0.26	ดี
4. การจำแนกประเภท	45	3	2.66	0.32	ดี
5. การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสเปสกับสเปส และสเปสกับเวลา	45	3	2.50	0.17	ดี
6. การจัดกระทำและการสื่อความหมายของข้อมูล	45	3	2.48	0.26	พอใช้
7. การลงความคิดเห็นจากข้อมูล	45	3	2.70	0.32	ดี
8. การพยากรณ์	45	3	2.92	0.20	ดี
รวม	45	3	2.75	0.06	ดี
ทักษะทางเทคโนโลยี					
1. การตัดสินใจ	45	3	2.78	0.32	ดี
2. การใช้ความคิดขั้นสูง	45	3	2.96	0.15	ดี
3. การสื่อสาร	45	3	2.93	0.21	ดี
4. การออกแบบ	45	3	2.95	0.17	ดี
รวม	45	3	2.91	0.08	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนมีทักษะทางวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีทักษะทางวิทยาศาสตร์เรียงลำดับด้านการสังเกตมีคะแนนสูงที่สุด อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 0.15) และทักษะทางเทคโนโลยีในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีทักษะทางเทคโนโลยีเรียงลำดับด้านการใช้ความคิดขั้นสูงมีคะแนนสูงที่สุด อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 0.15)

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาการเรียนรู้แบบบูรณาการสติมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้
ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการสติม	จำนวน นักเรียน (N)	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
วิทยาศาสตร์ (S)	45	3	2.71	0.20	ดี
เทคโนโลยี (T)	45	3	2.66	0.25	ดี
วิศวกรรมศาสตร์ (E)	45	3	2.65	0.17	ดี
ศิลปะ (A)	45	3	2.64	0.26	ดี
คณิตศาสตร์ (M)	45	3	2.61	0.28	ดี
รวม	45	3	2.61	0.11	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนมีผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสติมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์สูงที่สุด อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.20) และด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนพัฒนาการต่ำที่สุด อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.11) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสติมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสติมผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและ หลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทาง การ เรียนวิทยาศาสตร์	N	คะแนนเต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	p
ก่อนเรียน	45	20	10.36	2.00	35.45	.00
หลังเรียน	45	20	16.78	1.72		

ตารางที่ 3 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 16.78$, S.D. = 1.72) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 10.36$, S.D. = 2.00)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสติผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสติผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

ความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้	2.66	0.02	มาก	(2)
ด้านการจัดการเรียนรู้	2.62	0.01	มาก	(3)
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้	2.70	0.06	มาก	(1)
โดยภาพรวม	2.66	0.04	มาก	

ตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.06) และด้านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.01)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสติผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถอภิปรายผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาอยู่ในระดับดี นักเรียนมีทักษะทางวิทยาศาสตร์ ด้านการสังเกตสูงสุด เนื่องจากครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาศัยประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันโดยตรง เพื่อค้นหาข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของสิ่งนั้น ทำให้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้ลงมือกระทำ มีส่วนร่วมเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้ มีการจัดบรรยากาศท่ามกลางบรรยากาศที่สนุกสนานตื่นเต้น สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน (ทิตินา แชมมณี, 2542) ส่วนทักษะทางเทคโนโลยีด้านการใช้ความคิดขั้นสูงมีคะแนนสูงสุด เป็นผลมาจากกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในชั้นอธิบาย การขยายความรู้ และขั้นประเมินผล นักเรียนได้ใช้กระบวนการที่มีจากความคิดขั้นสูงที่ได้จากการฝึกฝนจึงทำให้ทักษะการใช้ความคิดขั้นสูงมีคะแนนสูงกว่าด้านอื่น ๆ (ทิตินา แชมมณี, 2554) กล่าวได้ว่า ทักษะการคิดเป็นทักษะทางปัญญาที่ใช้กระบวนการทางสมองในการประมวลผลที่รับเข้ามาผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการสอนและฝึก

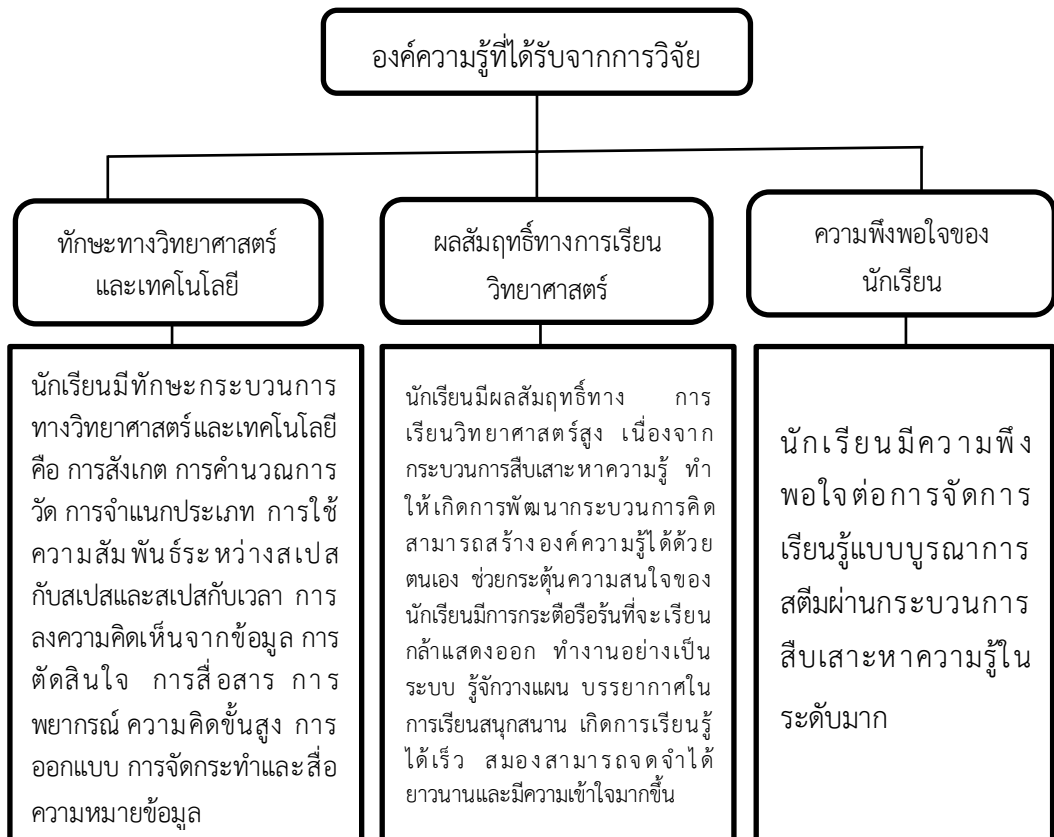
เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการแสวงหาคำตอบ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพร ทิพย์สิงห์ (2559) การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคหมวกหกใบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของปพิชญา นิ่มพิลา (2560) นักเรียนมีคะแนนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการวงรอบที่ 1 คะแนนเฉลี่ย 22.11 คิดเป็น ร้อยละ 75.69 วงรอบที่ 2 คะแนนเฉลี่ย 25.04 คิดเป็นร้อยละ 75.69 วงรอบที่ 3 คะแนนเฉลี่ย 27.25 คิดเป็นร้อยละ 90.83 ทั้งนี้เนื่องจากทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การสืบค้นการแสวงหาความรู้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทั้ง 5 ขั้น ตั้งแต่ขั้นที่ 1 – 5 ของการบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบแบบซ้ำ ๆ และต่อเนื่อง นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินผล สร้างองค์ความรู้เชื่อมโยงกับการพัฒนาสติปัญญา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความคิดอย่างเต็มที่จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักการผสมผสานความรู้ไปใช้ร่วมกับการวิเคราะห์ในการแก้ปัญหา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และประเมินผลเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่สนุกสนานนั้นสมองสามารถเก็บข้อมูลได้เพิ่มขึ้น สามารถปฏิบัติได้ยาวนานขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของพิตมาอัสไวณี ตาเย๊ะ (2560) ผลของ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนพัฒนาการทางการเรียนวิทยาศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 57.12 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิธิตา ล้านสา (2559) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับพึงพอใจมาก เนื่องจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้นี้ นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ทาง

วิทยาศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอน มีทักษะการคิดที่หลากหลาย ฝึกการลงมือปฏิบัติ มีความสนุกสนานการสร้างชิ้นงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพีตมาอัสไวน์ ตาเย๊ะ (2560) ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด สติมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวธิดา ล้านสา (2559) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วยมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา: จันท์ทิพย์ มีแสงพันธ์ (2562)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้นี้เป็นกระบวนการที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับวิชาต่าง ๆ ของผู้เรียน ครูจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สภาพความพร้อมความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อที่จะได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

2. การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของผู้เรียน อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับห้องเรียนที่จำนวนมาก ครูต้องให้การสังเกตอย่างละเอียดและรอบคอบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูงหรือทักษะการคิดขั้นสูง

2. ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ อาทิ เช่น PBL (Problem Based Learning การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน) หรือโครงการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์. (2562). *การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.

ทศนา แคมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา. *วารสารครุศาสตร์*, 27(2), 1-17.

_____. (2554). ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ: การบูรณาการในการจัดการเรียนรู้. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 36(2), 188-192.

- ปพิชญา นิมพิลา. (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2557). *สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒมาอัสนี ตาเย๊ะ. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 1-14.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2552). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2544). *การสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นทักษะกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- วศินีส์ อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2559). *เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ STEM education (สะเต็มศึกษา)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). *คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับหลักสูตรรอนาคตรระดับประถมศึกษา*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.ipst.ac.th/files/ManualScience-P.pdf>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). *สรุปผลการวิจัย PISA 2015*. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2559, จาก <https://drive.google.com/file/d/BwqFSkq5b7zScUJOOV9ldUNfTlk/view>
- สุนทร สืบคำ. (2559). *จากการท่องเที่ยวเพื่อสอบสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 1 มีนาคม 2559, จาก <https://chumphon.mju.ac.th/acticleDetail.aspx?qid=541>
- สุวธิดา ล้านสา. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสาร Verdian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1334 -1348.

อนุพร ทิพย์สิงห์. (2559). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ร่างกายของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคหมวกหกใบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 8(2), 161-172.

Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231

Yakman, G. (2010). *What is the point of STE@M? – A Brief Overview*. Retrieved March, 1 2017, from www.steamedu.com

การศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานแห้วในเขตตำบลวังยาง
อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี*
STUDY THE COST OF LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN OF WATER
CHESTNUTS IN WANG YANG DISTRICT, SI PRACHAN DISTRICT,
SUPHAN BURI PROVINCE

วีรยุทธ ไทยโพธิ์ศรี

Weerayut Thaiposri

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail: weerayut333@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานแห้ว และเพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานแห้ว ในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้จำหน่ายผลผลิตจากแห้ว 258 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนของงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บข้อมูลจากผู้จัดหาแห้วและผู้จัดจำหน่ายในเขตตำบลวังยาง จำนวน 9 ราย วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้านบริหารจัดการ ต้นทุนด้านการจัดหา และต้นทุนทางด้านการขนส่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับต้นน้ำกลุ่มของผู้ผลิตและแปรรูปแห้วต้องการให้เกิดการพัฒนาในเรื่องพื้นที่ปลูกแห้วและสายพันธุ์ ซึ่งพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีทำให้ดินเสื่อมสภาพ สายพันธุ์แห้วที่ปลูกต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากประเทศจีน และยังไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ของไทย ทำให้การขายหัวสดจะได้ราคาต่ำ ซึ่งชาวนาต้องการราคาเพิ่มขึ้นอีก กิโลละ 2-3 บาท 3) ระดับกลางน้ำ: กระบวนการเริ่มจากการขายหัวดิบต้องมีการปอกเปลือกซึ่งต้องใช้แรงงานคนทำให้มีต้นทุนสูงประกอบกับขั้นตอนการฟอกสี ก่อนเข้าโรงงานทำให้เกิดมลพิษสะสมในดิน และ 4) ระดับปลายน้ำ: ผลิตภัณฑ์แห้วยังไม่เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะในกลุ่มของคนรุ่นใหม่ การแปรรูปมีปริมาณน้อยและความต้องการของตลาดต่ำ แต่ถือว่าได้ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่

คำสำคัญ: การปลูกแห้ว; ต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานต้นทุนด้านบริหารจัดการ; ต้นทุนด้านการจัดหาและต้นทุนทางด้านการขนส่ง

Abstract

The objective of this study was to survey the cost of logistics and supply chain, and to study guidelines for improving logistics and supply chain costs of water chestnut in Wang Yang, Sri Prachan, Suphan Buri. It is an integrated research in terms of quantitative research. The research tool was a questionnaire and collecting data from farmers who also are water chestnut sellers from Sri Prachan, Suphanburi. There are 258 people were exemplified by purposive random sampling. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. For the qualitative research, the interview form as a research was used as a tool. Data was collected from 9 sources of water chestnut suppliers and some distributors in Wang Yang sub district. The research shows that 1) the result of the analysis of the opinions toward to the logistics costs and the supply chain of water chestnut farmers, administrative costs, procurement costs and the overall transportation costs are at a high level. 2) An upstream level, the group of water chestnut producers and processors would like to have the high development of water chestnut planting areas and species. Additionally, using chemicals causes soil deterioration, and then, farmers must purchase water chestnut seeds from China. There is no development of Thai species, it leads of lower price for fresh tubers, whilst, the farmers want to increase 2-3 baht per kilogram. 3) A middle level of water, the process starts from selling of raw and peeled water chestnut that requires human labor, so it leads of high costs. Moreover, bleaching process can cause pollution in the soil. 4) The downstream level, the water chestnut product is not known widely, especially among the young generation. Processing is small and having a low demand in market, but it is considered to be the uniqueness of the area.

Keywords: Planting Water Chestnut; The Cost of Logistics and Supply Chain Management; The Procurement Costs and Transportation Costs

บทนำ

ภาวะเศรษฐกิจและการแข่งขันทางธุรกิจการค้าในปัจจุบันนี้ ต้นทุนของระบบโลจิสติกส์ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันที่แสดงออกถึงศักยภาพและประสิทธิภาพของการแข่งขันในระดับองค์กรและระดับประเทศ โดยการแข่งขันทางธุรกิจปัจจุบันนี้ได้นำแนวคิดในเรื่องของโลจิสติกส์ (logistics) และโซ่อุปทาน (supply chain) มาเป็นกลยุทธ์หลักในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นอย่างมาก การจัดการโลจิสติกส์เป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการวางแผนการดำเนินงานเพื่อควบคุมประสิทธิภาพการไหลเวียนสินค้าและบริการ ที่ช่วยทำให้การจัดการภายในองค์กรของผู้ประกอบการธุรกิจนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการจัดการโลจิสติกส์นั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการทั้งหมดในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management: SCM) การจัดการห่วงโซ่อุปทานนี้เป็นแนวคิดใหม่ที่จะช่วยสนับสนุนทางการตลาด การผลิต และการจัดการ โดยจะกำหนดเป้าหมายทางธุรกิจให้สอดคล้องกันทุกขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำจนถึงปลายน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าด้วยต้นทุนที่แข่งขันในตลาดได้ การดำเนินงานของห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการอาศัยการจัดการภายในที่มีประสิทธิผล ในแต่ละห่วงโซ่อุปทานจึงต้องใช้กลยุทธ์ต่างๆในการดำเนินกิจกรรมภายในองค์กร เพราะการจัดการทางด้านโลจิสติกส์มีบทบาทสำคัญที่ช่วยการวางแผนสนับสนุน และการควบคุมการไหลของกิจกรรมให้ราบรื่นตลอดการผลิต รวมทั้งการเก็บรักษาสินค้าไม่ให้เกิดการเสียหาย หรือเกิดความเสียหายให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ยังทำให้ควบคุมเกี่ยวกับต้นทุนของสินค้าจากต้นทางไปสู่ปลายทางได้ ซึ่งการจัดการทางด้านโลจิสติกส์ที่ดีจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงกันทุกขั้นตอนของการดำเนินงานภายในห่วงโซ่ได้อย่างต่อเนื่อง และยังก่อให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลทั้งระบบธุรกิจ ทั้งในการผลิตสินค้า และบริการได้อย่างเต็มกำลัง ลดต้นทุนและเพิ่มผลตอบแทนธุรกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันอย่างยั่งยืน (กมลชนก สุทธิวาทนฤพุมิ, 2547)

ในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแหล่งการเพาะปลูกหัวของจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการปลูกหัวเป็นจำนวนมาก และจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่นิยมการทำนาหัว พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่ในตำบลวังยาง (สำนักงานเกษตรอำเภอศรีประจันต์, 2559) และนอกจากนี้จังหวัดสุพรรณบุรีตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านทำให้มีน้ำใช้ในการเพาะปลูกตลอดทั้งปี จังหวัดสุพรรณบุรีมีเนื้อที่ทางการเกษตร 2,315,389 ไร่ ประมาณร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีสภาพดินที่เหมาะสมกับการทางการเกษตรในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง อ้อยโรงงาน มะม่วง หัว มันสำปะหลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,

2560) ซึ่งตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแหล่งการเพาะปลูกข้าว ในจังหวัดสุพรรณบุรี จากผลการติดตามที่ผ่านมาข้าวเป็นผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ร้อยละ 80 ถูกส่งให้พ่อค้า/ผู้รับซื้อ ที่รับซื้อด้วยระบบโควต้าเป็นแบบเหมาไร่ โดยกลุ่มนี้จะรับซื้อหัว ติบจ้างคนปอกเปลือกแล้วจึงนำส่งโรงงานบรรจุกระป๋อง โรงต้มหัวรายย่อย และส่ง กรุงเทพฯ และที่อื่นๆ ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ อีกร้อยละ 15 ซึ่งมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต หัวของผู้ผลิตโดยตรง เช่น ต้นทุนในการจัดหาปัจจัยการผลิต ต้นทุนการเคลื่อนย้าย ต้นทุนการเก็บรักษา เป็นต้น เนื่องจากสินค้าจากภาคเกษตรมีการจัดการ การจัดเก็บ วัตถุดิบและสินค้า และขนส่งที่ยุ่ยากกว่าสินค้าจากภาคอุตสาหกรรม เพราะมีการเดินทาง ของสินค้าที่หลายขั้นตอนจนทำให้ผู้ผลิตจากต้นน้ำเกิดความเสียหายเปรียบทางการทำธุรกิจ ส่งผลให้ต้นทุนการจัดการและประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของภาคการเกษตรสูงกว่า ภาคอุตสาหกรรม

ผู้วิจัยจึงศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานหัวในเขต ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนั้นผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในห่วง โซ่อุปทานจึงต้องปรับกลยุทธ์ในการจัดการภายในให้สามารถลดต้นทุนทางโลจิสติกส์ให้ลด ต่ำลง เพื่อให้ได้ผลตอบแทนและความสามารถในการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของหัวในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานหัว ในเขต ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกหัวในเขตตำบล วังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 258 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบ เจาะจงเกษตรกรผู้ปลูกหัวในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ทุก ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตาม วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น เป็นข้อคำถามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้เกณฑ์ประเมินตามมาตรวัดลิเคิร์ท (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด

(5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) ทั้งนี้แบบสอบถามมีค่าความตรงตามเนื้อหา โดยพิจารณาจากดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index: IOC ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 และแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาคและแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค พบว่า ทุกด้านมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ที่ 0.89 จึงจะถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แจกเกษตรกรผู้ปลูกแห้วในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 258 ชุด ด้วยตนเอง โดยดำเนินการ เมื่อรับแบบสอบถามคืนมาผู้วิจัยจะตรวจสอบแบบสอบถาม และลงรหัสข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของแบบสอบถาม คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้จัดหาแห้วในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 8 ราย และผู้จัดจำหน่ายในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1 ราย วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของเกษตรกรปลูกแห้ว รวม 3 ด้าน ได้แก่ ต้นทุนด้านบริหารจัดการ ต้นทุนด้านการจัดหา และต้นทุนทางด้านการขนส่ง เป็นคำถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

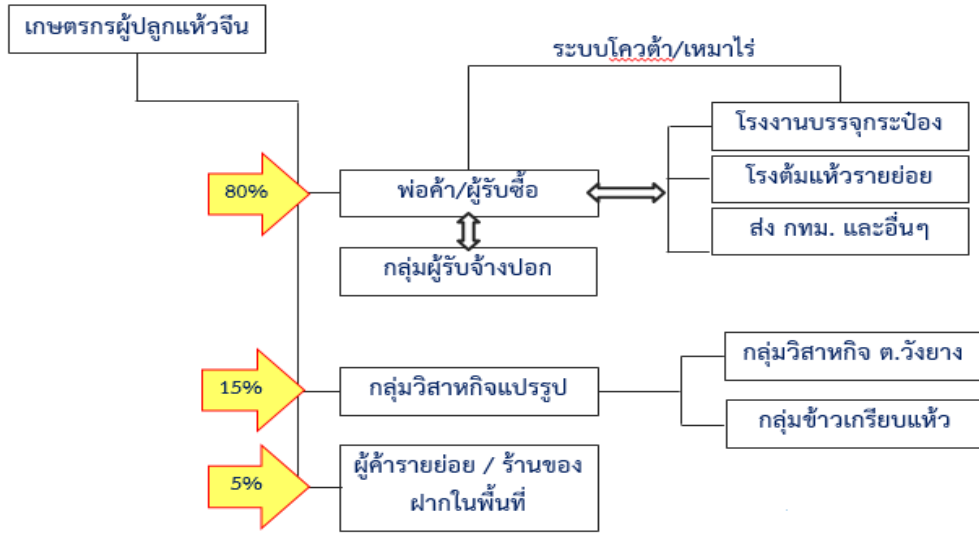
เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามจากการสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยทำการศึกษาและทำความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปเป็นตัวแบบในการสัมภาษณ์ ซึ่งต้องมีความเข้าใจในบทสัมภาษณ์อย่างถูกต้องก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูล ซึ่งการดำเนินการเก็บข้อมูลจะดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการเข้าไปในพื้นที่ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

1) การวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน คิด

เป็นร้อยละ 76.80 มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 45.70 สถานภาพสมรส จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70 ระดับมัธยมศึกษา/ปวช/ปวส จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 49.40 ประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไปจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 61.80 รายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานแห้วในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานแห้วในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ต้นทุนด้านบริหารจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 ต้นทุนด้านการจัดหา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ต้นทุนทางด้านการขนส่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ

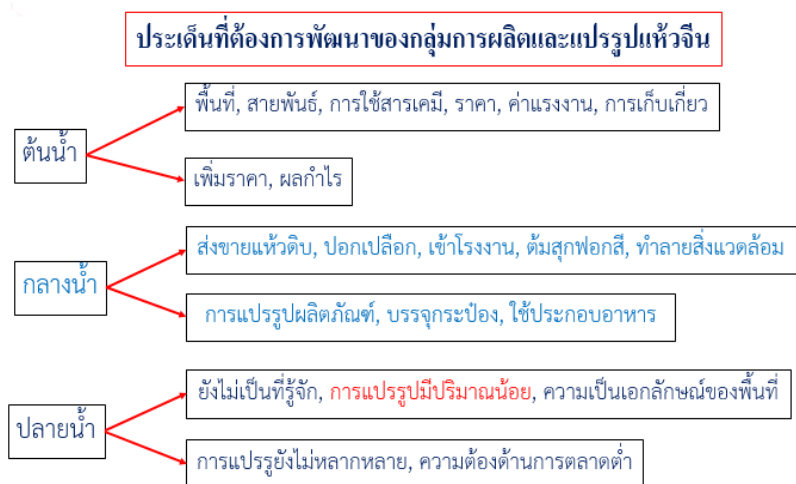
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ชาวนาผู้ปลูกแห้ว และกลุ่มผู้แปรรูปแห้ว (ที่วิจัยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 2558) พบว่า มี โครงสร้างการตลาดดังรูปที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นเส้นทางการไหลของผลผลิตไปสู่ผู้บริโภค จากรูปจะเห็นว่า ผลผลิตที่เก็บ

เกี่ยวได้ ร้อยละ 80 ถูกส่งให้คนกลาง/ผู้รับซื้อ ที่รับซื้อด้วยระบบโควตา ซึ่งเป็นแบบเหมาไร่ โดยคนกลางนี้จะรับซื้อหัวดิบแล้วจ้างคนปอกเปลือกแล้วจึงนำส่งโรงงานบรรจุกระป๋อง โรงต้มหัวรายย่อย และส่งกรุงเทพ ฯ และอื่น ๆ ผลผลิตหัวที่เก็บเกี่ยวได้ อีก ร้อยละ 15 เป็นของของกลุ่มแปรรูปผลผลิต ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจวังยาง กับกลุ่ม ข้าวเกรียบหัว ปริมาณ การปลูกในปัจจุบัน อยู่ที่ประมาณ 2,000 ไร่ ผลผลิตต่อไร่ 3,000-4,000 กิโลต่อไร่ / 4.5-6 ตันต่อไร่ราคาซื้อหัวหัวดิบหน้านาปัจจุบันประมาณ 160 บ./ถึง (10.67 บ./กก.) คิด เป็นมูลค่าหัวดิบต่อไร่ประมาณ 42,666.67 บ./ไร่/ฤดูกาล (ที่ 4,000 กก./ไร่ คิดเป็นมูลค่า หัวดิบต่อฤดูกาลโดยประมาณ 85,333,340 บาท ร้อยละ 5 เป็นผู้ค้ารายย่อย/ร้านค้าของ ผักในพื้นที่

ภาพที่ 1 แสดงโครงสร้างการตลาด

ที่มา: ข้อมูลพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ชาวนาผู้ปลูกหัว และกลุ่มผู้แปรรูปหัว นอกจากนี้จากผลการสัมภาษณ์ ยังพบว่า มีประเด็นที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มการผลิต และแปรรูปหัวเงินดังรูปที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงประเด็นที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มการผลิต และแปรรูปหัวเงิน

ที่มา: ข้อมูลพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ชาวนาผู้ปลูกหัว และกลุ่มผู้แปรรูปหัว

จากรูป จะเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มการผลิต และแปรรูปหัวเงิน อยู่ใน 3 ประเด็นได้แก่

ในระดับต้นน้ำ: กลุ่มของผู้ผลิตและแปรรูปหัวมีประเด็นที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาในเรื่องพื้นที่ปลูกหัวและสายพันธุ์ ซึ่งพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีทำให้ดินเสื่อมสภาพ สายพันธุ์หัวที่ปลูกต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากประเทศจีน และยังไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ของ

ไทย และในระดับนี้ การขายหัวสดจะได้ราคาต่ำ ซึ่งชาวนาต้องการราคาเพิ่มขึ้นอีก กิโลละ 2-3 บาท

ในระดับกลางน้ำ: กระบวนการเริ่มจากการขายหัวดิบต้องมีการปกปิดเปลือกซึ่งต้องใช้แรงงานคนทำให้มีต้นทุนสูงประกอบกับขั้นตอนการฟอกสี ก่อนเข้าโรงงานทำให้เกิดมลพิษสะสมในดิน

ในระดับปลายน้ำ: พบว่าผลิตภัณฑ์หัวยังไม่เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะในกลุ่มของคนรุ่นใหม่ การแปรรูปปริมาณน้อย และความต้องการของตลาดต่ำ แต่ถือว่าได้ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาปัญหาของกลุ่มการผลิต และแปรรูปหัวเงินพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจคือเรื่องของราคา ที่เป็นความต้องการหลัก ซึ่งหากมองในแง่ของความเป็นไปได้เปรียบในการแข่งขัน พบว่า หัวปลูกได้เพียงแหล่งเดียวในจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้ การปลูกหัวในพื้นที่อื่นเช่นกาญจนบุรี ก็ให้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่อำเภอศรีประจันต์ ที่มีชั้นดินที่เหมาะสมสำหรับการทำนาหัว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของเกษตรกรปลูกหัว ต้นทุนด้านบริหารจัดการ ต้นทุนด้านการจัดหา และต้นทุนทางด้านการขนส่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะเกษตรกรในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีมีต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของเกษตรกรปลูกหัว และมีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ ผลผลิต กระบวนการผลิต และการบริหารสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการส่งออก/จำหน่ายหัวเป็นการขายกำลังผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้ช่วยลดต้นทุนต่อหน่วยให้ต่ำลง รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมีนโยบายช่วยเหลือในการกระจายสินค้าและผลผลิตหัวเพื่อต้นทุนการในขนส่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญธร ศรีวิเชียร (2560) ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมาย ที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการออกแบบกระบวนการผลิตด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์และด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด และ เรืองศักดิ์ กระจ่างจันทร์ (2549) ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการธุรกิจโรงสีข้าวในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า การจัดการโลจิสติกส์โดยรวมในด้านการจัดการกระจายสินค้า ด้านการขนส่ง อยู่ในระดับที่ต่ำมาก

ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงสัมภาษณ์ พบว่า ในระดับต้นน้ำกลุ่มของผู้ผลิต และแปรรูปแห้วต้องการให้เกิดการพัฒนาในเรื่องพื้นที่ปลูกแห้วและสายพันธุ์ ซึ่งพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีทำให้ดินเสื่อมสภาพ สายพันธุ์แห้วที่ปลูกต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากประเทศจีน และยังไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ของไทย และในระดับนี้ การขายหัวสดจะได้ราคาต่ำ ซึ่งชาวนาต้องการราคาเพิ่มขึ้นในระดับกลางน้ำ กระบวนการเริ่มจากการขายแห้วดิบต้องมีการปอกเปลือกซึ่งต้องใช้แรงงานคนทำให้มีต้นทุนสูงประกอบกับขั้นตอนการฟอกสี ก่อนเข้าโรงงานทำให้เกิดมลพิษสะสมในดินและในระดับปลายน้ำ: พบว่าผลิตภัณฑ์แห้วยังไม่เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะในกลุ่มของคนรุ่นใหม่ การแปรรูปมีปริมาณน้อย และความต้องการของตลาดต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธาทิพย์ เลิศวิวัฒน์ชัยพร (2561) ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานให้กับเกษตรกรชาวนาแห้ว จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า ได้มีการปรับเปลี่ยนจากห่วงโซ่อุปทานแบบดั้งเดิมไปสู่รูปแบบใหม่ ที่เกษตรกรผู้ปลูกมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จนรู้ถึงความต้องการของตลาด ไปสู่ผู้บริโภคภายในประเทศว่ามี Demand เท่าไหร่ แล้วกลับมาวางแผนการผลิตตามคำสั่งซื้อที่มีการวางแผนซื้อขายกันไว้ล่วงหน้า ส่วนการศึกษาความสัมพันธ์ของห่วงโซ่อุปทานของแห้ว คือผู้จัดหาวัตถุดิบ พ่อค้า/ผู้รับซื้อ ผู้คัดเลือกแห้วดิบส่งให้กับโรงงานตามความต้องการของลูกค้า เพื่อให้การจัดส่งวัตถุดิบที่ดีมีคุณภาพการส่งสินค้าให้ตรงต่อเวลาและปลอดภัย การดำเนินงานในการจัดการห่วงโซ่อุปทานโดยใช้ทฤษฎีตัวแบบจำลอง Supply Chain Operation Reference Model และสอดคล้องกับงานวิจัยของสนั่น เกษาจารี และระพีพันธ์ ปิตาคะโส (2555) ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่พบว่า โดยต้นทุนโลจิสติกส์ที่เกิดในแต่ละกลุ่มของโซ่อุปทานข้าวมีความแตกต่างกันแต่ต้นทุนโลจิสติกส์ที่มีมูลค่ามากของเกือบทุกกลุ่มคือ ต้นทุนการขนส่ง ดังนั้นจึงควรมุ่งเน้นการบริหารจัดการการขนส่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโดยรวมของระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานข้าว

องค์ความรู้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ ศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานแห้วในเขตตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ศึกษาว่า กลุ่มเกษตรกรปลูกแห้วมีความคิดเห็นเกี่ยวกับต้นทุนด้านการบริหารด้านการจัดหา และด้านการขนส่ง อยู่ในระดับมาก และจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ชาวนาผู้ปลูกแห้ว และกลุ่มผู้แปรรูปแห้ว พบว่า โครงสร้างการตลาดผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ ร้อยละ 80 ถูกส่งให้คนกลาง/ผู้รับซื้อ ที่รับซื้อด้วยระบบโควต้า ซึ่งเป็นแบบเหมาไร่ โดยคนกลางนี้จะรับซื้อแห้วดิบแล้วจ้างคนปอกเปลือกแล้วจึงนำส่งโรงงานบรรจุกระป๋อง โรงต้มแห้วรายย่อย และส่งกรุงเทพ ฯ และอื่น ๆ ผลผลิตแห้วที่เก็บเกี่ยวได้อีก ร้อยละ 15 เป็นของกลุ่มแปรรูปผลผลิต ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจวังยาง กับกลุ่ม ข้าวเกรียบแห้ว

นอกจากนี้จากผลการสัมภาษณ์ ยังพบว่าประเด็นที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มการผลิต และแปรรูปแห้วจีน

- ในระดับต้นน้ำ: กลุ่มของผู้ผลิตและแปรรูปแห้วมีประเด็นที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาในเรื่องพื้นที่ปลูกแห้วและสายพันธุ์ ซึ่งพื้นที่มีการใช้สารเคมีทำให้ดินเสื่อมสภาพ สายพันธุ์แห้วที่ปลูกต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากประเทศจีน และยังไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ของไทย และในระดับนี้ การขายหัวสดจะได้ราคาต่ำ ซึ่งชาวนาต้องการราคาเพิ่มขึ้นอีก กิโลละ 2-3 บาท

- ในระดับกลางน้ำ: กระบวนการเริ่มจากการขายแห้วดิบต้องมีการปอกเปลือกซึ่งต้องใช้แรงงานคนทำให้มีต้นทุนสูงประกอบกับขั้นตอนการฟอกสี ก่อนเข้าโรงงานทำให้เกิดมลพิษสะสมในดิน

- ในระดับปลายน้ำ: พบว่าผลิตภัณฑ์แห้วยังไม่เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะในกลุ่มของคนรุ่นใหม่ การแปรรูปมีปริมาณน้อย และความต้องการของตลาดต่ำ

โดยประโยชน์ที่ได้จากการทำวิจัยนี้ คือ กลุ่มเกษตรกรปลูกแห้ว สามารถนำผลการวิจัยไปศึกษา วิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มเกษตรกรปลูกแห้วในเขตพื้นที่ต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. ต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของเกษตรกรปลูกแห้ว หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนในการบริหารผลแห้วไปสู่มือผู้บริโภค และควรมีการช่องทางในการจัดจำหน่ายผลผลิตแห้ว เพื่อให้ผู้ผลิตทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำได้รับประโยชน์ทุกฝ่าย นอกจากนี้ส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเงินทุน ช่องทางการจำหน่าย เพื่อ

ลดต้นทุนในกับเกษตรกร และสิ่งที่สำคัญควรมีการการจัดทำฐานข้อมูลในการกระจายสินค้าและผลผลิตแล้ว พร้อมต้นทุนในการขนส่ง อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกษตรกรทราบว่าควรผลิต และส่งออกไปอย่างไรจึงจะได้กำไรสูงสุด

2. สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ปลูกแก้วและสายพันธุ์ใหม่ๆ โดยไม่ใช้สารเคมีเจือปน และเหมาะกับสภาพดินของที่เพาะปลูก เกิดต้นทุนที่ต่ำเพราะไม่ได้ใช้สารเคมี และเพื่อสร้างตลาดใหม่ของการจำหน่ายแก้ว คนรุ่นใหม่จะได้รู้จักแก้วเพิ่มมากขึ้น และสนใจที่จะบริโภคแก้วเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สุทธิวาหนฤพุฒิ. (2547). *การจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ท็อป/แมคกรอ-ฮิล.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญธร ศรีวิเชียร. (2560). ผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 36(6), 203-217.
- เริงศักดิ์ กระจ่างจันทร์. (2549). *การจัดการโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการธุรกิจโรงสีข้าวในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด* (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สนั่น เถาซารีและระพีพันธ์ ปิตาคะโส. (2555). การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 17(1), 125.
- สำนักงานเกษตรอำเภอสรีประจันต์. (2559). *ข้อมูลการผลิตแก้วจีน*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2559, จาก <http://sriprachan.suphanburi.doae.go.th/>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). *ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร*. สืบค้น 22 มกราคม 2560, จาก <http://www.oae.go.th/view/1/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81/TH-TH>
- สุธาทิพย์ เลิศวิวัฒน์ชัยพร. (2561). *การบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานให้กับเกษตรกรชาวนาแก้ว จังหวัดสุพรรณบุรี* (รายงานผลการวิจัย). สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล
สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร*

DEVELOPMENT OF VOCATIONAL COMPETENCY BASED TRAINING
CURRICULUM OF DIGITAL PRINTING OPERATOR FOR NEW STAFFS IN
PRINTING HOUSES IN BANGKOK

วัฒน์ พลอยศรี

Wat Ploysri

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: wat.pl@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร 3) ประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล การดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนาศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานใหม่ในตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน โดยเลือกมาแบบสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลที่ต้องการจากสถานประกอบการมุ่งเน้นที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเตรียมงาน ปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาและบำรุงรักษาได้ สามารถควบคุมคุณภาพได้ รวมทั้งต้องปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย 2) การประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีและมีประสิทธิภาพร้อยละ 83.78/83.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ยืนยันว่าสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมจริงได้ 3) ผู้เข้าฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ 4) ความพึงพอใจของผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม; สมรรถนะวิชาชีพ; ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล

* Received May 21, 2020; Revised June 15, 2020; Accepted June 20, 2020

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate vocational competencies of digital printing operators, 2) to develop vocational competency training curriculum of digital printing operator for new staffs in printing houses in Bangkok, 3) to evaluate competency from learning achievement of the trainees who passed the vocational competency training curriculum and 4) to study the satisfaction of the trainees towards vocational competency training curriculum of digital printing operator. Research methodology employed the use of educational research and development. The sample of 10 new staffs who are in a position of a digital printing operator in Bangkok was targeted using simple random sampling. The results found that 1) the vocational competencies of digital printing operators which are needed by printing houses involved an ability in preparing, operating, problem-solving, maintaining, quality control as well as performing all tasks safely. 2) Evaluate quality of vocational competency training curriculum of digital printing operator by content experts illustrated the highest level on overall quality and a high level on curriculum developing quality and effective training as evidenced by 83.78/83.50 percent respectively which are higher than indicated level, and it is also ensured to be practical for the real training. 3) The learning achievement of trainees after training was significantly higher than before training with .01. 4) The satisfaction of the trainees towards the training curriculum was in a high level.

Keywords: Training Curriculum; Vocational Competency; Digital Printing Operator

บทนำ

สถานการณ์สิ่งพิมพ์ไทยในปัจจุบันมียอดการผลิตลดลง มีมาจากหลายสาเหตุ แต่สาเหตุหลัก คือ คนอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ลดลงหันมารับรู้ข่าวสารผ่านทางสื่อออนไลน์ส่งผลให้ยอดผลิตสิ่งพิมพ์ลดลง (พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์, 2558) ดังนั้นจากการที่ยอดการผลิตลดลงทำให้มีการใช้การพิมพ์ระบบดิจิทัลเข้ามาแทนที่ในการผลิตสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การพิมพ์ดิจิทัลเป็นระบบการพิมพ์โดยตรงจากข้อมูลไฟล์งาน ไม่มีขั้นตอนในการทำแม่พิมพ์ในกระบวนการผลิตทำให้ระยะเวลาในการผลิตสิ่งพิมพ์ให้ลดลง สามารถพิมพ์บนวัสดุรองรับทางการพิมพ์ที่หลากหลายและการที่เป็นการพิมพ์โดยตรงลงบนวัสดุรองรับทางการพิมพ์ ทำให้ภาพพิมพ์มีความคมชัด สีสดใสสวยงาม รวมทั้งลดข้อจำกัดด้านจำนวนการผลิตชิ้นต่ำในการผลิต การพิมพ์ดิจิทัลที่นิยมใช้ในปัจจุบัน เช่น การพิมพ์พ่นหมึก (Inkjet Printing) การพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์โฟโตกราฟี (Electrophotography) เป็นต้น (เอสซีจี แพคเกจจิ้ง, ม.ป.ป.) ดังนั้นหากผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลมีสมรรถนะพื้นฐานที่จำเป็นในการปฏิบัติงานจะส่งผลให้การผลิตงานพิมพ์ดิจิทัลมีคุณภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Daniel, 2006) เนื่องจากเมื่องานพิมพ์ที่ผลิตออกมามีคุณภาพ ย่อมทำให้ลูกค้าที่ใช้บริการเกิดความพึงพอใจ และเกิดการแนะนำผู้ที่อยู่ใกล้เคียงมาใช้บริการหรือการกลับมาใช้บริการซ้ำ จนเกิดเป็นผลดีทางด้านเศรษฐกิจต่อโรงพิมพ์ (สมาร์ท เอสเอ็มอี, 2558) จึงทำให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลมีสมรรถนะพื้นฐานที่จำเป็นและสามารถปฏิบัติงานได้

รวมไปถึงสถานการณ์ปัญหาแรงงานในอุตสาหกรรมการพิมพ์ไทยที่พบ คือ แรงงานมีสมรรถนะไม่ตรงตามที่สถานประกอบการต้องการ (วิรุพท์ ส่งเสริมสวัสดิ์และคณะ, 2552) ขาดแคลนแรงงานด้านเทคนิคทางการพิมพ์และแรงงานที่มีอยู่ขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจึงต้องใช้งบประมาณบุคลากรเข้ามาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว (รังษิ เหลืองวารินกุล, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ได้ให้ความสำคัญในการเตรียมพร้อมด้านกำลังคน เนื่องจากประชากรในวัยแรงงานลดลงต่อเนื่องทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน และมีปัญหาในเรื่องสมรรถนะที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะวิชาชีพจึงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาแรงงานให้มีสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการกับตลาดแรงงาน ซึ่งการฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะถือเป็นการพัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในระบบฐานสมรรถนะหรือการนำความสามารถที่ผ่านการฝึกอบรมมาใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง (กฤษมนันต์ วัฒนาณรงค์, 2553)

ด้วยการเกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล เนื่องจากการมีหลักสูตรฝึกอบรมจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลมีสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานหลังจากได้รับการฝึกอบรม ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น จนส่งผลดีทางธุรกิจแก่สถานประกอบการ รวมทั้งส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีรายได้มากขึ้นจนทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัย

สร้างขึ้นจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยมีเป้าหมาย คือ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลมีสมรรถนะในการผลิตสิ่งพิมพ์ดิจิทัลออกมาได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประยุกต์ตามแนวทางการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนาการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มทดลอง

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เจ้าของหรือผู้บริหาร และหัวหน้าฝ่ายของสถานประกอบการการพิมพ์ในกรุงเทพมหานคร เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน จากประชากรที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เจ้าของหรือผู้บริหาร และหัวหน้าฝ่ายของสถานประกอบการการพิมพ์ในกรุงเทพมหานคร

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะ คือ พนักงานใหม่ในตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ที่ปฏิบัติงานมาไม่เกิน 6 เดือน และไม่เคยศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการพิมพ์ระบบดิจิทัลมาก่อน โดยใช้วิธีเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย จากประชากรที่เป็นพนักงานใหม่ในตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติงานมาไม่เกิน 6 เดือนและไม่เคยศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการพิมพ์ระบบดิจิทัลมาก่อน

1.3 กลุ่มทดลองที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม คือ กลุ่มเป้าหมายที่ไม่ได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกรูปแบบเจาะจง จากนักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมกราฟิก ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ที่ยังไม่เคยเรียนวิชาการพิมพ์ดิจิทัลมาก่อน

2. เครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร การหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะ ดำเนินการหาได้จากการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 ท่าน และการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรจากการทดลองก่อนนำไปใช้ฝึกอบรมจริงกับกลุ่มตัวอย่าง (ได้ผลตามผลการวิจัยใน ส่วนที่ 2 เรื่อง ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร)

2.2 แบบทดสอบหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 15 ข้อ และแบบทดสอบประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยมีค่าความยากง่ายที่ได้อยู่ในช่วง 0.25 – 0.70 มีค่าอำนาจจำแนกที่ได้อยู่ในช่วง 0.00 – 0.60 และมีค่าความเที่ยงที่ 0.75 และ 0.74 ตามลำดับ (พิจารณาข้อสอบที่ใช้ได้จากค่าความยากง่ายระหว่าง 0.2-0.8 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป และค่าความเที่ยงที่ 0.7 ขึ้นไป) (วรรณิ แกมเกตุ, 2555)

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล การหาคุณภาพของเครื่องมือใช้การหาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบข้อคำถามว่าตรงกับนิยามปฏิบัติการหรือไม่ โดยใช้ค่า IOC ได้ค่า IOCเฉลี่ย เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม จากนั้นนำแบบได้หาค่าความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช ได้ค่ากับกลุ่มทดลอง 30 คน ในกระบวนการหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แอลฟาเท่ากับ 0.871

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การหาสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสำรวจความต้องการสมรรถนะและหลักสูตรของผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล เพื่อนำข้อมูลมาสร้างหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลตามความต้องการของสถานประกอบการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธี Focus Group Discussion จากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 10 คน จากโรงพิมพ์ในกรุงเทพมหานคร

3.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร หลังจากดำเนินการการหา

สมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล ผู้วิจัยทำการรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการลงพื้นที่และศึกษาเอกสารจนได้ข้อสรุปแล้วนำไปออกแบบโครงสร้างเพื่อสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล มีองค์ประกอบ คือ เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีการ สื่อ และการวัดผลและประเมินผล เมื่อได้หลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลแล้ว ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินคุณภาพจนได้ผลการประเมินหลักสูตรที่มีคุณภาพในระดับดีขึ้นไป ทั้งด้านเนื้อหาและด้านพัฒนาหลักสูตร

หลังจากผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ด้าน ผู้วิจัยนำหลักสูตรและเครื่องมือการวิจัยที่พัฒนาขึ้นไปใช้ทดลองกับกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน โดยการทดลองแบ่งเป็นการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) จากแบบทดสอบระหว่างหน่วยการฝึกอบรม และหาค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จากแบบทดสอบท้ายการฝึกอบรม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) เพื่อหาข้อบกพร่องที่ได้จากการทดลองไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีความสมบูรณ์พร้อมไปใช้ฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมไว้ที่ 80/80

3.3 การประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538) กับกลุ่มตัวอย่าง 10 คน โดยเริ่มจากการทำแบบทดสอบก่อนฝึกอบรม แล้วดำเนินการฝึกอบรมตามเนื้อหาจนแล้วเสร็จ จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังฝึกอบรม แล้วจึงนำผลคะแนนเปรียบเทียบผลต่างที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนฝึกอบรม (Pre-test) กับผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังฝึกอบรม (Post-test)

3.4 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล เมื่อดำเนินการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลผ่านใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการหาสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2 การวิเคราะห์การประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการพัฒนาหลักสูตร ความพึงพอใจของผู้เรียนของหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพ ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล ใช้การหาค่า E1/E2 ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.4 การวิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล ใช้สถิติ t-test Dependent

ผลการวิจัย

1. ผลการหาสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ใน โรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร

หลังจากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล จากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้สมรรถนะตามเทคนิค Functional Map ประกอบไปด้วย ความมุ่งหมาย (Key Purpose) บทบาทหลัก (Key Rules) หน้าที่หลัก (Key Functions) หน่วยสมรรถนะ (Units of Competence) และ หน่วยย่อย (Elements of Competence) ตามรายละเอียดดังนี้

1.1 ความมุ่งหมาย สมรรถนะมาตรฐานอาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล คือ ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ ทักษะ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ อันตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

1.2 บทบาทหลัก ประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังนี้

1.2.1 บทบาทหลักสมรรถนะด้านความรู้ มีหน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะ และหน่วยย่อย แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงหน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยย่อยของบทบาทหลักสมรรถนะด้านความรู้

หน้าที่หลัก	หน่วยสมรรถนะ	หน่วยย่อย
ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล	ความหมายและหลักการ	1. อธิบายความหมายการพิมพ์ดิจิทัล 2. อธิบายหลักการระบบการพิมพ์ดิจิทัล 2. อธิบายส่วนประกอบของเครื่องพิมพ์ดิจิทัล 3. อธิบายชนิดและขนาดของวัสดุพิมพ์
	กระบวนการพิมพ์ดิจิทัล	อธิบายกระบวนการพิมพ์ดิจิทัล
	การควบคุมคุณภาพในกระบวนการพิมพ์ดิจิทัล	อธิบายหลักการควบคุมคุณภาพงานพิมพ์ดิจิทัล

1.2.2 บทบาทหลักสมรรถนะด้านความทักษะ มีหน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะ และหน่วยย่อย แสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงหน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยย่อยของบทบาทหลักสมรรถนะด้านทักษะ

หน้าที่หลัก	หน่วยสมรรถนะ	หน่วยย่อย
ผู้ปฏิบัติงานสามารถเตรียมการปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลได้	การอ่านใบสั่งงาน การเตรียมวัสดุสำหรับปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล	การปฏิบัติงานได้ตามใบสั่งงาน 1. การเตรียมหมึกพิมพ์ 2. การเตรียมวัสดุรองรับทางการพิมพ์ 3. การเลือกชนิดและขนาดของวัสดุรองรับทางการพิมพ์ 4. การตรวจสอบสภาพและคุณภาพของวัสดุทางการพิมพ์
ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลได้	การปฏิบัติงานในงานพิมพ์ดิจิทัล	1. การปฏิบัติงานกับเครื่องพิมพ์ดิจิทัล 2. การควบคุมคุณภาพงานพิมพ์ 3. การแก้ไขปัญหาในกระบวนการผลิตงานพิมพ์ 4. การบำรุงรักษาเครื่องพิมพ์และอุปกรณ์
ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล	การปฏิบัติงานตามหลักการความปลอดภัย	1. การป้องกันอุบัติเหตุ 2. การป้องกันอันตรายจากสารเคมี 3. การใช้อุปกรณ์ป้องกัน 4. การป้องกันและระงับอัคคีภัย

1.2.3 บทบาทหลักสมรรถนะด้านความเจตคติ มีหน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะ และหน่วยย่อย แสดงตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงหน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะและหน่วยย่อยของบทบาทหลักด้านสมรรถนะเจตคติ

หน้าที่หลัก	หน่วยสมรรถนะ	หน่วยย่อย
ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน	การมีความรับผิดชอบต่อและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย 2. ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามระเบียบของสถานประกอบการอย่างเคร่งครัด 3. ใช้วัสดุทางการพิมพ์ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้เกิดของเสียน้อยที่สุด 4. มีความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ 5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร

หลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร อยู่ในรูปแบบเอกสารการสอนประกอบด้วยเนื้อหา 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 การปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล และหน่วยที่ 2 ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 ท่าน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม แบบมาตรวัด 5 ระดับ ผลการประเมินคุณภาพพบว่าด้านเนื้อหาคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.520$ และ $S.D. = 0.503$) และด้านการพัฒนาหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.487$ และ $S.D. = 0.256$) เมื่อผ่านการประเมินและปรับปรุงจนได้หลักสูตรที่มีคุณภาพผู้วิจัยนำหลักสูตรดังกล่าวไปหาประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานครที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการ

ทดลองใช้หลักสูตรก่อนนำไปใช้ฝึกอบรมจริง ผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพของหลักสูตรก่อน เพื่อเป็นการยืนยันว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถใช้ฝึกอบรมได้จริง โดยกลุ่มทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ จากกลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ผลตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล

การทดสอบ	จำนวนผู้ เข้าอบรม	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ประสิทธิภาพ
ระหว่างฝึกอบรม (E ₁)	30	15	377	83.78
หลังฝึกอบรม (E ₂)	30	20	501	83.50

จากตารางที่ 4 ได้ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร E₁/E₂ เท่ากับ 83.78/85.50 ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ 80/80 ถือเป็นค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ยอมรับได้ เนื่องจากสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงสามารถนำไปใช้อบรมกับกลุ่มตัวอย่างได้

จากผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สามารถยืนยันได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมจริงได้

3. การประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร

การประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design กับกลุ่มตัวอย่าง 10 คน โดยเริ่มจากการทำแบบทดสอบก่อนฝึกอบรม จำนวน 20 ข้อ แล้วดำเนินการฝึกอบรมตามเนื้อหาจนแล้วเสร็จ จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังฝึกอบรม จำนวน 20 ข้อ จากนั้นนำผลคะแนนเปรียบเทียบผลต่างที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนฝึกอบรมกับผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังฝึกอบรม มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ t-test Dependent ได้ผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

การทดสอบ	Mean	S.D.	t	df	P
ก่อนฝึกอบรม	8.00	2.449	7.612**	9	0.000
หลังฝึกอบรม	15.70	1.494			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรมไปเปรียบเทียบกัน พบว่า ผู้เข้าฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังฝึกอบรมมากกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร

หลังจากฝึกอบรมเสร็จสิ้นผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรโดยใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจแบบมาตรวัด 5 ระดับ ได้ผลตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการแสดงความพึงพอใจของผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.467	0.542	มาก
ด้านวิทยากร	4.440	0.501	มาก
ด้านสถานที่และระยะเวลา	4.367	0.490	มาก
ด้านความรู้และการนำไปใช้ประโยชน์	4.550	0.498	มากที่สุด
ภาพรวมเฉลี่ย	4.465	0.520	มาก

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาผลความพึงพอใจทุกหัวข้อพบว่า ผู้เข้าฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.465 และ S.D. = 0.520)

อภิปรายผลการวิจัย

การหาสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล เพื่อนำมาใช้กำหนดเป็น วัตถุประสงค์ การวัดผลลัพธ์และพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพ สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร นอกจากโรงพิมพ์ต้องการมุ่งเน้นไป ที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องแล้ว ยังต้องการสมรรถนะ ในเรื่องการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเพิ่มเติม สอดคล้องกับ สมาร์ท เอสเอ็มอี (2558) เนื่องจากการผลิตงานพิมพ์ที่มีคุณภาพจะส่งผลดีต่อโรงพิมพ์ใน ทางบวกด้านเศรษฐกิจและสอดคล้องกับสுவех พิมน้ำเย็น (2553) ที่อธิบายว่าการ ปฏิบัติงานที่ความปลอดภัยสามารถป้องกันการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยจากการปฏิบัติงานได้ ส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาเรื่องขาดแรงงานในการปฏิบัติงานไม่ทันตามแผนงานได้ นอกจากนี้ อาจเพิ่มเติมสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษในคำศัพท์ที่จำเป็นในการทำงานกับเครื่องพิมพ์ ดิจิทัล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับ พนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า มีคุณภาพในด้านเนื้อหา และด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับดีมากและดีตามลำดับ มาจากผู้วิจัยได้สร้าง หลักสูตรโดยได้ประยุกต์จากการพัฒนาหลักสูตรของ สงัด อุทรานันท์ (2532) ที่มีการ ประเมินในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ และมีประสิทธิภาพของหลักสูตร ฝึกอบรม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 83.61/85.22 เนื่องจากหลักสูตรและแบบทดสอบ ในการฝึกอบรมนั้นมีคุณภาพดี และเป็นผลจากการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมตามขั้นตอน แบบเดี่ยวและแบบกลุ่มจนทำให้ประสิทธิภาพได้ตามเกณฑ์ จนสามารถนำไปฝึกอบรมได้ ตามแนวทางของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) และการที่ให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบท้าย หน่วยการฝึกอบรมและหลังฝึกอบรมทันทีเมื่อทำการฝึกอบรมจบในเรื่องนั้น ๆ จึงทำให้ จดจำเนื้อหาได้ครบถ้วน สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒน์ พลอยศรี (2560)

ด้านการประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม ฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลนั้น มีค่าคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อน ฝึกอบรมที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของธารินทร์ มานีมาน (2541) ที่กล่าวว่าหากผู้เข้าฝึกอบรมเห็นถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมแล้วจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 หลังจากอบรมจน เสร็จสิ้น และสอดคล้องกับ Ranjith Kumar และคณะ (2017) ที่พบว่าหลังจากผู้เข้ารับ การฝึกอบรมได้รับการฝึกอบรมจะมีการปรับปรุงในการปฏิบัติงานหลังการฝึกอบรมไป ในทางที่ดีขึ้น จนทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดภายใน เวลาที่กำหนด

ด้านความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพ ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลอยู่ในระดับพึงพอใจมาก สอดคล้องกับชูชัย สมितिไกร (2554) ที่กล่าวว่าการฝึกอบรมเพื่อให้บุคลากรมีสมรรถนะการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะทำให้คุณภาพชีวิตของผู้เข้ารับการฝึกอบรมดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lin และคณะ (2014) ที่พบว่า การฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประโยชน์ในการเพิ่มทักษะทางวิชาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จึงส่งผลส่งผลดีต่อความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในทางที่ดี

องค์ความรู้จากการวิจัย

เป้าหมายของการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะวิชาชีพในครั้งนี้ คือ หลังจากรับการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานพิมพ์ที่ผลิตออกมามีคุณภาพ ทำให้เกิดดีทางธุรกิจแก่โรงพิมพ์และส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีรายได้มากขึ้นจากการทำงานที่มีประสิทธิภาพจนทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้นั้น ประกอบไปด้วย 3 กระบวนการ ได้แก่ (1) การกำหนดสมรรถนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้หลักสูตร ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการมีหลักสูตรฝึกอบรม (2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมได้จริง และ (3) การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: วัฒน์ พลอยศรี (2563)

การหาสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล เพื่อนำมาใช้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์และการวัดผลลัพธ์และพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลที่โรงพิมพ์ต้องการมุ่งเน้นไปที่ผู้ปฏิบัติงาน คือ สามารถเตรียมงานได้ถูกต้องตามใบสั่งงานได้ สามารถปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาได้ สามารถบำรุงรักษาเครื่องพิมพ์และอุปกรณ์ได้ และสามารถควบคุมคุณภาพของวัสดุและงานพิมพ์ได้ รวมทั้งสามารถปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ได้เอกสารประกอบการฝึกอบรม มีเนื้อหา ได้แก่ หน่วยที่ 1 การปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลและหน่วยที่ 2 ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล พร้อมแบบทดสอบ ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพพบว่าด้านเนื้อหาคุณภาพอยู่ในระดับดีมากและด้านการพัฒนาหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ในส่วนของประสิทธิภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพ ได้ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 83.78/83.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 80/80 จากผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจึงเป็นการยืนยันว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่างได้จริง เมื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพไปใช้ในการประเมินสมรรถนะจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าฝึกอบรม พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมถึงมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก

สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ และสามารถที่จะนำไปใช้ในฝึกอบรมเพื่อให้ได้สมรรถนะวิชาชีพการปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรหมั่นปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากเนื้อหาเรื่องการพิมพ์ดิจิทัลเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีจึงมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา
2. ผลการวิจัยเป็นผลสรุปในกลุ่มทดลองที่เข้าฝึกอบรมเท่านั้น ดังนั้นการนำเอางานวิจัยไปใช้ประโยชน์ควรคำนึงถึงความแตกต่างกันของบริบทความเป็นจริงในหน่วยงานนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. อาจมีการแบ่งระดับเนื้อหาในหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล ได้แก่ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ
2. อาจศึกษาความต้องการจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มอื่นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพ เช่น กลุ่มนักวิชาการ สถาบันการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2559). *สมรรถนะวิชาชีพ (Vocational Competency)*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.thairath.co.th/content/103860>
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารินทร์ มานีมาน. (2541). *การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมการสอนวิชาชีพสำหรับคณาจารย์สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์. (2558). จากมติชน เดลินิวส์ ถึง เนชั่น ทูรูกีบ บนความเปราะบางของธุรกิจสื่อ. *วารสารราชดำเนิน*, 29, 26-27.
- รังษี เหลืองวารินกุล. (2552). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพิมพ์ หน่วยที่ 14* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒน์ พลอยศรี. (2560). *การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมผ่านเครือข่ายสังคม เรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิรุฬห์ ส่งเสริมสวัสดิ์และคณะ. (2552). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพิมพ์ หน่วยที่ 15*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สมาร์ท เอสเอ็มอี. (2559). *ปรับตัว “ธุรกิจโรงพิมพ์” ทำอย่างไรถึงจะอยู่รอด*. สืบค้น 3 มีนาคม 2559, จาก http://www.smartsme.tv/article_detail.php?id=7&id=747
- สุเวช พิมพ์น้ำเย็น. (2553). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัย*. เชียงราย: วิทยาลัยเชียงราย.

- เอสซีจี แพคเกจจิ้ง. (2559). *Digital Printing*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2559, จาก https://www.scgpackaging.com/services-solution/packaging-printing-solutions/5/TH?fbclid=IwAR20descp6izPVkxvmQhfgY4Fm_1IHVYf1CPjr9UPPisRi6q3iAm7oDbyns
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Daniel, S. (2020). *Knowledge, Competencies and Attitudes*. Retrieved March 9, 2020, from <http://innovationzen.com/blog/2006/09/25/knowledge-competencies-and-attitudes/>
- Lin, H. et. al. (2014). Development of a Personalized Training System Using the Lung Image Database Consortium and Image Database Resource Initiative Database. *Academic Radiology*, 21(12), 1614–1622.
- Ranjith, K. I. V. et. al (2017). A study on training and development at Galla Foods, Rangampet, Chittor. *International Journal of Advance Research, Ideas and Innovations in Technology*, 3(6), 753-762.

MANAGEMENT OF AYUTTHAYA, UNESCO WORLD HERITAGE CITY FOR CULTURAL TOURISM*

การบริหารจัดการเมืองมรดกโลกอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Somkuan Yambubpha, Rattapon Yenjaime, Sman Ngamsnit

สมควร แยมบุบผา, รัฐพล เย็นใจมา, สมาน งามสนิท

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding Author E-mail: sekyam1@gmail.com

Abstract

Objectives of this research were to study general conditions of management of Ayutthaya , UNESCO World Heritage City for cultural tourism, affecting factors and an appropriate model for the management, conducted by mixed methods research. Findings were that the general conditions of management of Ayutthaya , UNESCO World Heritage City for cultural tourism was not moderately efficient, still confronted with some problems and obstacles. Many tourist attractions and historic sites were not properly maintained. As for the factors affecting the management were 4 M's and POSDCoRB management principles when integrated with Sappurisadhrama had high level of positive correlation respectively as $r = 0.760, 0.947, 0.907$ with statistical significant value set at 0.05. The Appropriate models of the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City revealed 6 model: Tourist attraction management model; Physical management model; Accessibility to tourist attractions model; Participatory model; Responsibility model and Worthiness model.

Keywords: Management; Ayutthaya world heritage city; Cultural tourism

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิธีดำเนินการวิจัย ใช้

* Received March 12, 2020; Revised March 27, 2020; Accepted June 5, 2020

การวิจัยแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพของการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังมีอุปสรรคในการพัฒนาในหลายๆ ด้าน อาทิ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพปานกลาง แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม โบราณสถานหลายแห่งยังไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมเท่าที่ควร เป็นต้น 2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย ทรัพยากรในการบริหาร 4 M's การจัดการ POSDCoRB และสัปปุริสธรรม ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูง ($r=0.760, 0.947, 0.907$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 3. รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า มี 6 รูปแบบ ได้แก่ 1. รูปแบบด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว 2. รูปแบบด้านกายภาพเมืองมรดกโลกอยุธยา 3. รูปแบบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 4. รูปแบบด้านการมีส่วนร่วม 5. รูปแบบด้านความรับผิดชอบ และ 6. รูปแบบด้านความคุ้มค่า

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; เมืองมรดกโลกอยุธยา; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Introduction

Problems and conditions of the areas and the surrounding landscape of the world heritage site of Ayutthaya historical park were deteriorated. The areas around the landscapes were not as beautiful as it was registered as a world heritage site. Important causes were from urban development, social growth, provincial economy development with the construction of residential buildings and shop houses and stores continuously that was violation of the law. There were problems of encroachment destroying ancient sites that caused legal conflicts and regulations violation of the world heritage committee focusing on preserving the original conditions of the ancient sites to remain as it is while the laws of the local authorities focus on the areas development for modernization and better service to meet the needs of the people in the areas. Therefore, the problems cannot be resolved. If these conditions continue to be conflict, might lead to the removal of Ayutthaya historical park from being a world heritage, (Mahantarat, 2016).

How to manage the Ayutthaya world heritage city as a cultural tourist destination, the committee must work together in a holistic

integrated manner driving development strategies to preserve and protect the world heritage sites of Ayutthaya historical park for future generations to study. Cultural tourism that has occurred in appreciation of the reminiscence of this beautiful culture. (Mahantararat, 2016) required modern concepts for effective management, such as 4 M's management factors (Rangsiyokrit, 1997). POSDCoRB management factors (Bunpirom, 2009 : 58) and the sappurisdharma factors (PhraDhammapidok, 1995)

From this concept, there should be an integration of international collaboration. The concept of government administration through the working network has been widely accepted, especially in developed countries, it is the new management trend that will occur (Grefe, 2004). It requires collaboration. Both cooperation between organization and outside the organization.

For these reasons, the researcher was interested in studying the world heritage management in Ayutthaya city for cultural tourism, whether the management of this world heritage site was operated on the basis of operation, planning, and management systems. If the management of this world heritage site conform with the rules and regulations, this place will become the sustainable tourism for not only the landmark of the world culture but also the important income resource for local people and the nation. This world heritage site will become important tourism attraction, will be the place that can be a resource for tourism for a long time that brings enormous benefits to people and the nation and maintain the value of being a world cultural heritage city for the international community of the world forever.

Research Objectives

1. To study the status of the world heritage management in Ayutthaya city for cultural tourism.
2. To study factors related to the world heritage management in Ayutthaya city for cultural tourism.

3. To propose the appropriate models for the world heritage management in Ayutthaya city for cultural tourism.

Methodology

Methodology was the mixed methods. The qualitative research collected data from 20 key informants who were experts and involved with the world heritage management by in-depth-interviewing and 10 participants in focus group discussion to confirm the knowledge from the key informants. Data were analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from 269 samples, derived from 820 people who involved in the administration of the Ayutthaya world heritage city in different roles, such as personnel in government agencies and civil society organizations and calculated the sample size from the formula of Taro Yamane (1973) The tool used to collect data was questionnaires and data were analyzed by the statistics of frequency, percentage, mean, standard deviation. Hypotheses were tested with Pearson's correlation coefficient.

Results

1. Status of the world heritage management in Ayutthaya city for cultural tourism.

The status of Ayutthaya, UNESCO World Heritage city management for cultural tourism, there were still obstacles in the development in many areas such as management with moderate efficiency. Some tourist attractions were not properly maintained. Many historic sites were not looked after properly.

2. Factors affecting the world heritage management in Ayutthaya city for cultural tourism.

It was found that the 4 M's management factors that had the most positive relationship were Man ($r = 0.755$) and the smallest was Management ($r = 0.404$) from this relationship it was found therefore based on the hypothesis that 4 M's management factors were related to the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism.

POSDCoRB management factors, the most positive aspect was Budgeting ($r = 0.943$) and the least positive aspect was Coordinating ($r = 0.684$). From this relationship it was found therefore based on the hypothesis that POSDCoRB management factors were related to the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism.

Sappurisadharma factors, the aspect that had the most positive relationship was Knowing People ($r = 0.916$) and the least positive aspect was the Knowing Oneself ($r = 0.366$). From this found relationship based on the hypothesis, it indicated that Sappurisadharma factor was related to the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism.

3. Appropriate management model for Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism.

The management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism consisted of 6 appropriate models: 1. Tourist attraction management model; 2. Physical management model; 3. Accessibility to tourist attraction model; 4. Participatory model 5. Responsibility model and 6. Worthiness model.

Discussions

1. Status of the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism

The status of the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism still faced with obstacles in the development in many areas such as management with moderate efficiency. Some tourist attractions were not properly maintained. Many historic sites were not looked after properly. This status was caused by unplanned development and the consideration of cultural heritage sites that should be preserved. This was related to the research of Kriangphet Thongborisuth (2018) who studied the management of the world heritage area in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province of Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality according to the philosophy of sufficiency economy. The study was found that some

municipal administrators did not use the idea, knowledge of world heritage area management causing the World Heritage Areas to lack proper cares.

2. Factors affecting the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism

The study indicated 3 important factors affecting the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism. They were as follows:

2.1 4 M's Management factors

Man, Money, Materials and Management: There was significant relationship with the management of the world heritage city. Because it was a condition for good management, relating to the study of Segmon Sammapet (2014) who studied administrative resources and the effectiveness of the central special correctional treatment staff, Bangkok. The study was found that the overall management resources were at a high level. The relationship between administrative resources and staff effectiveness. In particular, human resource management had a positive correlation with the performance of the Central Special Correctional Officer, Bangkok.

2.2 POSDCoRB Management factor

The management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage city for cultural tourism in all 6 areas required POSDCoRB management factors to help manage it efficiently. This could be seen from the relatively high level of positive relationship as an indicator that executives and personnel involved accept service factors into their organizations, relating to the study of Saowalak Leklersin (2016) who studied the administrative efficiency of the administrators in the Sub-District administrative organization in Nonthaburi Province. The study was found that the administrative efficiency of the administrators from the opinions of the personnel in the Sub-District Administrative Organizations in Nonthaburi Province, the overall average was at high level.

2.3 Sappurisdharma factor

Sappurisdharma factor in management was highly correlated with the management of Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism. Since it is the Buddhist principle that addresses good management This was related to the study of Phramahasuwit Panyadit (2013) who studied the administration according to the Sappurisdharma of the secondary school administrators, under the Office of Secondary Educational Service Areas 1. The results of the study showed that administration according to the sappurisdhamma of administrators in Secondary Schools Under the Office of Secondary Educational Service Area 1, by overall, was at high level.

3. Appropriate management models for Ayutthaya, UNESCO World Heritage City for cultural tourism.

Management Models for Ayutthaya, UNESCO World Heritage City Were found consisting of 6 models as follows:

Tourist attraction management model, Management must be effective and suitable for tourism. The tourist destination must be supervised by the government. This was related to the study of Pranee Tanprayoon and Kitimalee Tamalee (2018) who studied tourism management in Ayutthaya, world heritage city. The study was found that tourists had opinions on tourism management in Ayutthaya, the world heritage city, in general at high level. The government should have policy to promote cultural tourism appropriately. The tourist attractions were appropriately taken care of by relevant government agencies.

Physical management model, all ancient sites should be preserved and must be maintained the condition properly at all times, relating to the study of Warisara Boonsomkiet (2012) who studied the development of cultural tourist attractions in Nakhon Si Thammarat: Wat PhraMaha That Woramahaviharn, Wat That Noi and the ancient temple Moklan. The study was found that Thai stakeholders and tourists agree that Wat Phra Mahathat Woramahaviharn, Wat That Noi, and the Mekkhan Temple have many potentials in 3 areas, namely physical Access to resources and value and attractiveness That makes it worth visiting.

Accessibility to tourist attractions model, There was the development of transportation routes to access tourist attractions, and information is easily accessible, relating to the study of Pranee Tanprayoon and Kitimalee Tamalee (2018) who studied tourism management in Ayutthaya world heritage city. The results of the study relating to the access to tourist attractions was found that the behavior of most tourists were aware of tourism news from television Which is the most accessible and understandable medium.

Participation model, Departments of Ayutthaya World Heritage City when the events or activities of the world heritage site occurs, Ayutthaya staff must be assigned and distributed responsibility for the work properly and equally and local people must be always involved in order to receive support from society. This was related to the study of Phra Sombat Buttasit (2016) who studied the process of managing the world heritage city, Luang Prabang Sub-District Lao People's Democratic Republic. The study was found that Social support was at a high level, followed by community relations. Roles, duties, and management efficiency.

Responsibility model, Security in service. Efficiency and good service with promoting food revitalization as well as developing education for sustainability considered the responsibility of all relevant personnel, relating to the study of Thanarat Rattanaphongthara and friends (2016) who studied the development of cultural heritage tourism in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The study was found that cultural heritage tourism in Phra Nakhon Si Ayutthaya province should promote and restore cultural heritage resources for tourism. Knowledge and historical evidence should be collected. presented in the form of tourism education.

Worthiness model, There must always be a communication, understanding of the vision, mission, and goals of the world heritage sites. Officials should use limited cultural heritage resources to maximize benefits for the public and society. This finding was related to the study of Suchada Rakkuea and friends (2017) who studied the development of cultural tourism promotion of Nakhon Chum Sub-district Municipality, Mueang

Kamphaeng Phet, KamphaengPhet Province The study was found that Cultural Tourism Promotion of Nakhon Chum Sub-District Municipality, appreciation of the value of various activities in the research area, using various resources to create value or affect of the tourism in the area, by overall, was at medium level.

Body of Knowledge

Tourist attraction Management, there must have effective and appropriate management to lead to smooth and rapid progress. National agencies, such as the government, must promote cultural tourism due to its cultural affiliations. All tourist attractions must be supervised by the government thoroughly, not leaving it to be the wilderness or become a source of drugs.

Physical management, world heritage city, Ayutthaya all ancient sites must be well-maintained and suitable for places such as temples. The landscape must be renovated to be a place of respect and tranquility, suitable for Dharma practice. The general environment must be shady, clean, beautiful, suitable for being a national historical park.

Accessibility to tourist attractions, beginning with convenient transportation, add more channels of access in the future. There may be additional electric trains. or electric tour bus. Public vehicles are standardized for safety and sufficient for service.

Participation, there were activities in which staff and participants were sufficient and suitable for the job. As the nature of the activities is different, so there should be enough practitioners and participants or working groups to play parts in making the activities at the heritage sites effective, cooperative and profitable well.

Responsibility, various services must be assigned and distributed with functions and responsibilities in order to provide the best service to tourists. Responsibility to the public.

Worthiness, information about world heritage sites must be published and distributed in new and modern media for tourists

conveniences to follow when they travel at the world heritage sites of Ayutthaya. UNESCO World Heritage City.

Recommendations

1. Executives and personnel involved in managing the Ayutthaya, UNESCO world heritage city for cultural tourism Should join the meeting to review cultural tourism in other ways more than it is today to have more diverse travel guidelines.

2. There should be a policy for cultural tourism in Thailand 4.0 In order to create new forms of cultural tourism behavior, such as national tourism the tourists can directly experience the ways of the villagers life. There should be historic and ancient cultural tourism exhibition for the tourist to experience and appreciate the villager's ways of life, governance and culture.

3. At the tourism plan meeting, there should be minutes of the meeting about sustainable tourism in cultural issues as the main consideration to make heritage site tourism suitable and coincide to the context of the existing cultural tourism area.

References

- Boonsomkiat, W. (2012). *Guidelines for the Development of Cultural Tourism in Nakhon Si Thammarat Province: Wat Phr aMahathat Woramahaviharn Wat That Noi and WatMokkhan Archaeological Site* (A Thesis of Master of Arts Tourism Management Program), Bangkok: Dhurakij Pundit University.
- Bunphirom, S. (2009). *Academic Administration = Academic affairs Administration*. Bangkok: Bookpoint.
- Grefe, X. (2004). Is Heritage an Asset or a Liability. *Journal of Cultural Heritage*, 5(3), 301-309.
- Leklersin, S. (2016). *Administrative Efficiency of Administrators in Sub-district Administration Organizations in Nonthaburi Province* (Research Report). Bangkok: Rajapruerk University.

- Mahantararat, T. (2016). Integrate The Holistic Guidelines for Protecting World Heritage Sites The Case of Phranakhon Si Ayutthaya Historical Park and Satellite Towns. *Old Rajabhat Research Journal*, 13(2), 79.
- Phradhammapidok (P. A. Payutto). (1995). *Buddhist Dictionary Vocabulary version*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing.
- Phramahasuwit Panyadit. (2013). Administration according to the sappurisadhamma of administrators in secondary schools Under the Office of Educational Service Area. Secondary Education, Region 1. *Journal of Western Rajabhat University*, 8(1), 9.
- Phrasombat Butthasit. (2016). World Heritage Management Process Luang Prabang Subdistrict Laos People's Democratic Republic. *Journal of MCU Social Development*, 2(3),74.
- Rangsiyokrit, S. (1997). *Government Reform: Concepts and Strategies*. Bangkok: Office welfare.
- Rattanaphongthara, T. (2016). Guidelines for Cultural Heritage Tourism Development in PhraNakhon Si Ayutthaya Province. *Journal of Social Communication Innovation*, 4(2), 34.
- Sammapet, S. (2014). *Administrative Resources and Operational Effectiveness of The Central Special Correctional Institution Bangkok* (A Thesis of Master of Public Administration). Bangkok: Krirk University.
- Tanprayoon, P., & Tamalee, K. (2018). Ayutthaya Tourism ManagementWorld Heritage City. *Journal of Loyalalongkorn Review (Humanities and Social Sciences)*, 8(3), 171.
- Thongborisuth, K. (2018). Management of the World Heritage City areas in the province PhraNakhonSi Ayutthaya, PhraNakhon Si Ayutthaya Municipalityaccording to the sufficiency economy philosophy. *SrinakharinwirotJournal (Humanities and Social Sciences)*,10(19), 20-32.
- Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Haper and Row.

กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ : การสร้างความผูกพันต่อองค์กรของ
พนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง*
STRATEGIC RESOURCE MANAGEMENT BUILDING ORGANIZATIONAL
COMMITMENT OF THE EMPLOYEES AT SERMSUK PUBLIC LIMITED
COMPANY, AUTONG DISTRICT

ลัดดาวัลย์ สําราม, โสรยา สุภาพล, กมลรัตน์ ธัญญาเจริญ
Laddawan Someran, Soraya Supaphol, Kamonrat Thanyajaron
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Corresponding Author E-mail: latdawan.1100@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจและปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานภายใน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง จำนวน 76 คน โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และความผูกพันต่อองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ด้านความต้องการทางด้านสังคม ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ด้านความต้องการความปลอดภัย ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง มีอำนาจการทำนายร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง มีอำนาจการทำนายร้อยละ 61.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยจูงใจ; ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ความผูกพันต่อองค์กร

Abstract

The purposes of the research were to study the motivation factor and the transformational leadership factor affecting organizational

* Received June 6, 2020; Revised June 15, 2020; Accepted June 20, 2020

commitment of the employees at Sermsuk Public Limited Company in U-Thong branch. The sample consists of 76 employees working in Sermsuk Public Limited Company in U-thong branch who were chosen by stratified random sampling, questionnaires were used as research tools. The statistical analysis of data, percentage, mean, standard deviation, and multiple linear regression analysis. The results showed that the respondents had opinion concerning the motivation factor, the transformational leadership factor and organizational commitment at a high level. The hypothesis testing showed that motivation factor: affiliation or acceptance needs, esteem needs or reputation factor, and security or safety needs affecting organizational commitment of the employees at Sermsuk Public Limited Company in U-Thong branch with predictive power of 60.90 percent, at the statistical significance level of 0.05. The transformational leadership factor: : the inspiration, intellectual stimulation, and idealized influence or leadership affecting organizational commitment of the employees at Sermsuk Public Limited Company in U-Thong branch with predictive power of 61.50 percent, at the statistical significance level of 0.05.

Keyword: Motivation factor; Transformational leadership factor; Organizational commitment

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรในการประกอบธุรกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้ในหลายองค์กรต้องมีการปรับตัวและเตรียมตัวให้พร้อมเสมอต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งบางครั้งไม่สามารถที่จะตั้งตัวได้ทันตามสถานการณ์ โดยปัจจัยที่มีความสำคัญ ในการประกอบธุรกิจนั้นก็คือทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กร ถึงแม้ว่าในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น แต่ก็ไม่สามารถที่จะนำเข้ามาทดแทนทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างสิ้นเชิง ดังนั้นในหลายองค์กรจึงได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมาก โดยมีการกำหนดกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร โดยเฉพาะการสร้างความผูกพันต่อองค์กร (Employee Engagement) เพราะความผูกพันต่อองค์กรจะเป็นปัจจัยทำให้พนักงานมีความรู้สึก ทัศนคติ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เต็มใจและทุ่มเทในการ ส่งผลทำให้องค์กรมีประสิทธิผลและ

เติบโตอย่างยั่งยืน (สายธาร ทองอร่าม, 2550; ประมินทร์ เนาวกาญจน์, 2553; สมจิตร จันท์เพ็ญ, 2557) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร พบปัจจัยที่สำคัญ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำ ซึ่งผู้นำถือว่าเป็นผู้นำมีบทบาทสำคัญในองค์กร ในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ จึงมีผลโดยตรงต่อการทำงานของพนักงาน (Hewitt Associates, 2003) นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยจูงใจ ซึ่งประกอบด้วย ด้านความต้องการทางร่างกาย ด้านความต้องการความปลอดภัย ด้านความต้องการทางด้านสังคม ด้านความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง ด้านความต้องการความสำเร็จในชีวิต ยังส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานตามทฤษฎีของ (Maslow, 1970)

บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง กล่าวไว้ว่า “เสริมสุข” คือ บริษัทผู้ผลิตและจัดจำหน่ายเครื่องดื่มและอาหารครบวงจรที่มีคุณภาพและการบริการที่เป็นเลิศ รวมถึงผลตอบแทนที่ดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยพันธมิตรที่ยึดมั่นต่อการทำงานร่วมกัน และเชื่อมั่นในคุณค่าของคน “เสริมสุข” ได้ส่งเสริมให้พนักงานได้มีการเรียนรู้รวมถึงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพนักงานให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพขององค์กร พร้อมซึ่งความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน (บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) 2550) จะเห็นได้ว่าจากนโยบายของบริษัทได้มีการเล็งเห็นถึงความสำคัญของพนักงานเป็นอย่างมาก เพราะความรู้ความสามารถและประสบการณ์ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารบริษัทเสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง จึงให้ความสำคัญกับการสร้างความผูกพันต่อองค์กร โดยการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ให้ความใส่ใจดูแลพนักงาน สร้างความก้าวหน้าในอาชีพให้กับพนักงานอย่างเหมาะสม โดยมีความมุ่งหวังว่าเมื่อบุคลากรมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรก็จะส่งผลให้เกิดแรงผลักดันแรงจูงใจและการกระตุ้นให้บุคลากรมีความพร้อมในการทำงานและปฏิบัติงานที่ตนได้รับมอบหมายได้สำเร็จ เพื่อที่ให้องค์การได้บรรลุเป้าหมายได้อย่างสำเร็จ และสามารถรักษาบุคลากรให้อยู่คู่กับองค์กรตลอดไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจึงต้องการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อการสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัทเสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อนำไปปรับใช้ในการปรับปรุงนโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมกับความต้องการของพนักงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงใจที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานภายในบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง จำนวน 94 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane โดยการกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 76 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามแผนกที่สังกัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยคำถามชนิดปลายปิด แบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับความคิดเห็น คือมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) และการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็นที่แต่ละด้าน ดังนี้ 4.50-5.00 (เห็นด้วยมากที่สุด) 3.50-4.49 (เห็นด้วยมาก) 2.50-3.49 (เห็นด้วยปานกลาง) 1.50-2.49 (เห็นด้วยน้อย) และ 1.50-1.49 (เห็นด้วยน้อยที่สุด)

ทั้งนี้ แบบสอบถามที่มีค่าตรงตามเนื้อหาโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item objective congruence index: IOC) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 และ แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจาก ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธี ของครอนบาค พบว่า ซึ่งได้สัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.731 - 0.950 และภาพรวมของแบบทุกด้านมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามของ ทั้งฉบับอยู่ที่ 0.963 จึงจะถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 ตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน คือ 1. หนังสือวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานที่เกี่ยวข้อง 2. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากที่สุด มีระดับการศึกษาอยู่ระหว่างม.3-ม.6 อยู่ในแผนกชาย มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 20 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยจูงใจ ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และความผูกพันต่อองค์กร

ปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความต้องการทางร่างกาย ด้านความต้องการความปลอดภัย ด้านความต้องการทางด้าน ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และด้านความต้องการความสำเร็จในชีวิต ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทองโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.47$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยด้านที่มีค่าสูงที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่ง คือ ด้านระบบการให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22, S.D. = 0.58$) อันดับที่สองคือ ด้านความต้องการทางด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.64$) อันดับที่สามคือ ด้านความต้องการด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08, S.D. = 0.55$) อันดับที่สุดคือ ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.74$) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความต้องการความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89, S.D. = 0.66$) ตามลำดับ

ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการมีอย่างมีอุดมการณ์ ด้านสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04, S.D. = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยข้อที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งคือ ด้านการ สร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.65) อันดับที่สองคือ ด้านการมี อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.68) อันดับที่สามคือ ด้าน การกระตุ้นทางปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.75) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ความผูกพันต่อองค์กร 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้สึกรู้สึก และด้านบรรทัด ฐาน ด้านความต่อเนื่อง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับต่อความผูกพันต่อกร ของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขา อุทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา น้อย โดยข้อที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งคือ ด้านความรู้สึกรู้สึก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.56) อันดับที่สองคือ ด้านความรู้สึกรู้สึก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.79) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยจูงใจอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อความ ผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง

ในการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความ ผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง โดยใช้การ วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงโดยที่เทคนิควิธีการนี้มีเงื่อนไขที่ทำได้ ดังต่อไปนี้

1) ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน มีค่าเท่ากับ 0 โดยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด จะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 เสมอ

2) การตรวจสอบจากปัญหา Multicollinearity กล่าวคือ ตัวแปรอิสระทั้งหมด จะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง โดยใช้สถิติตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ หลาย ๆ ตัวด้วยค่าสถิติ Collinearity Statistics ผลที่ได้มี 2 ค่า คือ ค่า Tolerance อยู่ ระหว่าง 0.400–0.683 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ระหว่าง 1.463–2.502 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity หรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ

3) การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน โดยค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าระหว่าง 0.226-0.730 (r น้อยกว่า 0.80) (กัลยา วา นิชัยบัญชา, 2550) ซึ่งปรากฏว่าทุกคู่มีความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 แสดงถึงตัวแปรอิสระทุก ตัวไม่มีปัญหา Multicollinearity

4) ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน โดยพิจารณาจากค่า Durbin-Watson มีค่า 2.154 ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่าง 1.50–2.50 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2550) แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรมีความอิสระต่อกันเมื่อทดสอบเงื่อนไขข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด จึงวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุททอง ได้ดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุททอง

ปัจจัยจูงใจ	ความผูกพันต่อองค์กร				
	B	SE	β	t	p
ค่าคงที่ (a)	0.658	0.325		2.024	0.047
ด้านความต้องการทางด้านสังคม	0.413	0.100	0.426	4.138*	0.000
ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง	0.229	0.081	0.273	2.813*	0.006
ด้านความต้องการความปลอดภัย	0.220	0.080	0.234	2.737*	0.008
Adjust R Square = 0.609 R Square = 0.620 R = 0.790 Durbin-Watson = 2.154					

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยจูงใจ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการทางด้านสังคม ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และด้านความต้องการความปลอดภัย ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุททอง โดยที่ปัจจัยจูงใจ 3 ด้านร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุททอง ได้ร้อยละ 60.90 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.609 มีค่า $\beta = 0.426, 0.2730$ และ 0.234 ตามลำดับ 0.154, 0.171 และ 0.323 แสดงว่า ปัจจัยจูงใจ 3 ด้าน สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

เมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ จะได้สมการพยากรณ์ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุททอง ดังนี้

สมการคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 0.658 + 0.413 (\text{ด้านความต้องการทางด้านสังคม}) + 0.229 (\text{ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง}) + 0.220 (\text{ด้านความต้องการความปลอดภัย})$$

หรือเขียนในรูปคะแนนมาตรฐาน

$Z_y = 0.426$ (ด้านความต้องการทางด้านสังคม) + 0.273 (ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง) + 0.234 (ด้านความต้องการความปลอดภัย)

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง

ในการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงโดยที่เทคนิควิธีการนี้มีเงื่อนไขที่ทำได้ ดังต่อไปนี้

1) ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน มีค่าเท่ากับ 0 โดยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 เสมอ

2) การตรวจสอบจากปัญหา Multicollinearity กล่าวคือ ตัวแปรอิสระทั้งหมดจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง โดยใช้สถิติตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวด้วยค่าสถิติ Collinearity Statistics ผลที่ได้มี 2 ค่า คือ ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.354–0.483 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ระหว่าง 2.071–2.822 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity หรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ

3) การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าระหว่าง 0.613-0.743 (r น้อยกว่า 0.80) (กลยา วาณิชบัญชา, 2550) ทุกคู่มีความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 แสดงถึงตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีปัญหา Multicollinearity

4) ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน โดยพิจารณาจากค่า Durbin-Watson มีค่า 1.779 ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่าง 1.50–2.50 (กลยา วาณิชบัญชา, 2550) แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรมีความอิสระต่อกัน

เมื่อทดสอบเงื่อนไขข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด จึงวิเคราะห์ปัจจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง ได้ดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพัน
ต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง

ปัจจัยภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง	ความผูกพันต่อองค์กร				
	B	SE	β	t	p
ค่าคงที่ (a)	0.868	0.302		2.877	0.005
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	0.309	0.104	0.348	2.957*	0.004
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	0.285	0.080	0.325	3.585*	0.001
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	0.209	0.097	0.231	2.155*	0.034

Adjust R Square = 0.615 R Square = 0.597 R = 0.794 Durbin-Watson = 1.779

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการทาง ด้านสังคม ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และด้านความต้องการความปลอดภัย ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง โดยที่ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง ได้ร้อยละ 61.50 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.615 มีค่า β = 0.348, 0.325 และ 0.231 0.234 ตามลำดับ แสดงว่าปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3 ด้านสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

เมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ จะได้สมการพยากรณ์ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง ดังนี้

สมการคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 0.868 + 0.309 (\text{ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ}) + 0.285 (\text{ด้านการกระตุ้นทางปัญญา}) + 0.209 (\text{ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์})$$

หรือเขียนในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.348 (\text{ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ}) + 0.325 (\text{ด้านการกระตุ้นทางปัญญา}) + 0.231 (\text{ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์})$$

องค์ความรู้จากการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ : การสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทธรณ์นี้ศึกษาว่า พนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทธรณ์ ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ด้านความต้องการทางด้านสังคม ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ด้านความต้องการความปลอดภัย และปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) โดยประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารและพนักงานของ บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทธรณ์ และสาขาอื่นๆ รวมทั้ง หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยมาในการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานขององค์กร และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยจูงใจและปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทธรณ์ สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ปัจจัยจูงใจอย่างน้อย 1 ตัวแปรส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทธรณ์ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ด้านความต้องการทางด้านสังคม ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และด้านความต้องการความปลอดภัยส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทธรณ์ ทั้งนี้เพราะ บริษัทฯ ควรจัดให้มีการให้รางวัล เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและรู้สึกผูกพันกับองค์กร เช่น มีรางวัลพนักงานในการทำงานดีเด่น ไม่ขาด ไม่ลา ไม่สาย และส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น การให้เข้าร่วมอบรม การให้ทุนศึกษาต่อ เป็นต้น นอกจากนี้บริษัทฯ เบียดูอุบัติเหตุในขณะปฏิบัติหน้าที่ ประกันสังคม ประกันชีวิต เพื่อให้พนักงานทราบถึงความปลอดภัยในการทำงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพพร ไตรวิจิตรศิลป์ (2559) ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรกรณีศึกษา พนักงานเจนเนอเรียลเวย์ ในองค์กรเอกชน เขตสาทร และโศก ที่พบว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันองค์กร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สมมติฐานที่ 2: ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทธรณ์

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านเครื่องมือทิวอย่างมีอุดมการณ์ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง ทั้งนี้ เพราะหัวหน้างานภายใน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง มีการวางตัวที่ดี นำเคารพนับถือ มีความสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีนอกจากนั้นยังสามารถสร้างแรงบันดาลใจ โนมน้าวใจและจูงใจให้พนักงานทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามเป้าหมายของบริษัทฯ ได้ อีกทั้งหัวหน้างานได้เปิดโอกาสให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการทำงานรวมถึงการร่วมกันระดมสมองเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนบริษัทมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนให้พนักงานได้มีการพัฒนางานที่ทำอยู่เสมอ โดยการจัดสรรทางงบประมาณอย่างเพียงพอเหมาะสม และเนื่องด้วยภายในบริษัท ประกอบด้วยพนักงานมีความหลากหลาย หัวหน้างานมีความเข้าใจความแตกต่างส่วนบุคคล โดยการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของพนักงาน และส่งเสริมให้พนักงานพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง ผลการศึกษานี้ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปัทมา เจริญพรพรหม (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อความผูกพันในงานและความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาพนักงานกลุ่มบริษัทผู้ผลิตสินค้าบริโภคข้ามชาติแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพฯ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวม มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาดา สามารถ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวาย ที่พบว่า ทั้งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจในเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์มากกว่าเจนเนอเรชั่นวาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยด้านจูงใจและปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) สาขาอุทอง สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยจูงใจ ผู้วิจัยเสนอแนวทางไว้ ดังนี้

1.1 ด้านความต้องการทางด้านสังคม บริษัทควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคีภายในบริษัท เช่น จัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในกิจกรรมสันทนาการ จัดการสัมมนาต่างจังหวัด เป็นต้น

1.2 ด้านความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง บริษัทควรพิจารณาปรับปรุงระบบการประเมินผลการทำงานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และแจ้งระบบการประเมินผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและปฏิบัติตาม

1.3 ด้านความต้องการความปลอดภัย บริษัทควรมีการสร้างแนวทางการพิจารณาโทษไล่ออกให้มีความชัดเจนและแจ้งให้กับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้พนักงานมีความระมัดระวังและลดความวิตกกังวลในการถูกไล่ออก

2. ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยเสนอแนวทางไว้ ดังนี้

2.1 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ หัวหน้างานควรมีการกระตุ้นโดยมีการโน้มน้าวใจ หรือจูงใจพนักงาน เพื่อที่จะทำให้พนักงานทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจในการปฏิบัติงาน

2.2 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา หัวหน้างานควรมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน ให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำงาน ควรที่จะมีการกระตุ้นให้พนักงานคิดนวัตกรรมที่ช่วยในการทำงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หัวหน้างานควรที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีมีการวางตัวให้หน้าเคารพนับถือ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของลูกน้องมีปัญหาในการทำงานไม่ควรที่จะทิ้งลูกน้องเพื่อเอาตัวรอด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาความผูกพันต่อองค์กรในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้การสัมภาษณ์ร่วมด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อความผูกพันต่อองค์กร เช่น คุณภาพชีวิตในการทำงาน ลักษณะงาน เป็นต้น เนื่องจากปัจจัยดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อความผูกพันต่อองค์กร และเพื่อเกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยา บัญชา. (2550). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 10).

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ญาดา สามารถ. (2558). *รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน). (2562). รู้จักเสริมสุข. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก

<http://www.sermsukplc.com/th/about /page/history>

- ประมินทร์ เนาวกาญจน์. (2553). *ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานเทศบาลนครยะลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประยุทธ ชูสอน. (2548). *พฤติกรรมภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตตะวันออกเฉียงเหนือ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปัทมา เจริญพรพรหม. (2558). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความผูกพันในงาน และความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาพนักงานกลุ่มบริษัทผู้ผลิตสินค้าบริโภคข้ามชาติแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมจิตร จันท์เพ็ญ. (2557). *ความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ สถาบันพัฒนาชุมชน (องค์การมหาชน)*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สายธาร ทองอร่าม. (2550). *ความผูกพันต่อองค์กร: ศึกษากรณี บริษัท เดอะมอลล์ กรุ๊ป จำกัด สาขารามคำแหง*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพชร ไตรวิจิตรศิลป์. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร กรณีศึกษา พนักงานเจนเนอเรชั่นวาย ในองค์กรเอกชน เขตสาทร และอโศก. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 6(2), 260-266.
- Hewitt Associates. (2019). *Overview*. Retrieved April 15, 2019, from <http://was4.hewitt.com/hewitt/about/overview/index.htm>
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality* (2nd ed.). New York: Harpen and Willey and Sons.

รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ*
THE MODEL OF DEVELOPMENT OF PREACHERS SANGHA ADMINISTRATION,
SAMUTPRAKARN PROVINCE

พระจรรูญ จันทูปโม, พระอุดมสิทธิธนายก, พระเมธีธรรมาจารย์ (ประสาร จันทสโร), พระมหานิกธ ฐานุตโตโร
Phra Charoon Chathupamoo, PhraUdom Sitthinayok, Phrametidhammajan (Prasarn

Chanthasaro), Phramaha Nigorn Thanuttaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: parksooae3639@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัจจัยเพื่อการพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 25 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความและการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 363 รูป สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพทั่วไปในการเทศนาของพระสงฆ์ พบว่า พระนักเทศนา ส่วนใหญ่อายุมาก ขาดการพัฒนาการเทศนาเนื้อหาสาระในการเทศนาส่วนใหญ่นำนิทานชาดก มาประกอบการเทศนา 2. ปัจจัยในการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) เมื่อพิจารณาได้แก่ ช่องทางการสื่อสาร (Channel) พัฒนาตามหลักอายุตนเอง ($\bar{X}=4.30$) ผู้ส่งสาร (Sender) พัฒนาตามหลักพุทธวิธี 4 ส. ($\bar{X}=4.17$) ข้อมูลข่าวสาร (Message) พัฒนาตามหลักวจีสุจริต ($\bar{X}=4.07$) ผู้รับสาร (Receiver) พัฒนาตามหลักกุศลธรรม ($\bar{X}=4.03$) ตามลำดับ 3. รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ คือ 1) ด้านผู้ส่งสาร (Sender) คือ พระนักเทศนาต้องเข้าใจหลักธรรมที่นำมาเทศนา เพื่อชี้แจงให้เห็นชัดในธรรมที่แสดง ว่าสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง 2) ด้านสาร (Message) คือ เนื้อหาการเทศนา เสนอแนะให้คำแนะนำแก่คนฟังและเพื่อปฏิบัติต่อกันในสังคม หลักธรรมที่นำมาเทศนา ต้องเป็นประโยชน์แก่คนฟัง 3) ด้านช่องทางในการส่ง (Channel) คือ พระนักเทศนา มีคำเทศนาเสนอแนะคนฟัง มีจังหวะการเทศนาที่น่าติดตาม เสียงเทศนาต้องดังพอและฟังชัด บุคลิกน่าเลื่อมใสศรัทธา 4) ด้านผู้รับ (Receiver) คือ พระเทศนาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ชัดเจนเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของหน่วยงานและองค์กรนั้นๆ ที่ไปเทศนา

คำสำคัญ: รูปแบบ; การเทศนา; พระสงฆ์

* Received March 20, 2020; Revised March 30, 2020; Accepted March 31, 2020

Abstract

Objectives of this study were to study the general condition, factors development and propose a model for preaching development for Buddhism propagation of Sangha Administration, Samut Prakarn Province. Methodology was the mixed methods; The qualitative research collected data from 25 key informants. Data were analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from 363 samples with questionnaires and analyzed data by descriptive statistics; frequency, percentile, mean and standard deviation. Findings were as follows: 1. General conditions of preaching of Sangha were found by the following aspects: Sender; most preachers were old monks without additional training. The preaching contents mostly were legend stories. 2. Factors and Dhamma principles that support the preaching development were at high level ($\bar{X}=4.14$) Considering each aspect from high to lows as; the aspect with the highest level was Channel developed by Ayatana ($\bar{X}=4.30$), Sender or Souce, developed by 4 styles of Buddha's teaching methods, ($\bar{X}=4.17$) the message, information, developed by Vajisucharita, ($\bar{X}=4.07$), Receivers, developed by Uttidhamma ($\bar{X}=4.03$), the preaching content and curriculum are correct, appropriate to the interest of the organizations. 3. A model for preaching development of Sangha Administration, Samutprakarn Province according to the 4 styles of Buddha's preaching by Vajisucharita, channel by Ayatana, Reciever by Uttidhamma, all can be explained as follows: 1) Sender; the preachers must understand the Dhamma principles they preach, classify and clarify the Dhamma they preach that can be used and practiced in daily life, 2. Message; the preaching contents must be beneficial to listeners they can use in daily living together peacefully, avoiding non-sense contents, false and harsh speech. 3. Channel; preachers deliver the sermons pleasantly to ears with appropriate level of voices. Personality must be need, 4. Receivers; preachers must design the curriculum and content appropriate to organizations concerned.

Keywords: Model; Preachers; Sangha Administration

บทนำ

พระพุทธศาสนาเข้าสู่สังคมไทยตั้งแต่ครั้งพระเจ้าอโศกมหาราชส่งสมณะทูตเข้ามายังดินแดนสุวรรณภูมิจนมาถึงปัจจุบันทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานทาง ความเชื่อความคิด วิถีชีวิตมีผลต่อวัฒนธรรมของคนไทย มีวัดเป็นศูนย์กลางในการอบรมสั่งสอน ฝึกฝน อบรมพุทธศาสนิกชนให้เป็นคนดีโดยใช้พุทธศาสนาช่วยพัฒนาจิตใจ จึงทำให้พระพุทธศาสนาอยู่คู่กับสังคมไทยมานาน วิถีชีวิตของชาวไทยส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ชาวไทยประมาณร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนาได้นำหลักการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิตจนกลายเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์มรดกของชาติไทย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2540) กล่าวไว้ว่าวัดและพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญแก่ประชาชนและสังคมมาตลอด ไม่ว่าจะเป็นแหล่งให้การศึกษารักษาโรค การรักษาโรค การพิจารณาตัดสินความ การให้คำแนะนำสั่งสอนและปรึกษา สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่รวมอยู่ในวัด

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาถือเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องอาศัยพระสงฆ์เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนและน้อมนำพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาไปสู่ประชาชนอย่างแข็งขัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในหลักธรรมคำสอน จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับการเป็นชาวพุทธที่ดี (พระครูพิศิษฐ์ไพฑูริย์, 2563; พระครูวิจิตรธรรมวิภาช, 2562; พระครูวิสุทธีสีลาภิวัด, 2563; พระครูสังฆรักษ์ปัญญาพล ปญญาพลและคณะ, 2562; กรกต ชาบัณชิต, 2562) พระสงฆ์มีเพียงหมายถึงภิกษุเท่านั้นที่ต้องทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ธรรม ถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้แก่ประชาชน จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน พระแต่ละรูปจะมีลีลา มีเทคนิคการถ่ายทอดธรรมที่หลากหลายรูปแบบ การที่มีลีลาหยาบคายตัวอย่าง เพื่อนำสู่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการได้นำหลักพุทธธรรมไปถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสมและเป็นหลักธรรมคำสอน ทางพระพุทธศาสนาให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน การเผยแผ่หลักธรรมคำสอนไปสู่ประชาชนในสังคมปัจจุบันถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะสภาพของสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมียุคสมัยและวิธีการที่หลากหลาย (พระครูสุกิจจานุรักษ์, 2562; พระครูอาทรวิจิตร, 2563; พระเทพสิงหราชจารย์, 2562)

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาพระนักเทศนาที่เข้าถึงใจวัยรุ่น ฟังแล้วสนุก เข้าได้กับทุกกลุ่มทุกวัย ตามยุคสมัยและเหตุการณ์ ที่สำคัญแล้วเหมือนนั่งในใจคนฟัง และเร้าใจให้นำไปพิจารณาตัวเองปรับปรุงวิถีชีวิตพัฒนาจิตใจ โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมพุทธวัฒนธรรม เทศนาอย่างไรจึงโดน

ใจ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลายเชื้อชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเพื่อการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)

2. กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 พระสังฆาธิการ จำนวน 5 รูป กลุ่มที่ 2 พระธรรมกถึก จำนวน 6 รูป กลุ่มที่ 3 ข้าราชการ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชนและผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 5 ประชาชน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 25 รูป/คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และทำการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) จำนวน 12 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปในการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ

จากการศึกษาสภาพทั่วไปในการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1) ผู้ส่งสาร (Sender) 2) สาร (Message) 3) ช่องทางในการส่งสาร (Channel) และ 4) ผู้รับสาร (Receiver) ดังนี้

ด้านผู้ส่งสาร การเทศนาโดยใช้การอ่านเป็นหลักในการเทศนา การเทศนาอาศัยข้อมูล ชาดก หรือคัมภีร์เก่าๆ พระผู้แสดงพระธรรมเทศนาจะต้องรู้ตัวเองการเผยแผ่ปลุกฝังอบรม พระพุทธธรรมคำสอน ถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ บุคลิกในการแสดงธรรม

ด้านสาร เนื้อหาสาระในการเทศนา พระสงฆ์ควรตระหนักในการเผยแพร่คำสอนของพระพุทธศาสนา โดยยึดหลัก 1) ทิฏฐธรรมมิกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในชาตินี้ 2) สัมปรายิกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในชาติหน้า 3) ปรมัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์อย่างยิ่งคือ พระนิพพาน เนื้อหาการเทศนาต้องทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ให้เห็นว่าหลักธรรมคำสอนสามารถนำไปใช้ได้จริง มุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมแล้ว น้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ปรับปรุงเนื้อหาการเทศนา ให้เหมาะสมกับงานและวัยของคนฟัง ผู้ใหญ่ฟังได้ วัยรุ่นฟังสนุก เข้าถึงทุกกลุ่มคนฟัง ฟังได้ คนอายุมากฟังเข้าใจ นึกภาพออกหลับตาเห็น

ด้านช่องทางในการส่งสาร พระสงฆ์มีบทบาทในการเทศนา โดยการปาฐกถาในโอกาส และสถานที่ต่างๆ ทั้งในวัดและนอกวัด หรือการบรรยายธรรมทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์การเผยแพร่ธรรมด้วยสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์หรือวีดิทัศน์ หรืออาจจะเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในวัด การเทศนาต้องเปลี่ยนวิธี เช่น ธรรมะแทรกตลก เพื่อดึงดูดคนฟังให้น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยเอาพระธรรมนำหน้า ตลกเสริมเป็นบางครั้งบางจังหวะ เพื่อประโยชน์ ในธรรมของผู้ฟังตลกแทรกธรรมะ เป็นการแสดงตลก โดยอาศัยข้อความทางธรรม จุดหมายเพื่อความเพลิดเพลินของผู้ฟัง พระสงฆ์มีบทบาทในการเทศนา โดยการปาฐกถาในโอกาส และสถานที่ต่างๆ ทั้งในวัดและนอกวัด

ด้านผู้รับสาร การฟังเทศนา ฟังธรรม เป็นหน้าที่ชาวพุทธ ที่ปฏิบัติสืบทอดมานาน ตั้งแต่ ในอดีต หลายคนห่างเหินจากการเข้าวัดทำบุญ อาจด้วยหน้าที่การงานและความจำเป็นอื่นๆ หน้าที่ของคนฟังจะต้องนำข้อคิดที่ได้ มาปรับให้เหมาะสมกับตัวคุณเอง คนฟังเทศนานับวันจะมีน้อยลง การเทศนาต้องปรับวิธีการสื่อสารให้ทันสมัย ต้องเทศนาให้คนฟังเห็นว่า การฟังเทศนาให้เข้าใจแบบง่ายๆ สามารถนำคำสอนนี้กลับไปสอนตัวเอง และสอนลูกหลานได้

2. ปัจจัยเพื่อการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม (n=363)

การพัฒนาการเทศนา ของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ผู้ส่งสาร (Sender) (พุทธวิธี 4 ส.)	4.17	0.63	มาก
๒. ข้อมูลข่าวสาร (Message) (วจีสัจจรีต)	4.07	0.54	มาก
๓. ช่องทางการสื่อสาร (Channel) (อายุตนเอง)	4.30	0.50	มาก
๔. ผู้รับสาร (Receiver) (วุฒิธรรม)	4.03	0.41	มาก
โดยรวม	4.14	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยในการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ช่องทางการสื่อสาร (Channel) (อายุตนเอง) ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.50) รองลงมา ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) หลัก 4 ส. ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.63) และข้อมูลข่าวสาร (Message) วจีสุจริต ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้รับสาร (Receiver) วุฒิธรรม หมายถึง ธรรมเป็นเครื่องเจริญ ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.41) ตามลำดับ

3. รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ

รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ 1) ผู้ส่งสาร (Sender) 2) สาร (Message) 3) ช่องทางการส่ง (Channel) และ 4) ผู้รับ (Receiver) พระนักเทศนาต้นแบบ เพิ่มศักยภาพพระสงฆ์ จัดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้วัด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเครือข่ายในท้องถิ่น รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์ที่จะให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน ตามบันได 4 ขั้น ดังนี้

1) ด้านผู้ส่งสาร (Sender) อธิบายได้ว่า พระนักเทศนาต้องเข้าใจหลักธรรมที่นำมาเทศนา เพื่อชี้แจงให้เห็นชัดในธรรมที่แสดง ว่าสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง แยกแยะอธิบายและแสดงธรรม ให้เหมาะกับสถานการณ์ หลักธรรมที่นำมาเทศนา ต้องไม่ใช่เรื่องยาก และไม่น่าเบื่อให้ธรรมะเป็นเรื่องสากล ที่คนทุกยุคทุกสมัยสามารถเข้าใจได้ พระนักเทศนาที่จะออกไปทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมในพระพุทธศาสนา มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และทักษะ สามารถเทศนาเข้าใจให้ผู้ฟัง ให้ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำ ชี้แนะให้ผู้ฟังเห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากการประพฤติและปฏิบัติดี สามารถประยุกต์หลักธรรมที่เหมาะสมแต่ละเหตุการณ์ เพื่อปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง ถ้ามีปัญหาสามารถหาทางแก้ปัญหาได้ ผู้เทศนาสามารถใช้ลูกเล่นหรือใช้อุปกรณ์ เช่น ภาพหรือสื่อประสมมาใช้เพื่อประกอบการเทศนาได้ ทำให้ ในปัจจุบันพระสงฆ์มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเทศนาด้วยวิธีอื่นๆ เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น การเทศนาในพิธีการโดยไม่ใช้สำนวนโบราณ การสอนธรรมะผ่านสื่อต่างๆ การแต่งหนังสือ การแต่งเพลงธรรมะ

2) สาร (Message) อธิบายได้ว่า เนื้อหาการเทศนา เสนอแนะให้คำแนะนำแก่คนฟังและเพื่อปฏิบัติต่อกันในสังคม มีความหมายและแสดงตามหลักพระพุทธศาสนา ออกมาโดยอาศัยภาษา หรือสัญลักษณ์ใดๆ ก็ตามที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ สารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เทศนาต้องการจะส่งหรือถ่ายทอดหลักธรรมแก่อุบาสกา ก็ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะของผู้เทศนา ในการสื่อสาร เนื้อหาของสาระหลักธรรมเพื่อที่ประชาชนจะได้นำไป

ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เทศนาจะต้องประเมินผู้ฟังด้วยว่าเป็นบุคคลกลุ่มใด หรือประเภทใด การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลนั้นๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับทักษะของผู้เทศนาว่าจะเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความรู้และทักษะการใช้ภาษา พระเทศนาที่ดีนั้นจะต้องเรียนรู้และหลักธรรมอย่างซ้ำของ กล่าวได้ว่า ผู้เทศนาต้องใช้ภาษาเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจ หลักธรรมที่นำมาเทศนา ต้องเป็นประโยชน์แก่คนฟัง เนื้อหาการเทศนา ต้องเป็นธรรม มีวินัย ไม่เหลวไหล ไร้สาระ เนื้อหาการเทศนา ต้องเว้นจากการพูดเท็จ สามารถนำข้อมูลจากประสบการณ์และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิธีการเทศนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา น่าจะใช้ในเทศกาลหรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในการแสดงพระธรรมเทศนาประจำวัน ซึ่งมีประชาชน หรือพระสงฆ์จำนวนมาก และส่วนมากเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ กับมีความเลื่อมใสศรัทธาอยู่แล้ว มาฟังเพื่อหาความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมและหาความสงบสุขทางจิตใจ นับได้ว่าเป็นหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง

3) ช่องทางในการส่งสาร (Channel) อธิบายได้ว่า พระนักเทศนา คำเทศนาเสนาะ หูคนฟัง มีจังหวะการเทศนาที่น่าติดตาม เสียงเทศนาต้องดังพอและฟังชัด นุ่มนวลดองสุภาพ สะอาด เรียบร้อย ผู้ฟังรู้สึกเพลิดเพลิน ยินดี และพอใจในธรรม พระสงฆ์นักเทศนาหรือแสดงธรรม ซึ่งต้องแสดงธรรมให้ผู้รับสารได้รับการพัฒนาทั้งกายที่มากกระทบตาที่เห็น หูได้ยิน ธรรมะแล้วสดชื่นยินดีในธรรม ใจที่รับรู้ถึงรสพระธรรมและนำไปปฏิบัติจากบุคลิกของพระนักเทศนา ที่น่าเลื่อมใสศรัทธา ประทับใจก่อนขึ้นธรรมาสน์เทศนา มีวาจาไพเราะเสนาะจับใจ ให้ฟังเพลิน มีความรู้สึกร่วมที่จะทำความดีประกอบกรรมชอบ พระสงฆ์ได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเทศนา เนื้อหาโดนใจกระทบจิต คิดสร้างสรรค์ การเทศนาต้องเหมาะกับวัย ยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นว่า สามารถจินตนาการตามได้ นึกภาพออก เทศนาได้ฟังแล้วเหมือนเป็นเรื่องใกล้ตัว เทศนาได้เป็นที่น่าสนใจ ดี มีสาระ น่าเชื่อถือ กระทบจิต โดนใจ ผู้ฟังรู้สึกเพลิดเพลิน ยินดี และพอใจในธรรม เกิดความซาบซึ้งฟังแล้วมา ให้คิดและประพฤติตาม เกิดแรงจูงใจ พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเข้าใจคนอื่น มีพื้นฐานทางธรรม การเป็นพระนักเทศนาจะต้องใส่ใจเรื่องคุณภาพ โดยต้องพัฒนาตัวเองด้วยเตรียมตัวเตรียมเนื้อหาให้สมดุลกับผู้ฟังหรือผู้รับสาร เพื่อให้ผู้ฟังได้อะไรที่ใหม่ (นวัตกรรม) เกิดการเปลี่ยนแปลงคือมีความสุข แล้วต้องประเมินด้วยว่าขณะเทศนามีผู้ฟังมากน้อยเพียงใด หลังจากนั้น มีผู้สนใจที่จะนิมนต์ไปเทศนาใหม่หรือไม่ พร้อมกันนี้ อย่างเช่นตอนขณะเทศนาก็ต้องมีการถ่ายทอดสดผ่านสื่อออนไลน์เพื่อเป็นขยายผู้รับสาร

4) ผู้รับสาร (Receiver) อธิบายได้ว่า พระเทศนาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจขององค์กรนั้นๆ ที่ไปเทศนาสามารถใช้การเทศนาเป็นเครื่องมือในการนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ให้

ประชาชนฟังแล้ว ปฏิบัติจริงได้ นำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตน ในการครองเรือนครองตนได้อย่างมีความสุข สามารถเทศนาให้ประชาชน ได้มีโอกาสปฏิบัติธรรม และทำให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก็จะช่วยแก้ปัญหาความทุกข์ใจได้ การเทศนาต้องเน้นหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับ บาป-บุญ นั้นคือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ชั่วครั้งชั่วคราว เพราะมีอะไรมากระทบ ไม่ใช่มีอยู่เต็มตลอดเวลา ใจเราไม่ได้เป็น บาปอยู่ตลอดเวลา แล้วก็ไม่ได้เป็นบุญอยู่ตลอดเวลา แต่มันเป็นอยู่ตามธรรมชาติของมัน การเป็นอยู่ตามธรรมชาติของมันนั้น คือเป็นอยู่ชนิดที่เรียกว่าไม่มีอะไร มันเฉยๆ ปกติมันก็ไม่มีอะไร จะเรียกว่าดีหรือไม่ก็ได้ จะเรียกว่าชั่ว ก็ไม่ได้ จะเรียกว่าสุขก็ไม่ได้ จะเรียกว่าทุกข์ก็ไม่ได้ มันเป็นกลางๆ อยู่อย่างนั้นเอง เพราะไม่มีอะไรมาค้ำยี้ยี้ มันก็อยู่ในสภาพกลางๆ ไม่เรียกว่าเป็นบุญเป็นบาป แต่ที่เป็นบุญเป็นบาปขึ้นในใจของเรา หรือว่าเป็นกุศลหรืออกุศลขึ้นในใจของเรานั้น ช่วยให้เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต หากเรานำธรรมะไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจจึงนำมาอภิปรายผล โดยจำแนกตามรายด้านของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ด้านผู้ส่งสาร พบว่าอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า พระนักเทศนาเข้าใจหลักธรรมที่นำมาเทศนา เพื่อชี้แจงให้เห็นชัดในธรรมที่แสดงว่าสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง ควรแยกแยะอธิบายและแสดงธรรม ให้เหมาะกับสถานการณ์ ผู้ส่งสารต้องสร้างใจ ด้วยหลักธรรมที่นำมาเทศนา ต้องไม่ใช่เรื่องยาก พระนักเทศนาที่จะออกไปทำหน้าที่ เผยแผ่หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และทักษะ ในการเป็นพระนักเทศนา พระนักเทศนาผู้ส่งสารต้องกลัว ถ้ามีกำลังใจมีความมุ่งมั่นแข็งขัน เทศนาต้องเร้าใจให้ผู้ฟังเกิดความกระตือรือร้น ในการนำไปปฏิบัติ หรือทำความดีเพื่อคนอื่นและสังคม สามารถอธิบายหลักธรรม ชี้แนะให้ผู้ฟังเห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากการประพฤติและปฏิบัติดี และสามารถประยุกต์หลักธรรมที่เหมาะสมกับแต่ละเหตุการณ์ เพื่อปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง ถ้ามีปัญหาสามารถหาทางแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมชาย กลิ่นชาญ (2559) ได้วิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนา: การพัฒนารูปแบบและวิธีการเชิงรุกของคณะสงฆ์ไทย” รูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบันมี 7 รูปแบบ การสอนธรรมแก่คนที่มาเฝ้าตามโอกาส การสอนธรรมโดยตรงยกหัวข้อธรรม ซึ่งเป็นข้อควรรู้ ควรปฏิบัติ การสอนธรรมแบบอบรม แนะนำ ตักเตือนให้รู้สึกผิดชอบชั่วดีสอดคล้องกับเกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง (2561) วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารองค์กรสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์ และพระเฉลิมพล อชิโต (2562) วิจัยเรื่องภาวะผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์ของพระ

สังฆาธิการ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กลยุทธ์การบริหารองค์กรสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์ มี 8 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุน 2) กลยุทธ์การเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีแก่พุทธบริษัท 3) กลยุทธ์การฟื้นฟูประเพณีอันดีงามให้คงไว้ 4) กลยุทธ์การนำหลักธรรมสู่การปฏิบัติให้มากขึ้น 5) กลยุทธ์การสร้างศาสนทายาทที่เข้มแข็ง 6) กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร 7) กลยุทธ์การพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย 8) กลยุทธ์การเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านสาร อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ข้อมูลเนื้อหาการเทศนา เสนอแนะให้คำแนะนำแก่คนฟังและเพื่อปฏิบัติต่อกันในสังคม เนื้อหาหลักธรรมที่นำมาเทศนา ต้องเป็นประโยชน์แก่คนฟัง ไม่พูดส่อเสียดฟังได้ทุกเพศทุกวัย เนื้อหาการเทศนา ต้องเป็นธรรม มีวินัย ไม่เหลวไหลไร้สาระ นำข้อมูลจากประสบการณ์และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิธีการเทศนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เนื้อหาการเทศนาต้องเว้นจากการพูดเท็จ ไม่ทำให้เข้าใจผิด ไม่บิดเบือนคำสอน เนื้อหาที่เทศนาต้องเข้ากันได้ตามวัย ตามงาน ตามเทศนากาลในการเทศนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชญาชล คลังกรณ์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์หลักสัมมาวาจาเพื่อการประนีประนอม : กรณีศึกษา ผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดอุดรดิตถ์” ผู้ประนีประนอมต้องมีเมตตาปราณี มีวจีที่ไพเราะ พูดที่ทำให้เกียรติเพื่อทำให้เกิดความเป็นกันเอง วางตนเสมอภาค ยึดหลักสัมมาวาจาและการใช้สัมมาวาจาเป็นข้อควรแก่การปฏิบัติ คือ การพูดความจริง ไม่พูดบิดเบือน พูดวาจาไพเราะ สุภาพ

ด้านช่องทางในการส่งสาร อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า พระนักเทศนามีช่องทางในการสื่อสารหลายทาง การขึ้นต้นการเทศนาต้องมีวาจาที่ประทับใจ ชวนติดตาม คำเทศนาเสนอแนะคนฟัง มีจังหวะการเทศนาที่น่าติดตาม เสียงเทศนาต้องดังพอและฟังชัดสามารถเทศนาให้เกิดความซาบซึ้งฟังแล้วมากกระทบกับจิตใจของคนฟัง ให้คิดและปฏิบัติตาม สามารถเทศนาให้เกิดความซาบซึ้ง ฟังแล้วมากกระทบกับจิตใจของคนฟัง ให้คิดและปฏิบัติตามเปลี่ยนพฤติกรรมคนเทศนาได้ และมีช่องทางในการเผยแผ่ที่หาง่าย ปัจจุบันเช่น คำสุภาชิตสั้นๆ ตามหน้าต่างไลน์ ให้เลือกทั้งสุภาชิต คำคม สะกดใจต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสิริสุตาภิรมณ์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระภิกษุและสามเณรชนเฝ้าในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 7” พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระภิกษุและสามเณร ต้องให้ความสำคัญในเรื่อง การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารการคมนาคมสมัยใหม่

ด้านผู้รับสาร อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า พระเทศนาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจ สอดคล้องกับการทำงานขององค์กรนั้นๆ ที่ไปเทศนาให้ประชาชนฟังแล้วปฏิบัติจริงได้ นำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตน ใน

การครองเรือนครองตนได้อย่างมีความสุข สามารถเทศนาเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและข้าราชการ ได้มีโอกาสปฏิบัติธรรม และทำให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คนฟังได้ฟังแล้วเข้าใจ นำความรู้กลับมาไตร่ตรองถึงวัตถุประสงค์ของธรรมะในเรื่องนั้นๆ ช่วยให้เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต หากเรานำธรรมะไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ก็ช่วยแก้ปัญหาความทุกข์ใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม และคณะ (2560) ได้วิจัยเรื่อง “วิเคราะห์คุณธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในการเทศนามหาชาติ” ผลการวิจัยพบว่า คุณค่าที่ปรากฏ ในการเทศนามหาชาติ พบว่า มีอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เทศนา 2) ด้านผู้ฟัง (3) ด้านผู้จัดงานเทศนาและพระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน (2563) เรื่อง การปลูกฝังเยาวชนให้มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการปลูกฝังเยาวชนให้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มี 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการสร้างพระสงฆ์ต้นแบบที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจและเข้าถึงพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง รูปแบบการสร้างและพัฒนาเยาวชนสู่การเป็นนักพูดดี คิดดี ทำดี รูปแบบการสร้างและพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นเยาวชนอย่างสมบูรณ์แบบ และรูปแบบการสร้างและพัฒนาเยาวชนพุทธมามกะ

องค์ความรู้จากการวิจัย

รูปแบบการพัฒนา

การเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ส่งสาร (Sender)

- พระสงฆ์นักเทศนา ต้องเข้าใจหลักธรรมที่นำมาเทศนา
- มีหลักการเทศนาให้สนุก กระชับ เป็นสากลรับฟังง่าย
- พระเทศนา เข้าใจ อธิบาย แสดงธรรม ใช้ภาษาได้เหมาะสม
- พระนักเทศนา ยึดหลักการ รู้เขารู้เรา รู้เรื่องที่จะเทศนา เข้าใจงานที่ไปเทศนา

สาร (Message)

- เนื้อหาเป็นจริง สารหรือเนื้อหาการเทศนาต้องเป็นเรื่องเข้าใจ
- หลักธรรมที่นำมาเทศนา ต้องเป็นประโยชน์แก่คนฟัง
- เนื้อหาการเทศนา เป็นธรรม มีวินัย เนื้อหาไม่เสียดสี มีความแจ่มแจ้ง

ช่องทางการสื่อสาร (Channel)

- คำเทศนาเสนาหูกคนฟัง มีจังหวะการเทศนาที่น่าติดตาม (สัททหายตนะ)
- เสียงเทศนาต้องดังกังวานชัด (สัททหายตนะ)
- รู้สึกเพลิน และพอใจในธรรม ให้คิดและปฏิบัติตามได้ (อัมมายตนะ)
- ใช้อุปกรณ์สมัยใหม่ เช่น โทรทัศน์ โทรทัศน์ เครื่องฉายวีดิทัศน์
 - ใช้สื่อสมัยใหม่เสริมเช่น คลื่นวิทยุ ไลน์ เฟสบุ๊ก

ผู้รับสาร (Receiver)

- ผู้รับสารจะต้องมีโยนิโสมนสิการ รู้จักการไตร่ตรอง
- ส่งเสริมให้ปฏิบัติตาม นำไปปฏิบัติต่อ
- หลักธรรมชัดเจนเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจ
- ฟังแล้วนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนในการครองเรือนครองตน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: พระจรรุญ จนุฑโม (2562)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการเทศนาของพระสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การส่งเสริมการพัฒนาพระนักเทศนา
2. การสนับสนุนเนื้อหาหลักธรรมในการเทศนาให้เข้ากับยุคสมัย
3. เพิ่มช่องทางการสื่อสารในการเทศนาเพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอน
4. สนับสนุนการฟังเทศนา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จัดกิจกรรมอบรมพระนักเทศนา ทดสอบความแม่นยำในเนื้อหาหลักธรรม และขึ้นทะเบียนผู้ที่ผ่านการอบรม
2. สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด สนับสนุนรวบรวมข้อมูล เนื้อหาหลักธรรมในการเทศนา เพื่อการเผยแพร่ให้เข้ากับยุคสมัย
3. สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด เพิ่มช่องทางการสื่อสารในการเทศนาเพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอน เช่น การอำนวยความสะดวกในการให้ยืมเช่า อุปกรณ์
4. ส่งเสริมการเข้าวัดเพื่อฟังเทศนา ฟังธรรม สนับสนุนข้าราชการ หน่วยงานต่างๆ นิมนต์พระไปเทศนา จะได้ไม่เสียงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการฟังเทศนาปฏิบัติธรรมในหน่วยงาน
2. ควรวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่
3. ควรวิจัยเรื่อง หลักพุทธวิธีเพื่อการสื่อสารงานเผยแพร่พระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- กรกต ขำบัณฑิต. (2562). การกำหนดยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 238-252.
- เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. (2561). กลยุทธ์การบริหารองค์กรสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(1) 99-115.
- ชญาล คลังกรณ์. (2559). ศึกษาวิเคราะห์หลักสัมมาวาจาเพื่อการประนีประนอม : กรณีศึกษาผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดอุดรธานี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(ฉบับพิเศษ), 221.
- พระครูพิศิษฐ์ประชาชนาถ (ประยูร นนทियो) และคณะ. (2563). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิจิตรธรรมวิภาช ปณฺญาวุโธ. (2562). *การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิสุทธิสถิตลาภวัฒน์ (เมธาภวัฒน์ จิตฺติโก) และคณะ. (2563). *การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์ปัญญาพล ปณฺญาพลและคณะ. (2562). *กลไกการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพระวินยาศิการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสิริสุตาภิมณฑ์. (2559). *แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระภิกษุและสามเณรชนเผ่าในเขตการปกครอง คณะสงฆ์ภาค 7*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 10(22), 47-59.
- พระครูสุกิจจานุรักษ์ ชยตม์ ดอกกุหลาบ. (2562). *การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูอาทรวชิรกิจ (มานะ ฐานิสฺสโร) และคณะ. (2563). *การจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเฉลิมพล อชิต. (2562). ภาวะผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ อำเภอ บางบาลจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 84-95.
- พระเทพสิงหราชจารย์ โสภณ โสภโณ. (2562). *การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม และคณะ. (2560). วิเคราะห์คุณธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในการเทศนามหาชาติ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(1), 124.
- พระมหาสมชาย กลิ่นชาญ. (2559). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา : การพัฒนารูปแบบและวิธีการเชิงรุกของคณะสงฆ์ไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 206-207.
- พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน. (2563). การปลูกฝังเยาวชนให้มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(1), 211-221.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2540). *คู่มือการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: กองพุทธศาสนศึกษา.

เศรษฐศาสตร์การเมืองอาเซียน: ความสัมพันธ์ระหว่างประชาคมอาเซียน
ตามหลักเศรษฐศาสตร์แบบพึ่งพา*

ECONOMICS OF ASEAN POLITICS, RELATIONS BETWEEN ASEAN
COUNTRIES BASED ON ECONOMICS DEPENDENCY

กิตติพงษ์ โคตรจันทิก, พระศิวกอ ปญญาวุฑโฒ, พระสมุห์บัว ทีปธมโม

Kittipong Khotchunthuek, Phrasiwakorn Panyawoottho, Phrasamubua Dipathammo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: yuttana.pra@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา EEC ใครได้ใครเสีย (หรือประชาชนได้อะไร) และเพื่อเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกโดยได้วิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญได้แก่ ด้านสังคมและกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขจากการศึกษาพบว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกก่อให้เกิดประโยชน์และผลกระทบหรือผลเสียในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวดังนั้นการที่รัฐดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกจำเป็นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจเพื่อแลกกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคมและกฎหมาย เศรษฐกิจ ความมั่นคง ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข โดยหาวิธีการหรือแนวทางในการป้องกันผลกระทบ ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาสให้กับประชาชนในพื้นที่ EEC เพื่อเตรียมรองรับการเป็นเขตอุตสาหกรรมการค้า การลงทุน การขนส่งระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวการให้บริการและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่กำลังจะเกิดขึ้น

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์การเมือง; ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ; ประชาคมอาเซียน; เศรษฐศาสตร์พึ่งพา

Abstract

This article aims to study the EEC. Eastern Economic Corridor (EEC) who gains who loses (or what does the people gains) and to propose a useful approach and reduce the impact on the Eastern Special Development Zone. By analyzing important issues such as Social and legal, economic, security Environment and Public Health. The study result found that to the development of the special economic zone in the eastern

* Received May 25, 2020; Revised June 9, 2020; Accepted June 15, 2020

region has the benefits and impacts or disadvantages of various aspects. Therefore, the government development of the special economic zone in the Eastern region must consider economic worthiness in exchange for the effects that will occur on society and the law, economy, security, environment and public health. By finding methods or guidelines for preventing impacts As well as increasing the potential and creating opportunities for the people in the EEC area to prepare to be an industrial zone for trade, investment, international transportation, Tourism, services and the economic changes that are about to happen.

Keywords: Political Economy; International Relations; ASEAN Community; Economics Dependency

บทนำ

ภูมิภาคเอเชีย เป็นผู้ นำ ในการ ขับเคลื่อน โลก ทั้ง ด้าน การ ลงทุน และ การ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีประเทศจีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ รวมทั้งอาเซียน เป็น หัวใจหลักของการขับเคลื่อน ด้วยประชากรรวมกว่า 3.5 พันล้านคน และ GDP คิดเป็น 32% ของ GDP โลก ประเทศไทยเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมต่อกับกลุ่มเศรษฐกิจในทวีปเอเชีย จากเหนือสู่ใต้ ตั้งแต่จีนลงสู่อินโดนีเซีย จากตะวันออกมายังตะวันตกตั้งแต่เวียดนาม ข้ามไปจนถึงเมียนมา และเป็นจุดยุทธศาสตร์ของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ในด้านการผลิต การค้า การส่งออกและการขนส่ง ทั้งยังอยู่กึ่งกลางระหว่างประเทศ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยจึงเป็น ตำแหน่งที่ดีที่สุดของการลงทุนในอาเซียน เพื่อเชื่อมเอเชียและเชื่อมโลกโครงการเขตพัฒนา พิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการพัฒนาเชิง พื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกหรือ Eastern Seaboard ซึ่งดำเนินมาตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โดยในครั้งนี้สำนักงาน คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) มีเป้าหมายหลักในการเติมเต็มภาพรวมในการส่งเสริมการลงทุนซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันและทำให้ เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยใน ระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัดคือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้ เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อรองรับการขับเคลื่อน เศรษฐกิจอย่างเป็น ระบบและมีประสิทธิภาพผ่านกลไกการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็น

ประธาน (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.), 2563)

สำหรับพื้นที่เขตส่งเสริมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือ Eastern Economic Corridor (EEC) แผนยุทธศาสตร์ภายใต้ ไทยแลนด์ 4.0 ที่ภาครัฐเร่งผลักดันอย่างต่อเนื่อง โดยคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ได้กำหนดโซนอีอีซี จำนวน 5 พื้นที่ เช่น โซนการบินภาคตะวันออก สนามบินอู่ตะเภา, โซนส่งเสริมนวัตกรรม EECi, โซนส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล, โซนอุตสาหกรรม Smart Park และ โซนอุตสาหกรรมเหมราช ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง สิ่งที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆ คือเรื่อง รายละเอียดของกฎหมายต่างๆ และสิทธิประโยชน์ โดยหากพิจารณาจาก “พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” หรือเรียกกันสั้นๆ ว่า “พ.ร.บ. อีอีซี” จะพบว่า พื้นที่โซนอีอีซีได้มีกฎหมายแยกออกมาจากกฎหมายปกติเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการต่างๆ ประกอบด้วย 1) กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน 2) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร 3) กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักร 4) กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข 5) กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เฉพาะเพื่อการอนุญาตให้คนต่างด้าวตามมาตรา 45 (1) หรือ (2) อยู่ต่อในราชอาณาจักร 6) กฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์ 7) กฎหมายว่าด้วยโรงงาน และ 8) กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน หากกฎหมายกำหนดให้ผู้ดำเนินการหรือผู้กระทำต้องได้รับอนุมัติใบอนุญาต ก็ให้ถือว่าเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายอีอีซี เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ

ขณะที่สิทธิประโยชน์ที่ให้กับผู้ลงทุน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ลงทุนต่างชาติ ถือว่าให้สิทธิประโยชน์ที่ค่อนข้างมากทั้งสิทธิทางการเงิน การลงทุน ความยืดหยุ่นในการพาคนต่างด้าวเข้ามาอยู่อาศัย และกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จนนักวิชาการด้านอสังหาริมทรัพย์เป็นกังวลว่าให้สิทธิมากเกินไปหรือไม่ โดยเฉพาะกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ที่เปิดโอกาสให้คนต่างชาติมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือห้องชุดในโซนอีอีซี ทั้งเพื่อประกอบกิจการและเพื่ออยู่อาศัยได้ ซึ่งขัดกับหลักการของประมวลกฎหมายที่ดินที่ไม่สามารถถือกรรมสิทธิ์ได้โดยตรงนอกจากนี้ สิทธิประโยชน์ด้านระยะเวลาการเช่าที่ให้ยาวถึง 50 ปี ต่อได้อีก 49 ปี รวมแล้วเท่ากับ 99 ปี ก็ถือเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันมาก เพราะสิทธิการเช่าปกติของไทย เท่ากับ 30 ปี ซึ่งหากย้อนกลับไปเรื่องการขยายสิทธิการเช่า มีความพยายามในการนำเสนอเรื่องขยายเวลาเช่าเป็น 99 ปี ให้เหมือนกับหลายประเทศ แต่ก็ถูกต่อต้านตกไปในทุกครั้ง แต่เพราะภาครัฐต้องการสร้างสิทธิประโยชน์ที่ดึงดูดใจนักลงทุนต่างชาติมาก จึงใช้กลยุทธ์ให้เช่า 50 ปี ต่อได้อีก 49 ปี เพื่อจูงใจต่างชาติ และลดแรงต่อต้าน เพราะไม่ได้ใช้ 99 ปีแบบตรงๆ นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้คนต่างชาติมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือห้องชุดในโซนอีอีซี ทั้งเพื่อ

ประกอบกิจการและเพื่ออยู่อาศัยได้ไม่เก็บค่าธรรมเนียม แคมภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ตาม พระราชบัญญัติ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกพ.ศ. 2561 มาตรา 35 ให้สำนักงานและผู้ซึ่งทำธุรกรรมกับสำนักงานในกิจการเกี่ยวกับที่ดินและอสังหาริมทรัพย์บรรดาที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามกฎหมายนั้น ซึ่งจะเห็นว่าเป็นการให้สิทธิกับคนต่างชาติ

การส่งเสริมการลงทุนไม่จำเป็นต้องให้ต่างชาติมากขนาดนี้ ในขณะที่การลงทุนข้ามชาติในอาเซียน เรียงตามลำดับแล้วไทยอยู่อันดับ 5 อันดับแรกๆ ได้แก่ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และมาเลเซีย อีซีซีจึงเป็นการส่งเสริมให้ต่างชาติมา “ยึด” ประเทศไทย มาช่วงชิงทรัพยากร แรงงานคนไทย และทำให้คนไทยยากจนลง ไม่ได้ทำให้ประเทศไทยร่ำรวยขึ้น (โสภณ พรโชคชัย, 2563) ดังนั้นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่รัฐบาลกำลังดำเนินการอยู่นี้แม้จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นก็ตาม หากมองในทางกลับกัน รัฐบาลได้เอื้อประโยชน์ให้แก่นักลงทุนต่างชาติมากมายมหาศาลโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับและผลกระทบอย่างอื่นตามมา อาทิเช่น ปัญหาทางด้านสังคมและกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ที่จะเกิดขึ้นตามมา บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิทธิประโยชน์และการเสียประโยชน์และประชาชนได้อะไรจากเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ Eastern Economic Corridor (EEC) และเพื่อเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ Eastern Economic Corridor (EEC) ให้บรรลุผลสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ความหมายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2563) ได้ให้ความหมายคำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” หมายถึง พื้นที่แห่งใดที่ได้รับการกำหนดและพัฒนาขึ้นมาภายใต้กฎหมาย และการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะซึ่งภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนั้นจะมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีการอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการและบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ตั้งแต่ระบบการขนส่ง ไฟฟ้า ประปา นอกจากนี้ยังจัดให้มีกิจการสนับสนุนและกิจการต่อเนื่องได้แก่ การจัดให้มีระบบสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ จัดการด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนี้

ถือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมท้องถิ่นนั้น ให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น

ปวริศร เลิศธรรมเทวี และคณะ (2560) คำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zones: SEZs) มีความหมายครอบคลุมถึง การจัดตั้งเขตพื้นที่เป็นการเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการค้าและการลงทุน รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ อาทิ การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรมการบริการ หรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ Special Economic Zones (SEZs) หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ โดยมีสาระสำคัญในเรื่องการจัดให้พื้นที่หนึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษตามกฎหมาย กฎระเบียบหรือนโยบายทางการค้า ที่เรียกว่า “Trade Laws” อาจแตกต่างหรือได้รับยกเว้นจากที่บังคับใช้ภายในประเทศ โดยทั่วไปจะเป็นการยกเว้นมาตรการทางภาษีอาทิสศุลกากร อากร หรือการยกเลิกการจำกัดปริมาณสินค้าขาเข้า เป็นต้น

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ได้กล่าวถึงเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ไว้ว่า โดยที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการ อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเพื่อกระจายการพัฒนาไปยังพื้นที่ต่าง ๆ โดยเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ทั่วถึง ซึ่งนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor) ที่ครอบคลุมพื้นที่สามจังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และเขตจังหวัดอื่นที่ติดต่อกหรือเกี่ยวข้อง ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาด้วยความพร้อมด้านการคมนาคม การขนส่ง โครงสร้างพื้นฐาน ความต้องการของผู้ประกอบการ การจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ และความเชื่อมโยงกับศูนย์กลางเศรษฐกิจอื่น ๆ แต่โดยที่การดำเนินการดังกล่าวอยู่ระหว่างการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกขึ้นเพื่อดำเนินการไปพลางก่อน การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการนี้ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ การยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวม

พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 มาตรา 4 และ มาตรา 6 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” หมายความว่า พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และพื้นที่อื่นใดที่อยู่ในภาคตะวันออกที่กำหนดเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเป็นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(1) พัฒนากิจการทางเศรษฐกิจที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(2) จัดให้มีการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรเพื่อลดอุปสรรคและต้นทุนในการประกอบกิจการ

(3) จัดทำโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบโดยสมบูรณ์

(4) กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเหมาะสมกับสภาพและศักยภาพของพื้นที่โดยสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(5) พัฒนาเมืองให้มีความทันสมัยระดับนานาชาติที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยอย่างสะดวกปลอดภัย เข้าถึงได้โดยถ้วนหน้าและการประกอบกิจการอย่างมีคุณภาพ

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหมายความว่า การกำหนดและการปรับปรุงการใช้ประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ และการจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อให้เกิดการบูรณาการอันจะทำให้ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและพื้นที่ต่อเนื่องมีการพัฒนาอย่างสมบูรณ์และยั่งยืนในทุกมิติ มีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการรวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการอยู่อาศัย การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวการสาธารณสุข การศึกษา และการอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอได้มาตรฐานสากล และมีความต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

กล่าวโดยสรุป เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คือเขตพื้นที่ที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นในเขตภาคตะวันออกโดยตราเป็นกฎหมายเฉพาะ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง หากมีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ ให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้มีการประกอบพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทันสมัย สร้างนวัตกรรมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีการบูรณาการการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันทั้งในและนอกเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศและประชาชน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

แนวคิดแบบ Impressionism ซึ่งอาจได้แก่เขตเศรษฐกิจที่เปิดเสรีอย่างเต็มขั้น กล่าวคือ เขตเศรษฐกิจพิเศษที่ขจัดทั้งข้อกีดกันทางศุลกากรและข้อกีดกันนอกเหนือจาก พิภพศุลกากร อีกทั้งยังเปิดเสรีให้นักลงทุนโดยไม่จำกัดสัญชาติเข้ามาประกอบกิจการได้ อย่างเต็มที่ เขตเศรษฐกิจพิเศษในลักษณะนี้ก็คือ ระบบที่เปิดเสรีเต็มที่ อีกรูปแบบหนึ่ง ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เกิดขึ้นจากการคิดคำนวณประโยชน์ของรัฐโดยแท้ (สอดคล้อง กับแนวคิดแบบ Nationalism) รัฐอาจเข้าควบคุมไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อกำหนด ทิศทางหรือพฤติกรรมของนักลงทุนภายในรัฐ (สอดคล้องกับแนวคิดแบบ Paternalism, Regulatory หรืออาจรวมถึง Socialism) แนวคิดแบบนี้สามารถเกิดขึ้นได้อย่างค่อนข้าง ง่ายเพราะตั้งอยู่ภายใต้บริบทของโลกแห่งความเป็นจริง กรณีนี้สอดคล้องกับสำนักคิดแบบ สัจจะนิยม หรือ “Realism” ประชาชนย่อมเห็นประโยชน์อันใกล้ที่จะตกต่อคนภายในรัฐ แต่ทว่าอาจยากที่จะเห็นประโยชน์ระยะยาวเพราะเขตเศรษฐกิจในลักษณะนี้ไม่น่าที่จะมี ศักยภาพในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติได้เลย อันจะทำให้การขยายขนาดทางเศรษฐกิจ เป็นไปอย่างเชื่องช้าอย่างมาก (ปวิศร เลิศธรรมเทวี และคณะ, 2560)

นอกจากนี้เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่การ พัฒนาเฉพาะแต่จะเน้นการพัฒนากระบวนการให้บริการทั้งระบบ โดยลดกฎระเบียบที่ไม่ จำเป็น ใช้เทคโนโลยีระบบเครือข่ายมีการให้บริการแบบศูนย์บริการร่วม ทำให้เกิดความ รวดเร็วในการบริหารจัดการ ส่วนเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศกำลังพัฒนามีความจำเป็น ในการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากสภาพการเมืองระบบราชการที่ไม่เอื้อต่อการลงทุน ธุรกิจการค้า มีความล่าช้าและมีกฎระเบียบมาก จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจ พิเศษเพื่อวางกฎระเบียบให้เกิดความคล่องตัวในการทำธุรกิจ (ศิริวรรณ มนอัคระผดุง, 2563)

การวิเคราะห์ประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออก

การวิเคราะห์ประโยชน์และผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจัดตั้งเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) มีประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้:-

1. ด้านสังคมและกฎหมาย

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ย่อมก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายโดย เสรีของแรงงาน เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ทางการผลิตและการค้า การให้บริการ ในเขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่มีสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในพื้นที่ทำให้การเคลื่อนย้าย

แรงงานเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกย่อมก่อให้เกิดการการผลิต สินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนหรือแรงงาน กรณีนี้ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแข่งขันที่สูงขึ้นของตลาดสินค้าและบริการ รวมทั้งแรงงาน ผลประโยชน์ย่อมตกอยู่กับผู้บริโภครายในประเทศที่มีสิทธิเลือกรับในการบริโภคสินค้าและบริการที่ดีที่สุด ในราคาที่คุ้มค่ามากที่สุดนอกจากนี้แรงงานย่อมมีบทบาทสำคัญ กล่าวคือ แรงงานไทยจึงต้องพัฒนาทักษะฝีมือในการทำงานของตนเองให้สามารถแข่งขันกับชาวต่างชาติที่เข้ามาประกอบอาชีพในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ดังนั้นรัฐจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมที่จะรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานดังกล่าวเมื่อมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ อีกทั้งการให้ความช่วยเหลือดูแลคุ้มครองสิทธิของแรงงานคนไทยและคนต่างชาติจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

อย่างไรก็ตามการนำพาซึ่งการเคลื่อนย้ายของแรงงานและคนต่างด้าวเข้ามาภายในประเทศ ย่อมหลีกเลี่ยงมิได้ที่จะเกิดปัญหาทางสังคมที่ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งปรากฏในหลากหลายลักษณะ อาทิการลักลอบขนส่งสินค้าที่ผิดกฎหมาย การใช้กำลังบีบบังคับ การใช้ความรุนแรง เป็นต้น อาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นนี้ยังหมายถึงการก่อการร้าย หรืออาชญากรรมในลักษณะธรรมดา อาทิการจี้ปล้นหรือโจรกรรมทรัพย์สินส่วนบุคคล การประทุษร้าย (ปวีตร เลิศธรรมเทวี และคณะ., 2560)

นอกจากนี้ประชาชนในพื้นที่ที่เคยอยู่อาศัยหรือทำมาหากินในพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อาจได้รับผลกระทบจากการต้องสูญเสียอาชีพดั้งเดิมหรือวิถีการใช้ชีวิตในการประกอบอาชีพต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งนี้เนื่องจากการประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจะดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อดำเนินการใช้พื้นที่ในภาคอุตสาหกรรม การผลิตสินค้า ให้บริการ การท่องเที่ยวหรือกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายอันมีผลต่อการปรับตัวของประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ส่วนด้านกฎหมายนั้น พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ได้ยกเว้นกฎหมายบางอย่างเพื่อให้การขับเคลื่อนไม่ติดข้อจำกัด เช่น การยกเว้นกฎหมายผังเมืองในการจัดทำแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค หรือการยกเว้นกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) เพื่อให้หน้าที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรมาใช้ประโยชน์ได้ หรือแม้แต่การยกเว้นบางมาตราของ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ไม่จำกัดว่าผู้เชี่ยวชาญที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะมีคุณสมบัติตรงตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ (ilaw, 2563) ภายใต้ว พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกพ.ศ. 2561 ทำให้พื้นที่ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีการให้

"สิทธิประโยชน์" แก่นักลงทุน ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิทยาศาสตร์ ทั่วโลก (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.), 2563) ได้แก่

1. ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับบางกิจกรรมได้นานสูงสุด 13 ปี (อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการลงทุนฯ)

2. ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับ เครื่องจักร วัตถุดิบ ที่นำ เข้ามาผลิตเพื่อส่งออก และของที่นำเข้ามา เพื่อการวิจัยและพัฒนา

3. เงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการลงทุนการวิจัย และพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรม หรือการพัฒนาบุคลากรเฉพาะด้านของกิจการในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

4. อนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ ที่ดินเพื่อประกอบกิจการ ที่ได้รับการส่งเสริม

5. สิทธิการเช่าที่ดินราชพัสดุสิทธิการเช่าที่ดินราชพัสดุ ถึง 50 ปี และสามารถพิจารณาต่ออายุอีก 49 ปี

6. อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 17% ต่ำสุดในอาเซียนสำหรับผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิจัย ที่มีคุณสมบัติตามที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนดในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย หรือ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกฯ ดังกล่าวพบว่าได้เอื้อประโยชน์ให้กับนักลงทุนหรือแรงงานต่างด้าว กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอที่สามารถควบคุมนักลงทุนและแรงงานต่างด้าวได้อย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปวริศ เลิศธรรมเทวี และคณะ (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวทางของอาเซียน จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่กล่าวถึงประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ การขาดกฎหมายแม่บทที่กำกับดูแลประเด็นดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อความชัดเจนและสภาพบังคับในการแปลงแผนดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษลงสู่ภาคปฏิบัติอีกทั้งประเด็นเรื่ององค์การกำกับดูแลและบังคับใช้ให้นโยบายบังเกิดผลในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัด กล่าวคือ ประเทศไทยยังไม่มีองค์กรกลางที่จะทำหน้าที่ทั้งกำหนดนโยบายและตรวจสอบผลการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เป็นระบบนโยบายว่าด้วยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานกำหนดนโยบายในภาพรวม โดยมีหน่วยงานฝ่ายบริหารอื่น ๆ ฉะนั้นภาพรวมเรื่องการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องกฎหมาย นโยบายและการกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยยังขาดกฎหมายหลักและองค์กรกลางที่จะทำหน้าที่กำหนดทิศทางและวางกรอบการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวทางของอาเซียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง กาญจนานิล และคณะ(2560) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของรัฐในการ

พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ: กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ผลการศึกษาพบว่าปัญหาด้านการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมาย ประกอบไปด้วย ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองรวมจังหวัดตราด ปัญหาสถานะบุคคลและการค้ามนุษย์ และปัญหาสาธารณสุขและการประกันสุขภาพและ ปัญหาด้านการจัดสร้าง โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมพบว่าปัญหาเกิดขึ้นในการดำเนินการจัดสรรที่ดินโดยกรมธนารักษ์ที่ เป็นตัวแทนภาครัฐในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และเสนอเงื่อนไขในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด แก่ผู้ลงทุน แต่เอกชนไม่มีความมั่นใจในประเด็นกฎหมายนิคมอุตสาหกรรม

2. ด้านเศรษฐกิจ

การดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่อีอีซี ซึ่งภาครัฐมองว่า จะส่งผลบวกไม่เพียงแต่ในพื้นที่อีอีซีเท่านั้น แต่ยังกระจายไปยังพื้นที่ใกล้เคียง และภาพรวมของประเทศไทยและ เศรษฐกิจไทยมีโอกาที่จะขยายตัวจากการลงทุนใหม่ๆ ในอีอีซี ประกอบกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกสามารถสร้างรายได้และผลกำไรจากสิทธิพิเศษต่างๆที่ได้รับจากอีอีซี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการยกเว้นภาษียกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร วัตถุดิบ และการได้รับการยกเว้นทางกฎหมายรวมถึงการลงทุนของนักลงทุน นักวิจัยต่างชาติแต่รายได้เหล่านี้อาจกระจุกตัวอยู่กับนักลงทุน ผู้ประกอบการ เป็นคนไม่กี่กลุ่มขณะที่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรอาจมีรายได้จากเพียงค่าจ้างรายวันหรืออาจไม่ได้ผลประโยชน์จากส่วนนี้เลยหากเจ้าของกิจการเลือกจ้างแรงงานต่างด้าวซึ่งค่าแรงถูกกว่าคนในพื้นที่

นอกจากนี้บรรดาผู้ประกอบการภายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษย่อมมีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) และคณะกรรมการนโยบายฯ ยังกำหนดให้ผู้ประกอบการได้รับประโยชน์เช่นเดียวกับผู้ประกอบการในเขตปลอดอากร คลังสินค้าทัณฑ์บน หรือเขตประกอบการเสรีได้อีกด้วย ส่วนในกรณีที่ต้องการนำเข้า-ส่งออก นักลงทุนอาจได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และสามารถใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระสินค้าหรือบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้ (Ilaw, 2563)

ผลกระทบหรือผลเสียด้านเศรษฐกิจจากหลายบทเรียนที่ประเทศไทยดึงต่างชาติเข้ามาร่วมพัฒนาโครงการใหญ่ๆ หลายโครงการ เราไม่สามารถให้ต่างชาติที่เข้ามาลงทุนแบ่งปัน Knowhow ใหม่ๆ เหล่านั้นให้กับบุคลากรของไทยที่ไปร่วมงานกับต่างชาติได้ นอกจากนี้การแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ทำให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังไม่มีความพร้อมและขีดความสามารถยังไม่เพียงพอต่อการแข่งขันในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่กำลังเติบโตเร็วเกินไป

อย่างไรก็ตามปัญหาที่กำลังจะตามมาอีกก็คือ การพุ่งขึ้นของราคาที่ดินและการค้าที่ดิน ทำให้เกษตรกรที่เคยเช่าที่ดินทำการเกษตรและการประมงมายาวนาน ต้องถูกยกเลิกสัญญาเช่าโดยทันทีเมื่อเจ้าของที่ดินขายที่ดินให้กับนักลงทุน ตัวอย่างเช่น โครงการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม ในพื้นที่ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา รวมไปถึงการเวนคืนที่ดินจากการขยายระบบโครงการพื้นฐาน เช่น โครงการพัฒนาขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ (ICD) พื้นที่ประมาณ 800 ไร่ ในตำบลหนองตึนบก อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น (ilaw, 2563)

3. ด้านความมั่นคง

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีได้กระทบต่อสังคมเศรษฐกิจเท่านั้น หากยังกระทบต่อความมั่นคงของประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบที่มีต่อภาครัฐ โดยเฉพาะด้านความมั่นคง เช่นกรณีมีแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานก็จะต้องมีฐานข้อมูลของคนต่างชาติที่เข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจของหน่วยงานรัฐซึ่งได้แก่ ทะเบียนราษฎรและทะเบียนประวัติการประกอบกิจการหรืออาชีพ การเสียภาษีอากร ของคนต่างด้าว และสิ่งที่คนต่างด้าวจะต้องปฏิบัติเมื่อเดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยรวมถึงมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ การลงโทษทางแพ่งอาญาและทางปกครอง ฐานข้อมูลนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกอย่างยิ่ง

นอกจากนี้การให้กรรมสิทธิ์แก่คนต่างชาติในการถือครองอสังหาริมทรัพย์ได้ เป็นสิทธิประโยชน์ด้านระยะเวลาการเช่าที่ให้อยู่ถึง 50 ปี ต่อได้อีก 49 ปี รวมแล้วเท่ากับ 99 ปีนั้น ถือเป็นการใช้ที่ดินในระยะยาว เพราะหากรัฐดำเนินการไม่รอบคอบอย่างถูกต้อง อาจทำให้พื้นที่ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทราคนต่างชาติก็จะพยายามหาช่องทางในการครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวได้ซึ่งถือเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศอย่างหนึ่ง และอาจทำให้ประชาชนคนไทยในพื้นที่ไม่มีที่ดินอาศัยอยู่หรือที่ทำกินต่อไปในอนาคตหากมีคนต่างชาติเข้ามาถือการครอบครอง อย่างไรก็ตาม การที่มีชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนหรือมาทำงานจะก่อให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มแรงงานข้ามชาติจำนวนมากที่รวมกันเป็นกลุ่มที่มีอำนาจในการต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของตนเองซึ่งนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงของประเทศ

ส่วนปัญหาการเปลี่ยนแปลงผังเมือง กัญจน์ ทัดติยกุล ผู้ประสานงานกลุ่มศึกษาการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC Watch) เปิดเผยว่า กระบวนการมีส่วนร่วมที่ผ่านมามีข้อจำกัด ประชาชนในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงผังเมืองส่วนมากไม่ได้รับรู้และเข้าร่วมให้ความคิดเห็น ประกอบกับระยะเวลาในการรับฟังต่างๆ ที่เป็นผังเมืองที่ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดมีเนื้อหาและรายละเอียดเป็นจำนวนมาก แต่เวทีรับฟังที่เกิดขึ้นเป็นเวทีที่จัดเพียงครั้งวัน และมีเวลาเพียงน้อยนิดสำหรับผู้เข้าร่วมในการ

แสดงความคิดเห็นนอกจากนี้ ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ จนถึงวันนี้ยังไม่มี การให้ ข้อมูล-ร่าง-ผังเมือง EEC แก่บุคคลทั่วไป การจะได้มาต้องมีการขออนุมัติร้องขอ และไม่มี การ ปิดประกาศเพื่อรับคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียที่อาจจะถูกรอนสิทธิในที่ดินจากการประกาศใช้ ผังเมือง EEC (Ilaw, 2563)

4. ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข

การจัดตั้งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ย่อมมีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ทำให้ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมการเกิดเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ดังกล่าวย่อมนำมาซึ่งความ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน อุตสาหกรรม และการเคลื่อนย้ายของแรงงาน แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข

ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการค้าการลงทุนและอุตสาหกรรม ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ย่อมส่งผลให้มีความเป็นเมืองขยายตัว มากขึ้น มีการใช้ทรัพยากรมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการมากยิ่งขึ้น สิ่ง ที่ตามมา คือปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อาทิเช่น การเกิดฝุ่นละออง มลพิษ ทางอากาศและเสียง น้ำเสีย ขยะมาก เป็นต้น ดังนั้นหากไม่มีระบบการจัดการ ที่ดีรวมทั้ง มาตรการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ตามมาได้เช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจาก "รายงานศึกษาธรรมาภิบาล ด้านที่ดินในพื้นที่เขต เศรษฐกิจพิเศษชายแดนและระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก" ที่จัดทำโดยนักวิชาการ และภาคประชาชน พบว่า นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทำลายหลักนิติธรรม (rule of law) และรอนสิทธิของประชาชน อีกทั้งยังไม่มีงานศึกษาใดๆ มารองรับ นับตั้งแต่ การศึกษาถึงความเป็นไปได้ การจัดทำรายงานประเมินผลกระทบด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อม (EIA) และการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมระดับ ยุทธศาสตร์ (SEA) และที่สำคัญการขาดมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนแม้แต่กับนักธุรกิจหรือ ผู้ประกอบการในท้องถิ่น การขาดกระบวนการดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิด ผลกระทบและนำไปสู่การคัดค้านหรือความขัดแย้งกับประชาชน (Ilaw, 2563)

สำหรับปัญหาด้านสาธารณสุขพบว่า สถานการณ์ปัญหาที่เป็นผลมาจากการจัดตั้ง เขตเศรษฐกิจพิเศษมีเหตุผลสำคัญกล่าวคือผู้รับบริการสุขภาพมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น จาก การเพิ่มตัวของประชากรแรงงานที่อาจเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเข้ามาในเขตเศรษฐกิจเพื่อ แสวงหาตลาดแรงงานที่มีโอกาสและผลตอบแทนมากยิ่งขึ้น การนำพาซึ่งคนมิได้นำมา เฉพาะปัญหาอาชญากรรมแต่ยังส่งผลกระทบต่อเรื่องความต้องการด้านสาธารณสุข ยิ่งกว่านั้น ระบบการประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมาย

ไทยเนื่องจากมีจำนวนที่เกินอัตราตามที่กฎหมายกำหนด ปัจจุบันการดูแลสุขภาพแรงงานข้ามชาติภายใต้ระบบการประกันสุขภาพในประเทศไทยมี 2 ระบบ คือ ระบบประกันสังคมและระบบประกันสุขภาพรายปีของกระทรวงสาธารณสุข แต่พบว่าระบบดังกล่าวยังขาดประสิทธิภาพในการผลักดันให้แรงงานข้ามชาติเข้าสู่ระบบประกันสุขภาพได้ครอบคลุม (ปวริศร เลิศธรรมเทวี และคณะ., 2560) นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายแรงงานของคนต่างชาตินำพาเชื้อโรคเข้ามาแพร่ระบาดให้กับคนในพื้นที่ซึ่งเป็นคนไทยได้ ดังนั้นหากไม่มีระบบการจัดการทางด้านสาธารณสุขที่ตีรวมทั้งมาตรการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา

แนวทางที่เป็นประโยชน์และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรือ Eastern Economic Corridor (EEC) สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านสังคมและกฎหมาย

1.1 รัฐจะต้องเตรียมการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมที่จะรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างชาตินี้เข้ามาลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก อีกทั้งการให้ความช่วยเหลือดูแลคุ้มครองสิทธิของแรงงานทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างชาตินี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

1.2 ควรจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการ นักลงทุน แรงงานต่างชาติ และประชาชนในพื้นที่ EEC ที่ประสบปัญหาต่างๆอันเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนช่วยเหลือให้คำแนะนำ หรือคำปรึกษาทางด้านกฎหมายและแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในพื้นที่ EEC ของกลุ่มคนที่หลากหลายที่มาจากหลายพื้นที่

1.3 การออกกฎหมายที่มาบังคับใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหรือ EEC ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและประชาชนคนไทยเป็นหลัก ไม่เอื้อประโยชน์หรือให้สิทธิประโยชน์ให้กับนักลงทุนต่างชาติหรือแรงงานต่างชาติมากเกินไป โดยให้ยึดหลักการของกฎหมายของประเทศไทยเป็นหลัก

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 ควรมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาผู้ประกอบการ นักลงทุนรายใหม่ เพื่อสร้างความมั่นคงและความมั่นใจในการลงทุน และจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การแข่งขันในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จเพื่อบริการข้อมูลและประสานงานในด้านต่างๆให้ผู้ประกอบการ นักลงทุนและแรงงานในพื้นที่ EEC

2.2 ควรให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและกำกับดูแลการดำเนินการของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ส่วนผู้ประกอบการภาคเอกชนควรมีการเตรียมพร้อมหรือเตรียมการเพื่อการลงทุนในพื้นที่ EEC โดยศึกษาจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการรวมทั้งสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับในการลงทุนในพื้นที่ EEC

3. ด้านความมั่นคง

3.1 แรงงานที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในพื้นที่ EEC ทั้งแรงงานต่างด้าวหรือคนในพื้นที่อื่นๆ อาจส่งผลให้เกิด ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในพื้นที่ตามมา ดังนั้นรัฐบาลต้องจัดกำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ EEC และหน่วยงานต่างๆรัฐต้องมีการบูรณาการในการจัดเก็บข้อมูลและเข้าถึงข้อมูลของแรงงานต่างชาติและแรงงานนอกพื้นที่ที่เข้ามาในพื้นที่ EEC เพื่อตรวจสอบประวัติส่วนบุคคลได้ตลอดเวลาหากมีปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้น

4. ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข

4.1 ควรมีมาตรการป้องกันและเยียวยาความเสียหายในด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ของประชาชนในพื้นที่EEC เพื่อให้เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นไปได้อย่างยั่งยืนและบริหารจัดการให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

4.2 ควรให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหามลพิษในพื้นที่ EEC การบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำบัดน้ำเสียและขยะ ภายในพื้นที่โดยรอบเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวมทั้งการเฝ้าระวังการปล่อยมลพิษในรูปแบบต่างๆ ของอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันในเขตพัฒนาพิเศษ และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ EEC ได้เข้าใจถึงการพัฒนาที่จะนำความเจริญมาสู่พื้นที่ EEC และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมรวมทั้งควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ไม่สามารถแก้ไขได้

บทสรุป

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีข้อดีในการส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติได้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ EEC และยังคงกระจายไปยังพื้นที่ใกล้เคียง และภาพรวมของประเทศไทย และทำให้เศรษฐกิจไทยมีโอกาที่จะขยายตัวจากการลงทุนใหม่ๆ ใน EEC โดยให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุน ผู้ประกอบการ และแรงงานต่างชาติอาทิเช่น การยกเว้นภาษียกเว้นอากรขาเข้าสำหรับ เครื่องจักร วัตถุดิบ และการได้รับการยกเว้นทางกฎหมายรวมถึงการลงทุนของนักลงทุน นักวิจัยต่างชาติแต่รายได้เหล่านี้ อาจจะถูกตัวอยู่กับนักลงทุน ผู้ประกอบการ เป็นคนไม่ก่กลุ่มขณะที่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรอาจมี

รายได้จากเพียงค่าจ้างรายวันหรืออาจไม่ได้ผลประโยชน์จากส่วนนี้เลยหากเจ้าของกิจการเลือกจ้างแรงงานต่างด้าวซึ่งค่าแรงถูกกว่าคนในพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามหลักภายใต้ระบอบทุนนิยมนำพาความเจริญก้าวหน้าสู่ประเทศขณะที่กลับก่อปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรของสังคม แต่ทั้งนี้แล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจดูเหมือนเป็นการสร้างความมั่งคั่ง แต่ต้องให้มีความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องได้รับผลกระทบน้อยที่สุด หรือต้องไม่ให้เกิดกระแสนั้น ควรเป็นการมองอนาคตเพื่อสังคมว่าอยู่ ที่ไม่ได้มองเพียงแค่มิถุนายนเพียงอย่างเดียวโดยไม่สนใจสิ่งที่จะเกิดตามมาในอนาคตอันใกล้นี้ด้วย แต่แล้วในความเป็นจริงของสิ่งแวดล้อม ที่ได้มีการพัฒนาที่นั้นย่อมเกิดความสูญเสียเป็นเรื่องธรรมดา ที่ต้องเกิดขึ้นทุกแห่งหนที่ทุกคนมุ่งแต่ความโอ้อ่า มั่งมี แต่ความสูญเสียตามมาแล้ว ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่กับภัยธรรมชาติที่ตามมาเช่นกัน จึงต้องมีสติและขอบเขตของพัฒนาเช่นกัน เศรษฐกิจก้าวหน้า สิ่งแวดล้อมต้องได้รับการพัฒนาเหมือนกัน จึงจะเกิดการพึ่งพาอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกยังก่อให้เกิดประโยชน์และผลกระทบหรือผลเสียทั้งใน ด้านสังคมและกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ดังนั้นการที่รัฐดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกจำเป็นต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจเพื่อแลกกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคมและกฎหมาย เศรษฐกิจ ความมั่นคง ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข โดยหาวิธีการหรือแนวทางในการป้องกันผลกระทบ ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาสให้กับประชาชนในพื้นที่ EEC เพื่อเตรียมรองรับการเป็นเขตอุตสาหกรรมการค้า การลงทุน การขนส่งระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวและการให้บริการและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่กำลังจะเกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 2/2560 เรื่อง การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. (2563, 4 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 19 ง. หน้า 30.
- บรรจง กาญจนานิลและคณะ. (2560). บทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ: กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด. *วารสารรัฐศาสตร์*, 12(26), 78-79.
- ปวีตร เลิศธรรมเทวี และคณะ. (2560). *การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวทางของอาเซียน* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561. (2563, 4 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนที่ 34. หน้า 2.

- ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2563). การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2563, จาก http://library.senate.go.th/document/Ext8665/8665127_0008.PDF
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.). (2563). *โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ ไทยแลนด์ 4.0*. สืบค้น 2 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.eeco.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *ชายฝั่งทะเลตะวันออก: โอกาสใหม่สำหรับอุตสาหกรรม. วารสารเศรษฐกิจและสังคม*. สืบค้น 2 พฤษภาคม 2563, จาก <https://forbesthailand.com/commentaries/insights/eastern-economic-corridor-eec.html>
- โสภณ พรโชคชัย. (2563). *ผังเมืองอีอีซีกับการขยายชาติ*. สืบค้น 1 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.area.co.th/thai/area_announce/area_press.php?strquey=press_announcement3476.htm
- ilaw. (2563). *"EEC" เขตเศรษฐกิจ "พิเศษ" สำหรับใคร?*. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2563, จาก <https://ilaw.or.th/node/5358>

อำนาจอธิปไตยกับแนวคิดว่าด้วยเจ้าของอำนาจ
และการแสดงออกของประชาชน*

SOVEREIGNTY AND THE CONCEPT OF POWER OWNERS
AND PUBLIC EXPRESSION

ยุทธนา ปราณีต, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, บวร ชมขุนศรี, กาญจนา คำจตุ, ปนัดดา รักษาแก้ว
Yuttana Praneet, Apinya Chatchorfa, Borworn Khomchunsri, Kanjana Damjuti, Panadda Raksakeaw
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkomrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: apinyarchatcorfa@gmail.com

บทคัดย่อ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวถึงในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 3 ความว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

คำสำคัญ: อำนาจอธิปไตย; การแสดงออกของประชาชน

Abstract

Constitution of the kingdom of Thailand B.E. 2560 mentioned in chapter 1, general chapter section 3 that “the sovereignty belongs to Thai people. The King as the head of government uses that power through parliament, cabinet and the court according to the provisions of the constitution. Parliament, cabinet, court, independent organizations and government agencies must perform duties in accordance with the constitution, law and rule of law for the common benefit of the nation and the welfare of the people as a whole”

Keywords: Power of Sovereignty; Public Expression

* Received May 25, 2020; Revised June 5, 2020; Accepted June 6, 2020

บทนำ

อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) มีลักษณะเป็นนามธรรม (Abstract) กล่าวคือไม่สามารถจะมองเห็นได้หรือสัมผัสได้เหมือนกับองค์ประกอบอื่นของรัฐ สำหรับความคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยนั้นถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของวิชารัฐศาสตร์สมัยใหม่ ความคิดดังกล่าวถึงการมีอำนาจอธิปไตยใช้กฎหมาย และการมีความสัมพันธ์กับนานาชาติ สำหรับ “อำนาจอธิปไตย” นั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นอำนาจอธิปไตยสูงสุดในการปกครองของรัฐ ซึ่งทำให้รัฐมีอำนาจอธิปไตยให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และมีอำนาจในดำเนินกิจการระหว่างประเทศ และเนื่องจากอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจอธิปไตยสูงสุดดังกล่าว ฉะนั้นจึงไม่มีอำนาจอื่นใดภายในรัฐที่จะมาอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยเพราะถ้ามีอำนาจใดมาจำกัดอำนาจอธิปไตยแล้ว อำนาจอธิปไตยนั้นก็จะเป็นอำนาจอีกต่อไป และในขณะที่เดียวกันอำนาจที่มาจำกัดนั้นก็กลายเป็นอำนาจอำนาจอธิปไตยใหม่ขึ้นแทนที่ (อานนท์ อาภาภิรม, 2545) สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง การปกครองที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นเรื่องที่นับตั้งแต่การได้มาซึ่งอำนาจ การรักษาไว้ การใช้ และการจัดระเบียบต่าง ๆ ขององค์กรขึ้นมาเพื่อรองรับอำนาจ ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญนับได้ว่าอำนาจทางการเมือง การปกครองเป็นเรื่องที่สำคัญอันเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดระเบียบหรือการวางกฎเกณฑ์ของการที่จะปกครองประเทศ (วิษณุ เครืองาม, 2530) ซึ่งเราต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและวิธีปฏิบัติว่าด้วยเรื่องของอำนาจอธิปไตยที่แตกต่างกันทำให้การกำหนดกฎเกณฑ์ในการปกครองของแต่ละประเทศมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปด้วย แม้แต่การระบுவาระบอบการปกครองใดเป็นเผด็จการ คณาธิปไตย หรือประชาธิปไตย ก็สามารถศึกษาได้จากทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยนี้เองจะเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์การปกครองของแต่ละประเทศ อันจะส่งผลต่อการจัดระเบียบขององค์กรทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางการเมือง ซึ่งอธิปไตยจะเป็นที่เริ่มต้นของปัญหาที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทั้งหลายอันเป็นที่มาเบื้องต้นของการจัดระบอบการปกครองทั้งหลายที่ทำให้เป็นจุดแบ่งแยกของระบบรัฐบาลทั้งหลายที่กำหนดรูปแบบรัฐ รูปแบบประมุขแห่งรัฐ ที่มาของสมาชิกรัฐสภา อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ซึ่งประเด็นทั้งหลายเหล่านี้ ล้วนสืบเนื่องมาจากความเข้าใจในเรื่องของอำนาจอธิปไตยกับเจ้าของอำนาจอธิปไตยทั้งสิ้น

ความหมายอำนาจอธิปไตย

มีนักวิชาการได้อธิบายความหมายของอำนาจอธิปไตยไว้ในหลายทัศนะ ดังนี้

มานิตย์ จุ่มปา (2543) อธิบายไว้ว่า อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) หมายถึง อำนาจที่แสดงความเป็นใหญ่ ความเป็นอิสระ ไม่ขึ้นต่อใคร หรือต้องเชื่อฟังคำสั่งคำบัญชาของผู้ใดที่เหนือตนโดยปราศจากความยินยอมของตน

ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2548) ได้ให้คำนิยามของคำว่า อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งเป็นอำนาจที่จะบังคับประชาชนภายในรัฐปฏิบัติ หรืองดเว้นการปฏิบัติ และยังใช้ในการอ้างสิทธิเพื่อป้องกันไม่ให้อำนาจกลุ่มอื่น ๆ เข้ามามีอำนาจเหนือพื้นที่ ที่รัฐนั้นอ้างอำนาจอธิปไตยอยู่

จึงสรุปความหมายของอำนาจอธิปไตย ได้ว่า อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการดำเนินการของประเทศทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นอิสระไม่ขึ้นกับใคร ในระบบการเมืองระหว่างประเทศที่เป็นเอกราชมีสิทธิที่จะดำเนินนโยบายเพื่อรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติตามที่ตนเห็นสมควร

แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย

ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 จัง โบแดง (Jean Bodin) ชาวฝรั่งเศส ได้เป็นผู้นำคำว่า “อำนาจอธิปไตย” มาใช้โดยอธิบายว่า รัฐได้รับการมีอำนาจสูงสุดเหนือปวงชน และเป็นอิสระจากการบังคับบัญชาของรัฐอื่น โบแดงได้คิดหลักปรัชญาเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย เพื่อสนับสนุนพระมหากษัตริย์ เขาได้ให้ทัศนะว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของรัฐ และผู้ที่ใช้ควรเป็นพระมหากษัตริย์นอกจากนั้นโบแดงยังได้กล่าวว่า อำนาจอธิปไตยนี้อาจอยู่ภายใต้กฎหมายบางอย่างซึ่งโบแดงอ้างว่าเป็นกฎหมายของพระเจ้าและกฎหมายแห่งชาติ ต่อมาในทศวรรษที่ 17 Thomas Hobbes นักปราชญ์ชาวอังกฤษได้เขียนอธิบายถึง อำนาจอธิปไตยไว้อย่างกว้างขวางในหนังสือชื่อ Leviathan (อาณนท์ อาภาภิรม, 2545) ในหนังสือนี้ฮอบส์ได้อธิบายว่า มนุษย์แต่ละคนได้ทำสัญญาระหว่างกัน สละอำนาจและสิทธิที่แต่ละคนมีอยู่โดยธรรมชาติให้แก่องค์อธิปัตย์ ให้องค์อธิปัตย์มีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองเพียงผู้เดียว ประชาชนทุกคนยอมอยู่ภายใต้อำนาจนั้น โดยที่ประชาชนไม่มีสิทธิเรียกร้องใด ๆ ต่อองค์อธิปัตย์ อำนาจขององค์อธิปัตย์เป็นอำนาจที่เด็ดขาดและสูงสุด ฮอบส์ให้เหตุผลว่า สัญญาสังคมที่ประชาชนทำต่อกันนั้น เป็นสัญญาระหว่างประชาชนต่อประชาชนไม่ใช่สัญญาระหว่างประชาชนกับองค์อธิปัตย์ องค์อธิปัตย์จึงไม่เป็นคู่สัญญากับประชาชน เพียงแต่เกิดขึ้นจากสัญญา ดังนั้นองค์อธิปัตย์จึงไม่มีทางที่จะทำผิดสัญญาได้ ประชาชนเป็นผู้ก่อตั้งและมอบอำนาจ ให้องค์อธิปัตย์ เพราะเห็นความจำเป็นและมีประโยชน์ ฉะนั้นประชาชนจะบ่นว่าการกระทำใด ๆ ขององค์อธิปัตย์ไม่ได้ จะเห็นว่าตามทัศนะของฮอบส์ อำนาจอธิปไตยเป็น

ขององค์อธิปัตย์ ซึ่งหมายถึงกษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดและเด็ดขาดเหนือประชาชนในรัฐ ประชาชนจึงไม่มีสิทธิที่จะต่อต้านหรือถอดถอนกษัตริย์ได้ และไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องใด ๆ ต่อกษัตริย์ได้อีกด้วย ในขณะเดียวกัน จอห์น ล็อก (John Locke) เป็นนักปราชญ์ชาว อังกฤษได้ให้ทัศนะว่า มนุษย์เป็นผู้ก่อตั้งรัฐเพื่อรักษาสิทธิธรรมชาติของตนอันได้แก่ สิทธิในการเป็นอยู่อย่างอิสระเสรีภาพ อยู่อย่างสุขสบายและมีสิทธิในทรัพย์สิน ล็อกไม่เห็นด้วยกับการที่ประชาชนมอบอำนาจอธิปไตยให้แก่องค์อธิปัตย์แต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจสูงสุดและเด็ดขาดในรัฐ แต่ล็อกสนับสนุนระบบรัฐสภา กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของปวงชน แต่ปวงชนไม่สามารถจะใช้อำนาจได้โดยตรง จึงมอบอำนาจนั้นให้บุคคลคณะหนึ่งซึ่งเรียกว่า รัฐบาล นั้นเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน โดยรัฐบาลนั้นจะต้องดำเนินการบริหารรัฐไปตามเจตจำนงของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งหวังประโยชน์สุขของคนส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่ง อำนาจอธิปไตยจะมีองค์ประกอบที่สำคัญของรัฐอย่างสุดท้ายคือ อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็น อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเมื่อประเทศมีอำนาจอธิปไตยประเทศจึงมีอำนาจเหนือ บุคคลทุกคนและสมาคมทุกสมาคมในดินแดนนั้น ๆ โดยไม่มีข้อยกเว้น ประเทศมีอำนาจ สูงสุดในกิจการภายในและภายนอกโดยมีรัฐบาลเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในนามของ ประเทศดำเนินกิจการทั้งหลายได้อย่างเต็มที่ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, มปป)

ลักษณะของอำนาจอธิปไตย

ลักษณะของอำนาจอธิปไตยว่า มีนักวิชาได้อธิบายสาระสำคัญไว้ ดังนี้ (อานนท์ อาภาภิรม, 2545)

1. ความเด็ดขาด (Absoluteness) หมายความว่า อำนาจอธิปไตยย่อมเป็นอำนาจ สูงสุดในแผ่นดินไม่มีอำนาจใดเหนือกว่าถ้ามีอำนาจอื่นใดมาจำกัดอำนาจอธิปไตย อำนาจ นั้นก็เป็นอำนาจอธิปไตยแทนที่ โดยหลักทั่วไปแล้วในประเทศในรัฐย่อมมีอำนาจหลายชนิด แต่ละอำนาจมีลักษณะไม่เหมือนกัน เช่น อำนาจของบุคคล อำนาจของกลุ่มบุคคล อำนาจ ของข้าราชการและ อำนาจของหน่วยงานเป็นต้นอำนาจเหล่านี้ซึ่งมีระดับแห่งอำนาจไม่ เท่ากันแต่ทั้งหมดก็อยู่ภายใต้อธิปไตยทั้งสิ้น ในทางปฏิบัติจะไม่ใช้อำนาจอธิปไตยที่ขัดต่อ หลักศีลธรรม ขัดต่อหลักจริยธรรมและจรรยา ทั้ง ๆ ที่อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจที่เด็ดขาด ในแผ่นดิน แต่หลักแห่งมนุษยธรรมนั้นก็ยังเป็นข้อจำกัดการใช้อำนาจอธิปไตยในแผ่นดิน ลักษณะเช่นนี้จะปรากฏอยู่ในประเทศประชาธิปไตย สำหรับประเทศเผด็จการนั้นการใช้ อำนาจอธิปไตยเป็นไปอย่างรุนแรงโดยไม่คำนึงถึงหลักศีลธรรมและหลักมนุษยธรรม

2. เป็นการทั่วไป (Comprehensiveness) หมายความว่า อำนาจอธิปไตยนั้นมี อำนาจครอบคลุมทั่วไปในรัฐอำนาจบังคับแห่งอำนาจอธิปไตยนั้น อยู่เหนือทุกสิ่งทุกอย่าง ในรัฐไม่ว่าจะเป็นบุคคล ดินแดน องค์กร หรือกลุ่มคน อำนาจนี้ย่อมแผ่ขยายไปทั่วทุกหน

ทุกแห่งตลอดจนอาณาเขตของรัฐนั้น ๆ เพราะฉะนั้นบุคคลใดหรือ หน่วยงานใดก็ตามหาก ละเมิดกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่อำนาจอธิปไตยได้กำหนดขึ้นแล้วต้องถูกลงโทษหรือรับผลใด ๆ ที่เกิดจากการบังคับใช้อำนาจอธิปไตยนั้น อาจจะมีข้อยกเว้นบางประการเกี่ยวกับอำนาจ ทั่วไปของอธิปไตย เช่น อำนาจอธิปไตยจะไม่บังคับเข้าไปในหมู่หรือกลุ่มของผู้แทนรัฐ ต่างประเทศที่มาประจำในรัฐหนึ่งรัฐใดและแต่ละรัฐจะเรียกคืนเมื่อใดก็ได้

3. การถาวร (Permanence) หมายความว่า อำนาจอธิปไตยนี้จะต้องคงอยู่ในรัฐโดย ไม่มีวันสลาย ถ้าอำนาจอธิปไตยสลายไป หรือหมดไปก็เท่ากับว่ารัฐนั้นสลายไปด้วย ข้อที่น่า สังเกต คือ รัฐบาลอาจจะเปลี่ยนไป อาจมีการปรับปรุงแก้ไขหน่วยงานของรัฐมีการปฏิรูป แต่อำนาจอธิปไตยจะคงอยู่ในรัฐไม่เปลี่ยนแปลง อิสรภาพของรัฐนั้นอยู่คู่กับอำนาจอธิปไตย ไม่มีรัฐใดที่สามารถเป็นเอกราชอยู่ได้โดยปราศจากอำนาจอธิปไตย เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ ว่ารัฐเอกราชจะมีความมั่นคงถาวรแค่ไหนนั้น อยู่ที่ความสามารถที่จะรักษาอำนาจอธิปไตย ไว้ได้ ข้อสำคัญคือถ้าจะเป็นเอกราชและเป็นรัฐโดยสมบูรณ์แล้วความมั่นคงถาวรแห่ง อำนาจอธิปไตยภายในรัฐเป็นสิ่งจำเป็นมากที่สุด

4. การแบ่งแยกไม่ได้ (Indivisibility) อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจที่มองไม่เห็น แต่ ทราบว่ามีอยู่ในรัฐ ทั้งนี้เพราะว่าเหตุผลของอำนาจอธิปไตยนั้นมีอยู่ คือ ความเป็นเอกราช ของรัฐนั้น อำนาจอธิปไตยนี้ไม่อาจที่จะแบ่งตัวออกไปได้ เพราะถ้าแบ่งออกไปแล้วจะทำให้ รัฐเดิมสลายไป จะมีรัฐใหม่มาแทนที่ตามส่วนของการแบ่งอำนาจอธิปไตย จะเห็นได้ว่า ประเทศเกาหลี อินเดีย ประเทศเหล่านี้เดิมมีอำนาจอธิปไตยเป็นอันหนึ่งอันเดียว แต่เมื่อ แบ่งออกไปแล้ว ก็ทำให้เกิดประเทศใหม่เพิ่มขึ้น ประเทศเดิมสลายกลายเป็น เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ อินเดีย ปากีสถาน และบังคลาเทศ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ลักษณะของอำนาจอธิปไตยต้องมีความเด็ดขาด เพราะอำนาจอธิปไตย เป็นอำนาจสูงสุดในรัฐ ไม่มีอำนาจใดมาเหนือกว่าอำนาจอธิปไตย จึงต้องมีความเด็ดขาดไม่ เกรงกลัวอำนาจใด อำนาจอธิปไตยต้องมีลักษณะเป็นการทั่วไปแผ่ขยายครอบคลุมทุกแห่ง ของรัฐ อำนาจอธิปไตยต้องมีลักษณะถาวรคู่กับรัฐ ถ้าไม่มีรัฐก็จะไม่มีอำนาจอธิปไตยและ ลักษณะสุดท้ายของอำนาจอธิปไตยคือ การแบ่งแยกมิได้ ถ้าแบ่งแยกหมายถึง มีรัฐใหม่ เกิดขึ้น

ประเภทของอำนาจอธิปไตย

อำนาจอธิปไตยนั้นอาจแยกประเภทออกไปได้ในแง่ของการใช้งานได้เป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้ (อานนท์ อาภาภิรม, 2545)

1. อำนาจอธิปไตยทางกฎหมาย (Legal Sovereignty) อำนาจอธิปไตยทาง กฎหมาย คือ อำนาจสูงสุดในการออกกฎหมายนั่นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นอำนาจ

สูงสุดภายในรัฐ ซึ่งรัฐมีอำนาจที่จะออกกฎหมายบังคับให้มีการปฏิบัติตาม และองค์กรที่มีอำนาจดังกล่าวได้แก่ รัฐสภา และกฎหมายที่ออกมาได้รับการรับรองว่ามีผลใช้บังคับโดยศาล จอห์น ออสติน (John Austin) ชาวอังกฤษได้อธิบายว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอังกฤษเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตยตามกฎหมายเพราะเป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจออกกฎหมายได้ เพราะกฎหมายที่ผ่านสภาแล้วจะไม่มืองค์การอื่นใดบอกเลิกล้มล้างได้ ฉะนั้นอำนาจอธิปไตยทางกฎหมายจึงเป็นเรื่องของรัฐสภา

2. อำนาจอธิปไตยทางการเมือง (Political Sovereignty) อำนาจอธิปไตยทางการเมือง หมายความว่า อำนาจอธิปไตยโดยทางการเมืองเป็นความคิดเห็นของประชาชนที่ออกเสียงเลือกตั้ง ฉะนั้นในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงถือว่าอำนาจอธิปไตยทางการเมืองมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการแสดงออกที่อำนาจอธิปไตยทางการเมืองของประชาชนนั่นคือการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อเลือกผู้แทนของตนไปใช้อำนาจอธิปไตยทางกฎหมายโดยผ่านทางรัฐสภาและผู้แทนราษฎรนี้ได้รวมกันขึ้นเป็นสภานิติบัญญัติ ซึ่งมีหน้าที่ในการออกกฎหมายใช้บังคับภายในประเทศได้เป็นการทั่วไป อนึ่ง มีผู้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยทางการเมืองอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยทางกฎหมาย ทั้งนี้เพราะอำนาจอธิปไตยทางการเมือง จะเป็นตัวกำหนดบุคคลผู้ใช้อำนาจอธิปไตยทางกฎหมายโดยกระบวนการของการเลือกตั้ง

3. อำนาจอธิปไตยตามข้อเท็จจริง (De Facto Sovereignty) ในกรณีที่เกิดการปฏิวัติ (Revolution) หรือรัฐประหาร (Coup D' Etat) ขึ้นภายในรัฐ จะเห็นได้ว่าอำนาจการปกครองของรัฐจะเกิดมีขึ้นขึ้นมา กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยจะตกอยู่กับทั้งฝ่ายรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายกับคณะปฏิวัติหรือคณะรัฐประหารอีกคณะหนึ่ง เมื่อเกิดการช่วงชิงอำนาจกันขึ้นทำให้เกิดรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย (De Jure Government) ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยตามกฎหมาย ส่วนคณะบุคคลที่ทำการปฏิวัติหรือรัฐประหารก็พยายามจัดตั้งอำนาจเพื่อปกครองรัฐต่อไป ซึ่งบุคคลคณะนี้จะมีอำนาจอธิปไตยตามข้อเท็จจริง (De Facto Government) ถ้าคณะที่ยึดอำนาจการปกครองมาจากคณะรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายสามารถประสพชัยชนะ คือสามารถยึดอำนาจด้วยการปฏิวัติหรือรัฐประหารรวมทั้งนานาประเทศให้การรับรอง (Recognition) ต่อรัฐบาลของคณะปฏิวัติหรือคณะรัฐมีผลทำให้รัฐบาลตามข้อเท็จจริงกลายเป็นรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยตามกฎหมายขึ้นมาแทนอำนาจอธิปไตยตามข้อเท็จจริง

4. อำนาจอธิปไตยตามนิตินัย (De Jure Sovereignty) อำนาจอธิปไตยตามนิตินัยได้แก่ อำนาจอธิปไตยซึ่งรัฐบาลโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้ใช้ในการปกครองประเทศ รัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายได้แก่รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นมาตามกระบวนการทางการเมืองที่

ถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวคือเป็นรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐสภาซึ่งประชาชนเลือกขึ้นมา หมายความว่า เป็นรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

5. อำนาจอธิปไตยภายนอก (External Sovereignty) อำนาจอธิปไตยภายนอก ได้แก่ ความเป็นอิสระ เสรีของรัฐที่จะดำรงอยู่ได้โดยปราศจากการควบคุมหรือแทรกแซงจากรัฐอื่น หมายความว่า รัฐนั้นมีอำนาจอธิปไตยในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับรัฐอื่น เช่น สามารถทำข้อตกลง ทำสนธิสัญญาให้สัตยาบัน รวมทั้งการประกาศและยุติสงครามกล่าวโดยสรุปได้ว่า อำนาจอธิปไตยภายนอกคือ ความเป็นเอกราชของรัฐนั่นเอง

อำนาจอธิปไตย : ใครเป็นเจ้าของ ?

ปัญหาที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งในทฤษฎีรัฐศาสตร์ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับผู้เป็นเจ้าของอธิปไตยของรัฐเนื่องด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของจำเป็นสิ่งสูงสุดเหนือบุคคลที่ประกอบเป็นรัฐ จึงมีปัญหาก่อกำเนิดขึ้นว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดจะเป็นผู้ที่แสดงเจตนารมณ์ของรัฐและใช้อำนาจปกครองในนามของรัฐ หรืออีกนัยหนึ่งใครเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ในปัญหานี้ได้มีนักปราชญ์ได้ให้คำตอบที่สำคัญ ๆ แตกต่างกันไป ดังนี้ (พรรณเพ็ญ คุณวานิชกุล, 2543)

1. กษัตริย์เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แต่เดิมอำนาจอธิปไตยนี้มีผู้คิดว่าเป็นของกษัตริย์ไม่ใช่ของรัฐ ในศตวรรษที่ 16 นักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์หลายท่านได้พยายามชี้ให้เห็นว่า อำนาจอธิปไตยคืออำนาจของพระมหากษัตริย์ เพราะกษัตริย์เป็นผู้สถาปนาเอกราชให้แก่รัฐและเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในรัฐ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอธิปไตยอย่างที่ว่าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ตรัสว่า ฉันเป็นรัฐทฤษฎีนี้ถือว่ากษัตริย์เป็นที่มาของกฎหมายและอำนาจทั้งหมด กษัตริย์เป็นผู้ที่ทำอะไรไม่ผิดราษฎรทุกคนจะต้องเชื่อฟังกษัตริย์ ทฤษฎีนี้ได้ถูกทำลายโดยการปฏิวัติซึ่งก่อให้เกิดประชาธิปไตยแผนใหม่ขึ้น แต่พระมหากษัตริย์ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นองค์อธิปัตย์ทั้ง ๆ ที่ไม่ทรงมีพระราชอำนาจเลย ตัวอย่างคือในประเทศอังกฤษ พระมหากษัตริย์กลับทรงมีฐานะเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) หรือพระมหากษัตริย์ของรัฐสภา (Parliamentary Monarchy)

2. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทฤษฎีที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ได้มีผู้คิดขึ้นขึ้นตั้งแต่สมัยจักรวรรดิโรมัน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากปรัชญาของพวกสโตอิกส์ (Stoics) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎธรรมชาติและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ซีเซโรได้กล่าวว่าอำนาจอธิปไตยสูงสุดในรัฐ ๆ หนึ่งตกอยู่กับประชาชนทั้งหมดของรัฐ ถึงแม้ว่าทฤษฎีนี้จะมีคนเชื่ออยู่มากในสมัยโรมันก็ตาม แต่จะไปขัดกับหลักการที่สำคัญอันหนึ่งที่ว่าเจตนารมณ์จักรพรรดิคืออำนาจแห่งกฎหมาย ในตอนนั้นได้มอบอำนาจอธิปไตยบนพื้นผิว

พิภพให้แก่คนๆ หนึ่ง คือ สันตะปาปา หรือ จักรพรรดิ ซึ่งทำให้เกิดทฤษฎีเทวสิทธิ์ขึ้น ทฤษฎีนี้ได้มีส่วนสนับสนุนอำนาจอธิปไตยของกษัตริย์ในรัฐ ในสมัยนี้พวกที่ต่อต้านกษัตริย์ ได้ฟื้นฟูเอาทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนขึ้นมาใช้อีกครั้งหนึ่ง ในศตวรรษที่ 16 และ 17 พวกนี้ได้โจมตีระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และสนับสนุนให้มีการยอมรับว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนโดยมีรากฐานอยู่บนกฎธรรมชาติและสัญญาประชาคม ในประเทศอังกฤษถือคือนำเอาทฤษฎีนี้ออกเผยแพร่ เพื่อสนับสนุนขบวนการปฏิวัติใน ศตวรรษที่ 16 เหตุผลสำคัญที่เกิดมีการนำเอาทฤษฎีนี้มาใช้ก็คือต้องการล้มล้างกษัตริย์ ซึ่ง จะสังเกตเห็นได้จากความเห็นของรูสโซ และเจฟเฟอร์สัน ซึ่งมีอิทธิพลในการปฏิวัติฝรั่งเศส และอเมริกา ตั้งแต่นั้นมาทฤษฎีนี้ได้ถือว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) นั้น เป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3. อำนาจบัญญัติรัฐธรรมนูญเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แนวคิดนี้เกิดจากหลังจาก อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนได้รับความสำเร็จและล้มล้างอำนาจกษัตริย์และสร้างรัฐบาล ประชาธิปไตยขึ้นแล้ว ได้มีความพยายามที่จะหาพื้นฐานทางกฎหมายและความแน่นอนยิ่งขึ้น ของอำนาจอธิปไตย นักนิติศาสตร์ในศตวรรษที่ 19 ได้เห็นพ้องต้องกันว่าอำนาจอธิปไตยนั้น เป็นของบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นผู้เขียนรัฐธรรมนูญของรัฐหรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือที่เรียกว่าอำนาจบัญญัติรัฐธรรมนูญ (Constituent Power) ทฤษฎี นี้ให้เหตุผลดังนี้ คือ กฎหมายสูงสุดในรัฐ ๆ หนึ่งก็คือกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ วางหลักการเกี่ยวกับการปกครองประเทศ กำหนดรูปแบบของรัฐบาล วางบทบัญญัติถึง อำนาจของรัฐบัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง โดยเหตุนี้รัฐบาลจึงมีอำนาจ แต่ อำนาจนี้เป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้และถูกจำกัดโดยรัฐธรรมนูญ จึงมีการเชื่อว่ารัฐมี อำนาจน้อยกว่าผู้เขียนหรือผู้เปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ ผู้ใดมีอำนาจเขียนรัฐธรรมนูญก็ เป็นผู้แสดงออกซึ่งเจตนารมณ์โดยตรงของรัฐ เพราะฉะนั้นจึงลักษณะเป็นผู้มีอำนาจสุด ใน บางรัฐ รัฐสภาเป็นผู้มีอำนาจเขียนและแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางรัฐก็มีองค์การพิเศษในการ เขียนและแก้ไขรัฐธรรมนูญ

4. องค์การนิติบัญญัติเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทฤษฎีนี้เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยนั้น เป็นขององค์การนิติบัญญัติ ซึ่งได้กระทำหน้าที่ของตนภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย และโดย วิธีการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ของรัฐ เมื่อเราทราบว่าจะเจตนารมณ์ของ รัฐนั้นมีอำนาจสูงสุด ทฤษฎีนี้จึงเชื่อว่า เมื่อองค์การนิติบัญญัติเป็นผู้ออกกฎหมาย องค์การนิติ บัญญัติก็เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย องค์การเหล่านี้อาจจะรวมถึงรัฐสภา สภาท้องถิ่น ศาล ยุติธรรม (คำพิพากษาของศาล) คำสั่งของราชการฝ่ายปกครองผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเมื่อใช้สิทธิของตนในการเลือกตั้ง และในการออกเสียงประชามติ รวมทั้งองค์การพิเศษอื่น ๆ ซึ่งมีส่วนในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ประชาชนคนไทยจะสามารถแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยได้อย่างไร

ประเทศที่ใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ยึดหลักสำคัญคือ ประชาชนเป็นองค์อธิปัตย์หรือประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งประเทศที่เจริญแล้ว ประชาชนจะแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยในกรณีที่ถูกกฎหมายได้ ดังนี้ (อานนท์ อภาภิรม , 2545)

1. การออกเสียงเลือกตั้ง (Election) ตามทฤษฎีแล้ว การเลือกตั้งเป็นวิธีการที่ดีอันหนึ่ง ในการที่ปวงชนจะแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เพราะการเลือกตั้งย่อมจะเป็นการชี้แจงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ทั่วไป (General Will) ของประชาชนชัดเจนว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการอะไร ซึ่งย่อมถือได้ว่าปวงชนได้ใช้อำนาจของตัวเองแล้วในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าจะให้ประเทศดำเนินไปในลักษณะไหน ด้วยวิธีการเช่นไร

2. การออกเสียงประชามติ (Referendum) นับได้ว่าเป็นกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกลไกที่นำไปสู่การพัฒนาทางการเมืองการปกครองของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะและนโยบายที่สำคัญๆ ของประเทศ ตลอดจนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยมุ่งให้ประชาชนได้เข้าถึงขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพในการใช้อำนาจของตนผ่านองค์กรต่างๆ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ โดยผ่านตัวแทนของประชาชนที่มาจากกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อนำนโยบายที่ผ่านการทำประชามติมาเป็นแนวทางพัฒนาทางการเมืองการปกครองของประเทศต่อไป (นันทวัฒน์ บรมานันท์ และคณะ, 2550)

3. ประชาชนมีมติเสนอร่างกฎหมาย (Initiative) การที่ประชาชนมีสิทธิเสนอร่างกฎหมายเพื่อออกมาบังคับใช้ตนเองเช่นนี้ เป็นอีกวิธีการหนึ่งซึ่งถือได้ว่า ปวงชนได้แสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของตน เพราะประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงออก ซึ่งเจตนารมณ์หรือความต้องการของตนเองแล้ว วิธีการนี้เท่าที่มีปฏิบัติอยู่นั้นจะกระทำได้โดยประชาชนจำนวนหนึ่งเท่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นผู้เสนอชื่อพร้อมกับกฎหมายที่ร่างขึ้นไปให้สภาลงมติว่าจะเอา หรือไม่เอา หรือไม่ก็กลับมาให้ประชาชนทั่วประเทศออกเสียงกันอีกครั้งหนึ่งว่าจะรับร่างกฎหมายนั้นหรือไม่รับ การใช้สิทธิเช่นนี้จะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับขึ้นอยู่กับความรู้ของประชาชน และความกระตือรือร้นในทางการเมืองของประชาชน เช่นเดียวกับวิธีการลงคะแนนเสียงประชามติเหมือนกัน

4. วิธีการให้ประชาชนตัดสินใจปัญหาสำคัญ ๆ หรือประชามติ (Plebiscite) วิธีการนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่แสดงออกว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองจริงหรือประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง เพราะขณะใดก็ตามถ้ารัฐไม่สามารถตัดสินใจปัญหาที่จะมีการกระทบ-กระเทือนประชาชนได้อย่างรุนแรงและโดยตรงแล้วรัฐก็นำเอาปัญหานั้น ๆ มา

ให้ประชาชนตัดสินใจว่าจะทำอย่างไร โดยวิธีการปฏิบัติแล้ว ก็คือให้ประชาชนตอบรับ (Yes) หรือปฏิเสธ (No) นั้นเอง

5. วิธีการให้ประชาชนเปลี่ยนผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่สำคัญได้ (Recall) วิธีนี้เป็นอีกวิธีหนึ่งที่อาจจะพูดได้ว่าประชาชนได้มีโอกาสแสดงเจตนารมณ์ของตน โดยเฉพาะตำแหน่งที่สำคัญต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ ทาง การปกครองซึ่งได้ปฏิบัติกันอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา วิธีการเช่นนี้มีอยู่ว่า ประชาชนมีสิทธิที่จะออกเสียงถอดถอนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งได้มาโดยการเลือกตั้งไม่ใช่การแต่งตั้งได้ทุกโอกาสถ้าประชาชนไม่พอใจและรวมทั้งเมื่อถอดถอนแล้วก็เลือกตั้งใหม่ ด้วยวิธีการนี้จะเห็นว่าทำให้ประชาชนได้มีส่วนใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหาร ตุลาการและนิติบัญญัติได้อย่างดียิ่งแต่ใช้ได้ผลในแนวแคบ ๆ เท่านั้น ถ้าจะใช้กับทั่วประเทศคงไม่ได้ผลเพราะต้องพบกับอุปสรรคหลายประการด้วยกัน

สรุป

อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ วิวัฒนาการของแนวคิดอำนาจอธิปไตยมีมาตั้งแต่ยุคกรีก อริสโตเติล เขียนไว้ว่ารัฐหนึ่งจะต้องมีอำนาจสูงสุด นักกฎหมายโรมันและนักปราชญ์ในสมัยกลางได้กล่าวว่ารัฐหนึ่งจะต้องมีอำนาจอสมบูรณ์ แต่แนวความคิดอำนาจอธิปไตยมาชัดเจนเมื่อถึงยุครัฐชาติในศตวรรษที่ 16 จัง โบแดง เป็นนักรัฐศาสตร์คนแรกที่นิยามอธิปไตยไว้ว่า คืออำนาจสูงสุดเหนือประชาชนและพลเมืองโดยไม่จำกัดโดยกฎหมาย โดยอำนาจอธิปไตยมีลักษณะสำคัญคือมีความเด็ดขาดเป็นการทั่วไปถาวรและแบ่งแยกไม่ได้ หมายความว่า อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในรัฐเป็นอำนาจอสมบูรณ์เบ็ดเสร็จเด็ดขาดครอบคลุมทั่วไปในรัฐอยู่เหนือทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าเป็นบุคคล กลุ่มคน องค์การหรือดินแดน อำนาจอธิปไตยมีความคงทนถาวรถ้าเสื่อมสลายหรือหมดไปเท่ากับหมดความเป็นรัฐไปด้วยและไม่สามารถแบ่งแยกได้เพราะการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยคือการแยกรัฐหรือแยกประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (มปป). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิต. (2548). *รัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัฒน์ บรรمانันท์ และคณะ. (2550). *กระบวนการขั้นตอนการออกเสียงประชามติ* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- พรรณเพ็ญ คุณวพานิชกุล. (2543). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- มานิตย์ จุมปา.(2543). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ความรู้เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นิติธรรม.
- วิษณุ เครืองาม. (2530). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณการ.
- อานนท์ อากาศิรม. (2545). *รัฐศาสตร์เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สวัสดิการสังคมไทยในกระบวนการพัฒนา*

THAILAND'S SOCIAL WELFARE IN THE DEVELOPMENTAL PROCESS

สุธิดา แจ่มประจักษ์

Suthida Changprachak

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University

E-mail: ch.suthida@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเสนอที่มาและสถานะของการจัดสวัสดิการสังคมไทยในกระบวนการพัฒนาโดยใช้กรอบความคิดแบบวาทกรรม พบว่า เดิมสวัสดิการสังคมไทยเกิดโดยธรรมชาติภายใต้ระบบเกื้อกูลกันของสังคมที่บุคคลภายในครอบครัวและชุมชนดูแลช่วยเหลือกันเองโดยไม่มีรูปแบบตายตัว เรียกว่า สวัสดิการโดยชุมชน หลังจากนั้นไทยได้รับอิทธิพลทางความคิดเรื่องการบริหารงานราชการและสิทธิมนุษยชนจึงทำให้รัฐมีบทบาทหลักในการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน ชุมชนจึงถูกเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้รองรับการพัฒนาจากรัฐ แต่หลังจากที่มีการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นชุมชนจึงได้กลับมามีบทบาทอีกครั้ง ทั้งนี้การจัดสวัสดิการโดยรัฐประกอบด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ การประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคม และการบริการสังคม ส่วนสถานะของสวัสดิการสังคมในกระบวนการพัฒนามีหลากหลาย ได้แก่ เครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตัวชี้วัดในการพัฒนา เงื่อนไขในการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ และนโยบายประชานิยม ถ้าการจัดสวัสดิการสังคมนั้นมีวาระซ่อนเร้นย่อมส่งผลให้ประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้นในการจัดสวัสดิการในอนาคตจึงควรทบทวนแนวคิดการจัดสวัสดิการจากเดิมที่เคยเป็นหน้าที่ของรัฐฝ่ายเดียวมาเป็นการแสวงหาภาคีร่วมทั้งเอกชน ประชาสังคมในการจัดสวัสดิการ รวมทั้งรื้อฟื้นและส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเพื่อเสริมสร้างในระบบสวัสดิการไทยมีความเข้มแข็ง

คำสำคัญ: สวัสดิการ; สังคมไทย; กระบวนการพัฒนา

Abstract

This article aimed to present history and situations of Thailand's social welfare management in the developmental process under the discourse framework. The study revealed that Thai social welfares were naturally emerged by the so-called patronage system, in which members of

* Received March 16, 2020; Revised April 5, 2020; Accepted April 14, 2020

a family or community cared or fostered one another without any rigid patterns. It was coined as community welfares. Then, Thailand was influenced by the concept of nation state and human rights. Thai government accordingly took the role of a provider of welfares, while the communities turned into welfare receivers. After the administrative power was decentralized, communities and the localities were taking some roles in managing the welfares again. The governmental social welfare management is included in 3 main patterns: social insurance, public assistance, and social services. The status of social welfare in the developmental process was treated as a tool to develop people's quality of life, conditions in international trade protectionism, and populism policy. If the management of social welfare contained any hidden agenda, the people would never be fully benefitted. In the future, the concept believing that the government is the only agent responsible for providing welfares for its people should be revised. Seeking for collaboration from private and public institutes, and also civil society should be included in the management. In addition, Community welfares should be resurrected to allow the community to take care of its members, and strengthen Thai social welfare management.

Keywords: Social Welfares; Thai Society; Developmental Process

บทนำ

แนวทางในการบริหารประเทศไทยได้รับอิทธิพลทางความคิดจากตะวันตกเห็นได้จากการพยายามทำให้เกิดภาวะทันสมัย (Modernization) ที่มีตัวชี้วัดคือความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ การรู้หนังสือ การมีสุขภาวะที่ดี ทั้งนี้ต่างประเทศได้แพร่ขยายแนวคิดนี้ผ่านการให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิควิธีการและงบประมาณจากองค์กรระหว่างประเทศ ดังเช่นธนาคารโลกได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์สภาพสังคมไทยและสนับสนุนให้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมเป็นภาคีกับองค์กรระหว่างประเทศอื่น ส่งผลให้ไทยได้รับอิทธิพลทางความคิดต่อการสร้างระบบการจัดสวัสดิการสังคมขึ้นมาเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี หรือการอยู่ดี กินดี (Quality of Life or Well - being) ให้แก่ประชาชนในประเทศ

อย่างไรก็ตามการจัดสวัสดิการสังคม (Social Welfare) มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่บางครั้งก็มีสถานะเป็นเครื่องมือให้รัฐใช้แก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มคนเฉพาะในสังคม หรือถูกใช้เพื่อกระจายทรัพยากรให้กับประชาชนให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม แม้กระทั่งเพื่อการรักษาโครงสร้างทางสังคมโดยการคานอำนาจระหว่างรัฐ นายทุน และประชาชนในสังคม ดังนั้นรูปแบบของการจัดสวัสดิการจึงมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการระดมทรัพยากรจากประชาชนเองโดยรัฐให้การสนับสนุนบางส่วน เช่น การเก็บภาษีเพื่อสร้างเป็นรัฐสวัสดิการ หรือประชาชนต้องแสวงหาสวัสดิการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นต้น ในประเทศไทยเองก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดในการจัดสวัสดิการสังคมจากต่างประเทศจึงทำให้แต่ละรัฐบาลมีการกำหนดเป้าหมายและพัฒนารูปแบบในการจัดสวัสดิการสังคมอย่างหลากหลาย ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการจัดสวัสดิการในประเทศไทยในฐานะเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาจึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นมาและสถานะของสวัสดิการสังคมไทยในกระบวนการพัฒนา

บทความนี้ผู้เขียนจึงมุ่งเสนอ “การจัดสวัสดิการสังคม” ในฐานะวาทกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก โดยอภิปรายถึงสาระสำคัญของแนวคิดสวัสดิการสังคม พัฒนาการของจัดสวัสดิการสังคมไทย และความเป็นไปได้ในการจัดสวัสดิการสังคมในอนาคตตามแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมที่ไฮร์ตัน เจริญสินโอฬาร (2554) ได้กล่าวว่า เป็นการพยายามศึกษา และสืบค้นถึงขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์ รายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ในการสร้างเอกลักษณ์และความหมายให้สรรพสิ่งที่ห่อหุ้มเราอยู่ในสังคมในรูปของวาทกรรม และภาคปฏิบัติของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีการต่อสู้เพื่อช่วงชิงการนำ (hegemony) ในการกำหนดกฎเกณฑ์ว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ ว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคล สถาบัน สถานที่ เหตุการณ์อะไรบ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความสำคัญของสวัสดิการสังคมต่อกระบวนการพัฒนาของสังคมไทย

แนวคิดสวัสดิการสังคม

ความหมายของสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคมปรากฏอย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ระบุว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม

และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

ดังนั้นสวัสดิการสังคมจึงเกี่ยวข้องกับเกี่ยวข้องกับกลไกของนโยบายภาครัฐ กลไกการบริหารจัดการ กลไกการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ซึ่งทั่วโลกเลือกทำเฉพาะด้านหลักที่น่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม (Midgley et al., 2009) เช่น ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านที่อยู่อาศัย การจัดสวัสดิการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบทุกด้านให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา (ระพีพรรณ คำหอม, 2554) ทั้งนี้ผู้มีหน้าที่ในจัดสวัสดิการ หรือบริการสังคมนั้น อาจจะเป็นสถาบันตามโครงสร้างทางสังคม เช่น รัฐ ครอบครัว ชุมชน หรือใช้กลไกทางการตลาด เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการจัดสวัสดิการให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ (2546) ได้กล่าวถึงเป้าหมายในการจัดสวัสดิการสังคมว่าสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะกว้างๆ ได้แก่ 1. มุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือบำบัดรักษา ทดแทนฟื้นฟู (Remedial, Supplemental, Substitute or Rehabilitative Social Welfare) 2. มุ่งป้องกันปัญหา (Preventive Social Welfare) เช่น การฝึกอาชีพเยาวชน บริการสาธารณสุขมูลฐาน 3. มุ่งพัฒนาศักยภาพ ความคิด จิตใจ ทักษะประชาชน (Developmental Social Welfare) เช่น การฝึกอบรมและพัฒนาความเป็นผู้นำการพิทักษ์สิทธิพื้นฐานของประชาชนการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคม

การจัดสวัสดิการสังคมมีรูปแบบที่หลากหลายทั้งด้านการสงเคราะห์เบื้องต้น เช่น การช่วยเหลือคนยากจน การคุ้มครองสวัสดิภาพแรงงาน หรือการตั้งองค์กรการกุศลเพื่อให้บริการแก่ผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยได้รับอิทธิพลทางความคิดในการแบ่งองค์ประกอบของการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบตามพระราชบัญญัติความมั่นคงทางสังคม (Social Security Act 1935) ของประเทศสหรัฐอเมริกา (วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2541)

ทั้งนี้ระพีพรรณ คำหอม (2554) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมมี 3 ประเภท ได้แก่

1. การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและคุ้มครองลูกจ้าง ให้ประโยชน์ทดแทน กรณีเจ็บป่วย การประกันในกรณีชราภาพ อันมิใช่เนื่องมาจากทำงาน โดยรัฐได้ประกาศใช้กฎหมายให้ความคุ้มครอง

2. การช่วยเหลือทางสังคม (Public Assistance) เป็นการบริการที่จัดขึ้นสำหรับที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ด้อยโอกาสทางสังคมและไร้ที่พึ่งพิง ถือว่าเป็นการสงเคราะห์

แบบให้เปล่าและ เป็นระบบการให้สวัสดิการสังคมภายใต้แนวความคิดแบบบรรเทาปัญหา (Residual Model of Social Welfare)

3. การบริการสังคม (Social Services) เป็นระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนโดยใช้แนวคิดความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เน้นการจัดสวัสดิการแบบถ้วนหน้า (Universal Coverage) ในลักษณะครอบคลุมทั่วถึง เท่าเทียมกัน และมีมาตรฐานในการให้บริการ ประกอบด้วยบริการด้านต่างๆ 6 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีงานทำและการมีรายได้ ด้านบริการสังคมทั่วไป และด้านนันทนาการ

องค์ประกอบของสวัสดิการทั้ง 3 ประเภทจะปรากฏในประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและ รัฐให้การสนับสนุน แต่จะมุ่งเน้นไปในทิศทางที่แตกต่างกัน แต่พบว่าสวัสดิการแบบการประกันสังคมนั้นเป็นวาทกรรมที่กำลังได้รับความสนใจในประเทศกำลังพัฒนาหรือแม้กระทั่งในประเทศไทยเนื่องจากบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงเข้าสู่อุตสาหกรรมที่มีแรงงานเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รัฐ นายจ้าง และแรงงานจึงได้ตระหนักถึงการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่ตนเองหลังการจ้างงาน นอกจากนี้แล้วแนวการจัดสวัสดิการจะมีแนวคิดส่วนที่เก็บบก (Residual Concept) ที่สถาบันสวัสดิการสังคมจะเข้ามามีบทบาทต่อการจัดสวัสดิการสังคมเมื่อโครงสร้างอุปทาน (Supply) ของครอบครัวและของตลาดไม่สามารถทำหน้าที่จัดสวัสดิการได้ รัฐจึงจะเข้ามาทำหน้าที่จัดสวัสดิการอย่างจำกัด โดยประเมินปัญหาและความต้องการของผู้ที่เดือดร้อน (Means-Test) เป็นการจัดสวัสดิการแบบเจาะจงเฉพาะกลุ่มประชาชนผู้ขาดแคลน (ระพีพรรณ คำหอม, 2554) ดังนั้นรูปแบบจึงเน้นการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) ที่มุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน หรือบำบัดรักษา ทดแทนฟื้นฟู มากกว่าการป้องกันปัญหา หรือส่งเสริมศักยภาพในประเทศไทยนั้น “การจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐ” เมื่อพิจารณาในแง่มุมของกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 พบว่า มีการกำหนดขอบเขตของงานสวัสดิการสังคมต้องมุ่งเน้นการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุม 7 มิติ คือ

1. สวัสดิการด้านการศึกษา หมายถึง ประชาชนถึงได้รับบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป ทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาในระดับอย่างน้อยที่สุด คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน พึ่งได้รับบริการสวัสดิการสังคม ด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรม สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ ปัญหาของบุคคลกลุ่มบุคคลและประชาชน

3. สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่ ทัศนภาพช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัด หรือเสี่ยงต่อกภัยพิบัติ เสี่ยงต่อ ความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

4. การมีรายได้หมายถึง ประชาชนมีงานทำที่มีรายได้อย่างน้อยเพียงพอแก่การ ดำรงชีพ และมีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ทำงานต้องไม่เสี่ยงต่อ การเจ็บป่วยอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุต่างๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม หรือผิดกฎหมาย ประชาชนต้องได้รับความยุติธรรมในเรื่อง รายได้จากหน่วยงานหรือองค์การที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการและกลไกด้าน แรงงานสัมพันธ์ ต้องสามารถรองรับปัญหาและความต้องการของประชาชนด้านนี้ได้

5. สวัสดิการด้านนันทนาการ หมายถึง ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการ บันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการ

6. สวัสดิการด้านกระบวนการยุติธรรม หมายถึง การที่ประชาชนได้รับการ ค้ำครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม สามารถเข้าถึงบริการที่รัฐจัดให้ และ ได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

7. สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป หมายถึง การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริมการมี คุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็น สุข ตามควรแก่ทัศนภาพ

ทั้งนี้รัฐจะเลือกจัดสวัสดิการในขอบเขตสาขาการจัดสวัสดิการสังคมจาก 7 สาขา ในลักษณะของโครงการเฉพาะ เพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชนใน สถานการณ์ที่จำเป็น โดยทั่วไปจะขึ้นกับนโยบายทางสังคมที่รัฐบาลสนใจ เน้นการสร้าง ระบบความมั่นคงทางสังคม การลงทุนในโครงการที่เอื้อสิทธิประโยชน์กับประชาชนส่วน ใหญ่ (วันทนีย์ วาสิกะสินและคณะ, 2541)

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าสวัสดิการสังคมเป็นระบบการจัดบริการสังคมเพื่อมุ่ง แก่ไขความเดือดร้อน ป้องกันปัญหา และพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ ดีทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป ทั้งนี้สวัสดิการสังคม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การประกันสังคม (Social Insurance) การช่วยเหลือทางสังคม

(Public Assistance) และการบริการสังคม (Social Services) ซึ่งส่วนใหญ่รัฐจะมีบทบาทหลักในการจัดสวัสดิการสังคม ดังเช่นในประเทศไทยที่ได้ที่มีการจัดสวัสดิการโดยที่ครอบคลุม 6 มิติ คือ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีงานทำและการมีรายได้ ด้านบริการสังคมทั่วไป และด้านนันทนาการ

การจัดสวัสดิการสังคมไทยในกระบวนการพัฒนา

พัฒนาการของสวัสดิการสังคมไทย

ในอดีตการพัฒนาประเทศไทยถูกบริหารประเทศภายใต้ระบบระบบศักดินาโดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และมีข้าราชการทำหน้าที่แทนในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ด้วยระบบศักดินานี้ได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างนายกับบ่าว จึงเป็นการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนสิ่งของกับแรงงาน และมีความสัมพันธ์ในเชิงการอนุเคราะห์ คຸ້ມครองกลายเป็นระบบอุปถัมภ์ที่นายและบ่าวมีความสัมพันธ์ทางใจ ถือเป็นสวัสดิการอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเรียกรูปแบบการช่วยเหลือ การพึ่งพาอาศัยของคนในสังคมนี้ว่า “ระบบการเกื้อกูลกันของสังคม” ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2547) ได้กล่าวว่าสวัสดิการในสังคมไทยในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น มีรูปแบบ การดำรงอยู่ของชุมชนที่เหนียวแน่น มีการแบ่งปันทรัพยากรให้สมาชิกในสังคม อีกทั้งวิถีการผลิตในอดีตต้องอาศัยแรงงานเข้มข้นทั้งจากคนและสัตว์ ดังนั้นชาวบ้านจึงมีการพึ่งพาตนเองและมีความพอเพียงสูง ความสัมพันธ์ชุมชนในอดีตจะมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับวิถีการผลิต เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว การทำหัตถกรรม หรืองานบุญ งานศพ งานเทศกาล เป็นต้น ดังนั้นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเกิดขึ้นจากการดูแลซึ่งกันและกันภายใต้ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ และศาสนา

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ประเทศไทยได้รับอิทธิพลทางความคิดในการบริหารระบบราชการจากต่างประเทศทำให้เกิดการปฏิรูประบบการบริหารราชการประเทศ ส่งผลให้มีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ของรัฐในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศโดยการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนในประเทศ ส่วนถ้าประชาชนมีปัญหาหากเช่น การว่างงาน การมีขอทาน การมีเด็กกำพร้า สถาบันพระมหากษัตริย์ก็จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือ ดังเช่น การก่อตั้งสถานสงเคราะห์ ดังนั้นการจัดสวัสดิการสังคมจึงปรากฏอยู่ในสังคมไทยในแง่มุมของการสงเคราะห์เป็นหลัก

ภายหลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่พยายามสร้างความเสมอภาคในสังคมและส่งเสริมสิทธิความเป็นพลเมืองจึงมุ่งสร้างสวัสดิการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน เห็นได้จาก

เค้าโครงการเศรษฐกิจหรือสมุดปกเหลืองที่ระบุว่า “จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก” (ปรีดี พนมยงค์, 2552) เป็นต้น ซึ่งในปีนั้นเองรัฐได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยสำนักจัดหางาน พ.ศ. 2475 เพื่อหางานให้แก่คนว่างงาน ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงบทบาทของรัฐในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชน และเป็นช่วงเริ่มแรกของวาทกรรม “การจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐ” ที่มุ่งเน้นให้รัฐจัดบริการเพื่อให้ประชาชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามสิทธิที่พึงได้รับ แต่การขาดเสถียรภาพทางการเมืองในช่วงนั้นทำให้นโยบายของรัฐบาลในการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนไม่ได้ถูกนำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

แต่อย่างไรก็ตามในช่วงสมัยรัฐบาลจอมพล. ปิบูลสงคราม ได้มีการจัดตั้ง กรมประชาสงเคราะห์ขึ้น ในปี พ.ศ. 2483 เพื่อดำเนินกิจการในการช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาในสังคมโดยมีบทบัญญัติที่เป็นกฎหมาย เช่น การตราพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ.2484 ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมาย Elizabethan Poor Law ของอังกฤษ ที่เน้นการช่วยเหลือคนยากจน และผู้ที่ไม่มั่งคั่งทำในลักษณะของการสงเคราะห์ด้วยการช่วยเหลือจากองค์กรทางศาสนา ถือว่าเป็นรูปแบบการสังคมสงเคราะห์ให้แก่กลุ่มคนที่ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต อีกทั้งองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้เริ่มส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้ทั้งด้านการพัฒนาชุมชน การสังคมสงเคราะห์ จนในที่สุดไทยได้ลงนามเข้าร่วมเป็นสมาชิกในปี พ.ศ. 2489 และได้ลงนามในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติเพื่อรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 ทำให้ประเทศได้รับอิทธิพลทางความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ใช้เป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งในการจัดสวัสดิการสังคม ถือว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สวัสดิการสังคมถูกนำมากำหนดเป็นนโยบายและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นทางการเห็นได้จากการจัดตั้งสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ และการจัดตั้งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปี พ.ศ. 2497 เพื่อจัดการสอนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างและพัฒนาคณะความรู้ด้านนี้ของไทย

ต่อมาประเทศไทยได้มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยได้สนับสนุนความรู้จากคณะผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารโลกในการวิเคราะห์สถานการณ์ในสังคมไทยพบว่าประชาชนมีฐานะยากจนทำให้ต้องพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเป็นอิทธิพลให้เป้าหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-3 ได้

มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและการจัดการสาธารณสุขภาคขั้นพื้นฐาน จึงเห็นว่ารัฐได้มีการจัดบริการสังคม เช่น น้ำ ไฟฟ้า ถนนเพื่อเตรียมรองรับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม แต่หลังนั้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4-5 ได้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรมทางสังคมอันเกิดมาจากเร่งพัฒนาเศรษฐกิจจนทำให้มีนโยบายที่จะกระจายบริการสังคมไปสู่ประชากรมากขึ้น มีการสนับสนุนการสังคมสงเคราะห์ การให้การศึกษา ทำให้มีการกำหนดขอบเขตของสวัสดิการสังคมที่กว้างขึ้นกว่าจัดการปัญหาสังคม แต่เป็นการคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ดังนั้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ประเทศไทยได้มีการนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมมาใช้ คือ แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำดัชนีความจำเป็นขั้นพื้นฐานมาใช้ในการวิเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัว ส่วนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้มีการกำหนดเป้าหมายด้านสังคม เน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นไปตามความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้มีความชัดเจนในการจัดสวัสดิการสังคมยิ่งขึ้น กล่าวคือ คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำแผนพัฒนาการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534) เพื่อชี้แนะแนวทางการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ต่อมาได้มีการปรับชื่อเป็นแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535-2539) งานด้านสวัสดิการสังคมถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาประเทศที่ขาดสมดุลนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามแนวทางหลักในการจัดสวัสดิการสังคมยังคงเป็นการการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistant) และมีได้ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการแบบดั้งเดิมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดสวัสดิการจึงทำให้ครอบครัว ชุมชนถูกลดบทบาทในการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือดูแลตนเอง แต่กลายเป็นผู้รองรับประโยชน์จากการจัดสวัสดิการ

จุดเปลี่ยนของของประเทศไทยอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่มีสาระสำคัญในการให้สิทธิแก่ประชาชนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ เช่น สิทธิเด็กและเยาวชน สิทธิผู้สูงอายุ สิทธิการรวมตัวของประชาชน สิทธิชุมชน สิทธิการรับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน หรือสิทธิคนพิการที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและการช่วยเหลือจากรัฐ เป็นต้น จึงทำให้เกิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและสิทธิต่าง ๆ ตามมา เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เป็นต้น กฎหมายดังกล่าวถือว่าเป็นแม่บทที่กำหนดบทบาทหน้าที่ให้รัฐต้องจัดบริการและสวัสดิการสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับประชาชนในฐานะพลเมืองของประเทศทำให้มีการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมจากการช่วยเหลือทางสังคม มาเป็นการประกันสังคมและการบริการสังคมมากขึ้น

เช่น การรักษาพยาบาลตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การให้ค่าเล่าเรียนสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน การประกันสังคมสำหรับแรงงาน เป็นต้น

นอกจากนี้ในบทบัญญัติ หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 ได้กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ ในท้องถิ่นให้ทั่วถึง ส่งผลให้ชุมชนมีอำนาจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นการดำเนินการของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนที่เคยมีการจัดสรรผลประโยชน์ในการดำเนินการมาเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกจึงได้รับการรับรองทางกฎหมายทำให้มีการขยายความคิดไปยังชุมชนอื่น ๆ มากขึ้น อาทิ การตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ผ่านช่องทางของวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชนเป็นสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากฐานคิดด้านประเพณี ด้านวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านศาสนา ด้านจิตวิญญาณ เพื่อสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน หมายรวมถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนออมวันละบาท กองทุนสวัสดิการผู้นำชุมชน กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น โดยใช้แนวคิดในการทำงานตามหลักการมีส่วนร่วม เน้นกระบวนการกลุ่ม และนำเอาทุนทางสังคมมาใช้ขับเคลื่อนในการจัดสวัสดิการ การดำเนินการเช่นนี้ถือว่าเป็นการรื้อฟื้นระบบเกื้อกูลทางสังคมที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย ที่ครอบครัว ชุมชนหรือสถาบันทางศาสนาที่มีบทบาทในการดูแลและสมาชิกของตนเอง โดยลดการพึ่งพิงจากรัฐ ทั้งนี้กลุ่มนักวิชาการต่าง ๆ เช่น อภิญา เวชชัยและคณะ (2547) ปัทมาวดี โพนกุล ชูชุกิ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน พบว่า ชุมชนสามารถจัดสวัสดิการได้ด้วยตนเองโดยใช้ทุนทางสังคมทั้งที่เป็นทุนทางวัฒนธรรม ทุนมนุษย์ และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สร้างเป็นระบบสวัสดิการในการดูแลกันเองภายในชุมชนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ซึ่งรัฐควรมีการขยายผลการดำเนินการไปยังพื้นที่อื่น ๆ

สถานะของสวัสดิการสังคมไทยกับการพัฒนา

ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า สวัสดิการสังคมถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการได้รับอิทธิพลจากแนวคิดภาวะทันสมัยของตะวันตกที่ต้องการให้ประเทศต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนอยู่ดีกินดี แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติพบว่าหลักการดังกล่าวนั้นถูกใช้เครื่องมือในการกีดกันทางการค้า หรือการร่วมทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ได้ เช่น กรณีการกีดกันสินค้าทางทะเล

จากไทย เนื่องจากพบว่ามีการใช้แรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติอย่างผิดกฎหมาย อันผิดหลักสิทธิมนุษยชน เป็นต้น สอดคล้องกับศุภชัย ยาวะประภาส และ ปิยาภรณ์ หวังมหาพร (2552) ว่าสภาพแวดล้อมภายนอกประเทศไทย ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี อิทธิพลขององค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การการค้าโลก (WTO-World Trade Organization) กำหนดกฎระเบียบการค้าเสรี มาตรฐานสินค้าซึ่งส่งผลทำให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ต้องนำกฎระเบียบเหล่านั้นมาพิจารณา และกำหนดนโยบายให้เป็นทิศทางเดียวกันกับอิทธิพลขององค์การระหว่างประเทศนั้น ๆ เช่นเดียวกับที่ประเทศต่าง ๆ ต้องจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนเนื่องจากเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญและคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศ ส่งผลให้ไทยต้องพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมมีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดที่เป็นสากล

นอกจากนี้จัดสวัสดิการโดยรัฐของไทยส่วนใหญ่เป็นรูปแบบของการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistant) ที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม มากกว่าการบริการสังคม (Social Service) หรือการประกันสังคม (Social Insurance) ที่มุ่งสร้างระบบสวัสดิการสังคมเพื่อมั่นคงในการดำรงชีวิตให้กับประชาชน ดังนั้นการจัดสวัสดิการส่วนใหญ่จึงเป็นการสงเคราะห์แบบให้เปล่า เช่น การให้เงินช่วยเหลือ หรือจัดหาที่พักให้ชั่วคราว เป็นต้น ไม่ใช่การประกันสังคมที่ต้องวางระบบในการจัดการและใช้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนานจึงจะเป็นผลเป็นรูปธรรม พรรคการเมืองจึงสามารถแนวคิดเรื่องการการจัดสวัสดิการนี้ไปกำหนดเป็นนโยบายในการหาเสียง เรียกว่า นโยบายประชานิยม ซึ่งปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งในการเลือกตั้ง เช่น นโยบายพักชำระหนี้เกษตรกร นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายเรียนฟรี 15 ปี หรือนโยบายการจ้างงานของบัณฑิตจบใหม่ในปี 2540 ที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ นโยบายกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น นโยบายสวัสดิการสังคมสามารถสร้างค่านิยมเพื่อให้ชนะการเลือกตั้งได้ อีกทั้งเป็นการเอื้อประโยชน์กันระหว่างกลุ่มองค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น เนื่องจากนโยบายสาธารณะถือเป็นผลผลิตของการเจรจาต่อรองระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์แตกต่างกัน เช่น ผู้ขาย กับผู้บริโภคที่จะมีรัฐบาลทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยและคุ้มครองผู้บริโภค (ศุภชัย ยาวะประภาส และ ปิยาภรณ์ หวังมหาพร, 2552) ดังนั้นสวัสดิการสังคมจึงมีสถานะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองด้วย และยังเป็นช่องทางให้รัฐบาลสามารถสร้างความชอบธรรมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและการเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้องได้เช่นกัน ดังนั้นประชาชนจึงอาจไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดสวัสดิการเหล่านั้นอย่างแท้จริง

โดยสรุปแล้วประเทศไทยเคยมีสวัสดิการที่เป็นวิถีปฏิบัติในการดูแลซึ่งกันและกันของคนในครอบครัวและชุมชน แต่เมื่อไทยได้รับอิทธิพลทางความคิดจากการถ่ายทอดองค์

ความรู้และเทคนิควิธีการจากผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรระหว่างประเทศให้มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนา สวัสดิการสังคมจึงกลายเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดบริการให้กับประชาชนในสังคมส่งผลให้เป็นสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่เดิมถูกนำมาใช้น้อยลง แต่หลังจากมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีบทบัญญัติเรื่องสิทธิ และการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น สวัสดิการสังคมจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการช่วยเหลือทางสังคมเป็นการประกันสังคมและบริการสังคม รวมทั้งชุมชนก็มีบทบาทในการจัดสวัสดิการมากขึ้น นอกจากนี้การจัดสวัสดิการสังคมไทยนั้นมีสถานะเป็นตัวชี้วัดความเจริญและคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ อีกทั้งยังถูกใช้เป็นวาระซ่อนเร้นในการสร้างคະແນນິยມให้แก่พรรคการเมือง ผ่านการกำหนดเป็นนโยบายประชานิยมที่มุ่งเน้นการสงเคราะห์เฉพาะหน้า แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะยาว อีกทั้งการจัดสวัสดิการสังคมภายใต้สิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์ยังถูกนำมาเป็นเงื่อนไขหรือข้อกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศได้เช่นกัน จึงสามารถกล่าวได้ว่าการขยายแนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคมนั้นไม่ใช่เพียงแค่การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างช่องทางในการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศและระดับโลกด้วย

การจัดสวัสดิการสังคมไทยในอนาคต

ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศในการกำหนดรูปแบบในการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเร่งด่วนทำให้ยังไม่มีกรวางระบบในการจัดเก็บรายได้เพื่อนำมาจัดสรรในการสร้างสวัสดิการให้แก่ประชาชน ดังนั้นจึงกลายเป็นภาระทางงบประมาณ ถ้าประเทศไทยยังไม่มีระบบการวางแผนเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ที่เหมาะสมก็อาจมีส่งผลในทางลบต่อการจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนด้วย อีกทั้งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมยังคงสามารถสร้างคະແນນິยມให้แก่พรรคการเมืองจึงมีแนวโน้มว่าจะนำมากำหนดเป็นนโยบายประชานิยมโดยไม่คำนึงถึงหลักประโยชน์สูงสุด สวัสดิการสังคมจึงยังคงไม่ได้ดำรงอยู่ในสถานะที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง แต่เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองได้

ดังนั้นการจัดสวัสดิการจึงไม่ควรเป็นบทบาทของรัฐฝ่ายเดียว ประชาชนหรือภาคส่วนต่าง ควรสร้างระบบความมั่นคงทางสังคมให้กับกลุ่มของตนเองเป็นระบบเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) ซึ่งอาจมีลักษณะของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่อาศัยจากการระดมทุนทางสังคมที่มีอยู่มาให้ (Hugman, 1998; Rosalie et al., 2001; Trubek et al., 2003) โดยกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก โดยใช้ความเห็นชอบประชาคมต่างๆ นอกจากนี้แล้วยังคงผลักดันให้นำชุดความรู้ “สวัสดิการชุมชน” (Zastrow, 2008)

มาเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดสวัสดิการในสังคมไทย โดยการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของภาคชุมชน ภาคประชาชน ให้ร่วมทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจร่วมกันตามความสนใจ

สรุป

ประเทศไทยมีการจัดสวัสดิการสังคมมาอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะแรกเป็นไปตามสภาพสังคมที่เป็นระบบอุปถัมภ์ เครือญาติ หรือเรียกว่าระบบเกื้อกูลทางสังคมจึงทำให้มีรูปแบบของการช่วยเหลือกันภายในครอบครัว และชุมชน แต่หลังจากที่องค์กรระหว่างประเทศได้เข้ามาอิทธิพลทางคิดอย่างมาก ทำให้ไทยรับเอาแนวคิดรัฐชาติและแนวคิดสิทธิมนุษยชนมาใช้ในการพัฒนาประเทศ สวัสดิการสังคมจึงถูกกำหนดให้เครื่องมือหนึ่งของรัฐในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน จึงทำให้เกิดการกดทับทางวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นระบบเกื้อกูลทางสังคมมาเป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐ แต่เมื่อมีแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นแนวคิดสวัสดิการชุมชนจึงได้ถูกนำมาใช้เป็นทางเลือกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอีกครั้ง ทั้งนี้ระบบสวัสดิการสังคมโดยรัฐถือเป็นภาระทางงบประมาณอย่างมาก ดังนั้นแนวทางที่จะนำไปสู่ความอยู่รอดคือการผลักดันแนวทางการจัดสวัสดิการอื่น ๆ มาเป็นทางเลือกในการจัดสวัสดิการสังคม พร้อมทั้งหรือสร้างความคิดแบบดั้งเดิมที่ว่า การจัดสวัสดิการต้องเป็นหน้าที่ของรัฐเพียงผู้เดียวมาเป็นการแสวงหาภาคีร่วมในการทำงาน เช่น การร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน ชุมชน ในการจัดสวัสดิการแบบพหุภาคีโดยนำศักยภาพของแต่ละภาคส่วนมาร่วมกันสร้างระบบเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) ทำให้ประชาชนเกิดความมั่นคงทางสังคม พร้อมกันนั้นรัฐควรลดบทบาทและกระจายอำนาจการจัดการตนเองไปยังท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งคงไม่ใช่เรื่องยากเกินไปที่จะผลักดันการจัดสวัสดิการชุมชน หรือการจัดสวัสดิการแบบพหุภาคีให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งเนื่องจากในสังคมไทยยังมีทุนทางสังคมอยู่มาก ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรตระหนักความจริงชุดนี้และเปิดโอกาสให้ครอบครัวชุมชนที่เคยถูกเบียดขับให้เป็นผู้รับสวัสดิการจากรัฐได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบสวัสดิการสังคมที่สามารถสนองตอบความต้องการของตนเองจนเกิดเป็นระบบสวัสดิการสังคมที่เข้มแข็งพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2547). *จากอาณานิคมสู่ทุนนิยม บันทึกการเยือนนิการากัว และ คอสตาริกา*. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะและความเป็นอื่น* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ. (2546). *บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุกิ. (2552). *วรรณกรรมปริทรรศน์และการสังเคราะห์ความรู้ เรื่อง “สวัสดิการชุมชนในประเทศไทย”*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- ปรีดี พนมยงค์. (2552). *เค้าโครงการเศรษฐกิจหลวงประดิษฐ์มนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ บริษัท ตาตา ตาตา พับลิเคชั่น จำกัด.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2554). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- วันทนี วาสิกะสินและคณะ. (2541). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภชัย ยาวะประภาส และปิยาภรณ์ หวังมหาพร. (2552). *นโยบายสาธารณะไทย: กำเนิด พัฒนาการและสถานภาพของศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- อภิญา เวชยชัยและคณะ. (2547). *สวัสดิการสังคม ฉบับชาวบ้าน: แนวคิด นโยบาย แนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hugman R. (1998). *Social Welfare and Social Value: The Role of The Caring Professions*. Basingstoke, Hampshire: Macmillan Press.
- Midgley et al. (2009). *The Handbook of Social Policy*. Los Angeles: SAGE.
- Rosalie, A. et al. (2001). *Social Work and Social Welfare: An Introduction*. Australia: Brooks/Cole.
- Trubek et al. (2003). *Governing work and Welfare in a new Economy: European and American Experiments*. Oxford: Oxford University Press.
- Zastrow, C. (2008). *Introduction to Social Work and Social Welfare: Empowering People*. Australia: Thomson Brooks/Cole.

บทวิจารณ์หนังสือ- Book Review

ศิลปะการพูดสำหรับผู้ผู้นำ : พูดอย่างไรให้คนเชื่อ

THE ART OF SPEAKING FOR LEADERS: HOW TO SPEAK FOR PEOPLE TO BELIEVE

พระมหานิกธ ฐานุตตโร
พระเมธีธรรมจารย์ (ประสาร จันทสาโร)
พระสุธีวีรบัณฑิต (โชว์ ทสสนิโย)
พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงก์โร)
พระมหาสุนันท์ สุนนุโท

Phramaha Nigorn Thanuttaro
Phrametidhammajan (Prasarn Chanthasaro)
Phra Suthivirabandit (Show Thassaniyo)
Phraudomsittinayok
Phramaha Sunun Sunando
วัดหลวงพ้อสถธรรมกายาราม
Luang Pho Sod Dhammakayaram Temple
Corresponding Author. E-mail:
nigorn16082560@gmail.com

ชื่อหนังสือ : ศิลปะการพูดสำหรับผู้ผู้นำ

ISBN : 978-974-414-131-6

ผู้เขียน : สมชาติ กิจบรรจง

สำนักพิมพ์ : บริษัท ส. เอเซียเพรส (1989) จำกัด

ปีที่พิมพ์ : ครั้งที่ 4, ธันวาคม 2555 / จำนวน 175 หน้า

บทนำ

หนังสือ “ศิลปะการพูดสำหรับผู้ผู้นำ” เล่มนี้เป็นหนังสือที่ท่านอาจารย์สมชาติ กิจบรรจง รวบรวมหลักสำคัญและวิธีการพูดในที่ชุมชนการฝึกเพื่อพัฒนางานและสร้างความสำเร็จในการบริหารโดยใช้วิธีการเขียนที่เข้าใจง่ายด้วยการอ้างอิงประสบการณ์ของผู้เขียนและยกตัวอย่างประกอบใดสนใจอย่างยิ่งสำหรับผู้ผู้นำทุกระดับในองค์กรตั้งแต่ระดับหัวหน้างานผู้บัญชาการพูดระดับผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับสูงเพราะผู้ผู้นำจะต้องมีบุคลิกภาพและนาที่แสดงออกได้อย่างน่า “เชื่อถือ” มีความสามารถในการบริหาร

การปฏิบัติเป็นที่ “เชื่อมือ” มีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นที่ “เชื่อใจ” และมีอิทธิพลทางใจเหลือผู้อื่นทำให้เกิดความ “เชื่อมั่น” เจอผู้ร่วมงานให้ผู้เกี่ยวข้องได้และบทบาทสำคัญของผู้นำประกอบประกอบประการหนึ่งคือความสามารถในการคิดโดยประดิษฐ์ออกมาเป็นถ้อยคำเพื่อสร้างความสนใจความเข้าใจและความพอใจและแรงจูงใจให้ผู้อื่นก็ทำได้ ซึ่งท่านจะสามารถศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับความสามารถและสถานการณ์ได้เพราะ “ถ้าพูดไม่เป็นอย่าริเป็นผู้นำ” หนังสือเล่มนี้จึงเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่บริหารงานหรือเป็นผู้จัดการหรือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง ผู้อ่านต้องลองพิสูจน์ด้วยตนเองว่าหนังสือเล่มนี้จะตอบโจทย์ได้อย่างที่ผู้วิจารณ์พูดไว้หรือไม่ เพราะคนเราส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ต่างกันไป แล้วแต่การปลูกฝัง ประสบการณ์ หรือบริบทของสังคม การอ่านหนังสือก็เช่นเดียวกัน อ่านเรื่องเดียวกัน บางคนอาจจะบอกว่าดี บางคนอาจจะบอกว่าไม่ดีก็ได้ ใครจะไปทราบได้ สิ่งสำคัญคือ ผู้วิจารณ์ ได้นำหนังสือของท่านอาจารย์สมชาติ กิจยรรยง มานำเสนอ และวิเคราะห์ วิจารณ์ในบางส่วนบางตอน เพราะเห็นว่าหนังสือเล่มนี้มีประโยชน์อย่างดี ผู้อ่านจะสนับสนุนหรือเห็นแย้งจากผู้วิจารณ์ก็ได้ เพราะเป็นสิทธิส่วนบุคคลแต่ละท่าน อย่างโบราณท่านว่า “สองคนยลตามช่อง คนหนึ่งมองเห็นโคลนตม อีกคนตาแหลมคม มองเห็นดาวอยู่พราวพราว”

ศิลปะการพูดในที่ชุมนุมชน

สิ่งที่ทุกคนเกิดมาบนโลกใบนี้จะต้องทำเป็นเรื่องปกติคือ การพูด ซึ่งความหมายของ “การพูด” คือ การถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ หรือ ความต้องการด้วยเสียง ภาษา และกิริยาท่าทาง เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้และ เข้าใจความรู้สึก หรือ ความต้องการของผู้พูดให้ผู้ฟังได้รับรู้และเกิดการตอบสนอง การพูด คือการใช้ ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งกิริยาอาการ ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือ ความต้องการของผู้พูดให้รับรู้และเกิดการตอบสนอง การพูด คือการเปล่งเสียง อารมณ์ออกมาเป็นคำพูด เพื่อติดต่อสื่อสารให้เข้าใจกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง หรือ การพูด คือ การสื่อความหมายแบบหนึ่งที่เรียกว่า (Oral Communication) เป็นการสื่อความหมายโดยใช้ ภาษา เสียง กิริยาท่าทางต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกของผู้พูดให้แก่ผู้ฟังให้ได้ผลตามความ มุ่งหมายของผู้พูด (จินดา งามสุทธิ, 2531 : 1) เราทราบกันดีว่า “การสื่อสารด้วยการพูด” หรือใช้วาจา นั้นเป็นสิ่งที่เราหรือใครก็ตามสามารถใช้กันได้ง่ายและรวดเร็วเป็นการแสดงออกที่เห็นได้ชัดมาก ปัจจุบันยุคดิจิทัลสามารถสื่อสารได้ทางโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต หรือหลายช่องทาง นอกจากจะพูดเป็นแล้ว **ยังต้องพูดให้ถูก** ตรงประเด็นและเชื่อถือได้ จึงจะสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการพูดเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งทักษะหนึ่ง เพราะจะต้องใช้ในการสื่อสารทั้งใน การศึกษาและในชีวิตประจำวัน แม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเชื่อมต่อการสื่อสาร ของมวลมนุษยชาติให้ทั่วถึงกันมาก เพียงใดก็ตาม การพูดยังคงเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด (กมล การกุศล 2529 : 116) หลักของการพูดมีหลากหลายมากมายซึ่งในหนังสือที่ผู้เขียนได้เรียบเรียงไว้นั้น จะมีปรากฏในบทต่อไป โบราณท่านว่า “**พูดดีเป็นศรีแก่ปาก พูดมากปากจะเป็นลี**” หรือ หลายนัยคำ เช่น

พูดจาหวานผ่าซาก – พูดจาโผงผางไม่เกรงใจใคร

ชักใบให้เรือเสีย – พูดหรือทำขวง ๆ ให้การสนทนาหรือการงานเขวออกนอกเรื่องไป
น้ำท่วมทุ่ง ผักบุ้งโหรงเหรง – พูดมากแต่ได้เนื้อหาสาระน้อย

บ่างช่างยุ – คนที่ชอบพูดส่อเสียดยุยงให้เขาแตกกัน

ปากปราศรัยใจเข็ดคอก – พูดดีแต่ใจคิดร้าย

ปากไม่สิ้นกลั่นน้ำนม – ยังเป็นเด็ก

ปากว่าตาขยิบ – พูดอย่างหนึ่ง แต่ทำอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน ออนไลน์, 2563 : 1) ที่เป็นคำกระทบกระเทียบ หรือเปรียบเทียบประยักษะของการพูดว่า ต้องพูดให้ดี ให้ถูกต้องถูกหลัก ที่สำคัญต้องถูกใจผู้ฟัง ตรงนี้ผู้วิจารณ์ยังคงเกริ่นนำถึง ลักษณะของการใช้ภาษาในการพูดหรือเจรจา เพราะการสื่อสารด้วยการพูดน่าจะเป็นการ สื่อสารที่ค่อนข้างที่จะชัดเจนและเป็นสิ่งที่เข้าใจมากกว่าการสื่อสารอย่างอื่น เมื่อกล่าวลง ลึกไปถึงศิลปะการพูดของผู้นำ ก็ต้องจำเป็นต้องวิจารณ์หรือสนับสนุนหนังสือของผู้เขียน/ แต่ง คือ **สมชาติ กิจจรยง** ถามว่า รู้จักเป็นการส่วนตัวไหม ตอบเลยว่า ไม่ แต่ถ้าถามว่า รู้จักไหมก็ตอบว่า รู้จักในนามนักเขียนที่มีฝีมือคนหนึ่ง เพราะมีผลงานที่เป็นประจักษ์หลาย เล่ม ซึ่งผู้วิจารณ์มีโอกาสเดินเข้าไปในดงหรือป่าของหนังสือ/ตำรา ประจักษ์อยู่ในป่าดอกไม้ที่ งดงามท่ามกลางแสงสว่างที่สอดส่องมาที่ผู้วิจารณ์เอง ด้วยเหตุว่ามีความสนใจในหนังสืออีก เล่มหนึ่งซึ่งตนเองกำลังมองหา แต่เมื่อพบหนังสือ “**ศิลปะการพูดของสำหรับท่านผู้นำ**” โดยความบังเอิญ จึงเกิดแรงบันดาลใจในการที่วิจารณ์ เพราะเกิดความสนใจในเนื้อหาและ เคล็ดลับจากหนังสือเล่มนี้ ส่วนจะมีความน่าสนใจอย่างไรนั้น โปรดติดตามอ่านได้ดังนี้

บทที่ 1 ศิลปะการพูดในที่ชุมนุมชน (Public Speaking)

ผู้เขียน **พยายามแนะนำเทคนิควิธีการพูดในที่ชุมนุมชน “สำหรับผู้นำ”** หรือ ผู้ที่ จำเป็นต้องพูดในที่ชุมนุมชน หรือสถานที่ใดก็ตาม ผู้ที่จะเป็นผู้นำนั้นอาจดูจากอายุในการ ทำงานที่มีประสบการณ์ในงานนั้นพร้อมด้วยการมีความสามารถหรือทักษะที่จะทำที่จะเป็น ผู้นำได้นั้นต้องอาศัยความที่ตีผู้นำจึงจะมีอิทธิพลโน้มน้าวใจทีมงานไม่ได้ทำให้ผู้คนเชื่อฟัง เขาเริ่มนับถือ ครีธา เป็นศูนย์รวมพลัง เป็นสัญญาณและหลักชัย ซึ่งผู้นำจะต้องมีศิลปะ การจูงใจและศิลปะในการนำโดยเฉพาะการใช้พลังแห่งคำพูดนอกเหนือจากมนุษย์สัมพันธ์

ผู้นำมักจะถูกเชิญให้เป็นประธานในงานหรือเป็นพิธีกรหรือเป็นผู้พูดในโอกาสต่าง ๆ เสมอ และหนังสือเล่มนี้ก็เป็นเสมือนเวทีฝึกทักษะการพูด สำหรับผู้ที่กำลังจะก้าวสู่การเป็นผู้นำ หรือกำลังจะเป็นหัวหน้า ผู้จัดการและหรือผู้บริหารระดับต่าง ๆ หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวให้ ท่านผู้อ่านทราบถึงแนวทางการพูดที่ประสบความสำเร็จ เทคนิคการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ศิลปะการพูดต่อที่ชุมชนการพูดในโอกาสต่าง ๆ และการพูดใน สถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในการปฏิบัติงานในสังคมในการสังสรรค์และในพิธีการต่าง ๆ หนังสือ ศิลปะการพูดสำหรับผู้นำจะเป็นเครื่องชี้แนะ นำทางในการพูดสำหรับท่าน แม้ว่าท่านจะ ได้เป็นนักพูดหรือวิทยากรก็ตาม ซึ่งก็สามารถที่จะใช้ข้อมูลจากหนังสือเล่มนี้ได้โดยการพูด การกล่าวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ได้เสมอ (สมชาติ กิจยรรยง, 2555 : 1)

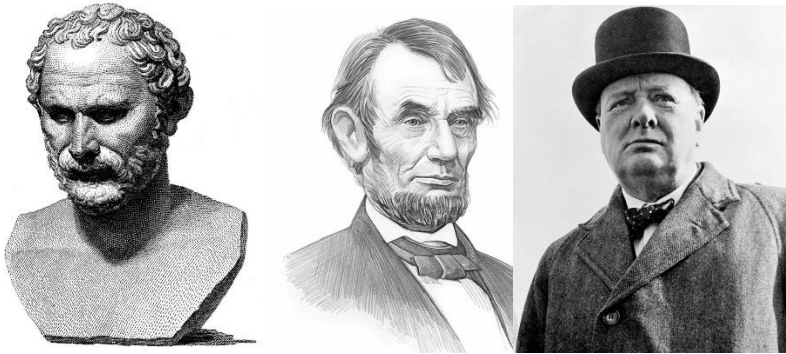
ผู้เขียนได้ยกตัวอย่าง “บุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการเป็นนักพูด” ที่ สามารถพูดนับได้ว่า เป็นตำนานระดับโลกเลยก็ว่าได้ ได้แก่

1) **เดมอส เธนิส (Demosthenes, 384 BC- 322 BC)** เป็นนักพูดฝีปากเอกของ กรีกและพูดปลุกใจทหารที่กำลังระส่ำระสายให้ต่อสู้กับกองทัพอันเกรียงไกรของพระเจ้าฟิล ลิปแห่งแคว้นแมซิโดเนียจนได้รับชัยชนะซึ่งแต่เดิมนั้น เดมอส เธนิส (Demosthenes) เป็น คนพูดติดอ่างและได้ถูกคนดูถูกเหยียดหยามจึงได้หลบหนีออกจากเอเธนส์ไปฝึกฝนการพูด นอกเมือง ซึ่งเป็นการฝึกด้วยตนเองจนกระทั่งพูดได้คล่องดีแล้วจึงกลับมาใหม่

2) **อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln, ค.ศ.1809/2352-1865/2408)** อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา (4 มีนาคม ค.ศ. 1861/2352-15 เมษายน ค.ศ. 1865/2408) ผู้ซึ่งได้กล่าวคำพูดที่เป็นประวัติศาสตร์ติดตรึงในหัวใจของชาวโลกที่ว่า “รัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน- government of the people, by the people, and for the people” ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย โดยสุนทรพจน์ของท่านได้รับเกียรติให้บรรจุลงในหนังสือเอนไซโคลพีเดีย ด้วย ในอดีต เมื่อลินคอล์น อับราฮัม เริ่มเป็นทนายไปว่าความครั้งแรกเขาปากสั่น มือสั่น เหงื่อตกด้วยความประหม่าและไม่มั่นใจในตนเองจนศาลต้องสั่งให้นั่งลง หลังจากนั้นค่อยได้ ฝึกฝนการพูดด้วยตัวเองและประสบความสำเร็จอย่างยอดเยี่ยมดังปรากฏเป็นหลักฐานใน ประวัติชีวิตของท่าน

3) **วินสตัน เชอร์ชิล (Winston Leonard Spencer-Churchill, ค.ศ.1874- 1965/2417-2508)** อดีตนายกรัฐมนตรีของอังกฤษ (26 ตุลาคม ค.ศ.1951/2494 - 6 เมษายน ค.ศ.1955/2498) ผู้ซึ่งเป็นทั้งนักการเมืองและการทหารและนักพูดที่ประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นนักเป็นคนพูดไม่ขัดเลยพูดไปวนมาไม่รู้จักจบภายหลังได้รับการ ฝึกฝนการพูดและพัฒนาการพูดจนกลายเป็นนักพูดฝีปากเอกของโลกเป็นที่สุด ผลงานชิ้น

โบแดงของ วินสตัน เชอร์ชิล ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอังกฤษ ในปี 1940 หลังเริ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงที่นาซีเยอรมันเข้าปกครองดินแดนส่วนใหญ่ในยุโรปเรียบร้อยแล้ว ,วินสตัน เชอร์ชิล จำต้องขับเคลื่อนประเทศในภาวะหน้าสีหน้าขวาน เขากล่าววาทะปลุกใจทหารและประชาชนอังกฤษ วาทะแรกเขากล่าวในรัฐสภาว่า *"ผมไม่มีอะไรจะมอบให้ เสียนอกจาก เลือด การทำงานหนัก น้ำตาและหยาดเหงื่อ- I have nothing to offer but blood, toil, tears and sweat"*

ภาพที่ 1 เป็นภาพของ เดนิส เชนิส ลินคอร์น เชอร์ชิล บุคคลสำคัญที่ใช้การพูด การสื่อสาร เป็นเครื่องมือ ในการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสำคัญ ๆ จนโลกจดจำในฐานะบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ (ภาพ : ออนไลน์)

วินสตัน เชอร์ชิล (Winston Leonard Spencer-Churchill) เจ้าของวาทกรรม *"เราจะต้องปกป้องเกาะอังกฤษของเรา ไม่ว่ามันจะต้องแลกกับอะไร เราจะสู้ทั้งในทะเล บนชายหาด บนพื้นดิน บนสนามหญ้า หรือแม้แต่บนถนน ในภูเขา แต่อย่างไรก็ตามเราจะไม่ยอมแพ้"* ทั้งหมดนี้ผู้เขียนพยายามสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับเทคนิคการพูดให้ถูกต้องว่า การพูดได้กับการพูดเป็นมันต่างกัน จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการฝึกฝน ซึ่งผู้เขียนมองว่า *การพูดต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์* มีศาสตร์ คือ ข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องตนเองจะพูด และมีศิลป์ คือมีการพูดที่ชัดเจนถูกต้องตามหลักการพูด มีการพูดที่ตรงต่อกาลเทศะ เป็นสำคัญและสามารถที่จะสร้างวาทกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเป็นเหตุการณ์ใดก็แล้วแต่ ต้องมีความพร้อมในการพูดให้เหมาะสมและถูกต้อง จึงจะสามารถประสบความสำเร็จได้ ข้อนี้ผู้วิจารณ์เห็นสนับสนุนความคิดของผู้เขียนเพราะต้องอาศัยการฝึกอบรมทุกอย่างจึงจะสามารถประสบความสำเร็จในการพูดหรือเจรจານั่นเอง ผู้เขียนปลุกศรัทธาเกี่ยวกับยุทธวิธีในการพูด ซึ่งสามารถพูดเพื่อยึดเอาบ้านเอาเมืองกันก็ว่าได้ เพราะผู้นำต้องมีวาทศิลป์ที่นำเชื่อถือและทำได้จริง จึงจะเป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบมิใช่ว่า พูดได้แต่ทำไม่ได้ ความเชื่อถือหรือเชื่อมั่นก็อาจจะลดทอนลงได้ ผู้เขียนยังพยายามชี้ให้เห็นถึงประโยชน์หรือความสำคัญของการพูดไว้ว่า *"ความสำคัญของการพูดเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความ*

คิดเห็นหรือข้อคิดต่อผู้ฟังโดยใช้เสียง ภาษา อากัปกิริยา ภาพ ฯลฯ ซึ่งประกอบด้วย **ผู้พูด การสื่อสาร ช่องทาง ผู้ฟัง** ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อให้ข่าวสารข้อเท็จจริงและความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่ถูกต้อง 2.เพื่อให้ความบันเทิง 3.เพื่อให้ผู้ฟังเชื่อถือ ซึ่งการทำให้ผู้ฟังเชื่อได้นั้นผู้พูดควรจะปฏิบัติได้ดังนี้ เชื่อตัวเองก่อนก่อนที่จะพูดให้คนอื่นเชื่อต้องเสนอข้อมูลอย่างมีเหตุผลเรื่องง่าย ๆ และทำให้เกิดความเข้าใจค่านิยมการพูดน่าเชื่อถือซึ่งตรงนี้จะต้องประกอบด้วยปัจจัยในการพูดของผู้พูด ต้องวิเคราะห์และรู้จักผู้ฟังผู้ฟังนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพูด ดังที่ปราชญ์จีน ชุนวู SŪn WŪ, 544 BC -496 BC) ได้กล่าวไว้ว่า “ถ้ารู้เขารู้เรารบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง” (หน้า 18-19) นอกจากนี้ให้ระลึกไว้เสมอว่าเวลาจะพูดผู้พูดต้องรับผิดชอบต่อคำพูดของตัวเอง ดังนั้นในมิตินี้ผู้วิจารณ์มองว่าการพูดที่ผู้เขียนได้เขียนไว้นั้น เป็นเพียงเทคนิคเบื้องต้น ของการพูดเท่านั้น จึงขอเสริมเรื่อง “**การพูด**” ว่า เป็นจิตวิทยาขั้นสูงที่ผู้พูดเองต้องระลึกและไตร่ตรองให้มาก โดยเฉพาะการดูคนฟังให้ออก เป็นการประเมินเบื้องต้นก่อนที่จะใช้คำพูดหรือใช้หลักการพูดต่าง ๆ เพราะผู้รับฟังเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของผู้พูดเลยก็ว่าได้

บทที่ 2 ผู้พูดที่ประสบความสำเร็จ

ผู้พูดที่ประสบความสำเร็จในเวทีในประเทศหรือต่างประเทศ ถ้าสังเกตให้ดีส่วนใหญ่มักมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ ประกอบด้วยคำคม หรือ วาทกรรม ที่ทำให้ผู้คนจดจำได้ **ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียน ชี้ให้เห็นเทคนิคของการพูดอย่างต่อเนื่อง** โดยเบื้องต้น ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้พูดที่ดี และ คุณลักษณะของผู้พูดไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็น **เชิงข้อคิด** หรือ คำแนะนำจากผู้แต่งหนังสือเล่มนี้ บุคคลที่ประสบความสำเร็จคือผู้ที่ได้รับการยอมรับศรัทธา เชื่อถือ หรือเชื่อมั่นจากกลุ่มบุคคลในสังคม ซึ่งไม่ได้หมายความว่า จะต้องมีคนรักหรือคนมีใครคนเคาพเสมอไปและไม่จำเป็นต้องมีคนรัก หรือใครแต่ก็ได้ ผู้ที่อยู่ในวงการฝึกอบรมต้องเข้าใจดีว่าการทำให้ผู้ฟังผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มหรือเป็นชุมชนทั้งหลายเกิดการยอมรับศรัทธาเชื่อถือและเชื่อมั่นในความรู้ความเข้าใจความสามารถทัศนคติและจริยธรรมที่รับการถ่ายทอดสดสามารถนำไปประยุกต์หรือปฏิบัติงานได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายทำให้มีคำถามเกิดขึ้นว่า การถ่ายทอดที่รับการยอมรับได้อย่างไรซึ่งผู้เขียนให้แนวทางที่จะทำให้การถ่ายทอดให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ 1.ต้องมีบุคลิกดีเพราะบุคลิกภาพที่ดีย่อมมีชัยไปกว่าครึ่งแล้วเนื่องจากจะทำให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อมั่นและเชื่อถือแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นมีบุคลิกดีหรือดีที่ต้องไม่เหลว ซึ่งผู้เขียนพยายามให้เทคนิคในการเป็นผู้พูดที่ประสบความสำเร็จซึ่งรวมแล้วก็คือว่าต้องประกอบด้วยบุคลิกภาพและมีประสบการณ์ในการพูดมีการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ มีอารมณ์ขันเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยบรรยายในการฝึกอบรมที่ดีแต่ไม่ได้หมายความว่าคนที่พูดสนุกฮาหัวเราะจนยิงนั้นจะประสบความสำเร็จเสมอไป ถ้าหากพูดมีแต่น้ำไม่มี

เนื้อคือ ขบขันแต่ขาดสาระก็จะไม่ได้รับการยอมรับในที่สุด ผู้ที่เป็นนักพูด แล้วหลงตัวเอง มักจะมีพาดานบิน หรือประสบการณ์ในการออกสนามพูดมานานพอสมควรโดยจะมีการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งตรงกันข้ามกับคำว่า นักพูดที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้เขียนได้ยกมากล่าวไว้ด้วย ดังปรากฏใน หน้า 27-30 ของหนังสือ โดยชี้ชัดว่าลักษณะจะตรงกัน **ข้ามกับคุณลักษณะของผู้พูดที่ประสบความสำเร็จ** คือ การวางตัวเกินกว่าความรู้ หรือ การที่มีข้อมูลไม่เพียงพอในการพูด คุณสมบัติที่พูดไม่ประสบความสำเร็จที่ทุกท่านควรหลีกเลี่ยง คือ การคุยฟุ้งคุยใหญ่โตเกินความจริงโกหกโอ้อวดหรือว่าชมตัวเองเกินไปจะทำให้ผู้ฟังเกิดระแวงสงสัย โดยปกติส่วนใหญ่ผู้ฟังไม่ชอบฟังเรื่องรอบตัวหรือไม่เกี่ยวกับตัวเองนานเกินไปเช่นการยกย่องผู้บริหารเกินกว่า 30 นาทีหรือที่เหลืออีก 30 นาทีถึงทำการสอนหรือถ่ายทอดอย่างไรก็ตามเรื่องนี้มีการยกเว้นหากบุคคลดังกล่าวนั้นเป็นผู้ประสบความสำเร็จมีผู้ศรัทธาสูงหรือผู้ฟังอยากฟังเรื่องนี้ หรือมุ่งเงินมากกว่ามุ่งงานไม่ยอมแม้กระทั่งพูดหรือถ่ายทอดเกินเวลา ข้อที่สำคัญที่สุดของผู้พูดคือการผิดเวลา หรือ เป็นคนขี้คุยหรือคุยฟุ้งเก่งทุกเรื่องรับเชิญได้ทุกงานพูดได้ทุกอย่างตั้งแต่สากกะเบือยันเรือรบอย่างที่ชาวบ้านเขาพูดกัน โดยแท้จริงแล้วผู้พูดที่ดีควรระบุขอบเขตแนวพูดเรื่องที่ถ่ายทอดได้หัวข้อที่มีความถนัดความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ มีการอ้างถึงเพื่อเป็นเกียรติของเจ้าของคนนั้น (หน้า 31-32) จากที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้รวมลงว่า การพูดต้องมีข้อมูลที่ชัดเจน ถูกต้อง และตรงประเด็นและประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้พูดที่ดีจึงจะประสบความสำเร็จได้ โดยเฉพาะผู้นำที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพูดให้ชัดเจน หรือพูดให้เข้าใจง่าย จนสามารถครองคนได้เป็นจำนวนมาก ในยุคปัจจุบันนี้ก็มีนักพูด นักคิด หรือ นักวิชาการต่าง ๆ หลายคนหลายท่านที่ประสบผลสำเร็จในการพูดโดยการพูดที่ใช้หลักประกอบการพูด เช่น ในทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจารณ์ขอยกตัวอย่าง *ท่านพุทธทาสภิกขุ* หรือ พระธรรมโกศาจารย์ (เงื่อม อินทปญฺโญ, 27 พฤษภาคม 2449- 25 พฤษภาคม 2536) พระรรจนาคารยผู้มีผลงานวรรณกรรมในพระพุทธศาสนาจำนวนมาก และเป็นที่รู้จักของผู้ศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ จากงานของท่านที่ถูกแปลไปเป็นภาษาต่างประเทศ ในชื่อ Buddhadasa Indapanno เช่น The Heart of Buddhism (1961/2504) The A,B,Cs of Buddhism (1982/2525) Heart-wood from the Bo Tree (1985/2528) Keys to Natural Truth (1988/2531) Me and Mine: Selected Essays of Bhikkhu Buddhadasa (1989/2532) Mindfulness With Breathing (1989/2532) No Religion (1996/2539) Paticcasamuppada: Practical Dependent Origination (2002/2545) Teaching Dhamma with Pictures (2006/2549) เป็นต้น จนท่านได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติและการถวายปริญญาคุณภักดิ์บัณฑิตกิตติมศักดิ์ในสาขาต่าง ๆ จากหลายสถาบันในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ นอกจากนี้ผลงานที่ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ มี

การสำรวจพบกว่า 140 เรื่อง และได้รับการยอมรับให้ใช้ในการศึกษาในมหาวิทยาลัยหลายแห่งในยุโรปและอเมริกาเหนือ (ธัญญาภรณ์ ภูทอง, 2541 : 53-54) งานเขียนชิ้นแรก คือ บทความเรื่อง “พระพุทธศาสนา” ตีพิมพ์เมื่อปี 2477 ส่วนหนังสือตามรอยพระอรหันต์ ที่เริ่มใช้นามปากกาว่า “พุทธทาส” เป็นครั้งแรก จนเป็นที่รู้จักผลงานเขียนชิ้นสุดท้ายในปี 2535 คือ “ป่วย 3 เดือนเกิดสมุดเล่มนี้ มกราคม-กุมภาพันธ์ 35” ซึ่งผลงานชิ้นสำคัญคือ หนังสือชุดธรรมโฆษณ์ มีจำนวน 80 เรื่อง ตีพิมพ์เรื่องแรก ในปี 2476 ส่วนเล่มล่าสุด ตีพิมพ์ในปี 2556 และยังมีต้นฉบับที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์อีก 35 เรื่อง สำหรับหนังสือชุดอื่น ๆ รวม 386 รายการ ไฟล์เสียงบรรยายธรรม รวม 1400 เรื่อง (1700 ชั่วโมง) ซึ่งมีจำนวน 20 เรื่อง ที่ยังไม่ได้จัดทำเป็นหนังสือชุดธรรมโฆษณ์ (คณะกรรมการฝ่ายหนังสืออนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาล พุทธทาสภิกขุ, 2549 : 228) หรือ นักพูดหรือนักเขียนด้านพระพุทธศาสนา ร่วมสมัย ผู้เป็นเจ้าของสโลแกนธรรมะติดปีก คือ ท่านเจ้าคุณ พระเมธีวชิโรดม (พ.ศ. 2516/1973-) หรือ หรือรู้จักกันดีในนามปากกา ว.วชิรเมธี เป็นภิกษุชาวไทย มีชื่อเสียงว่าเป็นพระนักวิชาการ นักคิด นักเขียน และนักบรรยายธรรม และเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับรางวัล ผู้อุปถัมภ์ UNHCR ด้านสันติภาพ และเมตตาธรรม เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ประสบความสำเร็จจากการคิด การถ่ายทอดด้วยการพูด การเขียน หรือ การปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นต้น

การพูดของผู้นำ

“ผู้นำ” คือ ความสัมพันธ์ซึ่งบุคคลหนึ่งหรือผู้มีอิทธิพลให้ผู้อื่นทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายอันเป็นที่ต้องการของผู้นำ การเป็นผู้นำจึงมิใช่มีบทบาทเพียงผู้ผลักดันเพียงด้านเดียว แต่เป็นผู้ดึงด้วย โดยแจ้งให้ผู้ตามทราบแนวทางปรารถนาให้ปฏิบัติตามด้วยการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีจำกัดความของ “ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น หมายถึงบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้ง หรือได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าในการดำเนินงานต่าง ๆ ในองค์กรต่าง ๆ ต้องอาศัยบุคคลที่เป็นผู้นำ และมีความเป็นผู้นำจึงจะทำให้องค์กรดำเนินไปอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และนำพาหน่วยงานไปสู่ความเจริญก้าวหน้า” (เนตร์พัฒนา ยาวิราช, 2546 : 1)

ผู้นำหมายถึง ผู้ที่จะต้องใช้อำนาจ (Power) หรือเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น หรือเป็นผู้มีอำนาจการบังคับบัญชาตามกฎหมายระเบียบภายในองค์กรเมื่อพูดสิ่งใดผู้อื่นจะเชื่อถือและทำตาม โดยมีอำนาจนั้นจะต้องตั้งอยู่บนฐานแห่งความชอบธรรมทางด้านกฎหมาย ตำแหน่งหน้าที่ ทางสังคม และฐานบนบารมีซึ่งในสังคมไทย บารมีเกิดจากการให้เป็นกระบวนการสะสมกุศลบารมี ทั้งด้านทรัพย์ากร วัตถุ การช่วยเหลือด้านร่างกายและ

แรงใจ (บรียงค์ โตจินดา, 2543: 362) “ผู้นำไม่ใช่ผู้ที่จะนำคนอื่น แต่ผู้นำที่ดี คือ ผู้นำที่มีคนอื่นอยากเดินตาม” ผู้นำ (Leader) หมายถึง

1) ผู้มีอิทธิพล มีศิลปะ มีอิทธิพลต่อกลุ่มชน เพื่อให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

2) เป็นผู้นำและแนะนำ เพราะผู้นำ ต้องคอยช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดตามความสามารถ

3) ผู้นำไม่เพียงแต่ยืนอยู่เบื้องหลังกลุ่มที่คอยแต่วางแผนและผลักดัน แต่ผู้นำจะต้องยืนอยู่ข้างหน้ากลุ่มและนำกลุ่มปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย (บุญทัน ดอกโรสง, 2545: 266)

ผู้นำที่พูดไม่เป็น สื่อความรู้สึกนึกคิดของตัวเองออกมาไม่ได้ ก็มีสภาพไม่ผิดอะไรกับที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2453-2468) ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในบทละครพูดสลัปลำเรื่อง “วิวาท์พระสมุทร” ตอนหนึ่งว่า

“ถึงรู้มากไม่มีปากลำบากตาย มีอุบายพูดไม่เป็นเห็นป่วยการ”

ปากใจไม่ตรงกัน ความสัมพันธ์ไม่ยั่งยืน

ใจเกลียดแต่ปากฝืน พูดแต่ลั่นลั่นความหมาย

ปากใจตรงกันเถิด ผลจะเกิดทั้งต้นปลาย

ผู้พูดฟังสบาย ผู้ฟังเล่าเข้าใจตรง (ญาดา อารัมภีร์, 2551: 1)

ผู้ที่จะเป็นผู้นำไม่สามารถหลีกเลี่ยงการพูดได้เลย ไม่ว่าจะเป็นการใดก็ตามแต่ เพราะเป็นการสั่งการหรือ การออกงานต่าง ๆ หรือเข้าสังคมในแวดวงของหน้าที่การงาน ต้องประกอบด้วย การพูดในบทที่ 24 (หน้า 154) กล่าวถึง “การกล่าวเปิดงานต่าง ๆ” ผู้เขียนได้แนะนำเทคนิคการพูดกล่าวเปิดงานและกล่าวสุนทรพจน์ซึ่งอาจจะดูเป็นเรื่องน่าเราน่าจะรู้อยู่แล้ว แต่เคล็ดลับหรือเทคนิคจากการเรียบเรียงของผู้เขียน **ชี้ให้เห็นว่า** การพูดกล่าวเปิดงานซึ่งอยู่ในบทท้าย ๆ ของหนังสือก็จริง แต่ก็ยังซ่อนเทคนิคสำหรับท่านผู้นำ ที่จะติดปีกในการพูดให้คนเชื่อถือและเชื่อมั่นได้เป็นอย่างดี ถ้ามองว่า ไม่ปฏิบัติตามหรือไม่สนใจที่หนังสือที่ผู้เขียนแนะนำไว้ได้หรือไม่ตอบว่า ได้ แต่ ถ้าอ่านหนังสือแล้วปฏิบัติตามก็จะเป็นศิษย์ที่มีครู หรือ หลักในการปฏิบัติที่ชัดเจน และมีคนเชื่อถือได้เป็นอย่างดี ซึ่งในบทที่ 24 และ 25 นี้ กล่าวถึงการกล่าวเปิดงานต่าง ๆ ครรกล่าวเกี่ยวกับการปฏิสังขรณ์หรือทักที่ประชุมกล่าวว่ารู้สึกยินดีหรือเป็นเกียรติที่ได้มาเปิดเช่น เปิดการอบรมความสำคัญของสิ่งที่เปิดต่อทุกคน อวยพรแก่ผู้มาร่วมงานและในบางครั้งก็อาจมีการกล่าวรายงานสำหรับการเปิดตัวซึ่งเป็นการกล่าวรายงานการเปิดงาน เปิดอาคารหรือ เปิดการอบรมขั้นตอนการดำเนินการจะเป็นดังนี้เมื่อประธานผู้เข้ารับการอบรมหรือผู้เข้าร่วมสัมมนาและผู้มีเกียรติเข้าประชุมพร้อมกันแล้วผู้อำนวยการจัดงานหรือประธานกล่าวเปิดการอบรม โดยการเปิด

พิธีกรหรือผู้ที่จะเชิญประธานควรจะต้องติดต่อประสานงานกับประธานและในส่วนของประธานกล่าวเปิดงานก็ควรที่จะเตรียมตัวให้พร้อมกับการปรากฏตัวและบุคลิกภาพของตน และควรซักซ้อมให้ดีครรมาก่อนพิธีจะเริ่มพอสสมควรเพื่อความราบรื่นและเรียบร้อยของทุกฝ่าย (หน้า 154-156)

ส่วนการกล่าวสุนทรพจน์โดยส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์ที่จะมุ่งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจการ ปลุกเร้าให้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องที่จะพูดเป็นความร่วมมือร่วมใจความสามัคคีเป็นต้น

แนวปฏิบัติสำหรับการ ผู้ซึ่งผู้พูดควรจัดลำดับ ขั้นตอนการพูดคือการกล่าว ปฏิสันถารหรือด้านการฟังการกล่าวถึงความสำคัญความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างบุคคลในที่ประชุมการแสดงถึงความรู้สึกที่ได้มาจากการพูดหรือการถ่ายทอดความคิดไปยังผู้ฟังตามวัตถุประสงค์เน้นถึงความสำคัญที่ทุกคนควรจดจำ การกล่าวสุนทรพจน์จะประสบความสำเร็จได้ผู้พูดควรใช้พลังเสียงสูงและต่ำสอดคล้องกับเนื้อหาที่พูดเพื่อดึงผู้ฟังให้ท่านฟังด้วยความตั้งใจและมีผลอย่างคาดหวังไว้ (หน้า 157-158)

หลักการวิเคราะห์ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการสื่อสารตามแนวพระพุทธศาสนา

ในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าได้ใช้วิธีการเทศนาตลอดเวลา 45 พรรษาหลังปรินิพพาน ก็ทรงประกอบพร้อมด้วยพระมหากษัตริย์ที่จะโปรดสัตว์ให้บรรลุมรรคผลนิพพาน จนตลอดถึงพันทุกขก็ได้ ด้วยการเทศนาสั่งสอน ถึงพระองค์ก็ทรงใช้การวิเคราะห์ผู้ฟัง โดยพิจารณาดูไปว่า “เมื่อไปแล้ว เทศนาแล้วจะมีใครบรรลุธรรมหรือไม่” ถ้ามี จะมีจำนวนผู้ฟังน้อยหรือมากก็ตาม พระองค์ก็เสด็จไป โดยไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อ อันนี้กล่าวถึงบรมครูผู้ที่สามารถสั่งสอนสัตว์โลกจนเป็นศาสดาเอกของโลก

ตัวอย่างที่ยกมาเบื้องต้นผู้เขียนพยายามทำให้เกิดความชัดเจนในหลักการพูดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พระพุทธองค์มีหลักการตรัสในที่ชุมชนตั้งแต่สมัยพุทธกาลดังนี้

1. คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว
2. คำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว
3. คำพูดที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์เลือกกาลกล่าว
4. คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ถึงเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว

5. คำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ถึงเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว

6. คำพูดที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์เลือกกาลกล่าว (ม.ม. (ไทย) 13/87/88) คือ ต้องเป็นวาจาที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ในช่วงสุดท้ายของการแสดงเทศนาของพระพุทธเจ้า พระอภัยราชกุมารก็ทรงศรัทธาถือไตรสรณคมน์ไปตลอดชีวิตถือว่าเกิดประโยชน์สูงสุดในการเทศนาที่เกิดขึ้นในครั้งนั้น ผู้วิจารณ์พยายามเชื่อมหลักพุทธธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้นั้น ให้เข้ากับหลักการพูดของท่านผู้เขียนคือ ท่านอาจารย์สมชาติ กิจยรรยง ได้เขียนเป็นการเสริมทั้งหลักวิชาการและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาด้วยเพราะพระบรมครูพระพุทธเจ้ามีความเป็นผู้นำระดับโลก เพราะเป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย หวังว่าคงเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากนักน้อย ดังตารางที่แสดงไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงถึงวาจาควรกล่าวและไม่ควรกล่าวที่พระพุทธเจ้าทรงวางหลักไว้

พระพุทธเจ้าตรัส และเป็นวาจาควรกล่าว	วาจาที่ควรกล่าว	ผลดี	พระพุทธเจ้าไม่ตรัส และเป็นวาจาไม่ควรกล่าว	วาจาไม่ควรกล่าว	ผลเสีย
	1. คำจริง	นำเชื่อถือ, ไม่คิด คิด		1. คำเท็จ	ไม่นำเชื่อถือ, คิด คิด
2. ถูกต้องกาลเทศะ	ไม่กระทบใคร, สื่อสารได้รู้เรื่อง	2. ไม่ถูกต้องกาล เทศะ	ก่อให้เกิดวิวาท, สื่อสารผิดพลาด		
3. เป็นประโยชน์	เกิดประโยชน์ต่อ ผู้พูดและผู้ฟัง (ประโยชน์ตน, ประโยชน์ผู้อื่น, ประโยชน์สูงสุด)	3. ไม่เกิด ประโยชน์	เกิดโทษทั้งแก่ผู้พูด และผู้ฟังเกิด ประโยชน์ต่อผู้พูด และผู้ฟัง (ประโยชน์ตน, ประโยชน์ผู้อื่น, ประโยชน์สูงสุด)		
4. เป็นที่รัก ชอบใจ	เป็นที่รักของผู้คน ทุกเพศ ทุกวัย	4. ไม่เป็นที่รัก ชอบใจ	ไม่เป็นที่รักของ ผู้คนทุกเพศ ทุกวัย		

จากข้อมูลที่ยกมาถึงวิธีการสื่อสารนี้ เป็นแนวคิดและพุทธวิธีในการสื่อสาร ที่ยึดหลักว่าด้วย “จริงแท้-ดี/มีประโยชน์-ถูกต้องตามกาล/เป็นที่ชอบใจ-จึงสื่อสาร” การสื่อสารตามแนวพุทธจะต้องพูดสิ่งที่เป็นจริง เป็นความดี มีประโยชน์และเป็นไปเพื่อคนส่วนใหญ่ฟังใจหรือชอบใจ และเลือกเวลาสื่อสารถูกกาลเหมาะสม จึงจะเป็นการสื่อสารที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การพูด หรือการสื่อสารจัดเป็นแนวทางหรือวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรก ๆ ดังประโยคพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและ

ความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงาม
ในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์
พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน” (วิ.ม. (ไทย) 4/32/40-เรื่องส่ง
พระอรหันต์ 60 รูป ไปประกาศศาสนา) แปลตามนัยคือการพูด สื่อสารสิ่งที่ดี มีประโยชน์ที่
ครบถ้วนบริบูรณ์เป็นหัวใจสำคัญสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งพุทธกาล ดัง
ปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของ
พระพุทธเจ้า” (ทรงวิทย์ แก้วศรี, 2551) วิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการเผยแผ่
พระพุทธศาสนา ในคัมภีร์อรรถกถาธรรมบท” (สวัสดิ์ โอนทัย, พระมหาศกด์ศรณ คุณปณ
โญ, พระครูโฆสิตวัฒน์นุกุล, 2019; 70-84) วิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ
พระพุทธเจ้าในบริบทพหุวัฒนธรรมอินเดีย” (มาลี ไพโรสน, พระครูพิพิธสุตาทร, 2020) วิจัย
เรื่อง “ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก” (กรกต ชำบัณฑิต และคณะ, 2559)
ซึ่งทั้งหมดสะท้อนพุทธวิธีผ่านการพูดหรือการสื่อสาร ดังนั้นการพูดจึงเป็นความสำคัญของ
การสื่อสาร ที่เป้าหมายเป็นการสืบต่อ และรักษาพระพุทธศาสนาด้วย แต่อีกนัยหนึ่งการพูด
อย่างเดียวโดย ไม่ประทำ พระพุทธเจ้าหรือพระพุทธศาสนาก็ไม่ได้ยกย่องหรือให้
ความสำคัญกับบุคคลดังกล่าว ดังมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าเรียก
พระเถระรูปหนึ่งที่เป็นนักเทศน์ นักสอน นักบรรยายจนมีลูกศิษย์ลูกหาจำนวนมากว่า
“เถระใบลานเปล่า” มากี่เรียก “พระใบลานเปล่า” กลับก็เรียก “พระใบลานเปล่า” (ช.ธ.
(ไทย) 25/282/120-โปลิลเถรวัตถุ) ดีความหรือแปลความก็คือ ดีแต่พูดแต่ไม่ปฏิบัติ หรือดี
แต่สอนคนอื่นแต่สอนตัวเองไม่ได้ พระเถระนั้นใคร่ครวญ จนกระทั่งละอายต่อตนเอง
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลดทิวามานะไปเรียนวิปัสสนากับสามเณรผู้เป็นศิษย์ตัวเอง จนบรรลุ
ธรรม ดังนั้นแนวคิดเรื่องการสื่อสารตามแนวพุทธต้องเป็นการพูด “ดี มีประโยชน์ ถูกต้อง
ตามเวลา คนส่วนส่วนใหญ่ชอบใจ และเลือกที่จะพูดอย่างเหมาะสมกับโอกาส” ซึ่ง
ถอดรหัสต่อไปได้อีกว่า พูดอย่างไร ก็ทำอย่างนั้นด้วยไม่ใช่ดีแต่พูดหรือสื่อสาร หรือแค่ฟัน
ออกไป ดังพุทธพจน์ที่ว่า “..เพราะตถาคตกล่าวอย่างใด (ยถาวาทิ) ก็ทำอย่างนั้น (ตถากาโร)
ทำอย่างใด (ยถากาโร) ก็กล่าวอย่างนั้น (ตถาวาทิ) ฉะนั้น ชาวโลกจึงเรียกว่า ‘ตถาคต’..”
(ธ.อ. (ไทย) 25/112/496) หากดีความได้คือความเป็นพระพุทธเจ้าอยู่ตรงที่ “พูดตรง-ทำ
ตรง” ดังข้อมูลใน “จูฬศีล-มัชฌิมศีล-มหาศีล” พระพุทธเจ้าใช้ประโยคว่า “เว้นขาด” แปล
ได้ว่าสิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสสอน บอกร และกำหนดให้ภิกษุในพระพุทธศาสนาทำเป็นสิ่งที่
พระองค์ทรง ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดด้วย เว้นขาด คือไม่ละเมิดโดยประการทั้งปวงด้วย
เช่นกัน (ธ.อ. (ไทย) 9/7-27/3-10) ในความหมายคือ พูดอย่างไรทำอย่างนั้น พูดสอน
อย่างไรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างเช่นนั้นด้วย มิใช่เราเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เป็นผู้นำ เป็น
นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี เป็นผู้ว่า เป็นผู้บริหาร เจ้าอาวาส เจ้าคณะผู้ปกครอง เมื่อกระทำ

ผิดแล้วจะเว้นความผิดมิได้ อย่างนั้นสังคมจะกลายเป็น “วิกฤติ” ทั้งศีลธรรมและสังคมด้วยเช่นกัน ให้ตระหนักและพึงสังวรด้วย ดังนั้นแนวคิดทางพระพุทธศาสนาพุทธต้องดี มิใช่ดีแต่พูด จะเข้าทำนองบุคคลที่ถูกยกมาเป็นกรณีศึกษาในประวัติครั้งพุทธกาลในพระพุทธศาสนา การพูดสื่อสารพระพุทธศาสนาของพระนาคนเสน (Nāgasena) กับพระมหากษัตริย์อินโด-กรีก พระเจ้าเมนันเดอร์ ที่ 1 (Menander I Soter, 165/155–130 BC) ผู้ปกครองจักรวรรดิขนาดใหญ่ในภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเอเชียใต้ มีเมืองหลวงคือ สาคละ หรือรู้จักในนามพระยามิลินทร์ ภายใต้การ “พูด” ถามตอบความรู้ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นที่มาของ “คัมภีร์มิลินทปัญหา” (John Kelly, 2005; Rhys Davids, Thomas, 1894) ที่ถูกแปลเป็นภาษาต่าง ๆ จำนวนมาก และเป็นที่ยึดมั่นกันดีในแวดวงวิชาการนานาชาติกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์มิลินทปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารตามแนวพุทธที่ปรากฏในภัชชาขุมารสูตรตามที่ยกมา

บทสรุป

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนคืออาจารย์สมชาติ กิจยรรยง เป็นหนังสือที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่ใคร่ในการศึกษาอย่างมาก เพราะผู้เขียนพยายามให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการพูดในทุกเรื่องและทุกทางเหมาะแก่คนที่มีความจำเป็นต้องใช้การพูดในการทำงานซึ่งว่าไปแล้วมีความจำเป็นทุกคน เพราะทุกวันนี้คนทำงานระดับใดไม่จำเป็นต้องเป็นผู้นำก็ต้องอาศัยการพูดเป็นสื่อแล้วหลายคนขาดความเชื่อมั่นหรือประสบการณ์ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้นหนังสือเล่มนี้น่าจะช่วยให้ผู้อ่านจะสามารถค้นหาแนวทางในการพูดเมื่อต้องการใช้ด้วยตนเองอย่างแน่นอนซึ่งผู้วิจารณ์มองว่าอาจเป็น “คู่มือการพูด” สำหรับทุกคนในทุกโอกาสที่จะพูดหรืออาจเป็นแบบการเรียนสำหรับการฝึกอบรมด้วยการพูดได้อีกเล่มหนึ่งซึ่งอาจารย์สมชาติ กิจยรรยงได้ผลักดันหนังสือเล่มนี้มาให้แก่ผู้อ่านได้พัฒนาตนเองต่อไปได้ เพราะหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่รวบรวมหลักสำคัญและวิธีการพูดในที่ชุมชนการฝึกเพื่อพัฒนางานและสร้างความสำเร็จในการบริหารโดยใช้วิธีการเขียนที่เข้าใจง่ายด้วยการอ้างอิงประสบการณ์ของผู้เขียนและยกตัวอย่างประกอบใดสนใจอย่างยิ่งสำหรับผู้นำทุกระดับในองค์กรตั้งแต่ระดับหัวหน้างานผู้บัญชาการทุกระดับผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับสูงเพราะผู้นำจะต้องมีบุคลิกภาพและนาที่แสดงออกได้อย่างน่า “เชื่อถือ” มีความสามารถในการบริหารการปฏิบัติเป็นที่ “เชื่อถือ” มีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นที่ “เชื่อใจ” และมีอิทธิพลทางใจเหลือผู้อื่นทำให้เกิดความ “เชื่อมั่น” เจอผู้ร่วมงานให้ผู้เกี่ยวข้องได้และบทบาทสำคัญของผู้นำประกอบประกอบประการหนึ่งคือความสามารถในการคิดโดยประดิษฐ์ออกมาเป็นถ้อยคำเพื่อสร้างความสนใจความเข้าใจและความพอใจและแรงจูงใจให้ผู้อื่นก็ทำได้ ซึ่งท่านจะสามารถศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับความสามารถ

และสถานการณ์ได้เพราะ “ถ้าพูดไม่เป็นอย่าริเป็นผู้นำ” หนังสือเล่มนี้จึงเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่บริหารจัดการหรือเป็นผู้จัดการหรือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง ผู้อ่านต้องลองพิสูจน์ด้วยตนเองว่าหนังสือเล่มนี้จะตอบโจทย์ได้อย่างที่ผู้วิจารณ์พูดไว้หรือไม่ เพราะคนเราช่วยใหญ่มีทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป แล้วแต่การปลูกฝัง หรือ บริบทของสังคม การอ่านหนังสือก็เช่นเดียวกัน อ่านเรื่องเดียวกัน บางคนอาจจะบอกว่าดี บางคนอาจจะบอกว่าไม่ดีก็ได้ ใครจะไปทราบได้ สิ่งสำคัญคือ ผู้วิจารณ์ ได้นำหนังสือ ของทำ อาจารย์สมชาติ กิจยรรยง มานำเสนอ และวิเคราะห์ วิเคราะห์ในบางส่วนบางตอนเพราะเห็นว่าหนังสือเล่มนี้มีประโยชน์อย่างดี ผู้อ่านจะสนับสนุนหรือเห็นแย้งจากผู้วิจารณ์ก็ได้ เพราะเป็นสิทธิส่วนบุคคลแต่ละท่าน อย่างโบราณท่านว่า “สองคนยลตามช่อง คนหนึ่งมองเห็นโคลนตม อีกคนตาแหลมคม มองเห็นดาวอยู่พราวแพรว” ก็ต้องฝากถึงผู้อ่านว่า หนังสือ “ศิลปะการพูดสำหรับผู้นำ” เป็นหนังสือที่ดีและน่าสนใจเล่มหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรกต ชาบัณทิต และคณะ. (2559). ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 7(2), 55-67.
- กมล การกุศล. (2529). *การพูดเพื่อประสิทธิผล*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- คณะอนุกรรมการฝ่ายหนังสืออนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาล พุทธทาสภิกขุ. (2549). *พุทธทาสยังอยู่ ไปไม่มีตาย*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอำนวยการจัดงาน 100 ปี พุทธทาสภิกขุ.
- จินดา งามสุทธิ. (2531). *การพูด*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ญาดา อารัมภีร์. (2551). *ทักษะการพูดสำหรับผู้นำ*. สืบค้น 1 ตุลาคม 2551, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?i>
- ทรงวิทย์ แก้วศรี. (2551). *การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธรเจ้า*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธัญญาภรณ์ ภูทอง. (2541). *ชีวประวัติบุคคลตัวอย่างพระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาส อินทปัญโญ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2546). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: บริษัท เซ็นทรัล เอ็กเพรส จำกัด.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2543). *การบริหารงานบุคคล (การจัดการทรัพยากรมนุษย์)*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มาลี ไพรสน และพระครูพิพิธสุตาทธ. (2563). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าในบริบทพหุวัฒนธรรมอินเดีย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(5), 82-95.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2563). *พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2563, จาก <https://dictionary.sanook.com>
- สมชาติ กิจยรรยง. (2555). *ศิลปะการพูดสำหรับผู้ผู้นำ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- สวัสต์ อโณทัยและคณะ. (2019). ศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน คัมภีร์อรรถกถาธรรมบท. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 4(1), 70-84.
- Kelly, J. (2005). *Milindapañha: The Questions of King Milinda*. Retrieved May, 30 2020, from <https://www.accesstoinsight.org/tipitaka/kn/miln/miln.intro.kell.html>
- Rhys, D., & Thomas. (1894). *The questions of King Milinda, Part 2*. Oxford: The Clarendon press.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการปฏิบัติงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

ขั้นตอน	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ
1	เริ่มกระบวนการทำงาน			
2	รับบทความ/ วิจัยวิชาการ	ตลอดปี	บทความเข้าสู่ระบบ Internet (Thaijo)	- หัวหน้ากองบรรณาธิการ
3	ตรวจสอบเนื้อหา/รูปแบบ	3 วัน	- พิจารณาเนื้อหา และรูปแบบของบทความเบื้องต้น - เมื่อมีการแก้ไขเบื้องต้น ได้ส่ง Template ของวารสารไปให้ผู้เขียน - ถ้าผ่าน ไปขั้นตอนที่ 3 - ถ้าไม่ผ่าน กลับไปขั้นตอนที่ 1	- ผู้ดูแลบทความ
4	นำบทความเข้าสู่ระบบ Thaijo	1-3 วัน	- นำบทความที่สมบูรณ์เข้าสู่ระบบ	- ผู้เขียนบทความ - ผู้ดูแลบทความ
5	มอบหมายผู้ดูแลบทความในระบบ	1 วัน	- แต่งตั้งผู้ดูแลบทความ เพื่อรับผิดชอบขั้นตอนการทำงานของบทความในระบบ Thaijo	- บรรณาธิการ - หัวหน้ากองบรรณาธิการ
6	คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ	1 วัน	- แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ โดยเลือกผู้ทรงที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาของบทความ - บทความภายใน ส่งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกพิจารณา - บทความภายใน ส่งผู้ทรงคุณวุฒิภายในพิจารณา โดยไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ	- หัวหน้ากองบรรณาธิการ
7	ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ	1-2 วัน	- ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาบทความ - ถ้าไม่รับพิจารณา กลับไปขั้นตอนที่ 6 - ถ้ารับพิจารณา ไปขั้นตอนที่ 8	- ผู้ดูแลบทความ
8	ส่งบทความให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ	1 วัน	- จัดเตรียมบทความ ลบชื่อผู้เขียนบทความ - จัดเตรียมแบบประเมินตามประเภทบทความ - ส่งบทความให้กับผู้ทรงคุณวุฒิในระบบ Thaijo หรือตามช่องทางต่างๆ เช่น โทรศัพท์, E-mail, Line, Faceook เป็นต้น	- ผู้ดูแลบทความ
9	ประเมินบทความ	15 วัน	ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความตามเงื่อนไขและส่งกลับคืนกองบรรณาธิการตามระยะเวลาที่กำหนด โดยพิจารณาผ่านระบบ หรือพิจารณาผ่าน PDF Print Out หรือไฟล์ Words	- ผู้ดูแลบทความ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ
10		1 วัน	ตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องของการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิและทำการบันทึกลงในระบบ - ถ้าบทความผ่าน ไปขั้นตอนที่ 11 เพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ - ถ้าบทความไม่ผ่าน ไปขั้นตอนที่ 11 เพื่อกองบรรณาธิการพิจารณาต่อไป	- ผู้ดูแลบทความ
11		7 วัน	- รวบรวมผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ - แสกนไฟล์ต้นฉบับผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจัดเก็บในฐานข้อมูล - ส่งบทความให้กองบรรณาธิการพิจารณา	- ผู้ดูแลบทความ
12		1 วัน	ตรวจสอบความถูกต้องและเรียบร้อยของบทความ - ถ้าผ่านแบบไม่มีการแก้ไข ไปขั้นตอนที่ 16 - ถ้าผ่านแบบมีการแก้ไข ไปขั้นตอนที่ 13 - ถ้าไม่ผ่าน ไปขั้นตอนที่ 22	- ผู้ดูแลบทความ
13		7 วัน	- ส่งไฟล์ข้อความต้นฉบับให้ผู้เขียนได้ดำเนินการแก้ไขบทความ	- ผู้ดูแลบทความ
14		1-5 วัน	- ผู้เขียนแก้ไขบทความตามผู้ทรงคุณวุฒิและส่งกลับให้กองบรรณาธิการผ่านระบบ	- ผู้ดูแลบทความ
15		1 วัน	- ตรวจสอบความถูกต้อง - ถ้าแก้ไขไม่ครบตามผู้ทรงคุณวุฒิ ไปขั้นตอนที่ 13 - ถ้าแก้ไขครบตามผู้ทรงคุณวุฒิ ไปขั้นตอนที่ 16	- ผู้ดูแลบทความ
16		1-2 วัน	- ออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ เพื่อยืนยันการรับตีพิมพ์ โดยมิเงื่อนไขการออกหนังสือตอบรับต้องหลังจากชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์แล้วเท่านั้น	- หัวหน้ากองบรรณาธิการ
17		1 วัน	- กองบรรณาธิการตรวจสอบความครบถ้วนของการแก้ไข - ถ้ามีการแก้ไข ไปขั้นตอนที่ 18 - ถ้าไม่มีการแก้ไข ไปขั้นตอนที่ 19	- ผู้ดูแลบทความ
18		1 วัน	กองบรรณาธิการทำการแก้ไขเนื้อหาและรูปแบบของบทความให้ครบถ้วน	- ผู้ดูแลบทความ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ
19		3 วัน	จัดรูปเล่มตามรูปแบบของวารสารกำหนด	- ฝ่ายจัดรูปแบบ
20		2 วัน	ตรวจสอบบทความ พิสูจน์อักษร ตรวจสอบรูปแบบให้เป็นไปตามวารสาร - ถ้ามีแก้ไข ไปขั้นตอนที่ 19 - ถ้าไม่มีแก้ไข ไปขั้นตอนที่ 21	- ผู้ดูแลบทความ - กองบรรณาธิการ - ฝ่ายพิสูจน์อักษร
21		1 วัน	- ส่งไฟล์รูปเล่มที่สมบูรณ์ให้โรงพิมพ์ - อัปเดตบทความที่สมบูรณ์เข้าสู่ระบบ - จัดรูปหน้าปกของแต่ละฉบับ	- โรงพิมพ์ - ผู้ดูแลบทความ - ฝ่ายจัดรูปแบบ
22		1 วัน	- แจ้งผู้เขียนกรณีเลิกการตีพิมพ์บทความ (Reject) - แจ้งผู้เขียนกรณีตีพิมพ์ผ่านระบบ Thajjo และ E-mail.	- หัวหน้ากองบรรณาธิการ - ระบบ Thajjo (Auto)
23				

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิงต่อ 1 บทความ

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิงมีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูย์ในโภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุวณฺฑ์ สุวณฺฑโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตวิบูลย์ หมั่นมีและคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

ผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์) // ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา // สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์) // ชื่อหนังสือ // (ครั้งที่พิมพ์) // สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2548). *เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์) // ชื่อบทความ // ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ) // ชื่อเรื่อง // (เลขหน้าที่ย่าง) // สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจจ สัจฉิณโณ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวิระ, *ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์) // ชื่อบทความ // ชื่อวารสาร // ปีที่ (ฉบับที่) // เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ธิติวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์)// ชื่อบทความ// ใน/ชื่อสารานุกรม// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าอ้าง).
วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์/วันที่/เดือน)// ชื่อบทความ// ชื่อหนังสือพิมพ์// เลขหน้า.
สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ประชาชนเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์)// ชื่อวิทยานิพนธ์// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา)// สถานที่พิมพ์:// สำนักพิมพ์.
พระครูพิศิษฐ์ประชาณาถ. (2562). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม* (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์)// ชื่อเรื่อง// (รายงานผลการวิจัย)// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ. (2562). *รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร* (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน)// ตำแหน่ง// [บทสัมภาษณ์].
พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง// (ปีที่เผยแพร่)// ชื่อเรื่อง// สืบค้น วัน เดือน ปี// จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.
ธรรมะไทย. (2563). *พระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>
Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-12 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

E-mail:

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 250-300 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวม
ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทยไม่เกิน 250-300 คำ)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management;
Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครบทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความจำเป็นมาของเรื่องที่ทำกรวิจัยครั้งนี้ ว่ามีความจำเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง อย่างน้อย 2 เรื่อง

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้วอย่างน้อย 2 เรื่อง พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้อย่างน้อย 3-5 แนวคิดและหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย. 2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ. 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ). 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ). 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

ที่มา: ระบุแหล่งที่มาของภาพ

คำอธิบายภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใครอย่างน้อยหัวข้อละ 2 เรื่อง พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) นำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน และมีไม่ต่ำกว่า 10 รายการ.....

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

ธิติวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประชนาถ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุขฎิณีพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาภคธูษา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทียากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุทธิย อาภากรโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

พระอุดมสิทธิธนายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-12 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

E-mail:

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 250-300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (ไม่เกิน 250-300 คำ)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)
 ที่มา: ระบุแหล่งที่มาของภาพ

คำอธิบายภาพ.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง.....

หนังสือขอเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า.....ฉายา.....นามสกุล.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอลงตีพิมพ์บทความ () บทความวิจัย () บทความวิชาการ เรื่อง :

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ซึ่งดำเนินการโดยคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยบทความฉบับนี้ข้าพเจ้าได้นิพนธ์ขึ้นเพื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญา สาขา/ปริญญา.....ชื่อสถาบัน.....

ปีการศึกษา.....หรือได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก.....

เมื่อคณะบรรณาธิการของวารสารพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขปรับปรุงบทความ ข้าพเจ้ามีความยินดีรับไปแก้ไขตามมติดังกล่าวนั้นและข้าพเจ้าขอรับรองว่า (ขีดเครื่องหมาย \surd) (ระบุได้มากกว่า 1)

- () เป็นผลงานทางวิชาการของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว
- () เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมนิพนธ์ตามชื่อที่ระบุในบทความจริง
- () บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน
- () บทความนี้ไม่ได้คัดลอกหรือดัดแปลงมาจากของผู้ใดทั้งสิ้น

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ชำระค่าธรรมเนียมขอตีพิมพ์บทความลงในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ตามอัตราที่ได้กำหนดไว้ คือ

- () บทความวิชาการ ๓,๐๐๐ บาท
- () บทความวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ป.โท - เอก ๕,๐๐๐ บาท
- () บทความวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย ๕,๐๐๐ บาท เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

อนึ่ง แม้เมื่อข้าพเจ้าปรับแก้ไขแล้ว แต่งานยังไม่เรียบร้อยและไม่ได้รับการให้ลงตีพิมพ์ ข้าพเจ้ายินยอมไม่ติดใจเอาความใดๆ ทั้งสิ้น จะยอมรับการพิจารณาของคณะกองบรรณาธิการถือว่าเป็นที่สุด

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้นิพนธ์บทความ